

ZALASZENTGRÓT INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

I. kötet:

Megalapozó vizsgálat

Projekt azonosító: NYDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Nyugat-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható
településfejlesztés a kis- és középvárosokban –
Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

projektvezető
megyei koordinátor
vezető tervező
közmű szakági tervező
zöldfelületi és tájrendezési szakági
tervező
gazdaságfejlesztési szakértő
társadalompolitikai szakértő

közlekedés szakági tervező
településtervező

Egyházi Ferenc és Kukely György
Rácz Andrea és Szálka Miklós
Szálka Miklós és Tóth Viktor
Bíró Attila és Hanczár Emőke

Auer Jolán
Kovács Tamás
Horváth István
Könczey Gábor és Herczeg
Zoltán
Berényi Mária

Bevezetés.....	9
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	11
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	11
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	13
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	15
1.1.3 A település vonzáskörzete.....	17
1.1.4 A település dinamikája	18
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	19
1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)	19
1.2.2 Zala megye Területfejlesztési Koncepciója.....	20
1.2.3 Zala megye Területfejlesztési Programja	21
1.2.4 A Zalaszentgróti kistérségi fejlesztési koncepció, program, kapcsolódó dokumentumok.....	25
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	28
1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései.....	28
1.3.2 Zalaszentgrótot az Országos Területrendezési Tervben.....	29
1.3.3. Zalaszentgrótot a megyei területrendezési tervben	30
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	36
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	37
1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai.....	37
1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia vonatkozó megállapításai	39
1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	41
1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök	41
1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	41
1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai.....	41
1.6.2.2 A hatályos településszerkezeti terv megvalósult elemei	45
1.7 A település társadalma	49

1.7.1	Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	49
1.7.1.1	Demográfia, népesség	49
1.7.1.2	Háztartás, család.....	55
1.7.1.3	Nemzetiségek	56
1.7.1.4	Iskolai végzettség	56
1.7.1.5	Foglalkoztatottság	57
1.7.1.6	Jövedelmi viszonyok	63
1.7.1.7	Életminőség	65
1.7.2	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	67
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	69
1.8	A település humán infrastruktúrája	73
1.8.1	Humán közszolgáltatások.....	73
1.8.1.1	Oktatás	73
1.8.1.2	Egészségügy.....	76
1.8.1.3	Szociális ellátás	77
1.8.1.4	Kultúra	78
1.8.1.5	Sport	79
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	81
1.9	A település gazdasága	82
1.9.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre	83
1.9.2.	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	83
1.9.2.1	Mezőgazdaság	86
1.9.2.2	Ipar.....	87
1.9.2.3	Turizmus, vendéglátás.....	87
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	88
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	88
1.10.1.1	Költségvetés	88
1.10.1.2	Bevételek.....	89
1.10.1.3	Kiadások	91
1.10.1.4	Gazdasági program.....	92
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	95
1.10.3	Foglalkoztatáspolitiká.....	98
1.10.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	100
1.10.6	Intézményfenntartás	101

1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások	103
1.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata	104
1.12.1	Természeti adottságok	104
1.12.1.1	Geológia és domborzat, talaj.....	104
1.12.1.2	Vízrajz	105
1.12.1.3	Klimatikus viszonyok.....	106
1.12.1.4	Élővilág.....	107
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	108
1.12.2.1	Tájtörténeti vizsgálat	108
1.12.2.2	Tájhasználat értékelése	111
1.12.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	111
1.12.3.1	Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	111
1.12.3.2	Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék.....	112
1.12.3.3	Ökológiai hálózat	113
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	114
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	114
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	114
1.13.1.1	Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	115
1.13.1.2	Zöldfelületi ellátottság értékelése.....	115
1.14	Az épített környezet vizsgálata	115
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata	115
1.14.1.1	A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	115
1.14.1.2	Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	116
1.14.1.3	Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	122
1.14.1.4	Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos).....	122
1.14.1.5	Alulhasznosított barnamezős területek	123
1.14.1.6	Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott)	125
1.14.3	Az épített környezet értékei.....	132
1.14.3.1	Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület	132
1.14.3.2	Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	132
1.14.4	Az épített környezet konfliktusai, problémái	136
1.15	Közlekedés.....	137
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	137

1.15.2	Közúti közlekedés	139
1.15.3	Közösségi közlekedés	141
1.15.3.1	Közúti	141
1.15.3.2	Kötőpályás	141
1.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	142
1.15.5	Parkolás	142
1.16	Közművesítés és elektronikus hírközlés.....	142
1.16.1	Víziközművek.....	142
1.16.1.1	Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)	142
1.16.1.2	Szennyvízelvezetés	143
1.16.1.3	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	143
1.16.2	Energia.....	144
1.16.2.1	Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek).....	144
1.16.2.2	Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei, önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	145
1.16.3	Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	145
1.17	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	146
1.17.1	Talaj	146
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek	146
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	147
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés	148
1.17.5	Sugárzás védelem.....	149
1.17.6	Hulladékkezelés	149
1.17.7	Vizuális környezetterhelés.....	149
1.17.8	Árvízvédelem	150
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	150
1.18	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	150
1.18.1	Építésföldtani korlátok	150
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	151
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	151
1.20	Városi klíma	151

2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ.....	152
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	152
2.1.1	Településhálózat.....	152
2.1.2	Társadalom	152
2.1.3	Gazdaság.....	154
2.1.4	Táji és természeti adottságok, Zöldfelületek, Épített környezet.....	154
2.1.5	Közlekedés, Közművek, Környezetvédelem	155
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	156
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	156
3.1.1	A folyamatok értékelése.....	156
3.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	157
3.1.2.1	A településhálózat SWOT-analízise	157
3.1.2.2	A társadalom SWOT-analízise.....	158
3.1.2.3	A gazdaság SWOT-analízise	159
3.1.2.4	A táji- és természeti adottságok, zöldfelületek, épített környezet SWOT-analízise ...	160
3.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	161
3.2	Problématérkép/értéktérkép.....	162
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	164
3.3.1	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	164

Ábrajegyzék

1. ábra Városok lakosság száma, és aprófalvas térségek a Nyugat- Dunántúli Régióban (forrás TEIR). 12	12
2. ábra Funkcionális térségek Magyarországon – OTFK..... 14	14
3. ábra Városhálózati struktúra Magyarországon (Forrás: OFTK) 15	15
4. ábra Zalaszentgrót járás települései és lakosság számuk 2013 (forrás: Teir) 16	16
5. ábra Zala Megyei ITP TOP projektek várható térbeli eloszlása 25	25
6. ábra Zalaszentgrót az OTTr Országos Szerkezeti Tervlapján (Forrás: OTTr)..... 30	30
7. ábra Népeség szám a Zalaszentgróti járásban 2002-2013 év végén. Forrás: TeIR 50	50
8. ábra Természetes szaporodás a Zalaszentgróti járásban 2002-2012 év végén. Forrás: TeIR 51	51
9. ábra Vándorlási egyenleg a Zalaszentgróti járásban 2002-2012 év végén. Forrás: TeIR 51	51
10. ábra Zalaszentgrót korcsoportos összetétele, KSH 2011-es népszámlálási adatok alapján 52	52
11. ábra Zalaszentgrót lakosság számának alakulása 2007-2013 év végén. Forrás: TeIR..... 53	53
12. ábra Korcsoport-adatok, 2011-es népszámlálás alapján..... 54	54
13. ábra Öregségi mutató, Zalaszentgrót (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)..... 55	55
14. ábra A népesség iskolai végzettség és nemek szerint, 2011 (Forrás KSH népszámlálás)..... 57	57
15. ábra Munkanélküliségi ráta (%) (Forrás Teir adatbázis)..... 58	58
16. ábra Zalaszentgrót Város Foglalkoztatási Stratégiája..... 59	59
17. ábra Közfoglalkoztatási adatok, Zalaszentgrót..... 60	60
18. ábra Pályakezdő munkanélküliek aránya (%) (Forrás TEIR adatbázis) 62	62
19. ábra Adófizetők aránya (%) (Forrás Teir adatbázis) 64	64
20. ábra Egy lakosra jutó nettó jövedelem (Ft) (Forrás Teir adatbázis) 65	65
21. ábra Lakásállomány bővülése 2007-2012 66	66
22. ábra Ingatlanárak Zalaszentgróton (2015.02) Forrás: ingatlanet.hu 67	67
23. ábra Elvándorlás és odavándorlás Zalaszentgróton 68	68
24. ábra A zalaszentgróti szegregátumok adatai 69	69
25. ábra Jelentős gazdasági szereplők Zalaszentgróton..... 85	85
26. ábra Kiskereskedelmi hálózati egységek száma, Zalaszentgrót 85	85
27. ábra Kereskedelmi szálláshelyek száma, Zalaszentgrót 86	86
28. ábra Zalaszentgrót, 2015. évi költségvetési bevételek (tervezett) 90	90
29. ábra Zalaszentgrót Gazdasági Programja 2011-14..... 95	95
30. ábra Foglalkoztatotti létszám az önkormányzati fenntartású intézményekben 100	100
32. ábra Városi fenntartású intézmények energiafelhasználása 103	103
31. ábra A közvilágítás éves fogyasztása 103	103
33. ábra Térségi és országos jelentőségű tájképvédelmi övezetek 112	112
34. ábra Zalaszentgrót természetvédelmi területei (Forrás: http://geo.kvvm.hu/tir/) 113	113
35. ábra Termőterületek minősége, és fejlesztési területek a hatályos rendezési terv alapján..... 116	116
36. ábra Funkciók elhelyezkedése Zalaszentgróton..... 123	123
37. ábra Településszerkezet történeti kialakulása Zalaszentgróton (forrás: Rendezési terv megalapozó munkarész) 131	131
38. ábra Térségi közlekedési kapcsolatok (forrás rendezési terv megalapozó vizsgálat) 138	138

Bevezetés

A 2007-2013-as programozási időszakban a magyarországi városok nagyjából kétharmada készítette el a 2007-ben megjelenő, majd 2009-ben felülvizsgált, a várospolitikáért felelős minisztérium által kiadott Városfejlesztési Kézikönyv útmutatásai alapján az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS).

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiák felülvizsgálata, az azóta eltelt nagyjából 5-7 év után több szempontból is aktuálissá vált, illetve különösen fontos a stratégia elkészítése ott, ahol ilyen dokumentum még nem áll rendelkezésre.

A fentiek figyelembe vételével a Belügyminisztérium 2014-ben közbeszerzési eljárást írt ki a járásszékhely városok IVS-nek felülvizsgálatára, valamint bizonyos esetekben a Városfejlesztési Koncepció elkészítésére. A Nyugat-Dunántúli Régióban az eljárást a ProVia91 Kft. nyerte meg. A nyertes ajánlattevő szakemberek bevonásával a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet tartalmi követelményeinek megfelelően 2015 januárjában megkezdte a munkát.

A megalapozó vizsgálat követte a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) mellékletében foglaltakat, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz.

A részletesebb és bővebb helyzetfeltáró munkarész fogja át Zalaszentgrót város térségi kapcsolatait, a különféle tervekben, koncepciókban való megjelenését, a területrendezési tervekkel kapcsolatos magállapításokat, a szomszédos településekkel terveinek a vizsgált településre vonatkozó észrevételeit és a hatályos fejlesztési dokumentumokat. Részletes elemzések készültek a település társadalmáról, a gazdaságra vonatkozó fejezetben pedig kitértünk a gazdasági szerkezet jellemzőre és annak változására. Az önkormányzati gazdálkodás és a településüzemeltetési szolgáltatások vizsgálatánál törekedtünk azokra a tényezőkre felhívni a figyelmet, amelyek az önkormányzati kompetenciában és tevékenységben a településfejlesztésre, hangsúlyozottan a gazdaságfejlesztésre vonatkoznak. A táji, települési adottságokban és a zöldfelületet kezelésében történt változásokat regisztráltuk.

Alapos elemzésnek vettük alá az épített környezetet, támaszkodva a rendelkezésre álló dokumentumokra és a változásokra, az elmozdulásokra fókuszáltunk, kijelölve azokat a főbb megállapításokat, amelyek a település fejlesztésében napjainkig lezajlottak.

Részletes elemzéseket és áttekintést végeztünk a város közlekedési hálózatával kapcsolatban. A leggyakrabban jelentkező problémákat és azok összefüggéseit vizsgálatuk, kitérve Zalaszentgrót Város által elért eredményekre.

A környezeti, katasztrófavédelmi összefüggéseket külön ismertettük. A városi tér a környezet vonatkozásában jelentős értékeket mutat, így külön hangsúlyt adtunk ezen tényező bemutatásának.

A helyzetelemző és -értékelő munkarészben nagy hangsúlyt helyeztünk az összefoglalást jelentő SWOT elemzésre, amelyet kiegészítettünk egy rövid kockázatelemzéssel, így a fejlesztés kereteihez olyan információkat kínálhatunk, amik a gondolkodás kereteiként is számba vehetők. A településrészeket egyenként értékeltük, itt a társadalmi, demográfiai paraméterek mellett a

Pro Via '91 Kft.

1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

településszerkezeti elemeket is összefoglaltuk kijelölve a problémapontokat, felhívva a tervezők figyelmet a szükséges vagy kívánatos beavatkozásokra.

Elemzési szemléletünk volt, hogy a város és térségére is kitekintettünk, bemutatva azokat településeket, amelyek szoros kapcsolatban vannak a várossal, annak szolgáltatásait használják.

Hasonlóan elemzési szempont és szemléletmód volt, hogy az Európai Unió 2014-2020 tervezési időszak célrendszerére, valamint az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptió 2014-2020, illetve a Zala megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020 dokumentumok iránymutatásait is kövessük, hogy Zalaszentgrót Város fejlesztései – éppen a helyzetfeltárás segítségével – ezekhez jól illeszkedjenek.

Zalaszentgrót településrendezési tervének felülvizsgálata 2015.01.01-től hatályos, annak 2013 októberében készült helyzetelemző munkarésze azokban a pontokban, ahol a 314/2012. (XI.08.) kormányrendelet e két dokumentum tartalmát egységesen szabályozza, átemelésre, illetve amennyiben releváns aktualizálásra került.

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A város Zala megye északi részén (Nyugat-Balaton régió), Keszthelytől és a megyeszékhelytől, Zalaegerszegtől mintegy 30 km-re található.

Zalasantgrót a nyugat és közép-Dunántúl határán, a Balaton északnyugati csücskének közelében, a Zalai dombság területén fekszik. A település a Zala folyó mellett elterülő változatos domborzati viszonyokkal rendelkező térségben található, Sümeg és Zalacsány felől egyaránt jól megközelíthető.

A Nyugat-Dunántúlon az ország településeinek ötöde, a népesség mintegy tizede található. A Nyugat-dunántúli régió településhálózatának szerkezetét rendkívüli változatosság jellemzi, amelynek elsődleges oka a domborzati viszonyokra, a közlekedési hálózat történelmi és meglévő struktúrájára vezethető vissza. A régió északi részének településhálózata a természeti (domborzat, vízrajz) viszonyok és a termelési hagyományok miatt kevés hasonlóságot mutat a déli területekkel. A régióon belül dél felé haladva a domborzat egyre intenzívebbé válik, ennek megfelelően a településhálózat is jóval elaprózottabb.

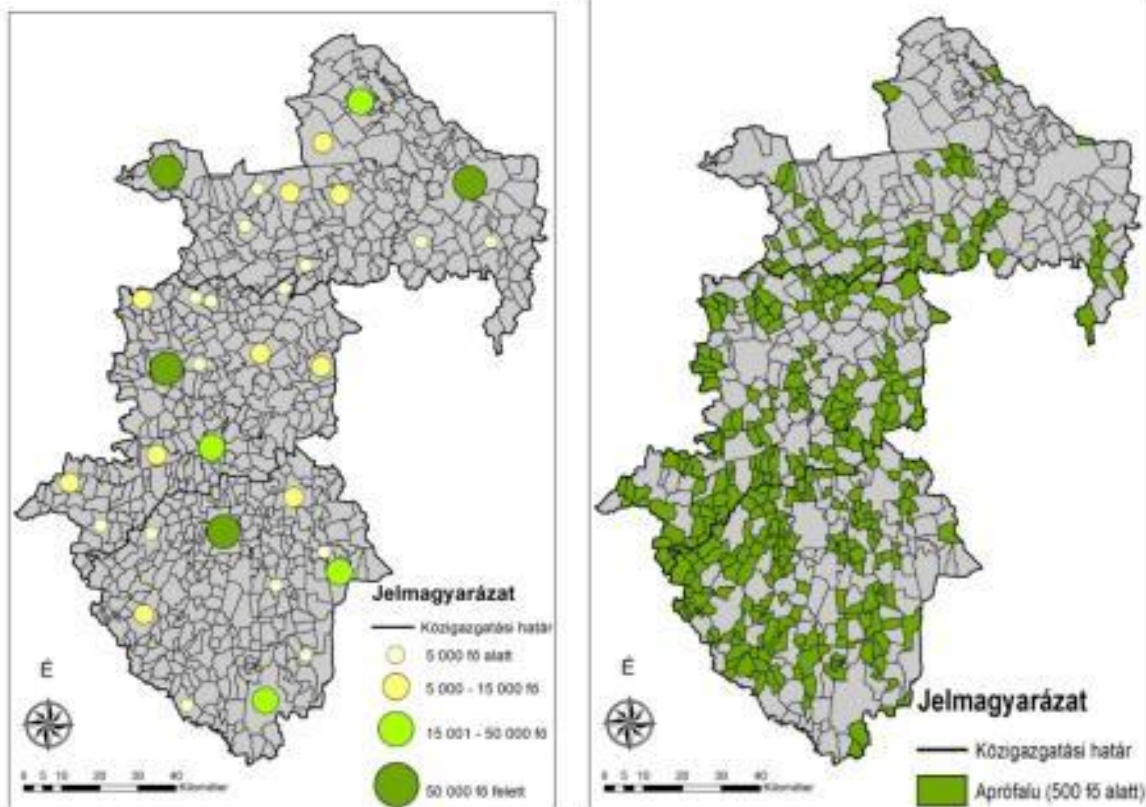
A Nyugat-Dunántúl településszerkezete és az egyes települések is nagy múltra tekintenek vissza, hisz a legtöbb a kőkortól az avarokon, rómaiakon át a honfoglaló magyarokig lakott hely volt, a tatár, török elnéptelenedést, osztrák majd szocialista nyomokat, mint történelmüket magukon viselik. Egyedüli magyar régióként öt megyei jogú városa van a Nyugat-Dunántúlnak, melyek jelentős térszervező erővel bírnak: Győr, Szombathely, Zalaegerszeg, Sopron és Nagykanizsa. A régiót 20 közigazgatási járás fedi le, melyek közül hét Győr-Moson-Sopron megyében, 7 Vas, illetve 6 Zala megyében található.

A nyugat-dunántúli régió 655 településével a Dél-Dunántúlt megelőzve **hazánk legnagyobb településszámmal rendelkező régiója**. Mindemellett ez a térség Magyarország legkisebb területű (11 328 km²) és legnagyobb településsűrűségű (58 település/1000 km²) régiója, lakónépessége 984 521 fő (TeIR, 2013). Sajátos településhálózati adottságai – melyet a törpefalvak (58 db) és az aprófalvak (281 db) kiugróan magas aránya (a régió településeinek 50%-a) jellemez – elsősorban a domborzati viszonyokkal és a közlekedési hálózat történelmi és jelenkori struktúrájával magyarázhatók. Győr-Moson-Sopron megye településhálózata a természeti viszonyok (Kisalföld) és a termelési hagyományok miatt a mezővárosi szerkezeten keresztül inkább az alföldi régiók településszerkezetéhez hasonlít. Vas és Zala megyében a településhálózat struktúrája jóval elaprózottabb. Ennek szélsőséges jelenségei Zala megyében figyelhetők meg, míg Vas megye jellemzően átmenetet képez a Győr-Moson-Sopron és Zala megye között. Az apró települések nagy száma a népességfogyás mellett a hagyományos településszerkezetre vezethető vissza. Elsősorban az Őrség és Göcsej területe híres a hagyományos „szer” vagy „szeg” névvel leírt településekről. Ez a sajátos településforma lényegében sok kicsi, vízmentes kiemelkedésekre település tanyaszerű együttesből áll.

A régió városhálózata kiegyensúlyozott, nagy- és középvárosok egyaránt megtalálhatók. A régióban 32 városi rangú település van, közülük egyedül Győrnek van 100 ezer főt meghaladó népessége. A többi négy megyei jogú város (Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa) népessége 50 és 100 000 fő közé esik. A régió gazdasági teljesítőképességét tekintve messze felülmúlja az országos átlagot. Ez főként a földrajzi fekvésnek, a gazdasági nyitottságnak és a globális hálózatok és gyorsforgalmi úthálózatok kedvező elérhetőségének köszönhető (ugyanakkor a régió belül rendkívül kedvezőtlen az észak-déli elérhetőség, ami a mára már hatalmas méreteket öltő tranzit áruforgalommal együtt több évtizedes probléma forrása). Kiemelkedő központ Győr, amelynek

gazdasági karakterét az autóiipari beruházások adták meg.

1. ábra Városok lakosságszáma, és aprófalvas térségek a Nyugat- Dunántúli Régióban (forrás TEIR)

A régió legfejlettebb térségeit a megyeközpontok és – Nagykanizsa kivételével – a megyei jogú városok járásai adják. A Győri, és Szombathelyi járás kedvező jövedelmi mutatókkal, fejlett szolgáltató szektorral rendelkezik. A Sopron-Fertődi és Zalaegerszegi járás alig marad el tőlük, illetve

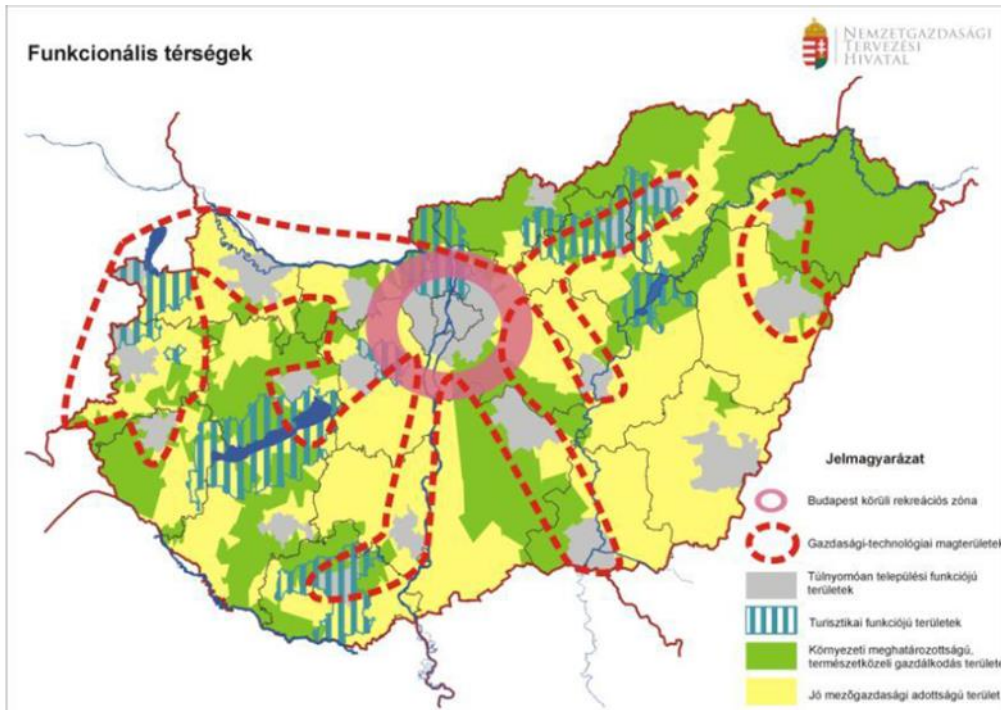
a Keszthely-Hévízi járás a szolgáltató szektor (turizmus) erős dominanciájával tűnik ki. A Körmenyi, Kőszegi, Mosonmagyaróvári, Nagykanizsai, Sárvári és Szentgotthárdi járás átlagot enyhén meghaladó mutatókkal rendelkezik, de a foglalkoztatottság és a jövedelmi helyzet értékei meghaladják a keszthelyi járás értékeit is. A Kőszegi járás sok tekintetben kedvezőtlen helyzetben van már, de a szolgáltató szektornak (turizmus, elsősorban a büki gyógyfürdő hatásaival) köszönhetően magasabb az életszínvonal. A kisvárosi központtal rendelkező, országhatártól távolabb fekvő, viszonylag gyengébb infrastruktúrával rendelkező járások (Celldömölki, Csornai, Téti, Kapuvári, Pannonhalmi), már többnyire átlag alatti mutatókkal rendelkeznek. **Minden tekintetben hátrányos helyzetű járásnak tekinthetőek, zárt földrajzi helyzettel, sajátos (aprófalvas) településszerkezettel, magas munkanélküliséggel és alacsony jövedelemmel a Zalaszentgróti, Lenti, Letenyei, Vasvári és járások.**

A járási székhely, Zalaszentgrót város a térség körzetközpontja. Népessége a várossá nyilvánítása során 1986-ban úgy érte el az akkori 10.000 lélekszámot, hogy a környező települések közül Tüskeszentpéter, Csáford, Zalakoppány, Zalaudvarnok, Tekenye is a közigazgatási területhez tartozik. a 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakosság szám 6634.

A Zalaszentgróti járás mind Vas, mind Veszprém megyével határos, országhatárral nem érintkezik, településszáma 20.

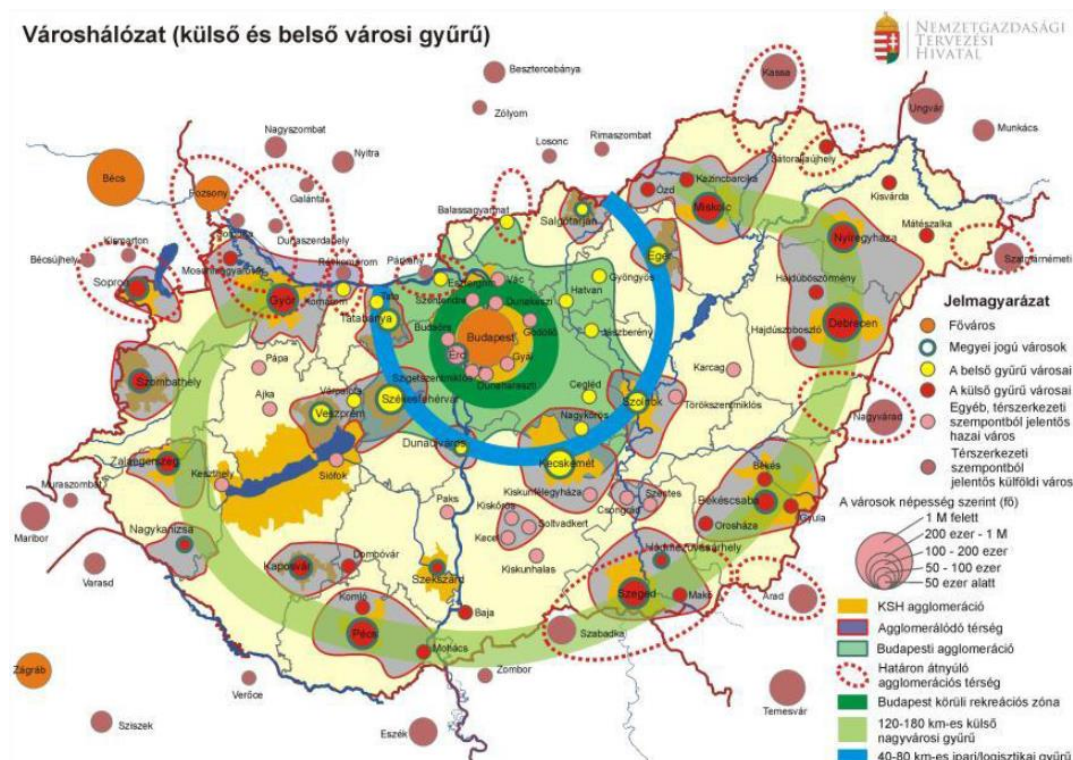
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg (2. ábra), amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

2. ábra Funkcionális térségek Magyarországon – OTFK

A 2. számú ábrán jól látható, hogy a Zalaszentgróti járás részben környezeti meghatározottságú, részben jó mezőgazdasági adottságú területként került azonosításra az Országos Programba. A város számára megfogalmazandó célkitűzések között így figyelembe kell venni ugyan az országos besorolást, de törekedni kell a gazdasági-technológiai magterület közelségéből származó előnyök kihasználására is.

3. ábra Városhálózati struktúra Magyarországon (Forrás: OFTK)

Az OFTK alapján Zalaszentgrót egy belső periférikus térség, amelyet délről a Balatoni agglomeráció, nyugatról Zalaegerszeg agglomerációja, míg északról és keletről városhiányos térség zár körbe.

1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A Nyugat-Dunántúli Régió Magyarország délnyugati részén, a Kisalföldtől a Zalai-dombságig húzódik. Északon Szlovákia, Nyugaton Ausztria, délen Szlovénia és Horvátország határolja. A tervezési-statisztikai régió Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyéket foglalja magában.

Zala megye Magyarország dél-nyugati részén, közelebből a Dunántúl déli részén terül el. Területe 3 784 km². Népszáma 2014. január 1-én 279 ezer fő volt. Népsűrűsége ennek megfelelően közepesen alacsony, 77 fő/km². A településhálózat szerkezete viszonylag kedvezőtlen, elaprózottabb, mint a régió másik két megyéjében.

A megyeszékhely hatása a saját járásába tartozó településeken érzékelhető a leginkább, a megye keleti részén a másik megyei jogú város, Nagykanizsa vonzása érzékelhető. Zalaszentgrót esetében jelentős foglalkoztatási szerepkörrel rendelkezik Keszthely, és Hévíz.

A rendszerváltás kedvezőtlenül Zalaszentgrót gazdaságára, több üzem megszűnt, vagy kisebb vállalkozássá alakult. Jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma.¹

Ugyanakkor ebben az időszakban jelent meg a turizmus, mint lehetőség. Megszülettek olyan civil kezdeményezések, amelyeknek szándéka egyértelmű volt, „történjen ebben a városban valami!”. Így jöttek létre azok a rendezvények amelyek aztán országos elismertséget adtak a városnak: Kulturtivornya, PusztikaOszika, Traktorfesztivál, Pogácsa fesztivál.

A rendszerváltást követő önálló önkormányzati rendszerrel együtt járt, hogy minden település elkezdte a „saját életét élni”, és a saját megoldásait keresni. A város is ezt tette, arra fordította energiáját, hogy az elvitt közszolgáltatásokat „visszahozza”, és pályázati pénzből különböző fejlesztéseket valósítson meg. Ebben az időszakban a város körzetközponti szerepe leszűkült és elsősorban azokra a feladatokra koncentrált, amelyhez állami támogatás kapcsolódott. Elszalasztódott az a pillanat, amelyben a város önként felvállalta volna a „térségi központ” szerepet. 1993-ban - Zalaszentgrót nélkül - létrejött a Zala-KAR kistérségi társulás, tūrjei központtal, amelyhez nem kívánt csatlakozni a város. 1996-ban megalakult a Zalavölgye kistérségi társulás, amelynek célja a városkörnyéki települések összefogásának erősítése. Azonban ez a társulás nem tudott hatékonyan működni.

2005-ben a Zalavölgye Társulás megszűnését követően ismét együtt dolgoztak a statisztikai körzetben dolgozó önkormányzatok, immár a Zala-KAR keretében, amely áttette székhelyét Zalaszentgrótra. 2007-től kezdődően a társulás elnöke a város polgármestere. Az együttműködés kiterjedt a többcélú társulás különböző feladataira: oktatás, egészségügy, szociális és gyermekjóléti feladatok-, vidékfejlesztés stb. 2013-ban a többcélú társulás jogszabályi kötelezettségnek megfelelően átalakult, azóta keresi a helyét a rendszerben.

¹Zalaszentgrót centrális szerepének változása az elmúlt évtizedekben

Közben a város lakosság száma – a környező településekhez hasonlóan - rohamosan csökken, évente megközelítőleg 150-160 fővel, amely egy Tüskeszentpéter nagyságú település (207 fő) lakosságának háromnegyedét jelenti.

Település	Rang (2013. július 15.)	Közös hivatal	Járás (2013. január 1.)	Népesség (2013. január 1.)	Terület (km ²)
<u>Zalaszentgrót</u>	járászékhely város	<i>Zalaszentgrót</i>	Zalaszentgróti	6 634	74,65
<u>Batyk</u>	község	Türje	Zalaszentgróti	391	8,09
<u>Döbröce</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	63	2,70
<u>Dötk</u>	község	Kehidakustány	Zalaszentgróti	27	1,72
<u>Kallósd</u>	község	Kehidakustány	Zalaszentgróti	91	5,41
<u>Kehidakustány</u>	község	<i>Kehidakustány</i>	Zalaszentgróti	1 218	19,75
<u>Kisgörbő</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	165	6,59
<u>Kisvásárhely</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	44	4,35
<u>Mihályfa</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	368	12,07
<u>Nagygörbő</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	166	7,45
<u>Óhíd</u>	község	<i>Óhíd</i>	Zalaszentgróti	609	12,48
<u>Pakod</u>	község	Kehidakustány	Zalaszentgróti	891	12,55
<u>Sénye</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	35	3,04
<u>Sümegecsehi</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	629	17,44
<u>Szalapa</u>	község	Óhíd	Zalaszentgróti	208	4,52
<u>Tekenye</u>	község	Zalaszentgrót	Zalaszentgróti	407	6,96
<u>Türje</u>	község	<i>Türje</i>	Zalaszentgróti	1 638	38,23
<u>Zalabér</u>	község	Zalaszentgrót	Zalaszentgróti	705	12,78
<u>Zalaszentlászló</u>	község	Türje	Zalaszentgróti	857	19,67
<u>Zalavég</u>	község	Zalaszentgrót	Zalaszentgróti	372	12,11

4. ábra Zalaszentgrót járás települései és lakosság számuk 2013 (forrás: Teir)

Jellemzővé válik – elsősorban a fiatalok körében- az elvándorlás. Ennek is következményeként csökken a meglévő humán tőke, és kapacitás, amelyre pedig egy innovációs fejlesztéssorozatot építeni lehetne.

Folyamatosan romlanak a közlekedési kapcsolatok.(vasúti közlekedés megszűnése, autóbusz járatok csökkenése, úthálózat minőségi romlása stb.)

A válság tovább sújtotta a vállalkozókat, amelyre nagyon sokan a foglalkoztatottak számának csökkentésével reagáltak. A „társadalmi, gazdasági szempontból elmaradott” térségi behatárolás állandósul, és annak valamennyi hátránya jelen van a városban és a környező településeken.

2013-ban ismét közigazgatási átszervezés következett. Létrejött a zalaszentgróti járás, amelynek központja Zalaszentgrót, azonban a járáshoz tartozó települések száma lecsökkent 20 településre.

A városban működik a Kormányhivatal és a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Zalaszentgróti Tankerülete. Zalaszentgrót saját erőből vállalta a szakellátás biztosító, és térségi feladatokat is ellátó Egészségügyi Központ-, a Deák Ferenc Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola keretében pedig az oktatás működtetését. Ezeknek a feladatoknak a megfelelő színvonalon való ellátása egyre nagyobb terhet ró a városra.

A jogszabályi változások következtében lényegesen átalakult az önkormányzati feladat-, hatás-, és szerepkör.

1.1.3 A település vonzaskörzete

Zalaszentgrót térsége jellegzetesen aprófalvas térség, melyben **egyetlen város** található, **Zalaszentgrót, amely** a járás központja.Zalaszentgrót vonzaskörzete a járás településeire (Batyk, Döbröce, Dötk, Kallósd, Kehidakustány, Kisgörbő, Kisvásárhely, Mihályfa, Nagygörbő, Óhíd, Pakod, Sénye, Sümegecsehi, Szalapa, Tekenye, Türje, Zalabér, Zalaszentgrót, Zalaszentlászló, Zalavég) terjed ki azzal, hogy a térség déli területei Keszthelyhez és Hévízhez, nyugati területei Zalaegerszeghez kapcsolódik, ami kiterjed mind a hivatali ügyek intézésére, mind a foglalkoztatási szerepkörre.

A város adottságai túlmutatnak a település határain, polgárai továbbiakban is a térségi együttműködésben látják a gyarapodás alapvető lehetőségeit. Zalaszentgrót és társközségei számtalan szálon kötődnek egymáshoz, akár a funkcionális kapcsolatokra, akár a településeket összekötő tájra gondolunk. A környező települések számára, mind az alapfokú, mind a középfokú ellátást a város biztosítja. A lakosságnak szolgáltatást nyújtó intézmények egyben a térség lakosságának rendelkezésére állnak. Működésükre az önkormányzat különös gondot fordít. Zalaszentgrót gazdasági, kereskedelmi, művelődési vonzása a térségben érvényesül.

A város nehezen megközelíthető a térségében. A térségi közeledés gerincét a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót, a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér és a 7353 j. Zalaszentgrót-Türje összekötő utak és ezen utakhoz kapcsolódó bekötőutak alkotják. A térségi elérhetőség javítása érdekében szükséges lenne a Csáford és Zalaistvánd, valamint Dötk között, és Bezeréd, Kallósd és Zalakoppány között a közút kiépítése.

Zalaszentgróton működik a Zala Megyei Kormányhivatal Zalaszentgróti Járási Hivatala, ahol a térségben élők a következő ügyekben járhatnak el:

- földhivatal
- Keszthelyi JH Járási Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatalának Falugazdász Irodája
- munkaügyi kirendeltség
- gyámhivatal
- okmányiroda

A városban kiépült az egészségügyi rendszer, a kórházon kívül teljes az ellátási szolgáltatás. A közoktatás tekintetében. A város a közoktatásban a bölcsődétől a gimnáziumig teljes szolgáltatási palettával rendelkezik, a térségben még Sümegcsehin, Türrjén, és Zalabéren van iskola.

1.1.4 A település dinamikája

A Zalaszentgróti térség gazdasági teljesítménye gyenge, a gazdaság ágazati szerkezete korszerűtlen, nem fejlődnek kellő ütemben a gazdasági, üzleti és pénzügyi szolgáltatások. A vállalati struktúra fejletlen, a gazdaságot a nagyfokú tőkeszegénység jellemzi, a külföldi működő tőke, bár növekvő tendenciát mutat, nem játszik jelentős szerepet. A jövedelemszint elmarad a vidéki átlagtól, a munkaerő képzettsége országos összehasonlításban gyenge, a munkanélküliség jelentős. A térség gazdaságának stabilizálásához, versenyképességének erősítéséhez szükséges a gazdasági szerkezetváltás elősegítése, a tőkehiány oldása, a munkaigényes ágazatok fejlesztése és az innovációs folyamatok erősítése.

A járás számos olyan természeti, környezeti és gazdasági, képzési potenciállal rendelkezik, amelyek gazdasági növekedés motorjai lehetnek. A kedvező agro-ökológiai adottságok a versenyképes élelmiszergazdaság alapjait biztosítják a hagyományos növénytermesztési és állattenyésztési, faipari ágazatokban, illetve lehetővé teszik tájspecifikus agrártermékek (hungarikumok) előállítását.

Az egyedülálló természeti adottságok, a környezet érintetlensége, a kulturális értékek, a termál- és gyógyvízkincs az idegenforgalom fejlődését segítik elő.

A járást aprófalvas szerkezet jellemzi a rurális területekre jellemzőek a strukturális hátrányok. Zalaszentgrótot, a járási központ dinamizálódik, kisugárzása és húzóhatása azonban csak szűkebb környezetében érezhető.

A járást kedvezőtlen demográfiai folyamatok, nagy elvándorlási ráta, a népesség természetes fogyása jellemzik. A térség népességmegtartó képességének erősítése, a további népességfogyás megállítása, illetve a kedvezőtlen demográfia tendenciák megfordítása az élet- és munkakörülmények erőteljes javításával érhető el. Az élet- és munkakörülmények javítása magába foglalja egyrészt az ismeretek megszerzésének és a korszerű infrastruktúrának a biztosítását a járás népessége számára, valamint a foglalkoztatási feltételek javítását.

A Zalaszentgróti járás közlekedési jellemzői kedvezőtlenek, gyenge a külső és belső közlekedési infrastruktúrális ellátottsága. Gyengék és hiányosak a térség belső, közúti és vasúti kapcsolatai, rossz

a térség átjárhatósága. A közlekedési feltételek javítása, a gazdaság fejlődése és a népességmegtartó képesség erősítése szempontjából alapvető, ugyanakkor rendkívül forrásigényes.

A vonzó településkép és ezzel párhuzamosan a megfelelő minőségű szolgáltatási funkciók biztosítása érdekében a járás településeinek harmonikus fejlesztésére van szükség.

1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

A Nemzeti Reform Program vállalásai az EU 2020 stratégiához kapcsolódóan

Magyarország számára a legfontosabb fejlesztéspolitikai célkitűzés az ország gazdasági teljesítményének (GDP), valamint a foglalkoztatás szintjének, minőségének növelése, amelyek révén az életminőség és az életkörülmények érdemi javulása érhető el. Mindehhez kapcsolódva a Nemzeti Reform Program vállalásai a következők:

- a 20–64 évesek foglalkoztatási rátájának a jelenlegi 60%-ról legalább 75%-ra növelését;
- a kutatás-fejlesztési ráfordítások bruttó hazai termékhez viszonyított szintjének 1,8%-ra növelését;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának legfeljebb 10 százalékos növekedését a 2005. évi szinthez képest; a teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának 14,6 százalékra történő növelését; a 10 százalékos energia megtakarítás elérését;
- a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 30,3 százalékra növelését a 30-34 éves népességen belül; az oktatásban, képzésben nem részesülő, legfeljebb alsó középfokú végzettséggel rendelkezők arányának 10 százalékra csökkentését a 18-24 éves népességen belül;
- a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának 450 000 fővel való csökkentését, amely 5 százalékpontos csökkentést jelent.

1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Az OFTK – felszámolva az ágazati (Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió) és a területi (Országos Területfejlesztési Konceptió) fejlesztés dualitását - a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

Az OFTK az alábbi, Zalaszentgrót stratégiájában is meghatározó, főbb területpolitikai irányokat és teendőket határozza meg:

- hálózati szemlélettel működő, valamint települési adottságokat és lehetőségeket egyaránt figyelembe vevő területi tervezési folyamat kialakítása, amely decentralizált térszerkezet kialakulását és hálózatos térszerkezetet eredményez.
- városhálózati megközelítés, a térszerkezet funkcionális fejlesztése
- a város-vidék együttműködése, a kölcsönös előnyökön nyugvó, együttműködéseken alapuló kapcsolatrendszer kialakítása
- hatékonyan és fenntarthatóan működő gazdasági térszerkezet megvalósítása az adott térség valós potenciáljainak, igényeinek és kitörési lehetőségeinek felismerésével
- periférikus térségek felzárkóztatása a helyi adottságaik figyelembe vételével
- hátrányos helyzetű – különös tekintettel a leromlott városrészekben koncentrálódó – társadalmi csoportok szociális, oktatási és lakhatási helyzetének javítása, fejlesztése

Az OFTK megyei szinten a következő fejlesztési irányokat határozza meg Zala megye vonatkozásában:

- A megyeszékhely bekapcsolása a nemzetközi gyorsforgalmi úthálózatba, a Közép-európai Közlekedési Folyosó elemeinek kiépítésével (M9 gyorsforgalmi út, 17 es sz. vasúti vonal) Zala megye a Baltikum és az Adria közötti kereskedelmi logisztikai tranzittérséggé fejlődhet.
- A helyzeti energiájukat kihasználó térségek gazdasági specializációja: Zalaegerszeg térsége termelő típusú elektronikai, gépipari és mechatronikai gazdasági központtá fejlődik (Harmadik Járműipari és Mechatronikai Centrum).
- A szlovén- horvát- magyar hármás határnál Nagykanizsa Letenye térsége nemzetközi jelentőségű logisztikai központtá válik.
- Keszthely- Hévíz térségében jelentős potenciál van a gyógyvízkészletre alapozott egészségiparban és a Balatonhoz köthető idegenforgalomi szolgáltatás területén.
- Fontos feladat az aprófalvas, perifériális térségek felzárkóztatása (Zalaszentgrót), a vidéki életminőség javítása, a mezőgazdasági termelés és integráció feltételeinek javítása, a vidéki önellátó gazdálkodás, a helyi piacok, az élelmiszer helyi feldolgozása és a falusi turizmus támogatása.
- Törekedni kell az egyetemi potenciál fejlesztésére a műszaki, logisztikai és agrár felsőoktatás területén, valamint az önálló egyetemi kutató fejlesztő, innovációs és tudásközpont kialakítására a megyében.
- Kiemelt cél a megújuló energiaforrások szélesebb körben történő fenntartható hasznosítása.

1.2.2 Zala megye Területfejlesztési Koncepciója

A Zala megye Területfejlesztési Koncepció célja, hogy kijelölje Zala megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyekre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt érdemes fektetni.

A jövőkép megfogalmazása alapján Zala megye a „Zöld Zala” programra építve, gyógyturizmusra, egészségturizmusra, ipari, logisztikai és mezőgazdasági fejlesztésekre támaszkodva, a természet egyensúlyát megőrizve összetartó társadalmat és tisztas megélhetést biztosító gazdasággal, erős

területi kohéziót biztosító közlekedési rendszerrel és élhető települések együttműködő hálózatával harmonikusan fejlődik.

Az átfogó célokhoz fejlesztési területenként 2-4 stratégiai cél kapcsolódik, amelyek kifejtése főként általános irányokat fogalmaz meg, ám néhány nevesíti is Zalaszentgrótot:

- 1 Integrált programok a szegénység és kirekesztettség kezelésére és a fiatalok elvándorlásának mérséklése érdekében.
 - Kapcsolódó programok/akciók:
 - Megyei Foglalkoztatási Program megvalósítása (Lenti, Letenye, Zalaszentgrót térségében)
- 2 Észak-Zala gazdaság- ipar- és vidékfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége)
 - Kapcsolódó programok/akciók:
 - Újraiparosítás és hozzáadott értéknövelés a feldolgozóiparban (faipar, textilipar, élelmiszeripar). Területi fókusz: Zalaegerszeg, Zalaszentgrót
 - Egészség – és (szívgyógyászat) gyógyturizmus fejlesztése. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Zalaszentgrót és térségük
 - Helyi fejlesztési Stratégiák (Leader, CLLD). Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő és funkcionális várostérségeik, aprófalvas térségek
 - Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő és térségeik falvai, aprófalvai
 - „Háztáji” program a saját célú és helyi piacon értékesíthető élelmiszertermelés élénkítésére. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő térségei falvai, aprófalvai
 - Rét legelő gazdálkodás, hús-marha tenyésztés ösztönzése. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő térségei falvai, aprófalvai
 - Húsfeldolgozó-ipar, tejipar prosperáló működéséhez szükséges feltételek megteremtése, ill. javítása. Területi fókusz: Zalaegerszeg, Pacsa, Zalaszentgrót, Zalalövő térségei falvai, aprófalvai
 - A kisvárosi életminőség javítása szolgáltatás-bővítéssel Pacsán, Zalaszentgróton és Zalalövön
 - Zalaszentgrót-Kehidakustány-Zalacsány-Zalaapáti valamint az aprófalvak közötti közlekedési feltételeinek minőségi javítása

Zala megye Területfejlesztési Konceptiója a megyén belüli különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre is külön fejlesztési célrendszert határoz meg. Észak-Zala gazdaság- és iparfejlesztése (Zalaegerszeg, Pacsa, Zalalövő, Zalaszentgrót és térsége), diverzifikált újraiparosítása és gazdaságának revitalizációja a három nevesített területi célrendszer között található.

1.2.3 Zala megye Területfejlesztési Programja

A 2014-2020-as tervezési időszakra szóló Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) abból indul ki, hogy az ország különböző területei eltérő társadalmi, gazdasági és környezeti adottságokkal rendelkeznek, így eltérő fejlődési potenciál rejlik bennük. A TOP a korábbi fejlesztéspolitikai tapasztalatokra alapozva egy olyan területi beavatkozási logikát alakított ki, ami megyei szintű forrásallokációra támaszkodva a fejlesztések tervezésének területi decentralizálását tette lehetővé.

A **Zala Megyei Integrált Területi Program (ITP)** célja a TOP keretében rendelkezésre álló területi gazdaságfejlesztési és településfejlesztési források hatékony, egymást erősítő megtervezése a korábbi egyeztetési folyamatok során kialakított Területfejlesztési Koncepció és Területfejlesztés Program által megjelölt célok mentén. A Zala Megyei Önkormányzat által tervezhető források összesen a 4 specifikus célhoz kapcsolódó hét projektsomag mentén szolgálják azt a célt, hogy Zala Megye 2020-ra a munka, a polgári gyarapodás és a versenyképes térségi gazdaság szinonimájává váljon.

A Zala megye Területfejlesztési Program dokumentum megfogalmazása alapján a megyei fejlesztési koncepcióban megfogalmazott átfogó cél az alábbi specifikus célok mentén valósul meg:

1. Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás (vállalkozások versenyképességének erősödése, a megyei gazdasági lehetőségeket jobb kiaknázása az érintettek által és a helyi termék- és munkaerőpiac megerősödése);
2. Fenntarthatóság – Élhető környezet (társadalmi viszonyok stabilizálása, a helyi közösségek megtartó erejének és kulturális életének megerősítése, a természeti környezet állapotának megóvása és az energiahatékonyság javítása);
3. Közvetékenységek – Javuló közviszonyok (közösségi infrastruktúrák állapotának és a közszolgáltatások minőségének javítása);
4. Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása (megyei hősök, történetek megtalálása és támogatása, megyei fejlesztési központok kialakulásának stimulálása).

Zala megyei Településfejlesztési Program projektsomagjai

- Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektsomag
- Zalai turizmusfejlesztési projektsomag
- Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektsomag
- Zalai foglalkoztatási együttműködési projektsomag
- Élhető, versenyképes zalai falvak és városok projektsomag
- Zalai közszolgáltatás fejlesztési projektsomag
- Otthonunk Zala – közösségerősítő projektsomag

A ZMTP-ben a következő projekt-elképzelések szerepelnek, amelyek vonatkozásában Zalaszentgrót említésre került:

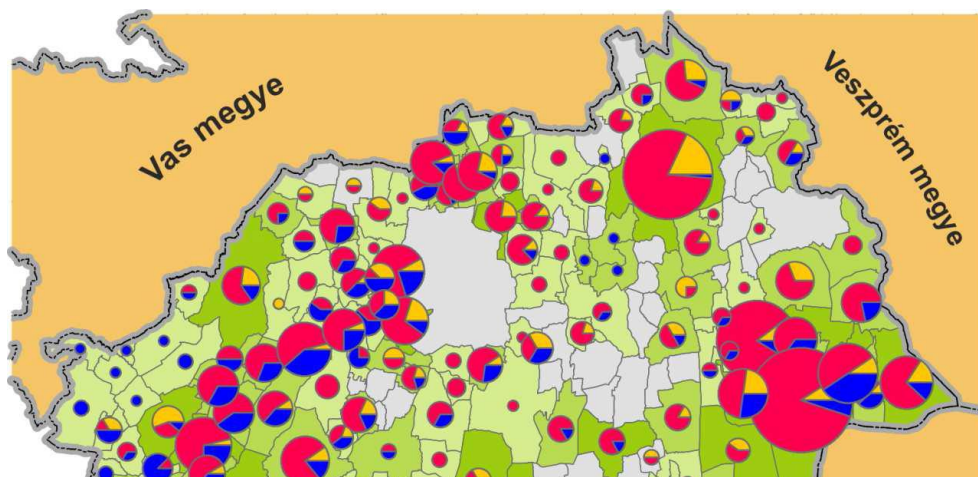
- Bölcsőde fejlesztése a Letenyei, Zalaszentgróti és a Pacsai járásokban

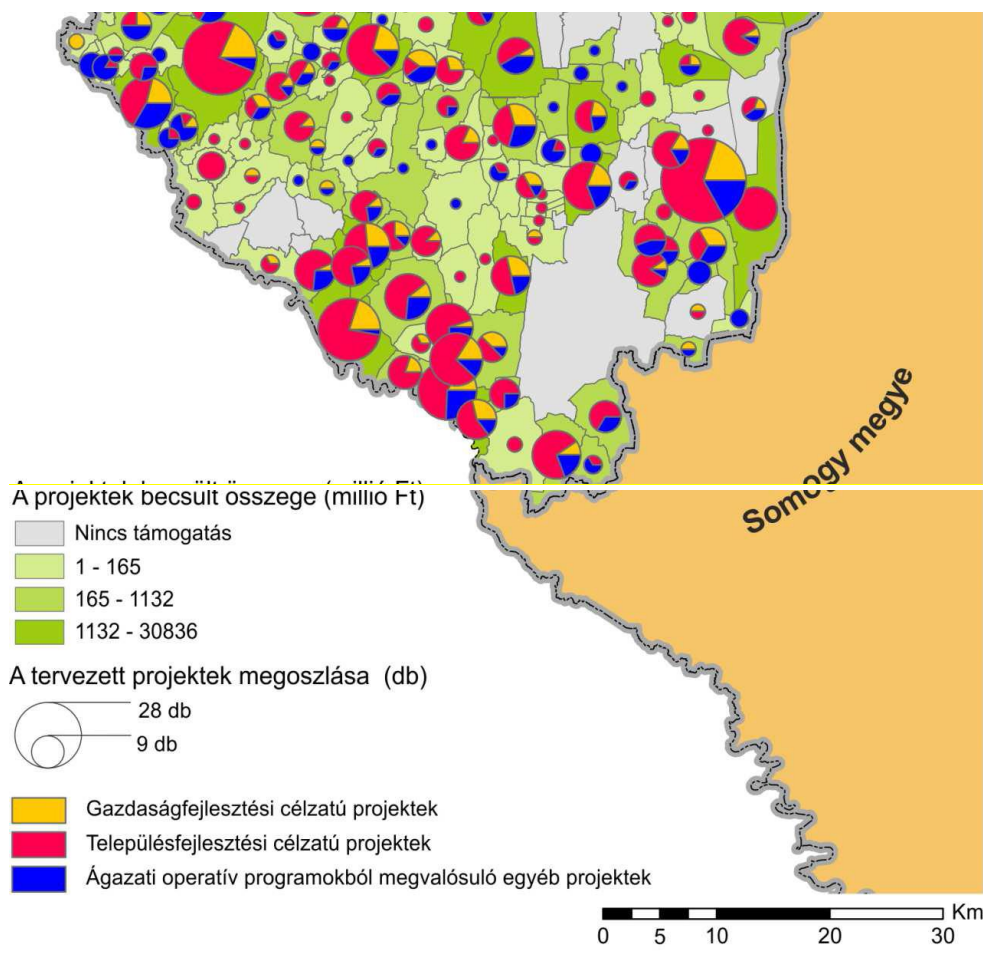
- Zalai vállalkozásbarát városfejlesztések keretében közlekedési hálózat fejlesztése, közművesítés, csapadékelvezetési rendszer fejlesztése, területrendezés és városi zöldterületek növelése, városrehabilitáció, alulhasznosított területek új funkciókkal való megtöltése, városközpontot érintő egyéb fejlesztések
- Zalai egészségügyi és szociális fejlesztések keretében szociális és egészségügyi ellátások infrastrukturális fejlesztése, szolgáltatások minőségének javítása

A ZMTP-ben szereplő programcsomagok, ahol Zalaszentgrót nem kerül nevesítésre, azonban a település stratégiája szempontjából relevánsak:

- Ipari parkok, iparterületek, inkubátorházak és logisztikai központok fejlesztése: a megyei és helyi-járási jelentőségű iparterületek fizikai infrastruktúrájának és a helyi gazdaságfejlesztési szolgáltatások minőségének fejlesztése a KKV-k foglalkoztatás-bővítő beruházásainak megvalósítása érdekében
- Zalai Beruházás-ösztönzési Program: a vállalkozások helyben maradását és sikeres működését szolgáló, a megye és a megyei jogú városok összefogásával megvalósuló megyei szintű befektetés- és beruházás ösztönzési program, ami már meglévő szervezeti kapacitásokra építő befektetés-ösztönzési szervezeti háttér felfejlesztésével és az ezáltal a vállalkozások számára nyújtott komplex szolgáltatás csomag támogatásával jár együtt, kiegészítve a nemzeti szintű befektetés-ösztönzési tevékenységeket.
- A zalai munkaerőpiaci vonzasközpontok elérhetőségét szolgáló kisebb léptékű közúti fejlesztések
- A zalai munkaerőpiaci vonzasközpontok elérhetőségét szolgáló hivatásforgalmi kerékpárút-fejlesztések
- a turisztikai attrakciók és szolgáltatások további bővítése és fejlesztése a családok és a gyermekek igényei szerint
- a kerékpáros és túraútvonalak rendszerében befejeződik a hiányzó elemek kiépítése
- az agroturizmus (termék utak, falusi szálláshelyek, gasztronómia, vadász-, és horgászturizmus) fejlesztésével a vidéki térségek is bekapcsolódnak a turisztikai vérkeringésbe
- olyan új turisztikai attrakciók épülnek ki, ill. fejlődnek fel (pl. Mura mentén, vallási kegyhelyek, ifjúsági turizmus), amik a már meglévő, területileg koncentráltan jelen levő attrakciók tematikus és térbeli, azokkal együttműködő kiegészítései.
- Alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések komplex beruházásainak támogatása: A támogatások révén olyan a helyi és közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködések valósulnak meg, amelynek célja a specifikus, megyei jelentőséggel bíró helyi termékek kifejtése, előállítása és értékesítése
- Új munkahelyteremtést célzó térségspecifikus KKV beruházások támogatása: az alprogram célja a specifikusan zalai termékeket előállító kkv-k eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztéseinek, marketing tevékenységeinek támogatása, továbbá a helyi termelők és szolgáltatók közötti együttműködések és a helyi érdekű elsősorban kis- és középvállalkozások által előállított helyi termékek (pl. helyi kézműves termékek) térségi együttműködésben történő értékesítése, a termékek, ill. szolgáltatások és a fogyasztás összekapcsolását lehetővé tevő fejlesztések elősegítése.

- Zalai helyi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó menedzsment szervezet kialakítása, működtetése és műveletei (Zalai Helyi Gazdaságfejlesztési Központ)
- Zalai Fecskeház Program: A megyében letelepedni szándékozó képzett szakemberek lakhatásának elősegítése, ezáltal a foglalkoztatók munkaerő igényének szélesebb körű garantálása.
- Zalai Talentum - komplex ösztöndíj- és gyakornokprogram: Állandó, évente meghirdetett, a megye egészére kiterjedő ösztöndíj- és gyakornok program, aminek az a célja, hogy a megyében és a megyén kívül tanuló diákok helyi munkáltatóknál szerezzenek gyakorlati tudást, valamint a foglalkoztatásuk ugyanott valósuljon meg.
- Városi energiahatékonyság: A városi energiahatékonysági alprogram egyszerre szolgálja a megújuló energia és a hatékonyabb, tudatosabb energiafelhasználás elterjesztését.
- Szociális városrehabilitáció – ERFA fejlesztések: Az alprogram keretében megvalósuló fejlesztések a leromlott települési környezet minőségének javítását tűzik ki célul. A szociális városrehabilitációt szolgáló ERFA fejlesztések olyan komplex programok (azaz integrált városrehabilitációs projektek), amely egyszerre szolgálják a városkép átalakulását, fejlesztését, a hátrányos helyzetű csoportok (különösen a fiatalok, romák, szociálisan rászoruló családok, munkanélküliek, idősek) lakhatási helyzetének javítását, kiegészítve olyan infrastrukturális fejlesztésekkel, mint a vízellátás és szennyvíz-elvezetés helyzetének kezelése, vagy éppen az adott városrész elérhetőségének (közúti, vagy közösségi közlekedési) javítása. A programot soft elemek egészítik ki, és teszik komplexé.
- Szociális alapellátás fejlesztése: Az alprogram szociális alapellátás fejlesztését célzó intézkedései – összhangban az előregedő társadalmi helyzettel – első sorban az időskorúak ellátási elérhetőségének és minőségének javítására törekuszenek. Így különösen a helyi idősek otthonának fejlesztése, a falugondnoki szolgáltatások javítása, és egyéb integrált gondozási intézmények szolgáltatásinak infrastrukturális (különösen épület-felújítási és bővítési munkálatok, eszközbeszerzés, berendezési-felszerelési tárgyak beszerzése) fejlesztése a cél.
- Helyi közösségerősítő programok: a programok a települési szintű közösségépítést támogatják. Az alprogram keretében egyaránt támogatásra kerülnek a helyi, térségi, vagy akár országos jelentőségű rendezvények, fesztiválok szervezése; a helyieknek szóló közösségi programok fejlesztése; vagy a szociális szövetkezeti forma elterjesztése.

5. ábra Zala Megyei ITP TOP projektek várható térbeli eloszlása

A Zala megyei program tartalmazza a megye területén tervezett TOP és egyéb ágazati operatív programokból megvalósuló projektek tervezett térbeni eloszlását, ami alapján látszik, hogy Zalaszentgrót elsősorban településfejlesztési, kisebb részt gazdaságfejlesztési célú programokból számíthat támogatási forrásokra, azonban ezek az adatok a tervezés jelenlegi stádiumában csak indikatívaknak tekinthetők.

1.2.4 A Zalaszentgróti kistérségi fejlesztési koncepció, program, kapcsolódó dokumentumok

2004 januárjában készült el a **Zalaszentgróti Statisztikai Térség Agrárstruktúra- és Vidékfejlesztési Programja**, amely az alábbi stratégiai célokat fogalmazza meg a térséggel kapcsolatban:

Gazdasági ágazat

- Mezőgazdaságon kívüli gazdasági ágazatok támogatása, kiemelten a turizmus
- Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás erősítése struktúra átalakítás véghezvitele
- Helyi termékfeldolgozás feltételeinek megteremtése, minőségének javítása
- Térségi szolgáltatói rendszer kiépítése

Humán erőforrás fejlesztés:

- Alapfokú oktatás minőségi fejlesztése, közösségfejlesztés
- Képzés, szaktudások közvetítése
- Kommunikáció, információ közvetítés
- Fiatalok megtartását segítő programok indítása

Környezeti erőforrások fenntartható használata

- Komplex környezetvédelmi program elkészítése
- Biológiai sokféleség megőrzése
- Ökológikus vidékfejlesztés
- Megújuló energiaforrások hasznosítása

A térség hátrányos helyzetének kompenzálása

- Szociális problémák kezelése
- Foglalkoztatottsági gondok megoldása
- Falvak megújítása, és fejlesztése
- Infrastrukturális hátrányok csökkentése

A stratégiai célok elérése érdekében 3 program, és ahhoz kapcsolódóan intézkedések kerültek meghatározásra:

1. A helyi gazdaság versenyképességének javítása

1.1 Mezőgazdasági termelés feltételeinek biztosítása

- Mezőgazdasági utak felújítása
- A tájra jellemző speciális termékek technológiai fejlesztése (méhészet, borászat, pálinka, gyümölcsfeldolgozás)
- Helyi mezőgazdasági termékek piacra jutása
- Biogazdálkodás, ökológiai gazdálkodás bevezetésének segítése

1.2 Térség idegenforgalmi kínálatának fejlesztése

- Borturizmus feltételeinek javítása
- Gyalogtúra, élménytúra, lovas túra eseménysorozatok rendezése
- Turisztikai szolgáltató iroda kialakítása

1.3 Vállalkozásbarát környezet javítása

- Térségi iroda kialakítása
- Vállalkozást segítő szolgáltatások fejlesztése (forrásteremtés, szaktanácsadás)
- Helyi kézműipari tevékenységek segítése

2. Vidéki élettér feltételeinek javítása

2.1 Fenntartható környezetgazdálkodás

- Megújuló energiahasználat
- Korszerű hulladékgazdálkodás
- Ökológikus szemlélet kialakítása

2.2 Településfejlesztés

- Városközpont rehabilitációja
- Falukép javítása, egységes falukép kialakítása
- Hagyományos falusi szobrok, útszéli keresztek felújítása
- Telepszerű lakórészek rehabilitálása

2.3 Vidéki infrastruktúra fejlesztése

- Kerékpárutak építése
- Utak felújítása
- Szennyvíztisztítás megoldása

3. A térség hátrányos helyzetének megszüntetése

3.1 Esélyegyenlőség megteremtése

- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatása, közmunkaprogramok
- Felnőttek általános iskolai képzése
- Hátrányos helyzetűek OKJ képzése
- Integrált iskolai oktatás

3.2 Emberi erőforrás fejlesztése

- Képzések, életen át tartó tanulás megvalósítása

3.3 Információs, kommunikációs kapcsolatok erősítése

- Térségi információs hálózat kialakítása
- Helyi információs és kommunikációs rendszer kialakítása

A Zala Termálvölgye LEADER Közösség a korábbi Zalaszentgróti- és a Hévízi Kistérség területét fedi le, továbbá a Keszthelyi térségből egy település a tagja. Az általuk 2011-ben felülvizsgált **Helyi Vidékfejlesztési Stratégia** a várostérség szempontjából a legaktuálisabb térségi programozási dokumentum, amelynek jövőképes szerint Zala Termálvölgye térségében a sikeres közösségeknek és vállalkozásoknak köszönhetően nő a térség turisztikai vonzereje, versenyképessége, javul a térségben élők életminősége, javul a térség népességmegtartó képessége. Ennek érdekében az alábbi célkitűzéseket határozza meg:

Gazdaságélénkítés - helyi termék és turizmus a Zala Termálvölgyében

A helyzetelemzés egyértelműen rámutat, hogy az aktualizált Stratégiának leginkább a térségi gazdaságfejlesztést, a foglalkoztatás bővítést, a lakosság jövedelemszerzési lehetőségeinek bővítését kell szolgálnia. Mindehhez kiváló alapot nyújt a térségben meglévő fejlett idegenforgalmi központok turisztikai kínálatfejlesztési szükséglete, a háttértelepülések kihasználatlan erőforrásai (*emberi, természeti, kulturális, mezőgazdasági termék stb.*), valamint a mikrovállalkozások részéről felmerülő jelentős fejlesztési forrás igény.

Élhető települések a Zala Termálvölgyében

Az akciócsoport településeinek zömét adó aprófalvak sokféle problémával küzdenek: csökkenő lakosság, kiüresedő épületek, elvándorló fiatalok. A térség falvaiban megvalósuló életminőségjavító beruházásokkal, programokkal javítható lenne azok lakosságmegtartó ereje.

Természeti és kulturális értékek megőrzése, fenntartható hasznosítása

A térség természeti, kulturális értékekben rendkívül gazdag, ugyanakkor ezek ismertsége, elismertsége még alacsony szintű a helyi lakosság, turisták körében. A vidéki örökségekhez kapcsolódó fejlesztések, hozzájárulhatnak azok fenntartható hasznosításához, ezáltal hosszú távú megőrzésükhöz.

A helyi emberi erőforrás fejlesztése a Zala Termálvölgyében

A Stratégia legfontosabb céljaként megjelölt gazdaságfejlesztés, nem valósulhat meg a kapcsolódó készségeket, ismereteket birtokló térségi munkaerőállomány nélkül. A piacképes tudás megszerzésében jelenleg sokakat hátrányos helyzetük vagy például a rossz tömegközlekedés is gátol. Ezen a területen eredmény csak akkor érhető el, ha a helyi szükségleteknek megfelelő ismeretekhez, az érintettek lakóhelyükhöz közel tudnak hozzájutni.

A Zala Termálvölgye egységének erősítése

A Zala Termálvölgye jelenleg egy társadalmi, gazdasági szempontból jelentős különbségekkel bíró, jóval a lehetőségei alatt teljesítő térség. A LEADER elvek szerinti térségi kohézió erősítésével, a térség belső és külső kapcsolatrendszerének fejlesztésével, a közösségben való gondolkodás elősegítésével már önmagában jelentős eredmények érhetők el *(pl. új üzleti kapcsolatok)*.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT) áll, amelyet az országgyűlés a 2003. évi XXXVI. törvénnyel hagyott jóvá és 2008-ban, valamint 2013-ban módosított (a módosító jogszabályok: 2008. évi L. tv. és 2013. évi CCXXIX. törvény). Az OTrT határozza meg az ország egyes térségeinek térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére. Az OTrT az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

A térségi, illetve megyei területrendezési tervek hivatottak a térségi területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek figyelembe vételével, azok pontosításával.

Zalaszentgrót város Zala megyében található, amelynek hatályos területrendezési terve 2010-ben készült. A tervet a Megyei Közgyűlés 22/2010. (XI.25.) ÖR számú közgyűlési rendeletével fogadta el. A megyei területrendezési terv - a jóváhagyása időszakában hatályos Országos Területrendezési Terv figyelembevételével - határozta meg a megye szerkezetének, területhasználatának és területi szabályozásának rendszerét.

Zalaszentgrót város hatályos Településszerkezeti tervét és Helyi Építési Szabályzatát a képviselő testület a 100/2014 (IX.11.). határozatával fogadta el.

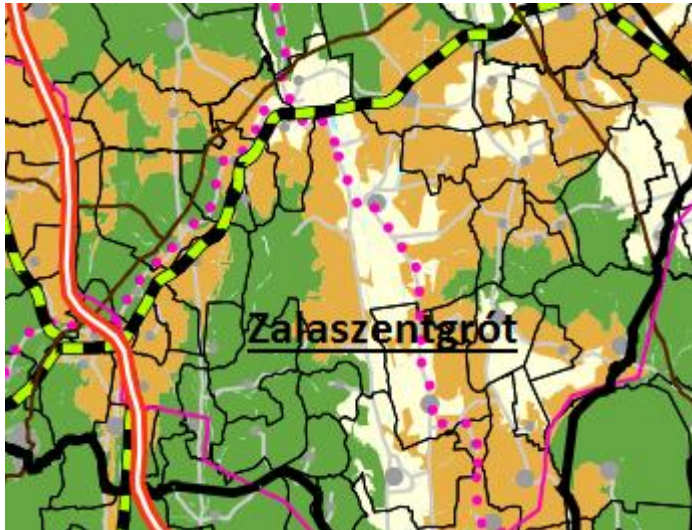
A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet szerint a településrendezési tervekben igazolni kell a tervezett fejlesztések területi terveknek való megfeleléseit.

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. tv. 23/A. § (4) bekezdése szerint az „országos területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülniük”. Fenti előírás következtében településrendezési terv készítés esetén az összhangot a területfelhasználási kategóriák és a megyei övezetek tekintetében a vonatkozó megyei területrendezési tervvel, az országos övezetek tekintetében az OTTrT-vel is kell biztosítani.

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. tv. 23/A. § (2) bekezdése kimondja, hogy a településrendezési tervek készítése során:

- az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatoknak a település közigazgatási területére vetített hossza legfeljebb +/-5%-kal térhet el a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonalváltozattól, kivéve, ha külön jogszabályban meghatározott területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat a nagyobb eltérést indokolja;
- az országos, a kiemelt térségi és a megyei övezetek által érintett területeket az érdekelt államigazgatási szervek állásfoglalása alapján kell lehatárolni oly módon, hogy a kiemelt térségi és a megyei övezet területének a település közigazgatási területére eső része legfeljebb +/-5%-kal változhat.

1.3.2 Zalaszentgrót az Országos Területrendezési Tervben

6. ábra Zalaszentgrót az OTTr Országos Szerkezeti Tervlapján (Forrás: OTTr)

Zalaszentgrót az OTTr alapján vegyes, mező és erdőgazdálkodási terület felhasználású kategóriákba esik. A várost közvetlen gyorsforgalmi út nem érinti, nyugatról a 74-es, északról a 8-as, délről a 76-os gyorsforgalminak tervezett utak veszik körbe. A települést északról érinti a Boba - Zalaegerszeg - Óriszentpéter – országhatár országos törzshálózati vasúti pálya. A várost átszeli az országos kerékpárút törzshálózat.

1.3.3. Zalaszentgrót a megyei területrendezési tervben

Zalaszentgrót Város közigazgatási területére a Zala Megyei Területrendezési Terv szerkezeti terve az alábbi kiemelt térségi övezetekre fogalmaz meg követelményeket:

Magterület, ökológiai folyosó, pufferterület övezete

Az ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó általános irányelveknek megfelelően az ökológiai hálózat övezeteiben tájidegen műtárgyak, tájképileg zavaró létesítmények nem helyezhetők el, és a táj jellegét kedvezőtlenül megváltoztató domborzati beavatkozás, valamint a természetvédelem céljaival ellentétes fásítás nem végezhető. Magasépítmények¹ elhelyezése kerülendő, illetve csak látványterv alapján a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával engedélyezhető. Az ökológiai hálózat mezőgazdasági művelés alatt álló területein csak környezetkímélő extenzív gazdálkodás folytatható. Az övezetek területén művelés-változtatás - művelés alól kivonás és a művelés alól kivett terület újrahasznosítása - csak a természetvédelmi hatóság engedélyével lehetséges.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Az OTTr előírásai szerint kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az övezetbe eső kiváló termőhelyi adottságú földterületeken elsődlegesen a mezőgazdasági művelés feltételeit kell biztosítani, a beépítésre szánt területi kijelölés kerülendő. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetében figyelmet kell

fordítani az agrártérszerkezetet előnyösen formáló, mozaikos, kis területigényű talaj- és mezővédő fásítások (fasorok, erdősávok) megőrzésére és telepítésére. Ezen irányelvek érvényesítése érdekében a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet tekintetében - az OTrT-ben meghatározott kiváló termőhelyi adottságú szántóterület országos övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett - a következő ajánlásoknak is érvényt kell szerezni:

- az övezetet a településrendezési tervekben mezőgazdasági területfelhasználásba, ezen belül általános övezetbe (Má) kell sorolni;
- csak a fenntartható minőségi termelést szolgáló - a talaj fizikai, kémiai, biológiai védelmét biztosító - agrotechnikai módszerek alkalmazhatók;
- csak a termőhelyi adottságokat megőrző területhasználat folytatható;
- az övezetben művelés alóli kivonás csak kivételes esetben, a kivonást szükségessé tevő létesítmény más módon való elhelyezésének lehetetlensége esetén engedélyezhető (összhangban a termőföldek védelméről szóló törvény „helyhez kötöttségi kivételt” megfogalmazó előírásával).
- az övezetben - az OTrT-ről és a föld védelméről szóló törvénnyel összhangban - beépítésre szánt terület kijelölése csak akkor javasolható, ha az: - mezőgazdasági birtokközpont kialakítását, vagy helyi mezőgazdasági termékek feldolgozását szolgálja, - a mezőgazdaságra épülő turizmus (agroturizmus) fejlesztése érdekében feltétlenül szükséges, - a településfejlesztés más módon nem, csak a kiváló termőhelyi adottságú termőföldek igénybevételével oldható meg.
- Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken erdősítés csak abban az esetben javasolható, ha az erdőterületi átsorolás: - a termőföldek védelmét vagy más mezőgazdálkodási érdekeket; - környezetszennyezés elhárítását, környezeti kárenyhítést; - az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.
- Az övezet területén beépítésre szánt területként kell biztosítani a még rendeltetésszerűen működő mezőgazdasági üzemek, majorok fejlesztési lehetőségét.
- Az övezet jó minőségű, árutermelésre alkalmas mezőgazdasági termőföldjeit a településrendezési tervekben általános mezőgazdasági területként javasolt kijelölni. Az általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető telek - földrészlet minimális területét legalább 10,0 ha-ban javasolt meghatározni.
- Az övezet területén a termőföldek védelmét és a tájkép tagolását biztosító fasorokat, védő erdősávokat, mezsgyéket meg kell őrizni. Ösztönözni kell a nagy összefüggő mezőgazdasági termőföldek fasorokkal, mezsgyékkel, védő erdősávokkal való tagolását.
- A mezőgazdasági területeket feltáró külterületi dűlőutak, vízvezető árkok és meliorációs létesítmények fenntartását biztosítani kell.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, valamint erdőtelepítésre alkalmas terület övezete

Az övezet OTrT szerinti fogalom meghatározása a következő: „Az őshonos fafajokból álló erdőtársulások fenntartására leginkább alkalmas az erdő hármaskörét - környezetvédelmi, gazdasági, társadalmi - egymással összhangban a legmagasabb szinten biztosítani képes erdőterületek.” Az OTrT övezetre vonatkozó szabályozás szerint egyrészt a külszíni bányatelek megállapítása, illetve bányászati tevékenység engedélyezése a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehetséges, másrészt beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, területrendezési hatósági engedély alapján jelölhető ki. A megye kedvező erdőterületi adottságainak védelme érdekében kerüendő a kiváló termőhelyi adottságú

erdőterületeken a beépítésre szánt területek kialakítása és a külszíni bányászat is. A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezet tekintetében - az OTRT által meghatározott országos övezetre vonatkozó előírások mellett - a következő ajánlások érvényesítendőek:

- az övezetbe tartozó területeket az illetékes erdészeti hatóság állásfoglalása alapján a tényleges kiterjedésnek megfelelően a településrendezési tervekben kell pontosítani;
- az e területrendezési övezetben lehatárolt területek a településrendezési eszközökben csak erdőterület települési területfelhasználási egységbe sorolhatóak, ettől való eltérés csak területrendezési hatósági eljárás alapján engedélyezhető.
- a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek az erdőtervezés során elsősorban védelmi célú elsődleges rendeltetésbe sorolandók.

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

- Az érintett települések szabályozási tervében szükséges lehatárolni a településtörténeti, településszerkezeti és településképi értéket képviselő településrészeket, objektumokat és azok védő övezetét, amelyek védelme a településrendezési szabályozásban érvényesítendő.
- Az övezet területén, mind a már beépült, mind a nem beépített területeken, biztosítani szükséges a tájképi adottságok, a történelmileg kialakult tájhasználat, művelési mód, művelési ág arány, építési szokások megőrzését.
- A tájképvédelmi övezetbe tartozó települések rendezési terveikhez a tájrendezési terv keretében tájképvédelmi fejezet készítése kívánatos.
- Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást-oktatást szolgáló épületek elhelyezése javasolt a természeti értékek sérelme nélkül.
- Az övezet mezőgazdasági területein törekedni kell a művelési ágak kialakult arányának megtartására.
- A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében támogatandó.
- Új beépítésre szánt területet a meglévő beépített területhez kapcsolódva javasolt kijelölni. A települések beépítésre szánt területét csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként indokolt növelni.
- Az övezetben a tájban megjelenő település sziluettjét megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények elhelyezését kerülni kell, a településrendezési tervekben a kialakult településképeknek megfelelően javasolt meghatározni az épületek magassági korlátozását (gerincmagasság).
- Az új távvezetékek (energia- és hírközlő vezetékek) létesítésekor minden olyan esetben törekedni kell azok terepszint alatti elhelyezésére, ha ez védendő értéket nem veszélyeztet.
- A kiépítendő közlekedési utakat lehetőség szerint a meglévő közlekedési folyosókban kell kialakítani.

Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

- A Nyugat-magyarországi Térségi Hulladékgazdálkodási Terv tartalmához illeszkedően ki kell dolgozni és a jóvá kell hagyni Zala megye Hulladékgazdálkodási Tervét.

- A térségi hulladéklerakó helyeken (Nagykanizsa, Zalabér, Zalaegerszeg) - a szelektív hulladékgyűjtés kiteljesedéséig, illetve annak kiegészítéseként hulladékválogatót szükséges létesíteni és üzemeltetni.
- A térségi hulladéklerakók befogadóképességének időbeni meghosszabbítását szolgáló szelektív hulladékgyűjtés bevezetése mellett meg kell vizsgálni a környezetkímélő technológiájú (ellenőrzött szabályozható és monitoringozható) égetéssel történő hulladéktalimatlanítás területi lehetőségeit.
- Az értékes természeti és táji környezet megóvása érdekében a hulladékgazdálkodás létesítményeinek helymeghatározása és engedélyeztetése során a megye táji és turisztikai potenciáljának megőrzését szem előtt tartva körültekintően kell eljárni.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

- A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezet pontos kiterjedését a településrendezési tervekben kell rögzíteni a környezetvédelmi és vízügyi szakhatóság bevonásával a 219/2004. (VII. 21.) számú Korm. rendeletben rögzítettek figyelembevételével.
- Az eltérő környezeti érzékenységgű - lehatárolt - területekre meghatározott területhasználati szabályokat a településrendezési tervek övezeti szabályai meghatározásánál érvényesíteni kell.
- A felszín alatti vízbázisok védőterületén a területhasználatra és a különböző tevékenységekre vonatkozó szabályokat az érvényes kormányrendelet és ágazati rendeletek alapján kell megállapítani. A vízbázisokat veszélyeztető szakszerűtlenül kialakított üzemelő és felhagyott hulladéklerakók felszámolásáról gondoskodni kell.

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő terület övezete

A településrendezési tervekben indokolt a be nem épített lehatárolt területeket beépítésre nem szánt területfelhasználási egységekként szabályozni.

Az építésügyi előírások megfogalmazása terén az eddigieknél nagyobb szigor és körültekintőbb szabályozás ezen területeken a területek „elépítésének” megakadályozása és a környezetszennyezés mérséklése érdekében.

Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete

Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezetének kijelölése során figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak a magterület és az ökológiai folyosók területén kívül jelölhető ki.

Történeti települési terület övezete

- A történeti települési terület lehatárolását - a megyei területrendezési tervben megfogalmazott lehatárolási ajánlás figyelembevételével - a települések településrendezési eszközeiben kell pontosítani.

- A települések lehatárolt „történeti területét” - a települések fejlesztési dokumentumainak (IVS, AT) készítése során egységesen kezelendő akcióterületnek célszerű tekinteni.
- Az építészeti örökség helyi védelmét minden településnek önkormányzati rendeletben kell biztosítani, a vonatkozó jogszabály adta lehetőséggel élve.
- A területi helyi védelmet - a településrendezési tervek értékvédelmi vizsgálataira alapozottan - ki kell terjeszteni: – a településszerkezetre (utcahálózat, telekszerkezet, beépítési mód, az építési vonal, településszerkezeti szempontból jelentős zöldterület), – a településképre (külső településkép, belső településkép, utcakép), – a település táji környezetére (a település megjelenése a tájban, hagyományos művelési módok, a növényzet és a természetes környezet), – a településkarakter védelmére (a településszerkezet, a településkép elemei, formái, anyagai, színvilága együttesen).
- A kulturális örökség szempontjából fokozottan érzékeny területek zónájában a régészeti értékek, műemléki értékek és védendő kultúrtájak együttesen, nagy koncentrációban fordulnak elő, ezek együttes megóvása a cél. E területeken a meglévő kulturális örökségi értékek és a meglévő, ill. fejlődő települési környezet harmonikus egyensúlyát kell biztosítani.
- A települések beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelendő a feltétlenül szükséges mértékig. Fontos a helyi beépítési és építészeti karaktert mutató elemek megőrzése, a környezet alakításának szabályozásában a helyi karakter érvényesítése.
- A történeti településrészletek közterületein a közművek lehetőség szerinti rejtett - többnyire föld alatti - vonalvezetése ajánlott a településképi megjelenés javítása érdekében.
- A tájban megjelenő, település-sziluetet megváltoztató bel- és külterületi magas-építmények elhelyezését kerülni kell.
- Az egyedi védelem az építmény (épület vagy műtárgy) vagy ezek együttese egészére vagy valamely részletére (anyaghasználat, szerkezet, színezés, stb.), az építményhez tartozó földrészletre, annak jellegzetes növényzetére, szobor, műalkotás, utcabútor védelmére, egyedi tájérték védelmére terjedhet ki.
- A helyi védelem kiterjesztendő a sajátos épületekre, ill. építményekre, mint a majorok épületei, a pajták és a vallási kisméltóságok (haranglábak, keresztek, kálváriák), szobrok, temetők és sírjelek.
- A helyi védelmi rendeletek megalkotása a települések értékvédelmének alapját biztosító nagy jelentőségű települési feladat. Készítésük során a megyében e téren elért eredmények hasznosítása és az alkalmazott módszerek figyelembe vétele javasolt (pl. Nagykanizsa MJV helyi védelmi rendelete).
- A településrendezési tervekben az építési övezetek paramétereinek, az egyes övezetekhez tartozó építménymagasságok meghatározásakor figyelemmel kell lenni a településsziluetek megőrzésére.
- A műemlékek jogszabályban meghatározott vagy egyedileg kijelölt műemléki környezetét a földhivatali nyilvántartásba be kell jegyezni, és a pontosított műemlékjegyzéket hozzáférhetővé kell tenni.
- A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken kerülni kell a település hagyományos szerkezetének, jellegének megváltoztatását, a települések belterületének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok,

raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását és minden olyan beavatkozást, amely az ember által művelt táj, a falvak és a város egyensúlyi helyzetét megbontja.

- Az épített örökség védelmét lehetőleg az integrált védelem szellemében kell biztosítani: ahol mód van rá, konkrét, tartós, lehetőleg hasznot hozó funkciókkal, idegenforgalmi, turisztikai hasznosítással kapcsolódva más rokon szakterületekhez (pl. muzeológia, táj- és természetvédelem).
- A települési szintű értékvédelem kiemelt célterülete a helyi értékek, közte kiemelten a népi építészet megmaradt emlékeinek védelme, környezetük értékőrző alakítása. Fontos a helyi beépítési és építészeti karaktert mutató elemek megőrzése, a környezet alakításának szabályozásában a helyi karakter érvényesítése.

Földtani veszélyforrás terület övezete

A lehatárolt területeken a területfelhasználás és a területhasználat szabályainak meghatározásánál a csúszásveszély elhárítására fokozott figyelmet kell fordítani. Az alkalmazott tervi megoldásokat - e települések településrendezési terveiben mérnökgeológiai és geotechnikai alátámasztó munkarészben kell összefoglalni. Az övezet területén fontos feladat a felszín növényborítottságának megőrzése és növelése, valamint a csúszás veszélyeztetettsége fokozódásával járó beavatkozások korlátozása.

Vízerózióknak kitett terület övezete.

Hosszú távú cél a területen lehullott csapadék mind nagyobb hányadának helyben - térségben - tartása, a településrendezési tervekben olyan területhasználati módok és műszaki megoldások javaslatának beépítése illetve azok alkalmazása, amely csökkenti a lefolyási tényezőt.

A vízerózióknak kitett terület övezetében kiemelt célkitűzés a növényzettel való borítottság megőrzése, illetve növelése.

A művelési ág változások során az extenzívebb területhasználatokat kell előnybe részesíteni. Ahol az nem ellentétes a táj és természetvédelem érdekeivel, ott kiemelkedő jelentősége van az erdőtelepítésnek és a folyamatosan gyeppel borított rét, legelőterületek növelésének. Az utak nyomvonalevezetésének kialakításánál, illetve az utak műtárgyai paraméterei és műszaki megoldásai meghatározásánál is kiemelt feladat a lehullott csapadék visszatartása, a talajba beszivárogni nem tudó víz elvezetésének késleltetése, ezzel a talajvédelem érdekeinek érvényesítése.

A megyei területrendezési terv szerkezeti tervével kapcsolatos érintettségek és a hatályos településrendezési tervvel kapcsolatos összefüggések:

- Zalaszentgrót az országos mellékutakon megközelíthető, főútvonaltól, gyorsforgalmi úttól viszonylag távol helyezkedik el. Legközelebbi főútvonal észak felé a 8-as, dél felé a 76-os. A megyei területrendezési terv szerkezeti terve a település környezetében közúti közlekedési hálózat módosítását nem tervezi.
- A várostól É-ra Zalabér – Batyk - Túrje településeken áthaladó nemzetközi vasúti fővonal található, melyről Batyknál leágazó mellékvonalra felfűzött Zalaszentgrót. A város vasúti közlekedés szempontjából zsáktelepülés, mely szárnyvonal napjainkban használaton kívül

van. A megyei területrendezési terv az említett szárnyvonalat (vasúti mellékvonalat) nem szerepelteti, illetve azt törli, azonban helyi szinten a szándék a vasútvonal megtartása.

- A város területét érinti a Zala völgyi kerékpárút, mely ÉNy irányából a város központján áthaladva DK felé a Zala K-i oldalán lévő országos mellékút mentén halad.
- a hatályos településrendezési tervben az új fejlesztési területek a mellékelt összehasonlító tervlapon is láthatóan többségében mezőgazdasági térséget érintve kerültek kijelölésre. Ez alól kivétel a termálfürdő környezetében tervezett üdülőterületi fejlesztés, mely erdőgazdálkodási térség területére esik. Kisebb mértékben erdőgazdálkodási térség területét érinti a Tekenyei út déli oldalán tervezett, valamint a Zalakoppány belterületétől K-re tervezett fejlesztési terület.
- Zalaszentgrót, valamint a városhoz kapcsolódó egykori falvak (Aranyod, Csáford, Zalakoppány, Zalaudvarnok, Tüskeszentpéter) területe a megyei területrendezési tervben városias települési térségként jelölt, jól lehet a kapcsolt települések jellege hagyományosan vidéki karakterrel rendelkeznek.

1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Zalabér: Zalabér község belterületétől D-i irányba a dombokon átvezető településközi összekötő utat jelöl a szerkezeti terv, mely Zalaszentgrót – Csáford településrész zártkertjéhez, illetve belterületéhez érkezik. Ez a településközi útkapcsolat a Zalaszentgrót hatályos szerkezeti tervében nem szerepel. A megyei területrendezési tervvel szinkronban a Zalabér – Zalaszentgrót országos mellékút mentén Zala völgyi regionális kerékpárút nyomvonala tervezett, mely mind a két település szerkezeti tervén szerepel.

Batyk: Zalaszentgróttal határos községrészekén Batyk településszerkezeti terve új fejlesztéseket, új közlekedési kapcsolatokat nem tervez. Zalaszentgrót és Batyk határán a kialakult állapothoz képest változtatás nem szerepel egyik szerkezeti tervben sem.

Türje: Zalaszentgrót és Türje települések között egy meglévő és egy tervezett közlekedési kapcsolat szerepel Türje szerkezeti tervén. A meglévő kapcsolat Türje központjából dél felé indul, és Tekenyén keresztül érkezik Szentgrót központi belterületéhez. A tervezett kapcsolat Türje belterületének Ny-i széléről indul és Zalaszentgrót Tüskeszentpéter városrészhez, annak K-i széléhez, a vasúttól K-re érkezik. Ez a településközi összekötő út Zalaszentgrót településszerkezeti tervében nem szerepel, bár a közlekedési kapcsolat kialakítása a Tüskeszentpéter – Türje tervezett összekötő úthoz kialakítható.

Óhíd, Kisgörbő, Sénye, Zalaszentlászló, Kehidakustány, Dötk: ezen települések esetében sem új közlekedési kapcsolat, sem területfelhasználás változás Zalaszentgrót város kapcsolódó területét nem érinti.

Kallósd, Padár, Pakod: e községek településszerkezeti tervei nem voltak elérhetőek.

Bezeréd: Bezeréd településszerkezeti tervén Zalaszentgrót – Zalakoppány településrész irányába

településközi összekötő út került kijelölésre, mely út Zalaszentgrót szerkezeti tervében nem jelölt.

Gyűrűs: Gyűrűs és Zalaszentgrót – Csáford között településközi összekötő út mindkét településszerkezeti tervében azonos nyomvonalon szerepel. Területfelhasználási változás a településhatár környezetében a kialakult állapothoz képest nincs.

Zalaistvánd: Zalaistvánd és Zalaszentgrót – Csáford között településközi összekötő utat jelöl Zalaistvánd településszerkezeti terve. Ezt az utat Zalaszentgrót szerkezeti terve ezen a nyomvonalon nem jelöli. A Zalaistvánddal való kapcsolatot délebbre, Gyűrűs északi részén jelöli a város szerkezeti terve.

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai

A településrendezési eszközök felülvizsgálata keretében 2014-ben új településfejlesztési koncepció került elfogadásra (100/2014 (IX.11) Ök határozat), amelynek jövőképe és célrendszere az alábbiak szerint foglalható össze:

A településfejlesztés elsődleges célja a népesség megtartása, az elmúlt időszak népességszám csökkenésének lelassítása, majd megállítása és ezzel egyidejűleg cél a népesség egészséges korszerkezetének kialakítása, a tendenciózus előregedés megállítása. Az itt tartózkodás tekintetében négy célcsoportot kell figyelembe venni, melyek mindegyike fontos szerepet kaphat a településfejlesztésben. E célcsoportok Zalaszentgrót állandó lakosai (ezen belül kiemelten a fiatalok), a környező településekről munkavállalóként, az igazgatási, oktatási, egészségügyi és kulturális intézményrendszert és szolgáltatásokat igénybe vevő városba érkezők, az időszakosan a településre érkezők (főként turisták), valamint a kisszámú, de mégis mérhető külföldi, elsősorban német nemzetiségű betelepülők.

A településnek mindent meg kell tennie azért, hogy a következő években a tradicionálisan meglévő térségi központi szerepkörét és a közelmúltban ismét visszakapott közigazgatási státuszát, a járást és annak igazgatását a városban megtartsa.

A tervezett fejlesztések során elsődleges szempontként kell figyelembe venni a természeti értékek megőrzését, fejlesztési területek csak erre figyelemmel jelölhetőek ki. A település számára a legjelentősebb konfliktust a mezőgazdasági termelés visszaszorulása, különösen a zártkertek felhagyása okozza, melynek eredménye az egykor művelt domboldalak beerdősülése. Cél e domboldalak jobb termőterületeinek ismételt művelésbe fogása, a szőlőkultúra kiterjesztése, minőségi piacképes borkultúra további fejlesztése.

A szolgáltatások, a kereskedelem elsősorban a városközpont területén helyezkedik el, ugyanakkor nem szabad, hogy a külső városrészek (Tüskeszentpéter, Aranyod, Csáford, Zalakoppány, Udvarnok és Kisszentgrót), az egykori falvak kiüresedjenek. Élhetőségüket a közösségi és bizonyos kereskedelmi

és szolgáltató funkciók megtartása biztosíthatja, ez a törekvés azonban hangsúlyosan nem ellentétes a városközpont további fejlesztésével!

A település intézményrendszere, szolgáltatásai a központban megfelelő helyen kiépültek, ugyanakkor azok folyamatos minőségi fejlesztése továbbra is a településfejlesztési célok között kell, hogy szerepeljen. Ezek fejlettsége, korszerűsége egyrészt determinálja közvetlen környezetét, a városközpontot, annak lakóterületeit, másrészt erősíti a központ városon belüli rangját, valamint a város térségi szerepét.

Cél a városias központ erősítése és a strukturált városszerkezet megteremtése, a település építészeti arculatának és a közterületek kialakításának rendezetté tétele. A strukturált városszerkezet megteremtésével cél a kisvárosias, kertvárosias és falusias lakóterületek, valamint a gazdasági területek szétválasztása, egymás melletti kapcsolatainak rendezése.

Az elmúlt időszak városfejlesztésének egyik fontos eleme a termálfürdő kiépítése és környezetében az üdülőterületi fejlesztések lehetővé tétele. E terület napjainkban egyetlen közlekedési szálon, kerülő úton elérhetően kapcsolódik a város központjához. A közlekedési hálózatot ki kell egészíteni úgy, hogy e terület Tüskeszentpéter városrész irányából, rajta keresztül a városközpont É-i lakóterületéről rövidebb úton elérhető legyen.

A TK ágazati céljai közül az alábbiak emelhetők ki:

Az idősellátás esetén az igények növekedésével, az oktatás esetén kapacitásszükségletek csökkenésével érdemes tervezni.

A gazdaság fejlesztése szempontból az lenne az ideális, hogy az ipartelepítés keretében több kisebb létszámú, 10-50 főt foglalkoztató ipari, kereskedelmi vagy szolgáltató üzem, vállalkozás létesülne.

Az iparfejlesztés során előnybe kell helyezni a korábbi gazdasági területek, a barnamezős iparterületek fejlesztését, újrahasznoítását.

Az agrárgazdaság fejlesztésének egyik iránya a nagy kiterjedésű domboldalak, zártkertek hasznosításával a gyümölcs és a szőlőtermelés felfuttatására és feldolgozására épülhet. A másik ágazati terület az egykori nagybirtok rendszerből majd az azt követő TSZ és Állami Gazdaság rendszeréből megörökölt számos majorsági terület és infrastruktúra intenzív hasznosítására épülhet, melynek alapja az állattartás és a város területén kiterjedten előforduló rétgazdálkodás felfejlesztése. A meglévő fürdő újrapozicionálása szükséges, vagy a vendégkör bővítésével (ehhez tőkeerős befektető szükséges), vagy kimondottan helyi igényekre alapozott szolgáltatással.

A város turisztikai fejlesztésének lehetősége, hogy kapcsolódjon a tőle délre kialakult – Kehidakustány, Hévíz, Zalakaros – termálfürdőkre alapuló turizmushoz és az ottani vendégkör számára alternatívát biztosítson. Ezeknek az alternatíváknak eleme lehet a kulturális és az ökoturizmus, melyek mindegyikéhez a város megfelelő adottságokkal és már hagyományokkal is (Kulturtivornya, PuszikaOszika) rendelkezik.

A falvak építészeti arculatának egységesítése, az egyedi karakter meghatározása, és annak következetes betartatása szükséges településkép javításához.

Az egykori zártkertek területén lakó és gazdasági épületek (hegyi pincék) vegyesen fordulnak elő. A korábbihoz képest megnőtt e területeken a lakás és gazdasági épületek építésével járó nagyobb családi porták kialakítására irányuló építési szándék. Az építési szabályozás felülvizsgálata során a tájba illesztés szükségességét és az építészeti hagyomány megtartását kell elvként figyelembe venni.

1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia vonatkozó megállapításai

Zalaszentgrót 2009-ben nyújtotta be a belváros rekonstrukciójára irányuló pályázatát. Ennek keretében Integrált Városfejlesztési Stratégia nem, csak az akcióterületi terv megalapozásul szolgáló stratégiai fejezet készült, amely az alábbiak szerint határozta meg a város középtávú célrendszerét, és az annak elérése érdekében megvalósítandó intézkedéseket:

1. Gazdasági felzárkózás mellett stabil, kiszámítható gazdasági növekedés megvalósítása

- Munkahelyteremtő beruházások ösztönzése
- A beruházások részére területbiztosítás, további iparterületek kialakítása a szükséges közmű- és úthálózatok kiépítésével
- A helyi vállalkozások megtartása, fejlesztéseik támogatása
- Új technológiák megjelenítése
- Közlekedésfejlesztés:
 - Közlekedés-szervezés keretében a Sármelléken lévő repülőtérrel és a 8-as főúttal való jó közlekedési lehetőség kialakítása
 - a meglévő közúthálózati rendszer fejlesztése, belterületi utak, mezőgazdasági és összekötő utak, valamint a várost megközelítő utak felújítása, új építése
- A tájra jellemző helyi termékek előállítás, feldolgozása (méhészet, borászat, pálinka, gyümölcsfeldolgozás stb.), biotermékek előállítás, valamint marketingjük összehangolása

2. Turizmusfejlesztés

- A termálturizmus fejlesztése
 - A város Fürdő és Szabadidő Központjának fejlesztése
 - A Termálfürdőhöz kapcsolódó további idegenforgalmi szállásférőhelyek és üdülőterületek kijelölése
- A termálturizmus kiegészítése a térség hagyományaival, táji értékeivel
- A borturizmus fejlesztése a volt zártkertekben (a Balaton-melléki Borvidék központja, a Zalai Borút része)
- Turisztikai szolgáltató-csomagok kialakítása (horgászat, vadász-, lovas-, kerékpáros turizmus fejlesztése)
- Összehangolt idegenforgalmi fejlesztések – járási összefogás: Közös desztináció-menedzsment szolgáltatások fejlesztése a térség településeivel.
- Térség népi hagyományait felelevenítő kézműves programok és egyéb rendezvények szervezése

- Térségi termékeket népszerűsítő kiadványok
- Térségi védjegy bevezetése, működtetése, helyi termékek arculattervezése
- Falusi turizmus fejlesztése

3. Foglalkoztatás bővítése

- Szociális, foglalkoztató, felzárkóztató programok
- Képzési programok - hátrányos helyzetűek OKJ képzése, felnőttek általános iskolai képzése
- Kerékpárutak építése (Zalabér és Zalaszentgrót, valamint Zalaszentgrót és Kehidakustány között), csatlakozás a regionális kerékpárút-hálózathoz
- Munkahelyteremtő beruházások ösztönzése

4. Zalaszentgrót előregedésének megállítása, a demográfiai válság megakadályozása

- A város népességmegtartó képességének növelése
- A településen élők és betelepülni szándékozók számára családiházias lakóterület kijelölése (jelenlegi bel- és külterület igénybevételeivel egyaránt)
- Fiatalság letelepedésének elősegítése

5. Vonzó, élhető városi környezet kialakítása az itt lakóknak, letelepedni vágyóknak, turistáknak

- Az ellátó intézményhálózat fejlesztése
- A szabályozás során a történelmi városközpont helyi védelmének biztosítása
- Közlekedés-fejlesztés (közút, kerékpárút, tömegközlekedés, gyalogos forgalom)
 - A városon áthaladó kerékpár-út megvalósítása
- Városközpont megújítása
- Térségi információs hálózat, helyi információs és kommunikációs rendszer kialakítása
- Városkép javítása, parkosítás őshonos növényekkel (parkok, utcatorok, központi terek, partfalak stb.), történelmi örökségek rekonstrukciója (útmenti szobrok, kőkeresztek, műemlékek felújítása)
- Szabadidő-, sport-, és turisztikai infrastruktúra kiépítése, fejlesztése a városban

6. Környezetgazdálkodás, környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése és környezeti tudatosság erősítése

- Alternatív energiahasznosítási programok – a térség adottságaira épített környezetkímélő energia használata, új, környezetkímélő beruházások elindítása (biomassza)
- Szemléletformálás a környezetgazdálkodás terén, modellprogramok, képzési programok indítása
- Biogazdálkodás, ökológiai gazdálkodás bevezetésének segítése

- A város lakossága és döntéshozói körében a környezettudatos magatartás kialakítása
- A szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
- Csatornahálózat fejlesztése

7. A város kistérségi központ szerepvállalásának erősítése

- A kistérségi kapcsolatok erősítése
- Az ellátó intézményhálózat fejlesztése
- Térségi információs hálózat, helyi információs és kommunikációs rendszer kialakítása
- Hatékony városmarketing
- Kistérségi szerepkör erősítése a közszolgáltatások terén a környező települések igényeinek figyelembevételével, közszolgáltatások fejlesztése

1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

A településszerkezeti terv – összhangban az országos és a térségi, járási szintű tervekkel – hosszú távra meghatározza Zalaszentgrót fejlődésének térbeli irányait, lehetőségeit, korlátait, kialakítja a településszerkezet fejlesztésének újabb elemeit.

A terv átfogó felülvizsgálatára 2014-ben került sor, a testület a 100/2014 (IX.11.) sz. határozatával, míg a Helyi építési szabályzatot a 24/2014. (IX.12.) ÖK rendelettel fogadták el.

A szabályozási tervek megtalálhatóak a város honlapján (<http://www.zalaszentgrot.hu/index.php/oenkormanyzat/20150101-tl-hatalyos-rendezesi-terv?start=10>).

Mivel Zalaszentgrót településrendezési eszközei a városfejlesztési koncepciójával és integrált városfejlesztési stratégia helyett készült stratégiai fejezete teljes összhangban készültek, ezért megfelelő alapot biztosítanak a városfejlesztési akciók megvalósításához. A szerkezeti terv nagy gondot fektet a város egyedi adottságainak, értékeinek (mind a táji, mind az épített környezeti értékek) gondos kezelésére, megóvására az egyedi területfelhasználási kategóriák és előírások alkalmazásával.

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

Nagyvárosias lakóterület

Az Ln jelű nagyvárosias lakóterület sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban lakó rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál.

(2) Az Ln jelű nagyvárosias lakóterületen elhelyezhető épület - a lakó rendeltetésen kívül -:

- a) kereskedelmi, szolgáltató,
 - b) hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
 - c) kulturális, közösségi szórakoztató,
 - d) szállás jellegű,
 - e) igazgatási, iroda és
 - f) sport
- rendeltetést is tartalmazhat.

A meglévő beépítésen túl az övezetben jelölt építési helyen földszintes gépkocsi és egyéb tároló épület helyezhető el. A nagyvárosias lakóterület övezetében a meglévő többszintes lakóházak homlokzat felújítása – hőszigetelés, színezés, nyílászáró csere - az övezetben lévő épületek egységes homlokzat felújítási terve alapján történhet. A nagyvárosias lakóterület övezetében kerítésként csak élő sövény létesíthető.

Kisvárosias lakóterület

A kisvárosias lakóterület sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban lakó rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál.

Az Lk jelű kisvárosias lakóterületen elhelyezhető épület - a lakó rendeltetésen kívül -:

- a) kereskedelmi, szolgáltató,
 - b) hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
 - c) kulturális, közösségi szórakoztató,
 - d) szállás jellegű,
 - e) igazgatási, iroda és
 - f) sport
- rendeltetést is tartalmazhat.

Kisvárosias lakóterületen tömör és áttört kerítés egyaránt létesíthető. A tömör kerítés legfeljebb 2 m lehet. Kapu és építményének magassága nem korlátozott.

Kertvárosias lakóterület

kertvárosias lakóterület laza beépítésű, összefüggő nagy kertes, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban lakó rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál.

(2) Az Lke jelű kertvárosias lakóterületen elhelyezhető épület - a lakó rendeltetésen kívül -:

- a) telkenként legfeljebb 2 lakást,
- b) a helyi lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató,
- c) hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,

- d)kulturális,
 - e)szállás jellegű és
 - f)sport
- rendeltetést is tartalmazhat.

Kertvárosias lakóterületen tömör és áttört kerítés egyaránt létesíthető. A tömör kerítés legfeljebb 2 m, utcafronti kerítés legfeljebb 1,8 m magasságú lehet.

Falusias lakóterület

Az Lf jelű falusias lakóterület lakóépületek, a mező- és az erdőgazdasági építmények, továbbá a lakosságot szolgáló, környezetre jelentős hatást nem gyakorló kereskedelmi, szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál.

(Az Lf jelű falusias lakóterületen elhelyezhető épület:

- a) telkenként legfeljebb 2 lakást,
 - b) mező- és erdőgazdaság, valamint a terület rendeltetésszerű használatát nem zavaró gazdasági tevékenységi célú,
 - c)kereskedelmi, szolgáltató,
 - d)szállás jellegű,
 - e)igazgatási, iroda,
 - f)hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
 - g)kulturális, közösségi szórakoztató és
 - h)sport
- rendeltetést is tartalmazhat.

A falusias lakóterületek övezetében a főépületet és a hozzá kapcsolódó melléképületet azonos tetőfedő anyaggal kell ellátni. Falusias lakóterületen kerítés létesíthető fából, drótfonatból és/vagy élő sövényből, melynek magassága utcafronton legfeljebb 1,8 m lehet. Egy építési telken a rendelet 5. számú mellékletében meghatározott városrészekben és ugyancsak e mellékletében meghatározott állatlétszámot befogadó állattartó épület helyezhető el. Állattartó épületet, az ólat vagy istállót, valamint trágyatároló építményt a lakóépülettől 10 méterre, telek utcafronti telekhatárától legalább 30 méterre, ásott kúttól legalább 15 méterre kell elhelyezni.

Az állattartással összefüggésben hígtrágya, trágyalé, csurgalékvíz kizárólag szivárgásmentes, szigetelt tartályban, medencében tárolható. A tároló anyagát úgy kell megválasztani, hogy az a korrózióknak ellenálljon, élettartama legalább 20 év legyen. A tárolóhely mérete legalább 4 havi mennyiség befogadására legyen alkalmas. Istállótrágyát szigetelt alapú, a csurgalékvíz összegyűjtésére szolgáló gyűjtőcsatornákkal és aknával ellátott trágyatelepen kell tárolni. A tárolókapacitásnak elegendőnek kell lenni legalább 8 havi istállótrágya tárolására.

Településközpont terület

A településközpont terület elsősorban lakó és olyan települési szintű egyéb rendeltetést szolgáló épület elhelyezésére szolgál, amely nincs zavaró hatással a lakó rendeltetésre.

A Vt jelű településközpont területen elhelyezhető épület - a lakó rendeltetésen kívül -:

- a)igazgatási, iroda,
- b)kereskedelmi, szolgáltató, szállás,
- c) nem zavaró hatású egyéb gazdasági tevékenység,
- c) Vt-2 és Vt-4 jelű övezetek területén közösségi szórakoztató,
- d)hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- e)kulturális, közösségi szórakoztató és
- f)sport

rendeltetést is tartalmazhat

Intézmény terület

Az intézmény terület elsősorban igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetést szolgáló épületek elhelyezésére szolgál.

A Vi jelű intézmény területen elhelyezhető épület - az (1) bekezdésben foglaltakon kívül -:

- a)iroda,
- b)kereskedelmi, szolgáltató, szállás,
- c)kulturális, közösségi szórakoztató,
- d)hitéleti és
- e)sport

rendeltetést is tartalmazhat.

Az a)-e) pontjában felsorolt rendeltetést tartalmazó épületben a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakás alakítható ki.

Kereskedelmi, szolgáltató terület

A „Gksz” jelű kereskedelmi, szolgáltató terület elsősorban környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál.

A kereskedelmi, szolgáltató területen önálló lakó rendeltetésű épület nem helyezhető el, de a gazdasági tevékenységi célú épületen belül a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakás kialakítható.

Ipari terület

A „Gip” jelű ipari terület egyéb kategóriába tartozó elsősorban az ipari, az energiaszolgáltató és a településgazdálkodás építményei elhelyezésére szolgál.

Az ipari területen a gazdasági tevékenységi célú épületen belül a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakások helyezhetők el, önálló lakó rendeltetésű épület nem helyezhető el.

Üdülőházas üdülőterület

Az „Üü” jelű üdülőházas területen olyan - általában - kettőnél több üdülőegységet magába foglaló üdülő vagy szálloda rendeltetésű épület, üdülőtábor és kemping helyezhető el, amely túlnyomóan változó üdülői kör több napos tartózkodására szolgál, és elhelyezése, mérete, kialakítása, felszereltsége és infrastrukturális ellátottsága alapján az üdülési célú tartózkodásra alkalmas.

Különleges mezőgazdasági üzemi terület

A Kmü jelű övezet, olyan különleges mezőgazdasági üzemi terület, ahol

- a) a környezetére nem zavaró hatású mezőgazdasági, állattartó és tároló építmények, valamint
- b) egyéb gazdasági építmények
- c) a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakások helyezhetőek el.

Különleges strand terület

A „Kst” jelű különleges strand területen elhelyezhető strand és termálfürdő funkciójához kapcsolódó épületek, kereskedelmi, vendéglátó és szálláshely szolgáltató épületek, valamint kemping.

Beépítésre nem szánt területek:

- Közlekedési és közműterület
- Zöldterület
- Gazdasági erdőterület
- Védelmi erdőterület
- Közjóléti erdőterület
- Általános mezőgazdasági terület
- Kertes mezőgazdasági terület
- Vízgazdálkodási terület
- Természetközeli terület
- Különleges temető területe

- Különleges bányászati célú terület
- Különleges sportterület
- Különleges hulladékkezelés- és elhelyezés területe
- Különleges ifjúsági tábor

1.6.2.2 A hatályos településszerkezeti terv megvalósult elemei

Figyelemmel arra, hogy a terv 2015.01.01-től hatályos, nem tartalmaz megvalósult elemeket, azonban a korábbi, 2004-es tervben megfogalmazott célkitűzések közül az alábbiak valósultak meg:

A Szent-Gróth Termálfürdő környezetében a korábbi szabályozási terv nagyméretű fejlesztésiterületeket jelölt ki. A 10314 hrsz.-ú, a fürdőhöz vezető úttól É-ra parkolók, KGY jelű gyógyszálló célú területek és Üü jelű üdülőházas üdülőterületek kialakítása tervezett. A strand jelenlegi területétől K-re szintén KGY jelű gyógyszálló célú területet jelölt a terv. A strandtól DK-re, illetve Ny-ra, az országos közút túoldalán, valamint észak felé haladva, Zalabér irányába a közút kanyarulatától É-ra számos üdülőházas üdülőterület kialakítása szerepelt. A Tüskeszentpéterre vezető út É-i oldalán szintén nagyméretű parkoló területet jelölt a terv.

A fürdő a légi felvételnél megfelelően kiépült és a korábbi terv szerinti fejlesztések közül a 010313/9 hrsz.-ú, a fürdőhöz vezető úttól É-ra lévő parkoló terület kialakítása megvalósult. Ugyancsak a fejlesztés megkezdésének számít, hogy a 010311/18 hrsz.-ú területet művelés alól kivették, a terület ingatlan-nyilvántartás szerinti rendeltetése kemping. Az ingatlan-nyilvántartás megváltoztatásán túl más fejlesztés nem valósult meg, a terület a valóságban ma is mezőgazdasági művelés alatt van.

Ugyancsak fejlesztés megkezdését jelenti, hogy a fürdőtől ÉK-re, a 010311/22, 010311/23, 010311/24, 010311/26 hrsz.-ú területekre üdülőfaló beépítése tervei készültek. Az önkormányzat jelenlegi fejlesztési szándékai között szerepel, hogy a 010311/18 hrsz.-ú terület helyett a fürdőhöz kapcsolódó kempinget a strandfürdő területén belül hozza létre. A további fejlesztési területeken a korábbi tervek elkészítése óta tényleges fejlesztés nem történt.

Tüskeszentpéter belterületének K-i szélén a Táncsics utca folytatásaként falusias lakóterületek kerültek kijelölésre a korábbi szabályozási tervben. A Táncsics utca DK-i irányú meghosszabbítása a Fecske utcára csatlakozna. Gyalogos forgalom számára az Akácfa utcára merőlegesen egy gyalogút kerülne kialakításra.

A lakóterületi fejlesztésből napjainkra semmi nem valósult meg. Tüskeszentpéter meglévő belterületi telkei az itteni építésekhez elegendőnek bizonyultak, sőt számos és egyre több megüresedő telek található a városrészben. A fejlesztési területek esetében nemcsak annak szükségességét, hanem alkalmasságát is vizsgálni kell, ugyanis a beépített részekhez képest ezek mélyebben elhelyezkedő, belvizes területek.

Aranyod városrész belterületéhez kapcsolódóan Ny-ról lakóterületeket jelölt a korábbi szabályozási terv. A Hegy utca Ny-i irányú meghosszabbításaként, illetve a Hegy utcára merőlegesen jelölt új utcákat. A Zalka Máté utca így É-D irányban összeköttetést nyerne a Hegy utcával. Aranyod városrészben az Aranyodi utcától Ny-ra a tömbbelső feltárással két új utca, a Völgy és a Hegyalja utca jött létre, melyek É-i terjeszkedése a szabályozási tervben jelölt határokig nem épült be.

A belterülettel Ny-ra tervezett fejlesztések nem valósultak meg, kivéve a 3,2 ha nagyságú 2462 hrsz.-ú terület belterületbe vonását, művelés alól történő kivonását és telek K-i , utcafronti szakaszán történő építést.

A fejlesztések Ny-i irányú folytatása a lakóterület bővítése nem valósult meg, mert egyrészt arra nem volt fejlesztési igény, másrészt e területek domborzati adottsága csak magasabb költségekkel tette volna azt lehetővé.

Aranyod városrész belterületének D-i részén a Virág Benedek utca folytatásaként lakóterületeket jelölt a korábbi szabályozási terv. A lakóterületekhez kapcsolódóan a főút mentén Gksz jelű gazdasági és Vk jelű központi vegyes terület szerepel. A főút K-i oldalán ugyancsak új fejlesztési területek, Gksz jelű gazdasági területek tervezettek. A lakóterületi fejlesztések D-i irányba nem kezdődtek meg. A főút menti gazdasági területeken a 010225/15 és 010225/16 hrsz.-ú terület kivételével gazdasági jellegű hasznosítás tapasztalható, melyek minősége, rendezettsége nagyon sok kívánnivalót hagy maga után. A lakóterületektől D-re tervezett Vk jelű központi vegyes területek fejlesztése sem valósult meg.

Zalaszentgrót központi belterületének ÉNy-i részén a Szentpéteri úttól Ny-ra kertvárosias lakóterületeket jelölt a korábbi szabályozási terv, néhány helyen zöldterületekkel. A Mező Ferenc utca északi, jelenleg beépítetlen részét, a Bethlen Gábor és a Szentpéteri utcák ma is beépített részéig kertvárosias lakóterületként jelölt ki a korábbi szabályozási terv. Ezekre az utcákra merőlegesen egy új utca, az utcától északra pedig új kertvárosias lakótömbök kialakítása tervezett. Sem a Mező Ferenc utca északi folytatásában, sem az attól északra lévő területeken a lakóterületi fejlesztés napjainkig nem kezdődött meg.

Zalaszentgrót központi belterületéhez ÉNy-ról, Tüskeszepetér irányába Gksz jelű gazdasági területeket jelölt a korábbi szabályozási terv. A központi belterületet és Tüskeszepetért összekötő út kiváltásaként egy – Tüskeszepetér belterületét - elkerülő utat jelölt a terv. A gazdasági terület az elkerülő út K-i oldalán tervezett. A központi belterülethez kapcsolódóan ÉK-re, Túrje irányába vezető út mentén szintén Gksz jelű gazdasági területeket jelölt a korábbi szabályozási terv. Mindkét tervezett gazdasági fejlesztés ma szántó művelésű mezőgazdasági területként hasznosított. A területek művelés alóli kivonása, vagy más jellegű fejlesztés nem történt, gazdasági területként történő fejlesztés nem valósult meg.

A korábbi szabályozási terv a halas tavaktól K-re és Ny-ra lévő területeken Kh jelű horgászati célú, különleges területet, a Bocskai úttól É-ra Vk jelű központi vegyes területet jelölt. A kijelölt telkek ma többségében szántó művelésű mezőgazdasági területek. Az önkormányzat túlzónak tartja a tavak környezetében kijelölt horgászati célú területeket, hiszen ilyen mennyiségű horgászati célú területre sem a horgász egyesület, sem az önkormányzat nem tart igényt. A tavaktól Ny-ra lévő területen azonban az önkormányzat megtartaná a fejlesztés lehetőségét, üdülők házak kialakítását.

A Bocskai úttól É-ra lévő Vk jelű központi vegyes területek egy kisebb, út menti részének fejlesztésére jelentkezett lakossági igény, bár a területek fejlesztése még nem kezdődött meg. A felmerült igények alapján ezen a területen gazdasági tevékenység (üzemek, vállalkozások) céljára indulna meg fejlesztés.

A Kisszentgrót belterületéhez kapcsolódóan a Balatoni út mindkét oldalán, valamint a Balatoni útra csatlakozó, Kisgörcbőre vezető út északi oldalán nagyméretű gazdasági területeket jelölt a korábbi szabályozási terv. Ezek a területek meglévő gazdasági területek bővítéseként tervezettek. Az út nyugati oldalán lévő területeken a fejlesztés elindult, az önkormányzati tulajdonban lévő telkek megosztása, az útterületek leválasztása és a belterületbe vonás megtörtént.

Az út keleti oldalán a gazdasági területek egy része már korábban is beépített, hasznosított terület (pirosan sraffozott terület). Ezek környezetében kijelölt további gazdasági területen fejlesztések nem kezdődtek meg. A területek többnyire szántó művelésű mezőgazdasági területek.

Zalaudvarnok településrész belterületének DK-i sarkában a meglévő lakóterületekhez kapcsolódóan további falusias lakóterületet jelölt ki a korábbi szabályozási terv. A fejlesztés a belterületi telkeken túl igénybe venne még további szántó művelésű, mezőgazdasági területet is. A korábbi terv készítésekor már meglévő két lakóházon kívül egyéb épület a fejlesztési területen nincs. A telkek, utcák kialakítása nem kezdődött meg. A fejlesztés nem igényelt, hiszen számos üres telek, illetve kiüresedett lakóház is van a településrész belterületén.

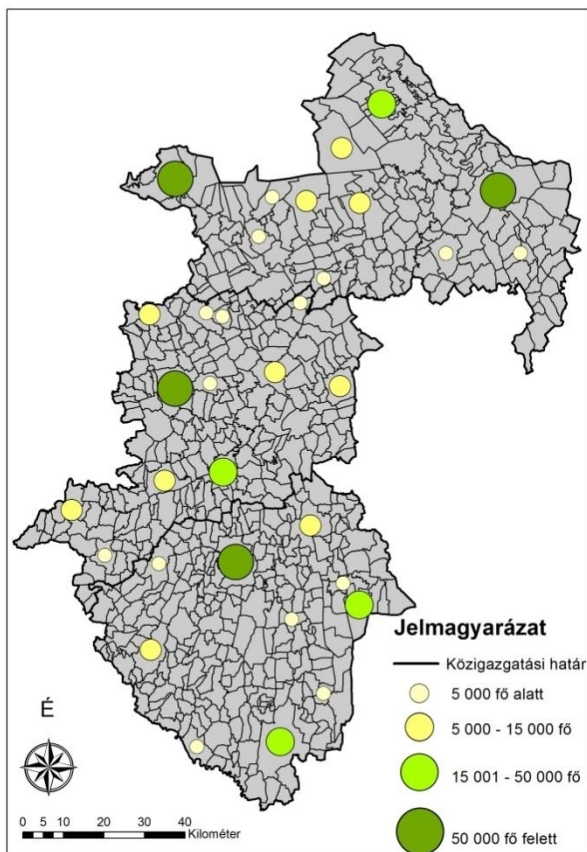
Zalakoppány településrész belterületéhez keletről kapcsolódóan Kü jelű üdülőfaló célú különleges terület került kijelölésre a korábbi szabályozási tervben. A kijelölt fejlesztési terület É-i részén, a 050013/1, 050013/5, 050013/8 hrsz.-ú művelés alól kivett területeken jelenleg majorság működik. A majorságtól délre, illetve keletre szérűskert, valamint szántó művelésű, mezőgazdasági területek vannak. Ezeken a területeken fejlesztések nem indultak meg.

1.7 A település társadalma

1.7.1 Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Demográfia, népeség

A kedvezőtlen természetes népmozgalmi folyamatok az 1990-es években Zala megyében is felerősödtek. A születések csökkenő, valamint a halálozások emelkedő száma, majd magas szinten

való állandósulásának következménye, hogy 1980 és 1989 között a természetes fogyás még nem érte el az ötezret, azonban az 1990-es években már 16,2 ezer volt, az 2001-2011 között pedig 16,9 ezer főt tett ki. A gyermekvállalási hajlandóság, az országoshoz hasonlóan egyre kisebb a megyében, így több mint hétezerrel kevesebb volt az élve születés, mint az előző évtizedben. A halálozások számát tekintve pozitív változás következett be, melyre az utóbbi évtizedekben nem volt példa. 2001 és 2011 között 6,4 ezerrel kevesebben hunytak el, mint az 1990-es években.

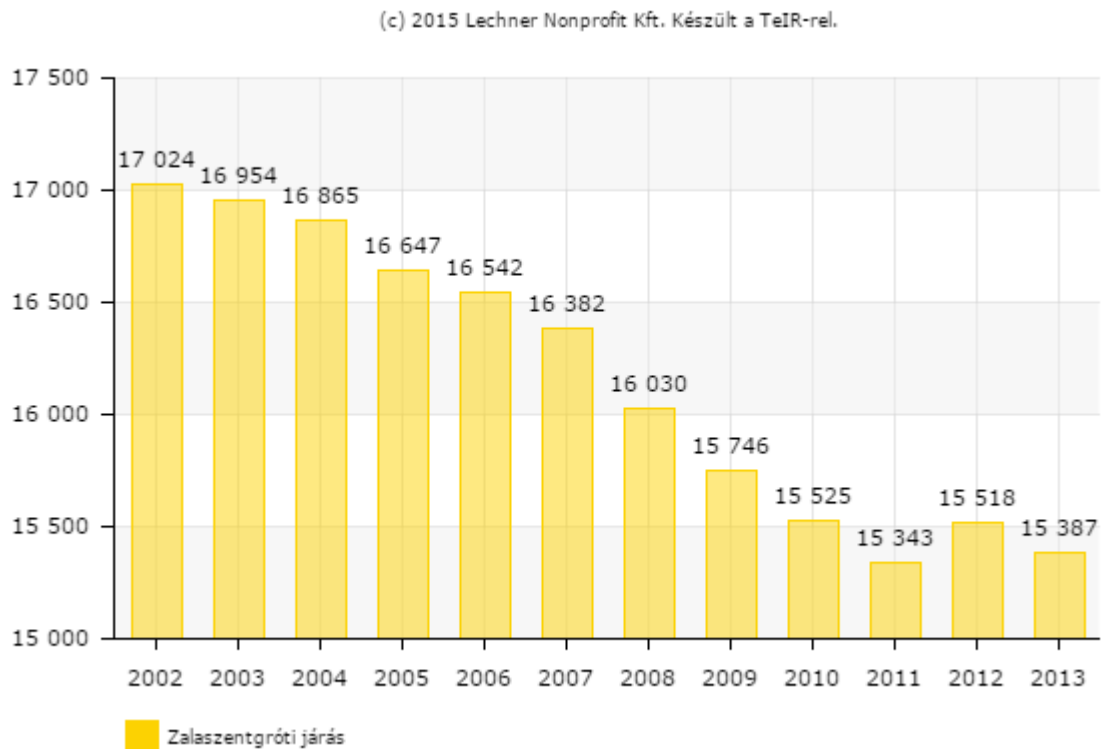
Az elmúlt harminc évben a vándorlás is jelentősen befolyásolta a megye népességének nagyságát. Az 1980-as években közel 6000 fővel többen hagyták el a megyét, mint ahányan odaköltöztek, ezt követően viszont 7100 fővel, az elmúlt tíz évben ennél jóval kisebb mértékben, közel 1700 fővel volt magasabb a Zalában letelepedők száma, mint az onnan elköltözőké. A pozitív vándorlási egyenleg azonban nem tudta ellensúlyozni a

természetes népmozgalmi folyamatokból eredő veszteséget.

Településtípus alapján a 2011. évi népszámlálás időpontjában Zala megye lakosságának 56 százaléka az itt található tíz város valamelyikében (21 százaléka a megyeszékhelyen, 17 százaléka Nagykanizsán) élt. A községekben lakók a megye népességének 44 százalékát alkották. A települések népességnagyságát vizsgálva megfigyelhető, hogy a két utolsó népszámlálás között a városok közül, az 1000–4999 fősek kivételével mindegyik kategóriában csökkent a lélekszám, míg a községek esetében csupán a 2000 fő felettiek gyarapodtak. Ellenben a félezer főnél kisebb falvak igen jelentős veszteséget könyvelhettek el, a 200–499 fősek népessége 11 százalékkal, a kétszáz fő alattiaké pedig 18 százalékkal fogyott (mindkét nagyságkategóriába egyaránt 81 község tartozott a megyében, előbbieket között mindössze 8, utóbbiaknál pedig 13 település lakossága nem csökkent az elmúlt évtizedben).

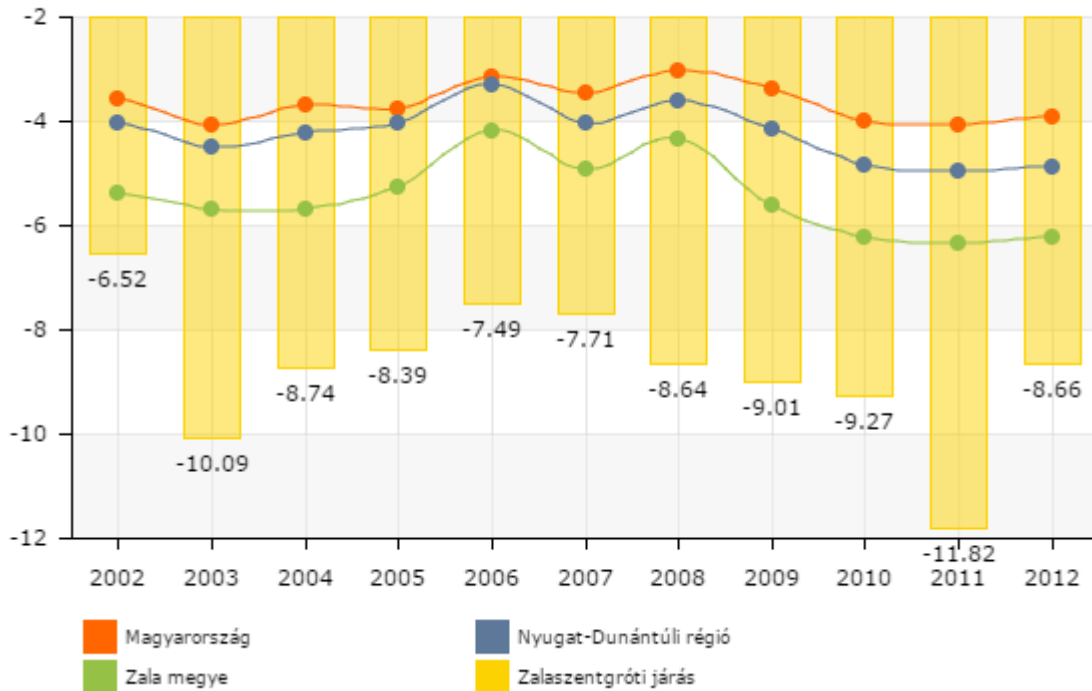
A

lakosságszám erőteljesen csökken, köszönhetően az országos és megyei átlagnál rosszabb természetes szaporodásnak, és vándorlási egyenlegnek.

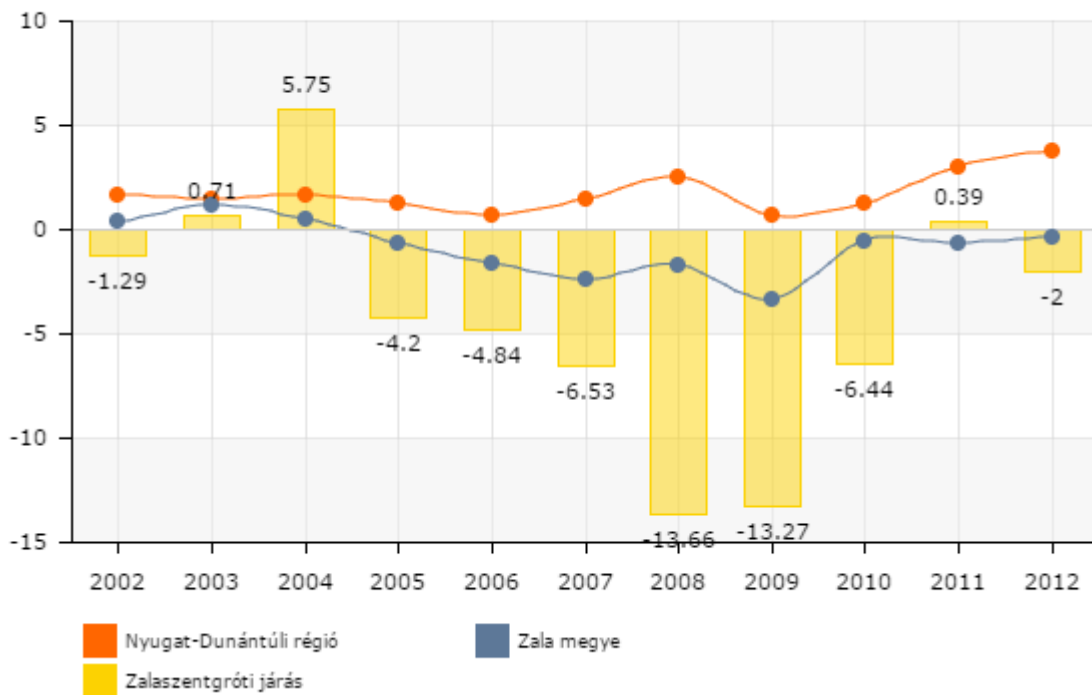
7. ábra Népeségszám a Zalaszentgróti járásban 2002-2013 év végén. Forrás: TeIR

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

8. ábra Természetes szaporodás a Zalaszentgróti járásban 2002-2012 év végén. Forrás: TeIR

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

9. ábra Vándorlási egyenleg a Zalaszentgróti járásban 2002-2012 év végén. Forrás: TeIR

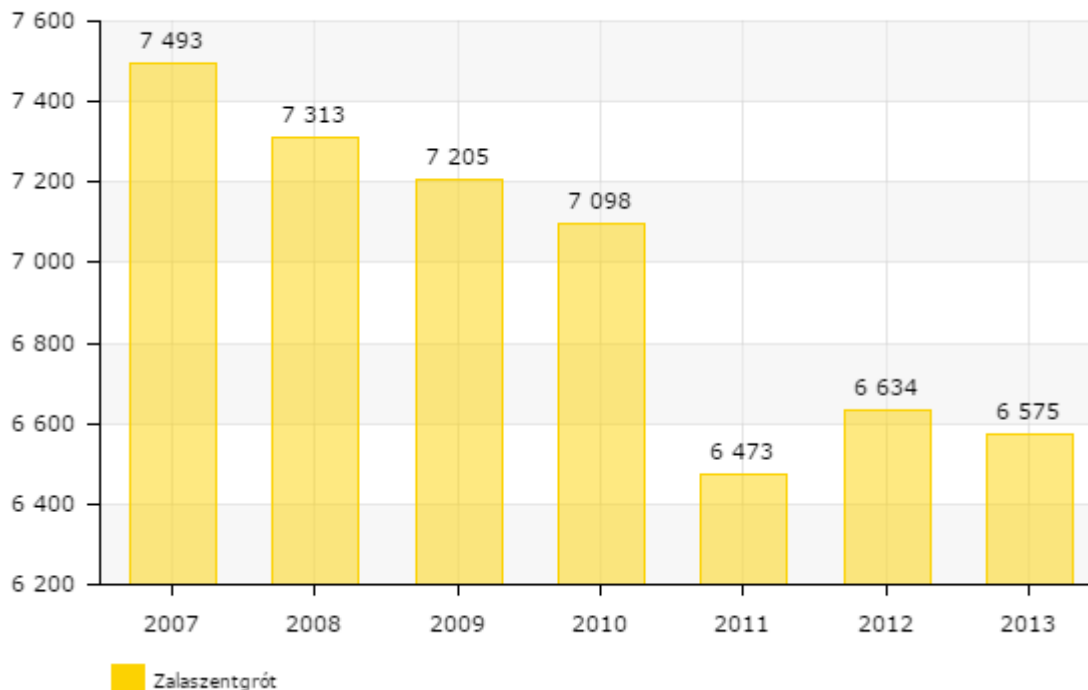
A 2011-es népszámlálási adatok alapján Zalaszentgrót lakossága településrészenkénti bontással az alábbi korcsoportos jellemzőket mutatja:

Mutató megnevezése	Zalaszentgrót összesen	1. Aranypod	2. Csáford	3. Szentgrót	4. Kisszentgrót	5. Zalaudvarnok	6. Tüskeszénpéter	7. Zalakoppány	Külterület
Lakónépesség száma	6626	567	272	3841	860	482	188	296	120
Lakónépességben belül 0-14 évesek aránya	12,4	11,6	12,9	13,1	10,1	11,2	12,2	13,9	8,3
Lakónépességben belül 15-59 évesek aránya	61,6	63,5	61,4	61,9	63,4	59,8	62,8	53,7	54,2
Lakónépességben belül 60-X évesek aránya	26,0	24,9	25,7	24,9	26,5	29,0	25,0	32,4	37,5

10. ábra Zalaszentgrót korcsoportos összetétele, KSH 2011-es népszámlálási adatok alapján

Zalaszentgrót városában a lakossági adatok körében a változások negatív irányúak, amelyek szoros összefüggést mutatnak a foglalkoztatottsági és oktatási adatok szintén negatív alakulásával. 2011-től ugyanakkor a lakosságszám-mutatók állandósuló tendenciát mutatnak.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

11. ábra Zalaszentgrót lakosságának alakulása 2007-2013 év végén. Forrás: TeIR

Zalaszentgrót településen a 2011. évi adatok alapján az állandó népesség száma 6816 fő volt. Ebből a férfiak száma 3266 fő, amely a település összlakosságának a 48 %-a, a nők száma 3550 fő, amely a település összlakosságának a 52%-a. Az adatok alapján megállapítható, hogy a településen a női lakosság aránya nagyobb. A statisztikai adatok hasonlóságot mutatnak a több településen megismert adatokkal, mivel a legtöbb településen a női lakosság aránya magasabb.

A 0-2 éves korú gyermekek száma 150 fő, amely az összlakosság 2,2 %-a. A 0-14 éves korú nők száma 399 fő, amely az összlakosság 5,8 %-a, a 0-14 éves korú férfiak száma 420 fő, amely az összlakosság 6,1 %-a. A 15-17 éves korú nők száma 102 fő, amely az összlakosság 1,5 %-a, a 15-17 éves korú férfiak száma 132 fő, amely az összlakosság 1,9 %-a. A 18-54 éves, középkorú nők száma a településen 1696 fő, amely az összlakosság 24,88 %-a, a 18-59 éves, középkorú férfiak száma a településen 2028 fő, amely az összlakosság 29,8 %-a. A 60-64 éves korú nők száma 265 fő, amely az összlakosság 3,88 %-a, a 60-64 éves korú férfiak száma 235 fő, amely az összlakosság 3,44 %-a. A 65 év feletti, időskorú nők száma 778 fő, amely az összlakosság 11,4 %-a, a 65 év feletti, időskorú férfiak száma 451 fő, amely az összlakosság 6,61 %-a.

A Zalaszentgróton élők korösszetétele alapján elmondható, hogy a 18-59 év közöttiek száma az összes lakos 54,63 %, ami jónak mondható, ugyanakkor a 0-14 év közöttiek 11,95 %-a rendkívül alacsony, míg a 60 év feletti 25,34 %-a magas. **Minden szempontból pozitívként kell értékelni azt, hogy a vizsgált korosztályi csoportok közül a legnépesebb a 18-59 évesek.**

A településen élő női és férfi lakosság száma 18-59 éves korcsoportban a legmagasabb, majd ezt követi a 65 év feletti és a 0-14 éves korcsoport. Megállapítható, hogy az egyes korcsoportokban való nők és férfiak megoszlása majdnem egyenrangú. További érdekesség, hogy a nők aránya a 0-59

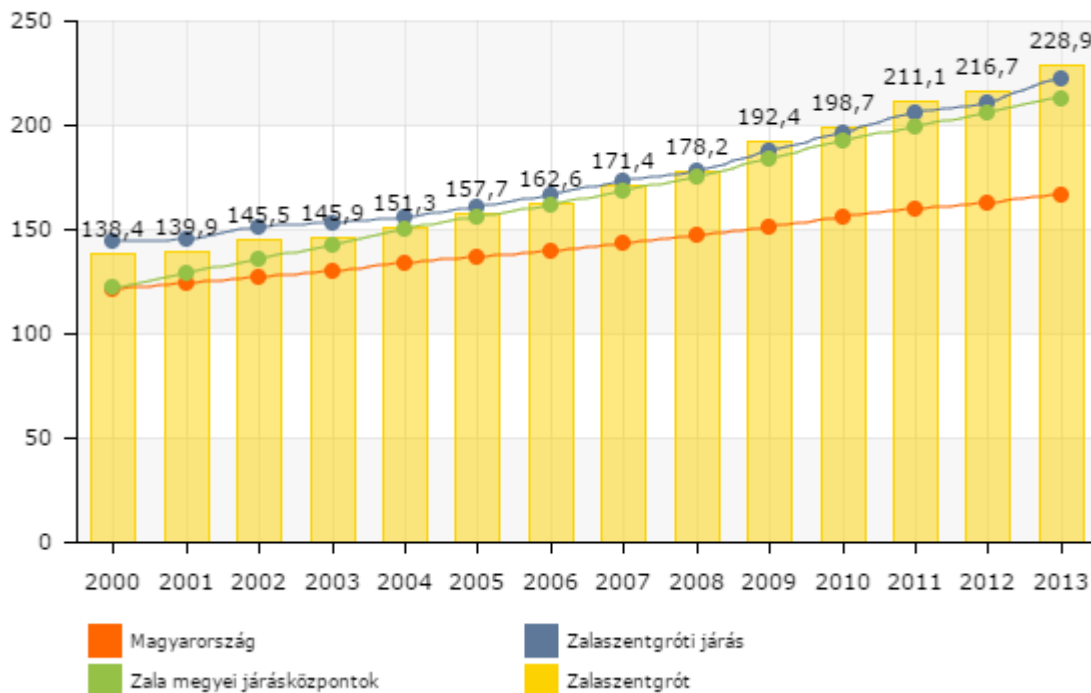
korosztálynál alacsonyabb a férfiak számához képest, majd ez az arány a 60 év felettek vonatkozásában megfordul és a nők száma meghaladja a férfiak számát. Az idősödő korosztályban a településen a nők magasabb arányban vannak jelen, mint a férfiak.

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
Népesség száma (fő)	3550	3266	6816	52%	48%
0-14 éves	399	420	819	49%	51%
15-17 éves	102	132	234	44%	56%
18-59 éves	1696	2028	3724	46%	54%
60-64 éves	265	235	500	53%	47%
65 év feletti	778	451	1229	63%	37%

12. ábra Korcsoport-adatok, 2011-es népszámlálás alapján

A demográfiai adatok körében a leginkább aggodalomra okot adó adat az ún. öregségi mutató, amelynek alakulását a következő ábra illusztrálja.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

13. ábra Öregségi mutató, Zalaszentgrót (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

Az adatok alapján egyértelműen kimutatható az – az egyébként országos – trend, hogy egy kiskorú lakosra egyre nagyobb arányban jut eltartásra szoruló időskorú. Az általános lakosságszámcsökkenéssel egyidejűleg ez Zalaszentgróton az elvándorló fiatalokkal párosul, így az öregségi mutatószám folyamatos emelkedést mutat. Fentiek miatt a városfejlesztési elképzelések között kiemelt szerepet kell fordítani a fiatalkorú lakosság megtartását célzó programokra.

Zalaszentgróton az élve születések száma 2008. évtől vizsgálva folyamatos csökkenést mutat. Az élve születések számának nagy jelentősége van a népesség utánpótlása szempontjából. A lakónépesség csökkenésében kiemelt szerepe van a halálozások számának alakulásának, mely jellemzően évről-évre növekvő tendenciát mutat. Megtorpanást a 2011-es év jelentett, hiszen a korábbi évhez képest a halálozások száma csökkent, amit az ugyanezen évben mért élve születések szám sem tudott pozitívan befolyásolni. Tény, hogy a tendencia az, hogy élve születésekhez képest magasabb a halálozások száma, következésképpen a természetes szaporodás negatív értéket mutat, mely a település népességének csökkenésére utal.

1.7.1.2 Háztartás, család

Zala megyében a háztartások szerkezete jelentős változásokon ment keresztül az elmúlt néhány évtizedben. Az átalakulást a demográfiai tényezőkön túl a házassági és gyermekvállalási kedv csökkenése, életkorban való későbbre tolódása, a válások növekvő száma, valamint a lakosság jövedelmi helyzete befolyásolta. A több generációs együttélési forma egyre ritkábbá vált, miközben

egyre többen élnek egyedül, s több a csonka család. 1980-ban a háztartások négyötöde családháztartás volt, hányaduk három évtized alatt 13 százalékponttal csökkent, ezzel párhuzamosan hasonló mértékben nőtt az egyszemélyes háztartások aránya. A családháztartások döntő részét mindvégig az egy családból állók alkották. Közöttük a házasi és élettársi kapcsolaton alapuló hányada jelentősen csökkent, ellenben a gyermeküket egyedül nevelő szülőké nőtt: három évtized alatt megoszlásuk 89–11 százalékról 81–19 százalékra módosult. A több család gazdasági közösségét jelentő együttélési forma gyakorisága jóval kisebb, 1980-ban a családháztartások egytizedét, 2011-ben már csak két és fél százalékát adták.

1.7.1.3 Nemzetiségek

Zala megyében a KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján igen sokféle nemzetiségi összetételű. A megyében 13féle nemzetiség van jelen, összesen 12.936 fő vallotta magát a megyében valamilyen nemzetiséghez tartozónak, ezek közül a legtöbben cigánynak (romani, beás összesen 6.891 fő), horvátnak (3248 fő) vagy németnek (1978 fő) vallották magukat. Magyarországi viszonylatban a kisebbségek 2,6 százaléka élt Zalában, ennél kisebb létszámú közösségük Csongrád és Vas megyében élt. Csupán a horvát nemzetiségűek 14 százalékos, valamint a szlovének 3,7 százalékos részesedése volt magasabb, mint a zalai lakosság országos népességen belüli aránya. A megyében a cigány, a német és a horvát a legnépesebb etnikum. A többi népcsoporthoz tartozók zalai népességen belüli hányada, a románt kivéve egyenként egytized százalék alatt maradt. A cigányok az itt élő hazai kisebbség 44, a németek 27, a horvátok pedig 23 százalékát alkották.

Zalaszentgróton a 2011-es népszámlálás alkalmával a lakosság döntő többsége magyarnak vallotta magát – figyelemreméltó, hogy cigánynak mindössze 115-en jelölték meg magukat (az egész járás területén 433-an, a statisztikai járásban 551-en). Ennél egészen biztosan magasabb a cigányság aránya, bár a 2001-es népszámláláskor is hasonló számokkal találkozunk (Zalaszentgróton 127, az akkori járásban 413 fő). A másik említésre méltó nem magyar népcsoport a németeké, akik a városban 93-an, a járásban 246-an vannak, egy részük valószínűleg korábbi falusi házak tulajdonosa. 2001-ben Zalaszentgróton mindössze 1 német nemzetiségűt írtak össze, az akkori kistérségben pedig 60-at: ez jelentős gyarapodás. A korábbi lengyel és horvát nemzetiségű népesség a városban már nincs reprezentálva, csak a románok 7 fővel.

1.7.1.4 Iskolai végzettség

	10– éves	15– éves	18– éves	25– éves
Terület	általános iskola első évfolyamát végezte el	legalább általános iskola 8. évfolyam	legalább érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel

	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen
a megfelelő korúak százalékában												
Ország összesen	0,5	0,6	0,6	96,9	93,5	95,1	45,5	52,1	49,0	18,2	19,7	19,0
Nyugat-Dunántúl	0,4	0,5	0,4	97,7	94,7	96,1	43,2	49,5	46,5	15,2	16,8	16,0
Zala	0,4	0,5	0,5	97,1	92,9	94,8	41,0	46,1	43,7	14,0	15,4	14,7
Zalaszentgróti járás	0,5	0,5	0,5	95,9	90,4	93,0	30,7	38,0	34,5	7,9	10,1	9,0
Zalaszentgrót	0,4	0,6	0,5	97,0	92,7	94,7	37,8	46,1	42,2	10,6	13,7	12,3

14. ábra A népesség iskolai végzettség és nemek szerint, 2011 (Forrás KSH népszámlálás)

Az iskolai végzettséget vizsgálva megállapítható, hogy mind Zalaszentgrót, mind a járás tekintetében valamelyest rosszabb értékeket láthatunk a megyei és országos adatoknál, ha a legfeljebb általános iskolai végzettségűeket tekintjük. A legalább érettségit végzettek, illetve a felsőfokú képesítéssel rendelkezők közt relevánsan rosszabb értékek szerepelnek a megyei, régiós és országos átlagnál.

Rendkívül nagy gondot jelent a **szakképzetlenek** magas száma, akik jelenleg szinte kizárólag a közmunkaprogram keretében tudnak ideiglenes munkát szerezni.

Keresett szakmák, az oktatás–gazdaság harmonizációja

A munkaképes korú lakosság körében nagy arányt képviselnek a szakképzetlenek. A szabad munkaerő képzettsége tehát alacsony, különösen a járásban: **a regisztrált álláskeresőket fele semmilyen szakképzettséggel nem rendelkezik.**

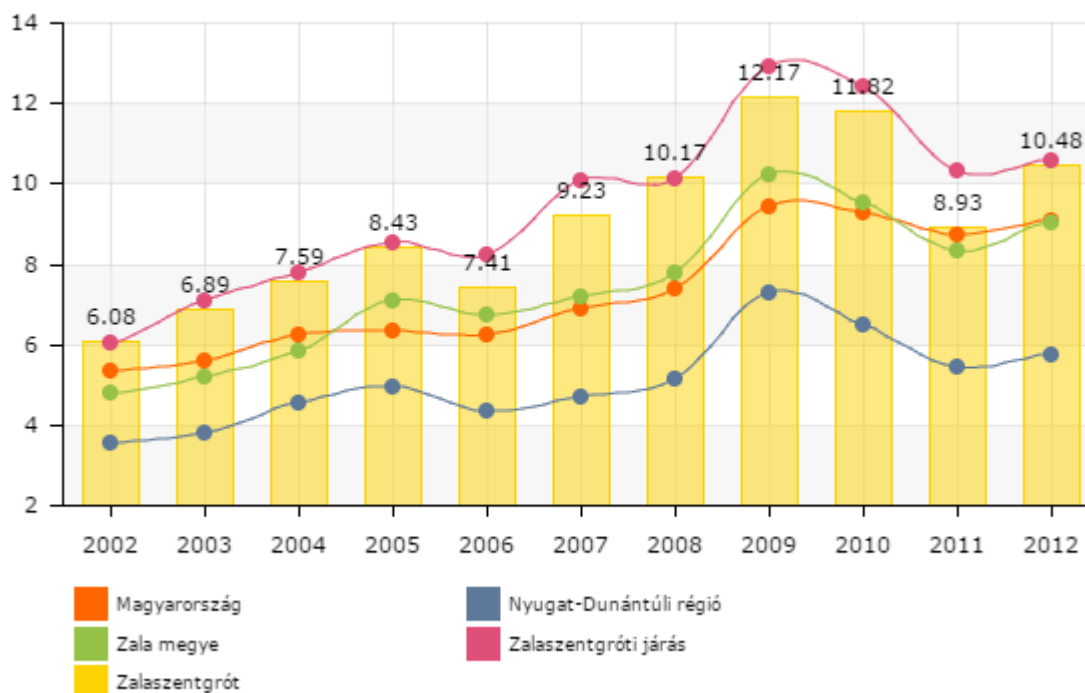
A diplomások száma Zalaszentgróton alacsony, amely azonban a pályakezdők körében emelkedő tendenciát mutat. **A fiatal diplomások elhelyezkedési lehetőségei rendkívül korlátozottak**, ezért jellemző, hogy a fiatalok felsőfokú tanulmányaik befejezése után nem térnek vissza Zalaszentgróra, vagy elköltöznek a térség nagyobb városaiba, illetve Budapestre. **A város megtartó ereje a fiatalok tekintetében tehát igen gyenge.** Ennek ellensúlyozására hozta létre az önkormányzat a Fecskeház programot, amely nagy sikerrel működik, és célja a friss diplomás, helyi közösségben aktívan részt vevő fiatalok helyben tartása.

1.7.1.5 Foglalkoztatottság

Zalaszentgrót Város lakosságára vonatkozóan az alacsony szintű foglalkoztatottság, illetve munkanélküliségi ráta, továbbá az inaktív népesség magas aránya a jellemző. A munkavállalási korú népesség munkaerőpiacról történő távolmaradásának csak kisebbik része tekinthető a társadalom szempontjából kívánatosnak (gyermekgondozás, továbbtanulás). A településünkön továbbra is jelentős a tartósan munkanélküliek aránya, a munkakeresés átlagos időtartama is rövidül, de még mindig meghaladja a 180 napot. Az alacsony foglalkoztatási és munkanélküliségi rátában a

munkaképes korú lakosságnak a fekete/szürke gazdaságban tevékenykedő, nem regisztrált munkavállalása is szerepet játszhatnak.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

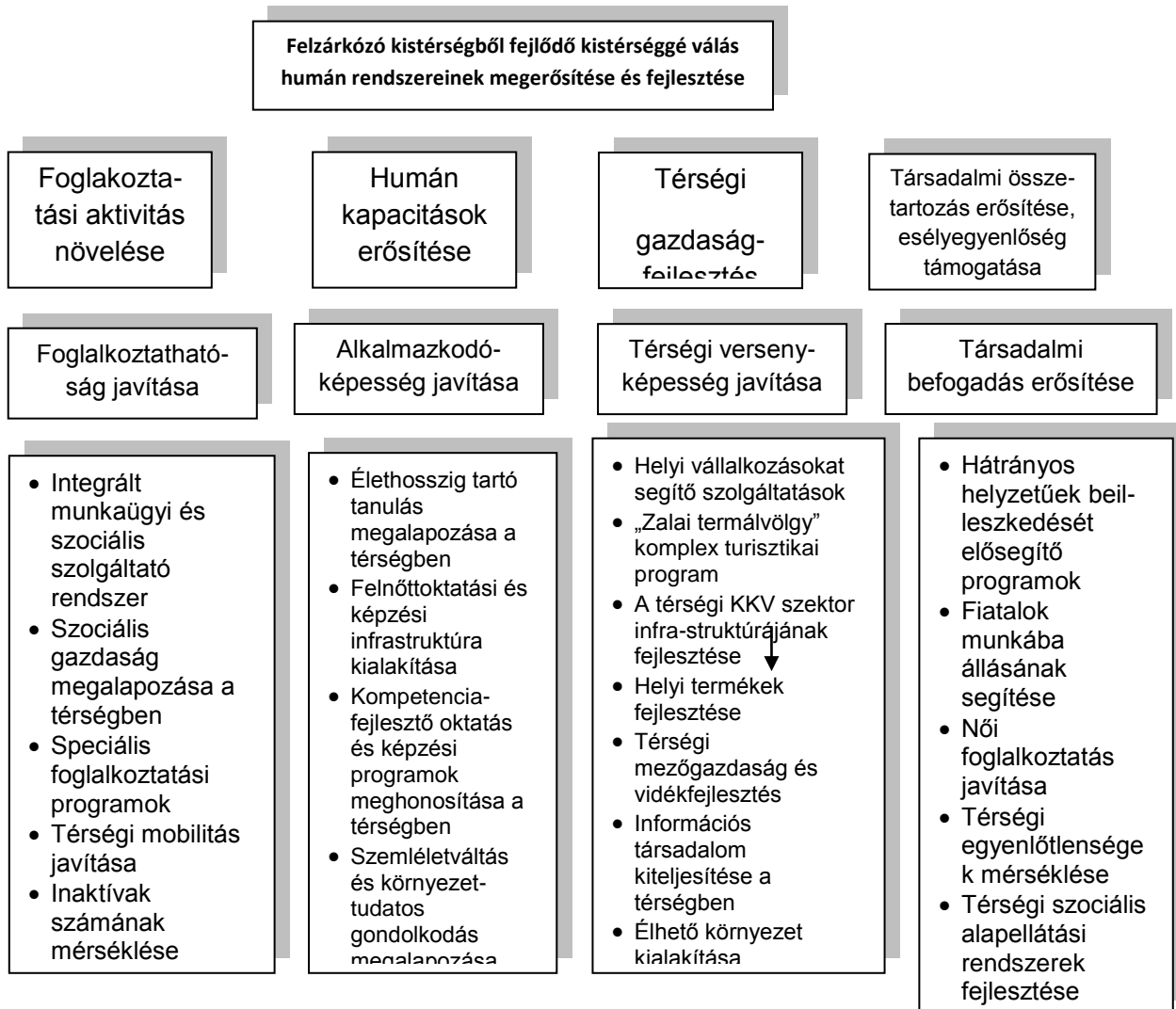

15. ábra Munkanélküliségi ráta (%) (Forrás Teir adatbázis)

A negatív folyamatok megállítása és visszafordítása érdekében Zalaszentgrót Város 2006-ban Foglalkoztatási Stratégiát dolgozott ki, és elfogadásra került a Zalaszentgróti Foglalkoztatási Paktum, amelynek célrendszere a mai napig érvényes a Városvezetés számára.

A munkaképes korú lakosság körében nagy arányt képviselnek a szakképzetlenek. A szabad munkaerő képzettsége tehát alacsony, különösen a járásban: **a regisztrált álláskeresők fele semmilyen szakképzettséggel nem rendelkezik.**

A diplomások száma Zalaszentgróton alacsony, amely azonban a pályakezdők körében emelkedő tendenciát mutat. **A fiatal diplomások elhelyezkedési lehetőségei rendkívül korlátozottak**, ezért jellemző, hogy a fiatalok felsőfokú tanulmányaik befejezése után nem térnek vissza Zalaszentgróra, vagy elköltöznek a térség nagyobb városaiba, illetve Budapestre. **A város megtartó ereje a fiatalok tekintetében tehát igen gyenge.** Ennek ellensúlyozására hozta létre az önkormányzat a Fecskeház programot, amely nagy sikerrel működik, és célja a friss diplomás, helyi közösségben aktívan részt vevő fiatalok helyben tartása.

A Zala Megyei Munkaügyi központ nyilvántartott adatai és Zalaszentgrót saját tapasztalatai alapján a következő problematikus területek azonosíthatók:

- alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az adatok fényében megállapítható, hogy folyamatosan csökkent a 8 általános végzettséggel nem rendelkező nyilvántartott állás keresők száma. Ez a trend jellemző megyei és országos szinten is. 2014. augusztusában először a zalaszentgróti járásban is az országos átlag alatt volt a regisztrált állás keresők számára.

- a közfoglalkoztatás növekvő jelentősége.

Az elmúlt évek folyamán sikeresen működött a központi költségvetésből finanszírozott Közmunka Program, melynek célja a tartósan állás keresők szakmailag irányított munkavégzésének elősegítése és egyben fokozatos visszavezetése a munka világába. A közfoglalkoztatás jelentős elemét képezi az állás keresők jövedelmi helyzete stabilizálásának, melynek eredményeképpen több helyi lakos rövidebb vagy hosszabb távú foglalkoztatása megoldott.

Zalaszentgróton folyamatos és jellemzően növekszik a közfoglalkoztatottak létszáma. Az önkormányzat polgármestere és képviselői igyekeznek minél több országos közfoglalkoztatási programban részt venni, ezzel is esélyt nyújtani az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, és tartós munkanélküliek elhelyezkedésére.

Közfoglalkoztatás éve	Mezőgazdasági földút karbantartása	Közúthálózat karbantartása	Illegális Hull. Lerakó Felszámoló	Mezőgazdasági munka	Téli és Egyéb Értékteremtő	Egyéb hulladék újrahasznosítás	Összesen (fő)
2014	12			24	21		57
2013	10	10	9	9			38
2012	20	35	31	12	20	10	128
2011	150						150
2010	47						47

17. ábra Közfoglalkoztatási adatok, Zalaszentgrót

- a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.) kedvezőtlenek.

Zalaszentgróton rendkívül kevés álláslehetőség nyílik az emberek számára. A térség természeti adottságaiból adódóan a jellemző gazdálkodási tevékenység a szántóföldi növénytermesztés, az erdőgazdálkodás és a szőlő- és gyümölcstermesztés. Jelen vannak még állattenyésztéssel,

fafeldolgozással, illetve bolti kiskereskedelemmel foglalkozó kisvállalkozások is, azonban ezekben a kisvállalkozásokban csekély számmal fordulnak elő alkalmazottak. A nagy adminisztrációs teherből fakadóan az alacsony vállalkozói kedv tartós fennállása nem teremt stabil foglalkoztatotti környezetet. Ebből következően a helybéli vállalkozók által biztosított munkavállalói létszám minimális.

A munkavállalók nagy része mára naponta ingázik a megyeszékhelyre illetve a közeli kisvárosokban helyezkedik el, a gazdasági válság következményeként azonban a városokban is érezhetően kevesebb álláslehetőség nyílik, így felvételnél előnyben részesítik a helybéli lakosokat. A kistelepülési álláskeresők rendkívül hátrányos helyzetbe kerülnek a bejárás költségei miatt is. Relatív határhoz közeli települési helyzetből adódóan egyre nagyobb szerepet kap még az időnyellegű külföldi munka is, illetve a fiatalok körében népszerű a külföldi munkavállalás.

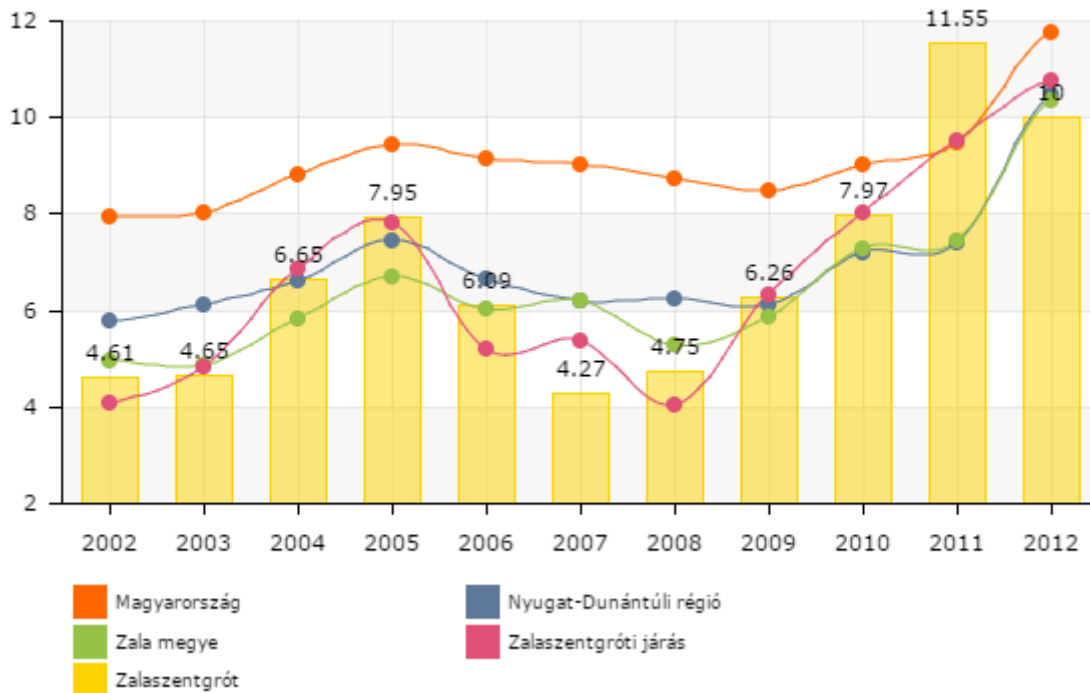
A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyét csökkenti továbbá a tömegközlekedés rugalmatlansága, a potenciális foglalkoztatottak objektív jellemzői (pl. fogyatékkal élők, nagycsaládosok, egyedülálló szülők stb.).

A településen élő munkanélküliek a Zala Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Munkaügyi Központjával tartják a kapcsolatot, onnan kapják meg a szükséges információkat a munkalehetőségekről, képzésekről.

- A fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok szükségesek a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük biztosítása kiemelkedő fontosságú a jövő szempontjából.

A pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci elhelyezkedése különösen korlátozott, főként a munkáltató által a munkavállaláshoz elvárt tapasztalat hiánya miatt, melynek következtében az álláskeresők aránya az országos trendeknek megfelelően magas a körükben.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

18. ábra Pályakezdő munkanélküliek aránya (%) (Forrás TEIR adatbázis)

- A munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások erősítése szükséges (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok).

Zalaszentgrót Város Önkormányzata folyamatos kapcsolatban áll a Zala Megyei Munkaügyi Központtal, amely által szervezett szakmai képzések, továbbképzések a felnőttképzés lényegi bázisát jelentik. Információt nyújtanak a foglalkoztatási lehetőségekkel, továbbképzésekkel, felnőttképzésekkel, állásbörzékkel kapcsolatban. A közfoglalkoztatásban résztvevők kiválasztása is a munkaüggyel egyeztetve történik.

- mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása megfontolást igényel.

Zalaszentgrót ugyan rendelkezik saját fenntartású intézménnyel, azonban ezen intézményekben meglévő munkavállalói státusz alapvetően a jogszabályokban meghatározott alkalmazási és képesítési feltételeknek megfelelően betöltött. A meglévő intézményhálózat mellett sincs lehetőség beintegrálni az amúgy is aluliskolázott mélyszegénységben élőket és romákat. Egyetlen lehetőségük ezeknek az embereknek a közfoglalkoztatási programokban rejlik.

- A hátrányos megkülönböztetés jelenségének csökkentése a foglalkoztatás területén.

Zalaszentgrót Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a hátrányos megkülönböztetés elkerülésére, melyet a települést érintő koncepciókban foglalt eszközökkel kíván megvalósítani. Az

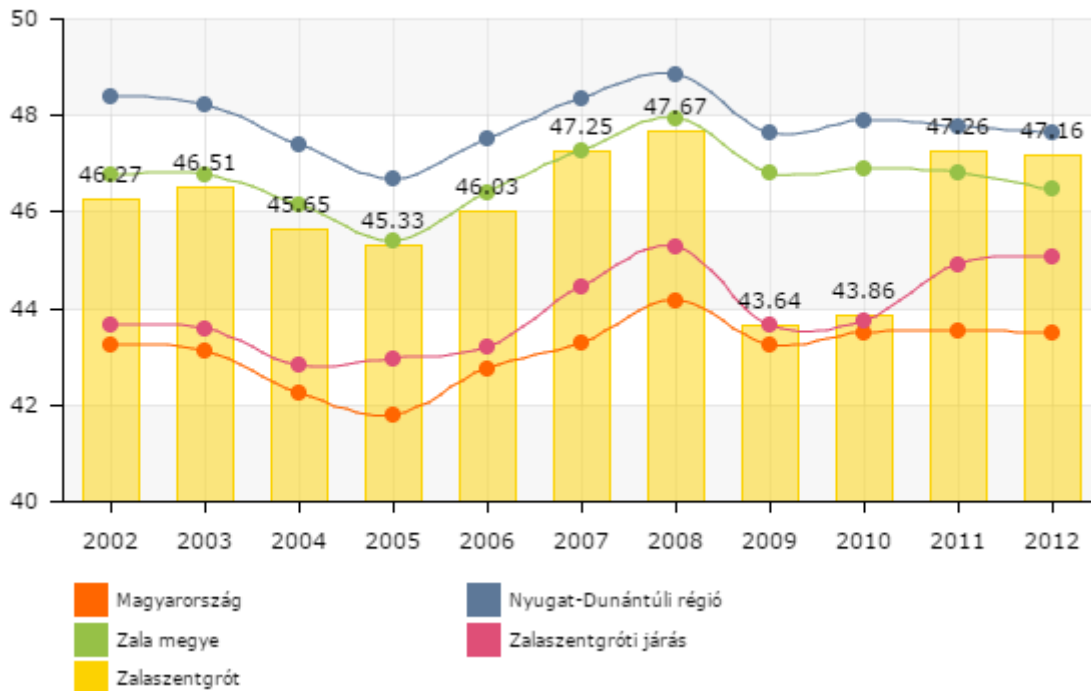
országos tendenciákkal összhangban azonban megállapítható, hogy hátrányos megkülönböztetésként érinti a munkanélkülieket, hogy:

Zala megye foglalkoztatottsági adatainak 2014. decemberi adatai alapján Zala megyében, 2014.II. negyedévében a foglalkoztatottak átlagos száma 119,9 ezer, a munkanélkülieké 10,9 ezer fő volt, előbbi 4,0 ezerrel több, utóbbi 2,3 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. A gazdasági aktivitás tehát emelkedett 2014.II. negyedévében, miközben az inaktívok száma jelentősen mérséklődött. A 69,2%-os aktivitási ráta továbbra is jóval magasabb az országosnál, és a 63,4%-os foglalkoztatási ráta is meghaladja azt. Csupán a közép-magyarországi régióban, valamint Komárom, Veszprém, Győr-Moson-Sopron és Vas megyében volt magasabb a foglalkoztatás aránya a zalainál. A munkanélküliségi ráta jelentősen csökkent az előző évihez képest, 2014.II. negyedévében 8,3% volt a megyében. A 2014. I. félév átlagos adatai szerint a nyilvántartott álláskeresők száma a megyék közül Zalában a 6. legalacsonyabb, arányukat tekintve pedig 8 megyében kedvezőbb a helyzet a zalainál. Az első félévi folyamatok a főbb adatokat tekintve összességében az országoshoz hasonlóan alakultak..A változásban nagy szerepe volt a 2014. év április végéig tartó téli közfoglalkoztatási programok jelentős volumenének. Megyén belül az összes járás területén 20% feletti volt az álláskeresők átlagos számának mérséklődése. Az álláskeresők félév végi záró létszáma 12 033 fő volt a megyében, amely az elmúlt hat év hasonló adatát tekintve a legalacsonyabb. Az álláskeresők átlagos aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva a 2013.I. félévi 13,4%-ról 10,1%-ra csökkent. Az álláskeresők aránya Lenti, Keszthely és Zalaegerszeg térségében tartósan alacsonyabb az átlagosnál. Hosszú ideje Letenye térségében a legmagasabb a ráta, de Zalaszentgrót és Nagykanizsa körzetében is folyamatosan meghaladja a megyei értéket. A jelzett változások erőteljes munkaerő-piaci mozgások mellett mentek végbe. A belépések száma 11,6 ezer, a kilépéseké 13,4 ezer volt a félév során.

Zalaszentgrót településen a kedvező munkaerő-piaci folyamatokat nagy mértékben erősítette a közfoglalkoztatási program. A közfoglalkoztatás rendszere 2011-től jelentős átalakuláson ment át. Ez alapvetően érintette a közfoglalkoztatás célrendszerét, eszközeit, az igazgatási, valamint a finanszírozási rendszerét. A korábbi („Út a munkához”) rendszert számos kritika érte, és a 2011-től meghirdetett „Nemzeti Közfoglalkoztatási Program”, majd a „Magyar Munka Terv”, s végül az egyre növekvő súlyú járási és egyéb „Start-munka mintaprogramok” is megjelentek mind Zala megyében, mind Zalaszentgrót városban. Tekintettel arra, hogy mára az állam és az önkormányzatok már 200 milliárd forint feletti közforrást fordítanak e munkaerő-piaci eszköz működtetésére, ennek hatásaitól a foglalkoztatás körében nem lehet eltekinteni.

1.7.1.6 Jövedelmi viszonyok

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

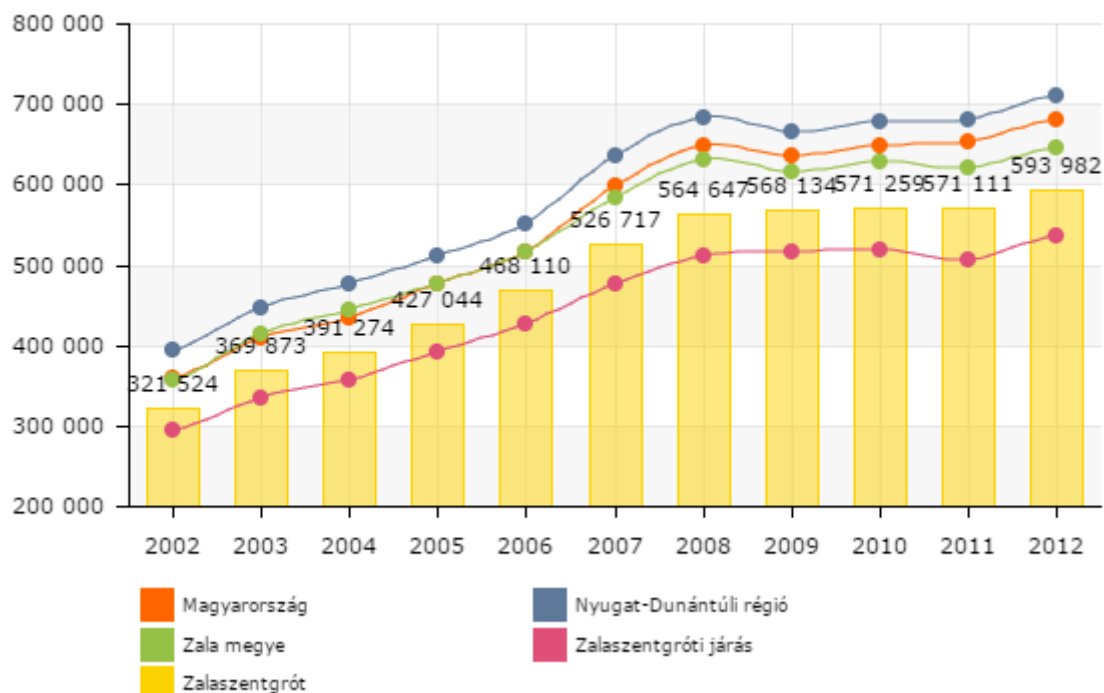
19. ábra Adófizetők aránya (%) (Forrás Teir adatbázis)

Adófizetők aránya

A mutató az adófizetők hányadát fejezi ki az állandó népességből. A mutató képzése: az összes adófizető és az állandó népesség hányadosa százalékos formában kifejezve. Adófizető az, aki az adót ténylegesen befizeti. Zalaszentgrót esetében kiemelkedően magas az érték, nem csak a megyei, de az országos átlagnál is jelentősen jobb az arány.

Az egy lakosra jutó nettó jövedelem változásának tendenciája gyakorlatilag együtt mozog az országos és megyei átlaggal, 2008 óta stagnál, jelenleg éves szinten 593 ezer Ft, ami jelentősen elmarad az országos és megyei átlagtól azonban megelőzi a járási értéket.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

20. ábra Egy lakosra jutó nettó jövedelem (Ft) (Forrás Teir adatbázis)

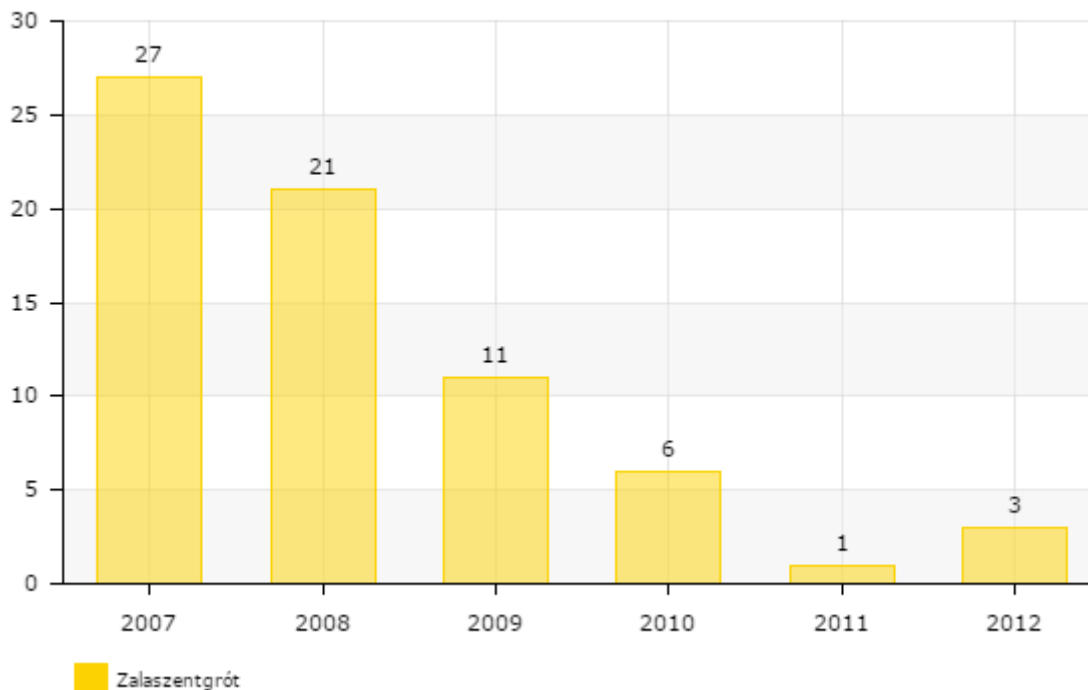
1.7.1.7 Életminőség

A Nyugat-dunántúli régióban 2000-től a támogatási rendszereknek köszönhetően dinamikusan növekedett az épített lakások száma. Így 2004-re megkétszereződött az épített lakások száma a régióban. Az új épített lakások lakosságszámra vetítve a Győr-Moson–Sopron megyében volt a legnagyobb, Zalában pedig a legkisebb.

A régióban a lakások mennyiségi és minőségi mutatói jók voltak, az átlagos alapterület 80 m², csökkent a 100 szobára jutó személyek száma is. A Zalaszentgróti járás mutatói azonban már 2004-ben is rosszabbak voltak, mint a régióé. Míg az összkomfortos lakások száma az összes lakáshoz képes 51,8 % a régióban, addig ez az arány 29,1 % volt a járásban. A komfort nélküli lakások aránya a régióban 8,6%, a járásban 18,7%. A folyóvízzel ellátott lakások az összes lakás arányában több mint 90%-át teszi ki, és a szennyvízelvezetéssel ellátott lakások az összes lakás 50, 4 %-át, amely a régióban 65,8%.

A 2008-as válsággal azonban a lakásállomány bővülése országosan is, megyei szinten is megállt, Zalaszentgróton drasztikusan visszaesett, amelyet az alábbi ábra is szemléltet.

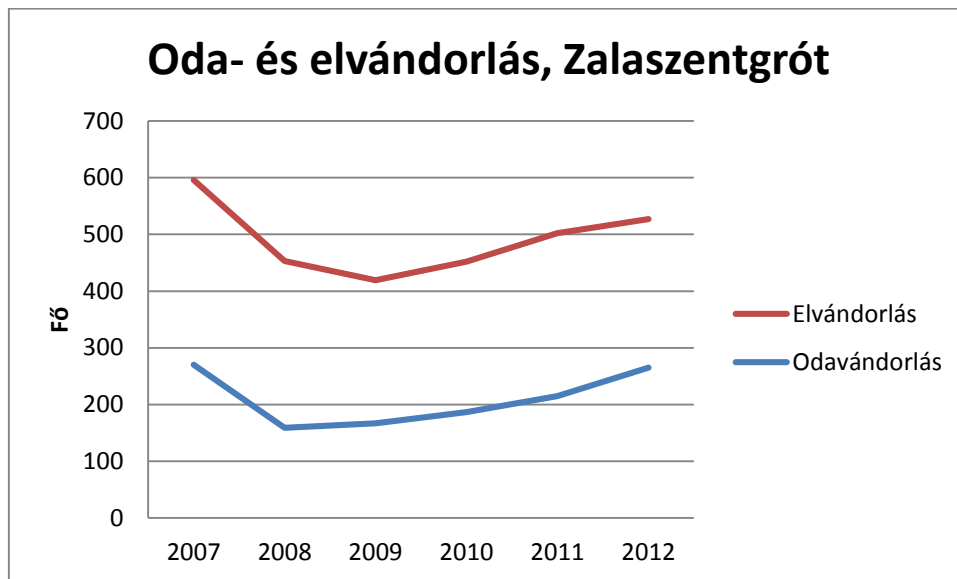
(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

21. ábra Lakásállomány bővülése 2007-2012

A lakásállomány száma a 2011-es KSH adatok alapján 2922 db volt Zalaszentgróton. A lakásállomány minőségét tekintve azonban a korábbi negatív mutatók nem változtak jelentősen: az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 10%, a közműhálózatba becsatlakozott lakások aránya 2007-ben még csak 66% volt, 2012-re azonban elérte a 82%-ot. Zalaszentgróton a közüzemi ivóvízhálózat lefedettsége 100%, és a járási településeken is meghaladja a 90%-ot.

A járásban az alacsony komfortfokozatú lakások aránya változó képet mutat: a kisebb térségi településeken (Tekenyé, Szalapa, Dötk Kallósd) az 25%-ot is meghaladja.

23. ábra Elvándorlás és odavándorlás Zalaszentgróton

Statistikai értelemben azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Járásszékhely és 2000 főnél népesebb település esetén a szegregált terület esetén a szegregációs mutató nagyobb egyenlő, mint 35%, a veszélyeztetett terület esetén nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%. Zalaszentgrót területén található olyan két olyan szegregátum, amely mutatója 30% felett van. A szegregátumokra jellemző egyes adatokat az alábbi táblázat tartalmazza.

Mutató megnevezése	Zalaszentgrót összesen	1. szegregátum (Gyár u. északi oldala az Október 23. utcától belterületi határig)	2. szegregátum (Lombos u. - Alsóhegy - Váci u. - Csáfordi u.)
Lakónépesség száma	6626	57	64
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	12,4	26,3	12,5
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,6	68,4	60,9
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	26,0	5,3	26,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	15,8	71,8	51,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	12,3	0,0	8,5
Lakásállomány (db)	2848	24	26
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,7	95,8	30,8
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	34,3	61,5	56,4

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	9,5	51,3	35,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	60,1	37,5	40,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,9	45,8	51,7
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	6846		
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	44,8	86,7	58,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	53,0	59,6	62,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,3	34,8	29,2
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,0	17,4	12,5
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	8,3	95,7	28,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,3	95,7	28,0

24. ábra A zalaszentgróti szegregátumok adatai

A fenti mutatók jól illusztrálják a szegregátumban élők átlagosnál rosszabb életfeltételeit. A legnagyobb problémát a területen lakók számára a munkanélküliség magas aránya okozza amely a Zalaszentgróti 34,3% közel dupláját jelenti (61,5 és 56,4%), amely szoros összefüggést mutat a rendkívül alacsony iskolai végzettséggel (a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az 1. szegregátumban 51,3%), így ezen két tényező magyarázza az alacsony presztízsű munkát végzők magas számarányát (86,6%), különösen az 1. szegregátumban.

A negatív munkaerőpiaci státuszt és kilátásokat tovább rontják a lakhatási körülményekre vonatkozó mutatók: a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya az 1. szegregátum területén 95,7%, amely arány egyben az egyszobás lakások aránya is a területen.

Zalaszentgrót nem tartozik a bűnügyileg fertőzött települések közé. Az ismertté vált bűncselekmények számának jelentős csökkenésével tovább javult a település bűnügyi megítélése. A közbiztonság, a közterületek rendje jónak mondható, a lakosság nyugalmát jelentősen zavaró jogsértések elkövetése nem jellemző. A hajléktalanság jelensége a településen nem tapasztalható.

Jelenleg csak hozzátétőleges adat van a településen élők alkohol és drogfogyasztási szokásairól, így nem tudhatjuk, hogy az itt élő fiatalokat milyen arányban érinti ez a típusú probléma, de megállapítható, hogy nagy nyilvánosságot kapott ügyek az elmúlt években nem voltak. Az alkohol és droghelyzet pontos megismerésére a jövőben fontos felmérést kell készíteni, melynek ismeretében megoldási stratégiát kell kidolgozni.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

A városi identitást meghatározó tényező a névadóhoz, **Szent Gellérthez** köthető. A város történetének egyik legfontosabb dátuma 1083 vagy 1084, amely a település nevesítésének feltételezett éve, ezt azonban írásos emlék nem támasztja alá. A településtörténettel foglalkozó források szerint a város Szent Gellért püspökről kapta nevét. A vértanúságot szenvedett püspök szentté avatása 1083-ban történt, a helység tehát csak ez után - egyes feltételezések szerint 1084-ben - vehette fel a nevét. A névadás eredetével kapcsolatban az első írásos emlék 1491-ből származik. Ez II. Ulászló király oklevele, amelyben Szent Gótót a Hagymásy családnak adományozta. Az oklevélben - Pray-kódex szerint - előbb ez olvasható: -Nikolai Hagymas de St. Giróth, alább azonban a -ZendGeródkifejezés is megtalálható. Feltételezhető, hogy Giróth azonos Gellérttel, a Geród pedig Gerarddal, ami rövidítve Grót lehet. Valószínű, hogy a Szent Grót a rövidített St. Gerard, azaz Szent Gellért névből származik.

A települési és tágabban a kistérségi identitást egyértelműen befolyásolótényező a turisztikai iparág. Több civil szervezet is képviseli a helyi érdekeket, és dolgozik a város adottságainak kihasználásán. Ezek közül kiemelkedő a **Zala Termálvölgye Egyesület**, amely 2008-ban alakult vidékfejlesztéssel foglalkozó civil szervezet. Tevékenységét Hévíz és Zalaszentgrót térségének 34 településén látja el. Fő feladata az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. és IV. tengelyéhez kapcsolódóan közel 1,1 milliárd forint fejlesztési forrás pályázatában való közreműködés, a LEADER program helyi szintű megvalósítása a 2017-2013-as programozási időszakban. Fontosabb tevékenységei: stratégiai tervezés, támogatási kérelem és pályázatkezelés, vidékfejlesztés (hálózatépítés, együttműködések erősítése stb.). Az Egyesületnek több mint 100 tagja van: önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások.

Szintén jelentős társadalomszervező feladatot lát el a **Zalai Borút Egyesület**, amely 1999 óta fogja össze a Zalai borvidéken a borturisztikával foglalkozó gazdálkodókat, önkormányzatokat, civil és szakmai szervezeteket a zalai borút fejlesztése érdekében. Célja a Zalai Borvidék hírnevének öregbítése, természeti és kulturális értékeinek megőrzése és továbbvitele. Működési területe kiterjed egész Zala megyére, tevékenységének központja Zalaszentgróton van. Fő tevékenységei: marketing (kiadványok, honlap, információs táblák stb.), borturisztikai fejlesztések (Noé Borház Dötkön), rendezvényeken való részvétel és szakmai rendezvények szervezése (Utazás kiállítás, vásárok, környékbeli rendezvények), pályázatok készítése és megvalósítása. A Zalai Borút Egyesület minden évben, már 15 éve rangos nemzetközi borversenyt szervez, amelynek helyszíne szintén Zalaszentgrót.

Hagyományosnak mondható a **Zalavölgyi Kultúrtivornya** nevű fesztivál, amelyet 2015-ben már 10. alkalommal szervez meg a **Szentgróti Lokálpatrióta Egyesület**. 2015-ben 10 éves a **BrassCom** helyi rézfúvós együttes, amely népszerűsége töretlen a településen.

Zalaszentgrót városának saját fúvószenekara van, amelynek története 1948-ig nyúlik vissza.

A városban kiterjedt sportélet zajlik, 10 sportegyesület működik a településen, amelyek a karate, fitnesz, lövészet, teke és futball sportok népszerűsítésén fáradoznak. A városban lovasklub, motorsport egyesület is működik. 11. alkalommal a házigazdája a zalaszentgróti **Shotokan Karate-Do Egyesület** annak a nemzetközi karateversenynek, melyen az elmúlt négy évben már Románia, valamint ebben az évben várhatóan Szlovénia és Lengyelország is képviselteti magát válogatott versenyzőivel.

Zalaszentgrót város nevét használó civil szervezetek száma a Bírósági nyilvántartás alapján eléri a 30-at.

#	Nyilvántartási szám	Szervezet neve	Székhely
1	20-01-0000214	"Az Év Diákja Alapítvány" <u>Zalaszentgrót</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Dózsa Gy. út 9.
2	20-02-0002063	<u>Keszthely-Hévíz és Zalaszentgrót Térség Városaiért és Falvaiért Egyesület</u>	HU, 8380 Hévíz, Kossuth L. út 1.
3	20-02-0001403	<u>Önkormányzati Tűzoltóság Zalaszentgrót</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Batthyány út 44.
4	20-02-0001385	<u>Szövetség Zalaszentgróterért Egyesület</u>	8790 Zalaszentgrót, Batthyány u. 9.
5	20-02-0000275	<u>Új Barázda" Vadásztársaság Zalaszentgrót</u>	HU, 8789 Zalaszentgrót, Hévízi út 92
6	20-02-0000509	<u>Zalaszentgrót és Környéke Ipartestület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Eötvös K. út 14.
7	20-01-0000860	<u>Zalaszentgrót és Környéke Tűzvédelméért Alapítvány</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Batthyány L. út 14.
8	20-01-0000569	<u>Zalaszentgrót Fejlődéséért Alapítvány</u>	8790 Zalaszentgrót, Aranyodi u. 45.
9	20-01-0000238	<u>Zalaszentgrót Jövőjéért" Alapítvány</u>	8790 Zalaszentgrót, Dózsa Gy. u. 9.
10	20-02-0001194	<u>Zalaszentgrót Lövészklub</u>	8790 Zalaszentgrót, Mező F. u. 4.
11	20-02-0000863	<u>Zalaszentgróti Amatőr Tenisz Club</u>	8790 Zalaszentgrót, Imre u. 2.
12	20-02-0001306	<u>Zalaszentgróti Fitness Klub</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Béke út 4.
13	20-02-0002716	<u>Zalaszentgróti Fúvószenekari Egyesület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Liget utca 21
14	20-02-0001136	<u>Zalaszentgróti Hegyközség</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Dózsa Gy. út 9
15	20-02-0000245	<u>Zalaszentgróti Horgászegyesület Zalaszentgrót</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Ady E. út 9.
16	20-02-0000004	<u>Zalaszentgróti Ifjúsági Park Közművelődési Egyesület</u>	8790 Zalaszentgrót,

#	Nyilvántartási szám	Szervezet neve	Székhely
17	20-02-0000622	<u>Zalaszentgróti Kézilabda Club</u>	8790 Zalaszentgrót, Batthyány u. 9.
18	20-01-0000890	<u>Zalaszentgróti Középiskolai Alapítvány</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Kossuth út 11
19	20-02-0001634	<u>Zalaszentgróti Lovas Klub</u>	8790 Zalaszentgrót, Bocskai u. 16.
20	20-02-0002309	<u>Zalaszentgróti Magyar-Német Baráti Társaság</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Május 1 út 9/3.
21	20-02-0002217	<u>Zalaszentgróti Motorsport Egyesület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Szabadság út 62
22	20-02-0001396	<u>Zalaszentgróti Művelődési és Sportegyesület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Batthyány L. út 9.
23	20-01-0000484	<u>Zalaszentgróti Művészetpártolók Alapítványa</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Batthyány út 13.
24	20-02-0000364	<u>Zalaszentgróti Önkéntes Tűzoltóegyesület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Batthyány út 44.
25	20-02-0001682	<u>Zalaszentgróti ShotokanKarate-Do Egyesület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Széchenyi út 29.
26	20-01-0000080	<u>Zalaszentgróti Szegényekért Alapítvány</u>	8790 Zalaszentgrót, Dózsa Gy. u. 1.
27	20-02-0000950	<u>Zalaszentgróti Tekeklub</u>	8790 Zalaszentgrót, Tűztorony tér 13.
28	20-02-0000189	<u>Zalaszentgróti Városi Futball Club</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Imre út 16
29	20-02-0002728	<u>Zalaszentgróti Városvédő Polgárőr Egyesület</u>	HU, 8790 Zalaszentgrót, Batthyány utca 15
30	20-01-0000079	<u>Zalaszentgróti Világháborús Emlékműért Alapítvány</u>	8790 Zalaszentgrót, Dózsa Gy. u. 1.
31	18961670-1-20	<u>"Táncolj Velünk!!" Alapítvány a Szentgróti Táncegyüttes és Utánpótlásának Támogatásáért</u>	8790 Zalaszentgrót, Batthyány utca 9.

Zalaszentgróton három egyházi felekezet van jelen: a római katolikus, az evangélikus és a Jehova tanúi egyház.

Zalaszentgrót Város Önkormányzata kiemelt jelentőséget tulajdonít a fenntartható fejlődésnek, melynek meghatározó eszköze az ifjúságpolitika hatékony megvalósítása. A tradicionális közösségi rendezvények nagymértékben elősegítik az időskorúak bevonását a település életébe. A város természeti adottságai, valamint elhelyezkedése szilárd alapjául szolgál a stabil mezőgazdasági tevékenységnek, valamint a turizmusnak, melynek fenntartása, illetve fejlesztése hosszú távon elősegítheti a helyiek foglalkoztatását, valamint a mélyszegénység felszámolását.

Zalaszentgrót Város Önkormányzata küldetesként fogalmazta meg a lakosság helyben tartását, valamint az odavándorlás növelését. Ezzel együtt előirányozta a széles körű foglalkoztatottság megteremtését is, amely nagyban hozzájárul a mélyszegénységben élők számának a lehető legkisebb értékre történő csökkentéséhez. Releváns feladatként jelölték meg továbbá az ifjúságpolitika szélesebb körű érvényesítését.

A város 2011-ben fogadta el Ifjúságpolitikai Konceptióját, amelynek főbb célkitűzései az alábbiak: a) Hosszú távú célok, feladatok:

Az önkormányzat legfontosabb feladata hosszú távon a munkahelyteremtés elősegítése, mely a jól képzett fiatalok megtartására irányul.

Kedvező lakásfeltételek kidolgozása.

A jelenlegi gyermekintézményi ellátottság megőrzése, a közoktatás jelenlegi színvonalának biztosítása.

Művelődési és szórakozási lehetőségek biztosítása.

Egészségügyi-és szociális ellátás szinten tartása.

Sportolási, szabadidős lehetőségek megőrzése.

Alkohol- és drogprevenció hatékony működtetése .

1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

Az önkormányzat fenntartásában lévő oktatási intézmények főbb adatait az alábbi táblázat tartalmazza.

Oktatási Intézmény neve	Területi lefedettség	Tanulói létszám	Ebből ellátási körzeten kívüli	Sajátos nevelési igényű	Pedagógusok száma
Zalaszentgróti Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda-Bölcsőde	Zgrót Járási közig. terület	191	12	9	16
Deák Ferenc Ált. Isk., Gimn. és Alapfokú Műv. Isk.	Zgrót Járási közig. terület	551	0	15	44
Koncz Dezső Általános Isk., Kollégium, Különleges Gyermekotthon	Zgrót Járási közig. terület	65	19	65	25

A 2013-2018-as időszakra készített **Zala Megyei Feladat ellátási, Intézményhálózat-működtetési és Köznevelés-fejlesztési Terv adatai** alapján a Zalaszentgróti tankerület egy iskolájában, a Deák Ferenc Többcélú Térségi Oktatási Központban folyik jelenleg gimnáziumi képzés. Itt 97 diák vesz részt 4 évfolyamos képzésben összesen 4 osztályban. Az átlagos diáklétszám 25, az iskola kihasználtsága 46%. A gimnazista korúak 17%-a tanul ebben a képzési formában, ami jóval az országos átlag alatt van. A gyermeklétszám várható csökkenése nagy, 12%. Elvileg a rendelkezésre álló infrastruktúra, az általa biztosított kapacitás, a kihasználtság és a demográfiai mutatók szerint a jelenlegi struktúra megtartásával a tanulócsoporthoz csökkentése javasolt. Ez azonban azt jelentené, hogy a tanulók egy része más településen (Zalaegerszeg, Keszthely) keresne lehetőséget. Ezzel növekedne a képzés centralizáltsága, a kollégiumban elhelyezendőek száma, vagy megterhelő utaztatásra kényszerülnének a tanulók. A kérdést tehát komplexen, megyei szinten kell kezelni, figyelembe véve a többi tankerület helyzetét is (például Letenye, Lenti, Zalaegerszeg, Keszthely).

Zalaszentgróti Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda- Bölcsőde a város önálló közoktatási intézménye, ahol saját nevelési program alapján szolgálják a 3-7 éves korú gyermekek teljes körű oktatását. 2009. szeptember 1.-től egységes óvoda - bölcsődei csoportban a két évet betöltött bölcsődés korúak ellátását is végzik. 2003-ban kiépítésre került a minőségbiztosítási rendszer, (COMENIUS I. modell), melynek célja a partnerközpontú, magas színvonalú működésünk biztosítása, 2009 óta ezt kiegészítették a minden dolgozóra kiterjedő teljesítményértékelési rendszer bevezetésével. Az intézményben folyó pedagógiai munkánkat 1997-ben a Zala Megyei Közgyűlés Pedagógiai Nívódíjjal tüntette ki. 2009-ben elnyerték a z Ady úti óvodai egységre szóló szakmai „Zöld óvoda” címet, melyet 2010-es évben a Batthyány úti telephely is elnyert.

A Koncz Dezső Óvoda, Általános Iskola, Diákotthon, Különleges Gyermekotthon és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola többcélú, közös igazgatású gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény. A Zala

megyei gyógypedagógiai intézményhálózat kialakulásának egyik legjelentősebb állomása volt az 1950. október 15. napjával a zalaszentgróti Batthyány-kastélyban létesített – akkori nevén – Állami Gyógypedagógiai Intézmény. Koncz Dezső gyógypedagógus, egykori igazgató nevét 1995 tavaszán vette fel.

Az intézmény tartalmi és szervezeti fejlődése nyomon követhető a gyógypedagógiai nevelés-oktatásra, valamint a gyermekvédelemre vonatkozó jogszabályok tükrében. Az alapítástól az 1961. évi oktatási törvény megjelenéséig egységesen, súlyos értelmi fogyatékos gyermekek ellátása történt bentlakásos formában, országos beiskolázással. Ezt követően az értelmi fogyatékos tanulók differenciált oktatásának szükségességét figyelembe véve, külön tantervű kisegítő iskolaként működött az enyhe értelmi fogyatékosok számára, megyei beiskolázással. 1976-tól, a Zala megyei gyógypedagógiai és gyermekvédelmi intézményhálózat átszervezésétől középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelését-oktatását látta el foglalkoztató iskolaként, és az iskolával közös igazgatásban az állami gondoskodásban lévő gyermekeket nevelőotthonként. Az 1985. évi oktatási törvény újabb fontos változást hozott az intézmény életébe: megtörtént az iskola megkülönböztető jelző nélküli általános iskolává minősítése, létrejött az alapfokú képzés folytatásaként a munkára felkészítő tagozat, valamint elkezdődött a 3-6 éves korú középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek óvodai fejlesztése. Erre az időszakra esett, 1984-1988 között az intézménynek helyet adó kastélyépület teljes rekonstrukciója, amellyel az abban az időben elvárt optimális elhelyezési feltételek megteremtődtek.

Az 1993. évi többször módosított közoktatási törvény kiemelt figyelmet fordít a fogyatékos gyermekekre, tanulókra. A pozitív diszkriminációt szolgáló kitetelek, jogosultságok megfogalmazásával rendelkezik a speciális nevelési szükségletű gyermekek ellátásáról, biztosítva számukra a különleges gondozáshoz, a rehabilitációs célú foglalkoztatáshoz való jogot. A törvényi szabályozás zöld utat adott új oktatásszervezési formáknak, és tág lehetőséget biztosított a nevelő-oktató munka tartalmi megújításához. A jogszabállyal megteremtődött feltételek azt eredményezték, hogy a 90-es évek közepétől az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció-rehabilitáció keretében különböző terápiás fejlesztések (gyógytestnevelés, logopédia, szenzoros integrációs terápia) valósulhattak meg. 2001-ben a munkára felkészítő tagozat szerepét átvette a készségfejlesztő speciális szakiskola, amely mára öt évfolyammal működik, biztosítva a középsúlyos értelmi fogyatékos fiatalok középfokú képzését, a társadalmi integrációra való felkészítését.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapelveként ismerte el a fogyatékosága miatt sajátos szükséglettel bíró gyermekek jogát az otthon nyújtó ellátásra. Ez a törvényi alapelv indokolta az intézményben elhelyezett állami gondoskodásban lévő gyermekek otthon nyújtó ellátásának megteremtését. A törvényi prioritásokat figyelembe véve 1998-ban kezdődött meg az átalakítás úgy, hogy a kastélyépületen kívül – pályázati forrásból és fenntartói finanszírozásból – kialakításra került kettő lakásotthon 16 gyermek számára. 2007-re a kastély épületen belül - szintén 16 gyermek elhelyezésére - kettő önálló lakótér létrehozásával az átalakítás teljes programja megvalósult.

A fentiekben vázolt tartalmi és szervezeti változások mellett feltétlenül meg kell említeni, hogy az alapítástól napjainkig az intézményben sikerült kialakítani egy szakmailag nagyon jól képzett, munkáját felelősséggel, gyermekszeretettel végző nevelőtestületet, melynek eredményes munkájához mindig hozzájárultak a nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak is.

Az intézmény az elmúlt több mint fél évszázad alatt, és jelenleg is az értelmileg sérült gyermekek, fiatalok sajátos szükségletét, társadalmi elfogadottságát igyekezett szolgálni egyre szélesedő feladatrendszerrel.

Alaptevékenységek:

- (1) Középsúlyos és enyhe értelmi fogyatékos/értelmileg és tanulásban akadályozott gyermekek óvodai nevelése, gondozása
- (2) Középsúlyos és enyhe értelmi fogyatékos/értelmileg és tanulásban akadályozott tanulók nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai nevelése-oktatása
- (3) Készségfejlesztő speciális szakiskolai képzés
- (4) Gyermekvédelmi gondoskodásban lévő gyermekek teljeskörű, különleges gyermekotthoni ellátása
- (5) Utógondozói ellátás

A **Zala Megyei Integrált Településfejlesztési Program** egyes célkitűzései között szerepel a Zalaszentgrót városában megvalósítani kívánt óvoda- és bölcsődefejlesztési projektterv. A város az ifjúság megtartási programján belül hangsúlyt kíván helyezni az óvodai és részben a bölcsődei ellátásban részesülők számának növelésére, amelynek következményeként a fent ismertetett köznevelési mutatókon is lehetne javítani.

1.8.1.2 Egészségügy

Zalaszentgrót központi ellátóhelye a **Zalaszentgróti Városi Önkormányzat Egészségügyi Központja**, amely 32 település lakosságának nyújt egészségügyi problémái megoldásában segítséget. A következő rendelések elérhetők a Központban: Audiológia, Belgyógyászat, Bőrgyógyászat, Bőr- és Nemibeteg Gondozó, Diabetológia, Fizioterápia, Fül-orr-gége, Gyermekgyógyászat, Gyógytorna, Kardiológia, Labor, Neurológia, Nőgyógyászat, Ortopédia, Pszichiatriai Gondozó, Rheumatológia, Sebészet, Szemészet, Tüdőgyógyászat, Tüdőgondozó, Ultrahang,(belgyógyászati), Ultrahang (nőgyógyászati).

A vonzáskörzetbe tartozó, ellátás szempontjából a Központhoz tartozó települések: Almásháza, Batyk, Döbröce, Dötk, Kallósd, Kehidakustány, Kisgörbő, Kisvásárhely, Ligetfalva, Mihályfa, Nagygörbő, Óhid, Pakod, Sénye, Sümegcsehi, Szalapa, Tekenye, Tilaj, Túrje, Vindornyaszlós, Zalabér, Zalacsány, Zalaszentgrót, Zalaszentlászló, Zalavég.

A tüdőgyógyászat és gondozás által a fentiekén kívül még ellátott települések: Bókaháza, Dióskál, Egeraracsa, Esztergályhorváti, Gétye, Zalaapáti, Zalaszentmárton.

Az épületben 4 felnőtt házi orvos és 2 gyermek házi orvos valamint 4 védőnői körzet is tevékenykedik. A központi ügyeleti ellátásnak is az intézmény biztosít helyet.

1.8.1.3 Szociális ellátás

Zalaszentgrót városában a szociális ellátás központi intézménye a **Zalaszentgróti Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ**.

Az **Idősek Klubja** a szolgáltatást igénybe vevő személyek részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt. A helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak. Biztosítja, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön. Az idősek klubja a 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget: napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatok gyakorlására, alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Zalaszentgróton a szociális alapellátás keretében biztosított az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés, a közösségi ellátás, a támogató szolgálat, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és a nappali ellátás.

A házi segítségnyújtás keretében az intézmény gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik önmaguk ellátására nem képesek, illetve azokról, akik az egészségi állapotuk miatt erre rászorulnak és ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várakoznak.

A családsegítés olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok jólétének és fejlődésének elősegítéséhez.

A családsegítő szolgáltatást igénybevevők hozott problémái elsősorban foglalkoztatással kapcsolatosak, ezt követi az információkérés és az ügyintézéshez történő segítségnyújtás. A szolgáltatást igénybe vevők száma az elmúlt évekhez viszonyítva csökkent. A csökkenés oka a szociális törvény módosítását követően a rendszeres szociális segélyezettek számának jelentős csökkenése. A rendelkezésre állási támogatásban részesülőknek a családsegítő szolgálattal együttműködési kötelezettségük nem volt.

A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások biztosítása a **Vöröskereszt Zala Megyei Szervezete** által biztosítottak a város területén. Szintén e szervezettel kötött megállapodások alapján biztosított a városban a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a hajléktalan személyek átmeneti szállása is.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást közel 100 fő veszi jelenleg igénybe.

Az idei évben átadásra került Zalaszentgróton a Zala Megyei Vöröskereszt épületének új részlege, melyben a fogyatékosok nappali ellátása szolgáltatás történik. Ezt jelenleg 24 fő veszi igénybe. Az utóbbi szolgáltatások biztosításával fontos, korábban kitűzött célok valósultak meg, s a szociális ellátások köre jelentős mértékben bővült, melyre az ellátottak számát figyelembe véve igény is van.

Zalaszentgróton a személyes gondoskodás keretében tartozó szakellátás **egyházi szervezet által fenntartott tartós bentlakásos otthonban** valósul meg. Az idősek otthonába – annak ellenére, hogy két közeli településen az elmúlt években intézmény- és férőhely-fejlesztések valósultak meg -

tartósan magas a felvételre várakozók száma. A 60 év feletti lakosok számából kikövetkeztethető, hogy az elkövetkezendő években tovább növekszik a bentlakásos intézménybe felvételre váró személyek száma. Ezért szükséges továbbra is a meglévő férőhelyek növelésének kezdeményezése.

Az óvodáskorú gyermekek napközbeni ellátása Zalaszentgróton teljes körű. Ez jelenti azt is, hogy a szülői igények kielégítése az ellátás időtartamára is vonatkozik. Valamennyi csoport nyitvatartási ideje meghaladja a napi 8 órát. Bölcsődei ellátás a városban 2010. óta biztosított. A napközi otthonos óvoda szervezeti egységeként működő bölcsődei csoportban túljelentkezés tapasztalható, ám itt jogszabályok korlátozzák (max: 5 fő) a felvehető gyermekek számát.

Nincs gyermekfelügyelet és nincs családi napközi. A házi gyermekfelügyelet minimális előfutára a baba-mama klub, melynek szolgáltatásait kéthetente egy alkalommal lehet igénybe venni.

A szociális szolgáltatások a következő mértékben terhelték az önkormányzat költségvetését az elmúlt években.

	2010		2011		2012		2013		2014	
	Fő	e Ft	Fő	e Ft	Fő	e Ft	Fő	e Ft	Fő	e Ft
Aktívkorúak ellátása	49	14 947	215	53 300	283	39 555	350	55 659	376	44 337
Átmeneti segély	277	3314	186	2942	195	3254	208	2264		
Önkormányzati segély									343	4625
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	105	1702	181	1682	139	1315	163	1330		
Temetési segély	27	410	24	520	12	250	23	460	14	350
Köztemetés	5	806	5	722	4	550	9	1216	4	621
Lakásfenntartás	59	2729	136	3223	140	6009	156	6859	153	7519
Ápolási díj	9	2390	10	2800	12	3348	12	3431	14	3787

Zalaszentgrót Város Önkormányzata Képviselő-testületének 17/2014. (VI. 27.) önkormányzati rendelete rendelkezik **az első lakáshoz jutók helyi támogatásáról**. A rendelet célja, hogy Zalaszentgrót Város népességmegtartó erejének fokozza, valamint a lakónépesség számának növelése érdekében meghatározza a jövedelmi és vagyoni helyzet alapján rászoruló személyek első önálló lakástulajdonhoz jutásának segítésére vonatkozó helyi önkormányzati támogatás szabályait. A támogatás mértéke 500.000 Ft visszatérítendő kamatmentes támogatás, amelyet 10 év alatt egyenlő részletekben kell visszafizetnie a jogosultnak. Lakás vásárlásához, építéséhez vagy bővítéséhez igénylőként helyi támogatásban részesíthetők azok a vagyontalan házastársak, élettársak vagy gyermeküket egyedülállóként nevelő szülők, akiknél - az együtt költözőket is figyelembe véve - az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum kétszeresét.

1.8.1.4 Kultúra

Zalaszentgróton az **élénk civil szektor** és az önkormányzati fenntartású intézmények közösen hozzák létre és működtetik a helyi kulturális életet.

A zalaszentgróti **Városi Művelődési Központ Könyvtár és Alapfokú Művészeti Iskola** önkormányzati többcélú intézményként működik. A nevében nevezettekén kívül még filmszínházi tevékenységet végez. Művelődési feladatot 1970 óta lát el. Nagy jelentőségű országos szintű rendezvényét, a nemzetközi színházi rendezői tá-bort 1974-től a mai napig szervezi, melynek során generációk kerültek be a színházi vérkeringésbe (Eperjes Károly, GryllusDorka) nagynevű rendezők, oktatók és elméleti szakemberek munkája révén.(Gabnai Katalin, Ascher Tamás, Zsámbéky Gábor, Dr. Bétsy Tamás). 1980-tól kísérleti színhelye volt az országos Nyitott Ház programnak. Körzetközponi szerepe is nagyon erős a nyolcvanas évektől, hiszen évadonként hat-hat gyermek és felnőtt színházi előadásnak ad helyet, mintegy 4000 látogatóval. A filmszínház hetente öt alkalommal vetített régebben filmet valamint gyermek és ifjúsági filmvetítéseket szervezett a körzet és a város számára. Jelenleg heti 4 filmvetítés van, csökkenő látogatottság ellenére.

A 62000 kötetes könyvtár a hagyományos könyvtári tevékenységen túl rendelkezik helytörténeti anyaggal, Internet szolgáltatással, újságolvasóval, zenetárral, gyermekkönyvtárral. 1995-től kezdve a körzet információs bázisának tekinthető.

Az intézmény 12 telephellyel rendelkezik ebből hat művelődési tevékenységet, hat pedig művészet-oktatást lát el.

1996 óta alapfokú művészetoktatást indított útjára az intézmény mintegy száz fővel balett és néptánc tanszak-okon, 1997-től színházi tanszakon is. Jelenleg 360 fő tanul húsz csoportban a hat telephellyel együtt. A csoportok egyharmada megyei és területi fesztiválok minősítettek. Intézményünk 1997-től szervezője a körzeti pedagógus képzéseknek is. Térségünkben a drámapedagógia elterjesztése érdekében végzett tevékenységünk meghatározó.

1997-98-ban 120 órás drámajátékvezetői tanfolyamot szerveztünk a Magyar Drámapedagógiai Társasággal, melyen a 16 résztvevőből mindenki levizsgázott.2001-2003-ban másoddiplomát adó főiskolai képzést szerveztünk a zsámbéki Apór Vilmos Katolikus Főiskolával drámapedagógus szakon főiskolai szintű tánc és színi nevelés oktatói tanúsítvánnyal. A képzésen 23 fő vett részt, s ebből 21-en államvizsgáztak.

A Városi Művelődési Központ Könyvtár és Alapfokú Művészeti Iskola tevékenységi köre a 2006. évtől még tovább bővült a nyertes HEFOP pályázatunknak köszönhetően, amelyben kollégáik képzés szervezői képesítést szereznek, illetve ezzel párhuzamosan az infrastrukturális fejlesztésnek köszönhetően az intézmény képzési helyé alakult át. A térségben gyakorlatilag nincs hasonló intézmény, így mind az infrastruktúra, mind a humánkapacitás a projekt számára rendelkezésre áll.

1.8.1.5 Sport

Zalaszentgrót városának aktív sportéletéről elsősorban a sportegyesületek gondoskodnak, amely egyesületeket az önkormányzat lehetőségeihez mérten segíti. Az alábbiakban a városban működő legfontosabb sportegyesületeket emeljük ki.

Zalaszentgróti ShotokanKarate-Do Egyesület először, mint egy másik város klubja működött, majd 2002. évben egyesületté alakult. Versenyzőik eredményesen szerepelnek az országos, valamint a nemzetközi versenyeken. 4 egymást követő évben Zala Megyei Bajnokságot nyert az egyesület. 2004. év óta folyamatosan Zalaszentgrót város a helyszíne az A.J.K.A.-I. Szövetség nyári nemzetközi karate táborának. Az Egyesület 2004. évben, a városban végzett sporttevékenységéért emléklapokot kapott. 2007. év januárjában a Zala Megyei Közgyűlésétől Zala Megye Ifjúsági Sportjáért végzett tevékenységéért Nívódíjat vehettek át.

A **Zalaszentgróti Városi Football Club** nagy hagyományokra visszatekintő, 1920-ban alapított szervezet. A Zalaszentgróti VFC (1994 előtti elnevezése Zalaszentgróti Spartacus) egyik legnagyobb eredményeként már szerepelt az NB III-ban. A város és Zala megye futballéletében folyamatosan jelen lévő és meghatározó szerepet tölt be. Majdnem 100 fő helyi és környékbeli hivatalos versenyengedéllyel rendelkező játékosnak nyújt sportolási lehetőséget, valamint az egyesület által működtetett sporttelep rendelkezésre áll a helyi lakosok és általános iskola diákjai számára is a testnevelési órák keretében. Az igazolt játékosokon kívül több száz főnek nyújt sportolási és aktív kikapcsolódási lehetőséget. Mindezek mellett a megyei I. osztályú labdarúgó mérkőzések, hazai szereplések alkalmával több száz szurkolónak nyújtanak állandó programot a városban. Két füves nagyméretű focipályával, részben felújított öltöző és kiszolgáló létesítményekkel rendelkezik az egyesület, valamint két kisméretű: egy salakos és egy betonos pályával rendelkezünk, melyek felújítása folyamatban van.

A **Szentgrót Táncegyüttes** 1982-ben alakult, tagjai középiskolások és felnőttek. Jelenleg 22 fővel működik az együttes. Minden alkalommal nagy sikerrel szerepelnek a városi, városkörnyéki és külföldi fesztiválokon, versenyeken. Jártak már Franciaországban, Luxemburgban, Olaszországban, Lengyelországban, Görögországban, Szlovéniában, Ausztriában és Svájcban. 1986-ban Csornán országos ezüst minősítést kaptak. 1994-ben a Zala Megyei Önkormányzat Közművelődési Nívódíjjal jutalmazta az együttest. 1995-ben a helyi önkormányzat Forgács Mártát PRO-URBE díjjal, majd 2002-ben az együttest is ezzel jutalmazta munkájáért. Az együttes a Stimmös Népzenei Együttessel közösen ápolja és műveli a magyar néptánc hagyományait.

A városban működnek még az alábbi sportegyesületek:

Zalaszentgróti Kézilabda Club

Zalaszentgróti Fitness Club

Zalaszentgróti Lövészklub

Zalaszentgróti Motorsport Egyesület

Zalaszentgróti Tekeklub

Zalakoppányi SE

Zalaudvarnoki SE

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Zalaszentgrót városa 2013-ban fogadta el Helyi Esélyegyenlőségi Programját összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel.

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Zalaszentgrót Város Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Helyi szinten az önkormányzat Zalaszentgrót Város Képviselő-testületének döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, célirányos kötelező feladatok ellátásán túl a város társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházakkal, önszerveződésekkel, társulásaival, sportegyesületével törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Zalaszentgrót Város Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Fontos megemlíteni az önkormányzat költségvetési koncepcióját, közmunkaprogramját, valamint településszerkezeti tervét, melyek jóllehet egy- egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez.

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns helyi szabályozás része a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 4/1998. (V. 01.) önkormányzati rendelet, amely a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményről, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásról, a gyermekjóléti szolgáltatásról, valamint a gyermekek napközbeni ellátásáról rendelkezik.

Az esélyegyenlőség területén kiemelt jelentőséggel bír a **Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ**, melynek a hátrányos célcsoportok közül a gyermeki jogok védelme és a megfelelő családi környezet megteremtését biztosítja. Széles skálán mozgó feladatkörükbe tartoznak a bentlakás nélküli szociális ellátások, az idősek nappali ellátása, a gyermekjóléti szolgáltatás, a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, valamint a családsegítés. A célzott helyi szabályozáshoz tartozik továbbá, hogy a települési önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatás megszervezésével segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi-, mentális állapotukból, vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A lakáshoz jutók helyi támogatásáról szóló 12/1994. (V. 31.) számú rendelete, amely értelmében helyi támogatás az alábbi feltételekkel adható:

- Lakás építéséhez, lakásvásárláshoz legalább 1 lakószobával történő gyarapodást eredményező lakásbővítéshez, illetve átalakításhoz helyi támogatásban részesíthetők azok a lakással nem rendelkező, illetve méltányolható lakásigény mértékét el nem érő lakással rendelkező vagyontalan házastársak, legalább egy éve közös háztartásban élő élettársak, gyermeküket egyedül nevelő szülők, akiknél az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a saját jogú öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 170%-át (jelenleg: 41.990 Ft). Gyermektelen, 35 év alatti fiatal házaspár esetében a jogosultság megállapításánál két vállalt gyermek, egygyermekes 35 év alatti fiatal házaspár esetében további egy vállalt gyermek figyelembe vehető. A rendelet alapján vagyonnak tekinthető az az ingatlan, jármű, gépi meghajtású termelő-és munkaeszköz, továbbá vagyoni értékű jog, melynek együttes forgalmi értéke meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének ötvenszeresét (jelenleg: 1.235.000 Ft).
- Méltányossági alapon helyi támogatásban részesíthető az a család, aki az előzőekben meghatározott feltételeknek megfelel, azonban a pályázati határidő között lakást vásárolt, továbbá a befejezetlen építésű lakástulajdonnal rendelkezők, ha a lakás nagysága nem haladja meg a méltányolható lakásigény mértékét.
- Rendkívül indokolt esetben támogatást kaphatnak azok a városban letelepedő szakemberek, a volt állami gondozottak, a mozgássérültek, lakásépítés vagy lakás vásárlás miatt önkormányzati lakások bérleti szerződését megszüntető, valamint a gyermeküket egyedül nevelő szülők, ha a támogatásra egyébként jogosultak, de az egy főre eső havi nettó jövedelem a munkabér mindenkori legkisebb összegét nem haladja meg.

Az egyes szociális ellátási formák szabályozásáról szóló 9/2013. (III. 28.) számú önkormányzati rendelet célzottan a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, illetőleg mélyszegénységben élőkre vonatkozóan rendelkezik az aktív korúak ellátásáról, a rendszeres szociális segélyről, a lakásfenntartási támogatásról, az átmeneti segélyről, a temetési segélyről, a születési támogatásról, a köztemetésről, valamint a 18. életévét betöltött tartósan beteg személy ápolását, gondozását végző hozzátartozó részére adható ápolási díjról; az egészségi állapota miatt rászorulókra vonatkozóan a közgyógyellátásról; a koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiai betegségeik, szenvedélybetegségeik vagy hajléktalanságuk miatt rászorulókra vonatkozóan az étkeztetésről; a koruk, illetőleg egészségi állapotuk miatt rászorulókra vonatkozóan a házi segítségnyújtásról; a koruk miatt rászorulókra vonatkozóan az idősek nappali ellátásáról; a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szorulókra vonatkozóan pedig a családsegítésről.

1.9 A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A II. világháborút követően 1946-ban a Zalaszentgrót és Vidéke ÁFÉSZ, 1947-ben az Uniferro Ipari Szövetkezet alakult meg, utóbbinak termékeit több alkalommal is BNV-nagydíjjal tüntették ki. 1949. április 7-én hét helyi iparos megalakította a Rekord Ruhaiipari Szövetkezetet. Rá két évre, 1949-ben a Faipari Szövetkezet kezdte meg működését, a cég asztalos- és faipari bútorok gyártásával foglalkozott. 1952-ben előbb a Göngyölegellátó és Forgalmazó Szövetkezeti Vállalat, 1968-ban pedig már a Zala Megyei Zöldség-gyümölcs Kereskedelmi Vállalat hallat magáról. Az 1928-ban alapított Vajüzem 1945 után a Zala Megyei Tejipari Vállalat Zalaszentgróti Sajtüzemévé vált. Az 1920-ban létrehozott Téglagyárról azt lehet tudni, hogy 1945 után Zalaszentgróton és a környéken óriási igényeket elégít ki. 1957-ben létesült a Zalaszentgróti Építőipari Vállalat, amely cég épületei által hagyott nyomot Szentgróton.

A Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Tangazdasága Zalaszentgróti Állami Gazdaság néven 1949-ben 182 holdon alakult meg, amely később 6.000 hektáron gazdálkodott. Ugyanekkor alakult meg az Új Barázda Mgtsz is. Alaptevékenysége a növénytermesztés és az állattenyésztés volt, de foglalkozott lemezfordók és tárolóedények készítésével is. A Megyei Sütőipari Vállalat megnyitotta zalaszentgróti gyáregységét, s a Tüskeszentpéteri Malom is - liszt és keveréktakarmány előállításával - megkezdte működését. 1989 után a korábban működő állami vállalatok, szövetkezetek javarészt átalakultak rt.-vé, kft.-vé. Néhány ipari vállalkozás (mint például a Sajtgyár vagy a Téglagyár) végleg bezárta kapuit, a cégek többsége azonban, alkalmazkodva a kor minőségi követelményeihez, termelékenységi mutatóihoz, s általában az igényekhez - immár új tulajdonosi szerkezet keretében - folytatta az alaptevékenységét. A mezőgazdaságra az egyéni gazdálkodás lett a jellemző. Itt üzemel viszont Kelet-Közép-Európa legnagyobb, 97 százalékban exportra termelő éticsiga-feldolgozó üzeme, amely révén Zalaszentgrót nemzetközi hírnévre tett szert.

A térségben, így Zalaszentgróton is fontos szerepet tölt be a gyógy- és ásványvíz. Az itt található víz kiváló minőségű. 2002-től a szentgróti kútból nyerik a NaturAqua ásványvizet – a Coca-Cola termékcsalád tagjaként.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A települési gazdasági adatokat egyszerre határozza meg a balatoni turisztikai központok közelsége, egyben relatív távolsága is.

Zalaszentgróton a következő gazdasági társaságok tekinthetők települési szempontból jelentősnek.

Vállalkozás neve	Székhelye	Helyi tev. kezdete	Fő tevékenységi köre	Átlagos foglalkoztatotti létszám	Éves nettó árbevétel
Milver-Trade Kft.	8790 Zalaszentg	2004	Vegyári nagykereskedelme	5	123.547 eFt (2014)

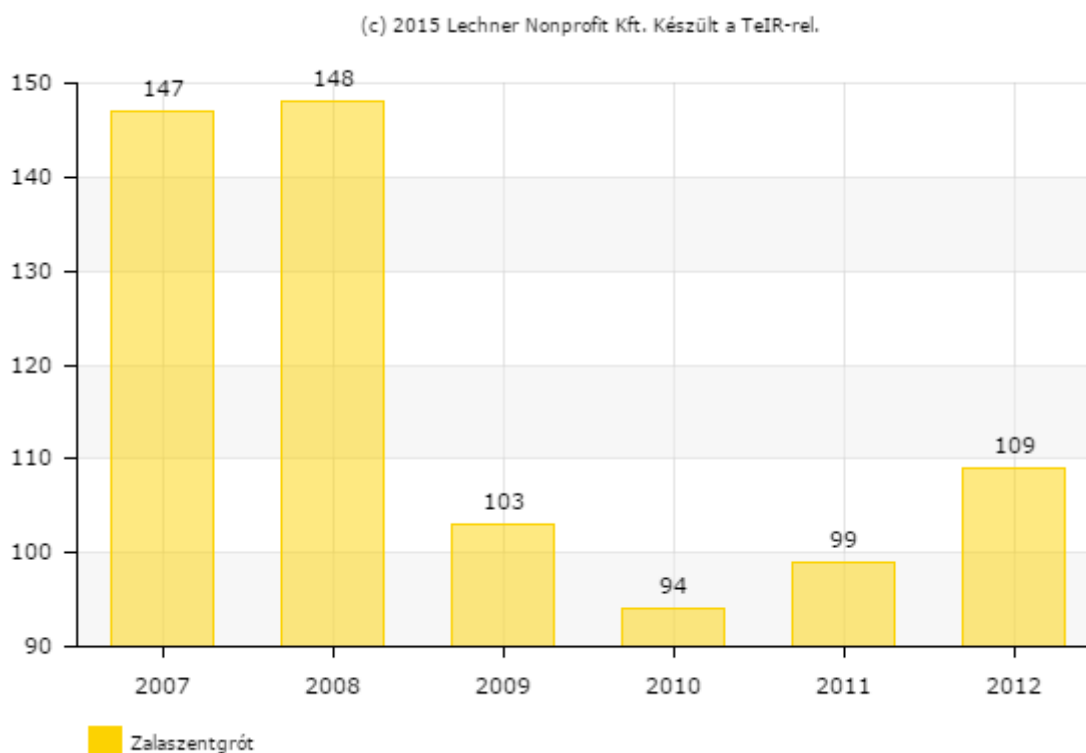
	rót, Balatoni u. 62.				
Coca-Cola HBC Magyarország Kft.	2330 Dunaharaszti, Némedi út 104. Fióktelep: 8790 Zalaszentgrót, Szív utca 17.	Zalaszentgróton 2002 szeptember óta	Zalaszentgróton: Ásványvíz palackozás, szénsavas és szénsavmentes üdítőital gyártás	Zalaszentgrót: 66 (NaturAqua gyár: 43 fő Coca-Cola Depó: 23)	n.a.
Z-Prizma Kft.	8790 Zalaszentgrót, Városmajor u. 1/C.	2012	Lábbeli gyártás (bérmunka)	7	14.548 e Ft (2014)
Zala Cereália	8790 Zalaszentgrót, Gyár út 1.	1994	Takarmánygyártás, malomipar	69	8 082 477 e Ft
SMH WOODINVEST KFT	8790 Zalaszentgrót, Szentpéteri u. 74.	2010.01.01	Belsőépítészet	20	120.721.973
Grót Coop Kft.	8790 Zalaszentgrót, Eötvös K. u. 16.	1999.01.21.	Kereskedelem	39	310 .000 e Ft
BI'BOR-FA Bt.	8790 Zalaszentgrót, Vörösmarty u. 2.	1994.	asztalos-ipari termékek gyártása	33	2014-ben 192 038 e Ft
Gróti Pékség Kft.	8790 Zalaszentgrót, Ifjúság u. 8.	1992	kenyér, friss pékárú, tésztafélék gyártása	52	2013-ban 862.081 Ft
Korona Szálloda és Vendéglátó Kft.	8790, Zalaszentgrót, Eötvös Károly u.2	2013	Vendéglátó	4	n.a.

Fiáker Kft	Gastro	8790, Zalaszentgrót, Eötvös K. u. 3.	1994	Hotel szolgáltatás, Éttermi szolgáltatás	11	n.a.
-------------------	---------------	--------------------------------------	------	--	----	------

25. ábra Jelentős gazdasági szereplők Zalaszentgróton

A térségi szerepkörnek megfelelően jelennek meg a településen a termelő és kereskedelmi társaságok, amelyek jelentős, és meglehetősen állandóságot jelentő helyi iparűzési adóbevételt jelentenek a városnak. 2014. évben a helyi iparűzési adóbevétel mintegy 207 millió forint önkormányzati forrást jelentett és 2008-tól számítva mértéke 200 millió forint körül stabilizálódott.

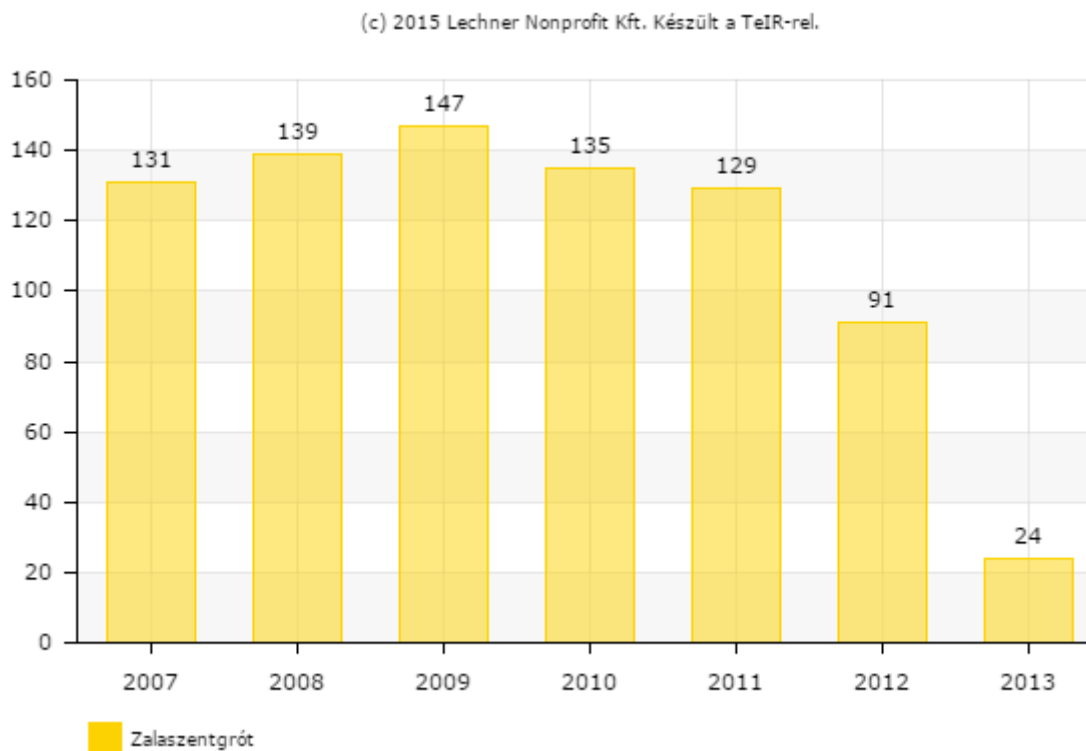
A gazdasági válságot követően a vállalkozások számának alakulásában nincsenek nagyobb kiingások, azok kismértékű emelkedést mutatnak. A regisztrált vállalkozások száma a városban 2008-tól stabilan 1100 körüli értéket mutat, az ágazati megoszlásban sincsenek jelentős változások. A mezőgazdasági ágazatban működő vállalkozások száma kis mértékben növekedett, az ipari és építőipari vállalkozások száma kis mértékben csökkent.

26. ábra Kiskereskedelmi hálózati egységek száma, Zalaszentgrót

Bizonyos üzletek tekintetében azonban a válság hatására jelentős visszaesés tapasztalható: mintegy felére csökkent Zalaszentgróton az élelmiszerüzletek száma 2008-hoz képest, hasonlóan a ruházati üzletek valamint

A kereskedelmi szálláshelyek száma a lenti ábrával ellentétben nem változott a településen az elmúlt években, a legjelentősebb szálláshely szolgáltatók a Hotel Corvinus, és a Fiáker fogadó, ezen kívül több vendégház is található a településen.

27. ábra Kereskedelmi szálláshelyek száma, Zalaszentgrót

1.9.2.1 Mezőgazdaság

A térségre **hagyományosan jellemző a mezőgazdasági termelés**. Az adottságok nem jók, a földek AK értéke 13-21-ig terjed, de átlagosan 16 AK. Mégis jellemző a szántóföldi növénytermesztés, a gabonafélék a takarmánynövények és a gyümölcsfélék - elsősorban alma - termesztése. A talajadottságok (kötött agyagos) miatt a gyökérnövények termesztése csak kiskertekben az önellátást szolgálva jellemző. A térségben minden településhez tartozik zártkert, szőlőhegyek és gyümölcsösök, aminek köszönhetően több évszázados szőlőtermesztési és borkultúrával rendelkezik a terület.

Kertészet: A 70-es évek előtt komoly hagyományai voltak a kertészeti termelésnek. Az általános iskolákban a gyakorlati oktatás a kertészetre épült. A diákok tanultak szemzés, oltást, és kertgondozást.

Jelenleg sajnos a térség egyetlen iskolájában sem működik kertészeti oktatás, a gyakorlókertek is teljesen eltűntek.

A kertészetnek a gyümölcs –és szőlőtermesztésen kívül - nincs nagy jelentősége, mivel az üvegházak, fóliák, valamint a dísnövények termesztése sem jellemző. A térségi borkultúra az utóbbi években erőteljes fejlődésen ment keresztül, egyre több pincészet esetében zajlik palackozás is.

Növénytermesztés: az utóbbi években ez az ágazat nagy változásokat mutat. A 90-es évek előtt meghatározott tervgazdálkodás szerint termeltek. A kárpótlás után megszűnt a tervszerű gazdálkodás, aminek következtében mindenki saját kereteken belül termelt, nem a piaci igényeknek megfelelően.

Napjainkra kialakult egy sajátos birtokszerkezet, mikor egy-egy nagyobb termelő felvásárolta a birtokokat. A Zalahoz közel eső területeken nagy mennyiségben öntözéses gazdálkodással termelnek burgonyát.

1.9.2.2 Ipar

Az ipari termelés a térség egyik településére sem volt jellemző. A tsz-ek ipari melléküzemágai a tsz-ekkel együtt teljesen megszűntek.

A város legjelentősebb foglalkoztatója az Imofi Kkt., amely zalaszentgróti üzemében. mintegy 300 dolgozója segítségével több, mint 700 tonna, elsősorban a térségben összegyűjtött csigát dolgoz fel francia recept szerint. A tevékenysége jelentős szezonalitást mutat, a májustól szeptemberig tartó időszakban jellemző.

A város másik jelentős vállalkozása a Coca-Cola HBC Magyarország Kft., amely itt nyeri és palackozza a Naturaqua ásványvizet.

A rendszerváltás előtt létrejött fémipari vállalatok többsége megszűnt, mára már csak a zalaszentgróti UniferróKft. üzemel. Szintén befejezte működését a Zalaszentgróti téglagyár.

A faipari ágazat- azon belül is a bútorgyártás- azonban folyamatosan fejlődik. (Bíbor Fa Bt)

A ruhaipar jelentősége is számottevő volt, napjainkra azonban csupán két varroda működik Zalaszentgróton. (SH Rekord EFFEBI Kft.) Kft.erre az ágazatra nagymértékben kihat a kereslet és kínálat alakulása, ezért a nagy fluktuáció jellemző rá.

Az élelmiszeripar mindig fejlett volt a térségben. A keleti piacok összeomlása, valamint a multinacionális cégek hazai megjelenése azonban elsősorban a zöldség –és gyümölcsfeldolgozást, a borászati üzemeket, a kisebb vágóhidakat, a tejipari feldolgozást érintették hátrányosan. Az ágazat legjelentősebb cégei jelenleg a malomiparban működő Zala-Cereália Kft, és a növényvédelemben a Dr. Szabó Agrokémia Kft.

1.9.2.3 Turizmus, vendéglátás

Zalaszentgrót önállóan nem rendelkezik jelentős turisztikai potenciállal, bár a településen jelentős épített értékek találhatók, és a város fürdővel is rendelkezik, ez azonban csak időszakosan tart nyitva, a térségi vetélytársak mellett (Hévíz, Zalakaros, Zalaegerszeg, Kehidakustány) nem sikerült olyan vendégkört kialakítani, amely a rentábilis működtetést biztosítaná. A szelíd és gasztroturizmus, amelyben valós kitörési lehetőség van, pedig csak térségi szinten értelmezhető. E felismerésből jöttek létre a térségi turisztikai fejlesztéseket átfogó ernyőszervezetek, a Zalai Borút Egyesülte, és a Zala

Termálvölgye Egyesület, melyek a természeti értékekre és helyi termékekre alapozva kínálnak komplex turisztikai csomagokat.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

1.10.1.1 Költségvetés

A 2015. évre vonatkozó költségvetést a Zalaszentgrót Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 3/2015. (II. 13.) önkormányzati rendelettel fogadta el.

Az önkormányzat gazdálkodása kiegyensúlyozott, a mindenkori jogszabályoknak megfelelően kialakított struktúrájú és felfogású. Az országos költségvetés alapján az önkormányzati költségvetés tekintetében a következő főbb megállapítások tehetők:

1. Az önkormányzati alrendszer 2015-ben 13 milliárd forinttal kevesebb központi forráshoz jut, ami összefüggésben áll a várható szociális ellátásokkal kapcsolatos feladtváltozással.
2. Az adósságkonszolidációs eljárás 2014. évi befejezésével az önkormányzatoknak nem kell korábban felvett adósságukat törleszteni, ugyanakkor az önkormányzatok hitelfelvételi szándéka szabályozott és kormány engedélyéhez kötött.
3. A helyi önkormányzatok központi finanszírozása a 2013. évtől bevezetett önkormányzati feladatellátáshoz igazodó feladatalapú támogatási rendszerben történik. A struktúra megszilárdítása mellett a részletek indokolt pontosítása folytatódik, a 2015. év fő feladata az önkormányzatok számára a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése.
4. Az önkormányzatok fő feladata a köznevelési ágazatban az óvodai ellátás, amelyhez a központi költségvetés többemű támogatást biztosít. A tervezet növelné a köznevelési támogatásra szánt összeget, azonban ennek konkrét összegét a mutatószám felmérések után tudjuk megállapítani.
5. A helyi önkormányzatok szociális, gyermekjóléti és gyermek étkeztetési feladataira közel 20 milliárd forinttal kevesebb összeget tartalmaz a központi költségvetés tervezete.
6. Az önkormányzatok kulturális feladataira - ezen belül a muzeális intézmények, a közművelődés és a nyilvános könyvtári ellátás - biztosításához a központi költségvetés 4 2015-ben is önálló előirányzaton biztosít támogatást az előző évinél 730 millió Ft-tal nagyobb összegben.
7. Az önkormányzatoknál maradó feladatok: igazgatási feladatok, településüzemeltetés, közvilágítás, helyi adóztatás stb. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az önkormányzatok működőképességét az eltérő saját bevételi lehetőségek a feladatalapú finanszírozás mellett is komolyan befolyásolják, így még erőteljesebben kell érvényesülnie a szolidaritás elvének. Az önkormányzatokat megillető támogatást 2015-ben is csökkenti, az un. "beszámítás" összege.
8. Átalakul a szociális támogatások rendszere 2015. március 1-től. Az államigazgatási jogkörben (eddig jegyzői hatáskör volt) nyújtott ellátások járási hatáskörbe kerülnek. Ezek a foglalkoztatás helyettesítő támogatás, a rendszeres szociális segély, lakásfenntartási

támogatás, adósságkezelési támogatás. A szociális törvény csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza majd. A kötelező segélyek körén kívül további ellátások nyújtásáról és a jogosultság feltételeiről az önkormányzatok szabadon dönthetnek.

9. A helyi adók továbbra is teljes egészében az önkormányzatok bevételei maradnak. A gépjárműadó 40 %-a továbbra is megilleti az önkormányzatot.

Fenti megállapítások tükrében készítette el Zalaszentgrót Önkormányzata a 2015-re vonatkozó költségvetését.

1.10.1.2. Bevételek

A 3/2015 (II.13.) önkormányzati rendelet értelmében Zalaszentgrót a 2015-ös évre a következő bevételi tételekkel számol:

Bevételek		2015. évi er.ei.
I.	Működési bevételek	932 241
I/1	Működési c.támogatásokáht-nbelúlról	564 224
	Önkormányzatok működési támogatásai	375 812
	Egyéb működési c.tám.áht-nbelúlról	188 412
I/2	Közhatalmi bevételek	271 665
	Vagyoni típusú adók	51 165
	Termékek szolgáltatások adói	219 600
	Egyéb közhatalmi bevételek	900
I/3	Működési bevételek	92 852
I/4	Működési célú átvett pénzeszközök	3 500
	Műk.c.visszatér.támogatások,kölcsönök visszatér.áht-kív.	
	Egyéb műk.c.átvett pénzeszközök	3 500
II.	Felhalmozási bevételek	65 718
II/1	Felhalmozási c.támogatásokáht-nbelúlról	64 718
	Felhalmozási c.önkormányzati támogatások	
	Egyéb felhalm.c.tám.áht-nbelúlról	64 718
II/2	Felhalmozási bevételek	
	Ingtatlanok értékesítése	
	Egyéb tárgyi eszközök értékesítése	
II/3	Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	1 000
	Felhalmozási c.visszatér.tám.,kölcsönök visszatér.	1 000
	Egyéb felhalm.c.átvett pénzeszközök	
	Költségvetési bevételek összesen:	997 959
	Költségvetési egyenleg (többlet + hiány,-)	-141 632
III.	Finanszírozási bevételek	154 342
III/1	Belföldi értékpapírok bevételei	

III/2	Betétek megszüntetése	
III/3	Előző évi működési c.maradvány igénybevétele	130 253
III/4	Előző évi felhalmozási c.maradvány igénybevétele	24 089
	Finanszírozási egyenleg (többlet + hiány, -)	141 632
BEVÉTELEK ÖSSZESEN		1 152 301

28. ábra Zalaszentgrót, 2015. évi költségvetési bevételek (tervezett)

2013-ban az önkormányzat 1.298.875 eFt összes bevétellel gazdálkodhatott, 2014-ben 1 524 623 e Ft összes bevétellel gazdálkodott, megállapítható, hogy a 2015-ös évben a megelőző évhez képest 25%-kal kisebb költségvetési bevétellel számol az önkormányzat.

Az önkormányzatok bevételei között a **helyi adókról** szóló rendeletekben foglaltakat az alábbiakban lehet összefoglalni (2015. február 15.-i állapot szerint):

1. Építményadó:

Az adó mértéke lakás esetén: 500,-Ft/m², nem lakás céljára szolgáló építmény esetén 300,-Ft/m². Mentés az adó alól az az építmény, ahol az adóalany tárgyév január 1-jén lakcímet igazoló hatósági igazolvány adatai szerint állandó lakcímmel rendelkezik és azt ténylegesen, életvitelszerűen is lakhelyként használja. Mentés továbbá az a nem lakás céljára szolgáló építmény, amelynek tulajdonosa, az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog jogosultja vagy bérlője a Zalaszentgrót Városi Önkormányzat illetékességi területén lévő, tényleges lakáscélú használatában álló valamely építményben a tárgyév január 1-jén lakcímet igazoló hatósági igazolvány adatai szerint állandó lakcímmel rendelkezik.

2. Helyi iparűzési adó:

Állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetében az adó mértéke az adóalap 2 %-a. Ideiglenes jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetében az adó mértéke naptári naponként 5.000,- Ft.

3. Idegenforgalmi adó:

Az adó mértéke személyenként és vendégéjszakánként 250,-Ft.

4. Magánszemélyek kommunális adója:

Az adó évi mértéke adótárgyanként, vagy lakásbérleti jogonként 7.000.- Ft. Mentés az adó alól:

- a) a rendszeres szociális segélyben és időskorúak járadékában részesülő adózó;
- b) az egy lakástulajdonnal vagy egy lakásbérleti jogával rendelkező adóalany, akinek vagy a vele közös háztartásban élőknek az egy főre számított havi jövedelme a mindenkori öregségi nyugdíjminimumot nem haladja meg és a lakáson kívül más vagyona nincs;
- c) azok az adóalanyok, akik építményadó, vagy telekadó fizetésére kötelezettek.

5. Telekadó:

Mértéke: Belterületi telek esetén I. övezetben: 80 Ft/m²/év, II. övezetben 50 Ft/m²/év. A helyi építési szabályzat szerint a mezőgazdasági művelés alatt nem álló, beépítésre szánt különleges terület felhasználásba sorolt külterületi telek esetén: 30 Ft/m²/év. Mentés az adó alól a Htv. 19 §-ban szabályozott mentességeken túl, a magánszemély adózó tulajdonában lévő, üzleti célt nem szolgáló:

- a.) egy darab beépítetlen telek, legfeljebb 2000 négyzetméterig,
- b.) teleknek az a része, amely az Országos települési rendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 26-30. §-ai szerint beépítésre nem szánt területnek minősül,
- c.) telek, amely méretei alapján a hatályos helyi építési szabályzat övezeti besorolása szerint nem építhető be.

1.10.1.3. Kiadások

Kiadások		2015. évi er.ei.
I.	Működési kiadások	974 951
I/1	Személyi juttatások	321 166
I/2	Munkaadókat terhelő járulékok és szoc.hj.adó	84 808
I/3	Dologi kiadások	430 077
I/4	Ellátottak pénzbeli juttatásai	32 207
I/5	Egyéb működési célú kiadások	106 693
	Elvonások és befizetések	
	Működési c. visszatér.támogatások,kölcsönök nyújtása áht-nbelülre	
	Egyéb működési c.támogatásokáht-nbelülre	48 131
	Működési c. visszatér.támogatások,kölcsönök nyújtása áht-nkívílre	
	Egyéb működési c.támogatásokáht-nkívílre	28 683
	Tartalékok-cél	6 707
	-általános	23 172
II.	Felhalmozási kiadások	164 640
II/1	Beruházások	142 647
II/2	Felújítások	20 993
II/3	Egyéb felhalmozási célú kiadások	1 000
	Felhalm.c.visszatér.tám.,kölcsönök nyújtása áht-nbelülre	
	Egyéb felhalm.c.támogatásokáht-nbelülre	
	Felhalm.c.visszatér.tám.,kölcsönök nyújtása áht-nkívílre	1 000
	Lakástámogatások	
	Egyéb felhalm.c.támogatásokáht-nkívílre	

	Költségvetési kiadások	1 139 591
III.	Finanszírozási kiadások	12 710
III/1	Belföldi értékpapírok kiadásai	
III/2	Pénzeszközök betétként elhelyezése	
III/3	Egélyfinansz.kiad (állami megelőleg.visszafiz.)	12 710
KIADÁSOK ÖSSZESEN		1 152 301

A kiadásokon belül az Önkormányzat a szociális, kulturális és gazdasági programjával összhangban folytatja a korábbi évek gyakorlatának megfelelő szociális juttatások folyósítását, és támogatja a civil szervezetek működését, amelyre a 2015. évben 8.131.000 Ft-ot különített el a költségvetés.

1.10.1.4 Gazdasági program

Zalaszentgrót elfogadott gazdasági programjának célja, hogy az Önkormányzatokra vonatkozó törvényi előírások, a város társadalmi és gazdasági körülményei, valamint a lakossági igények alapján meghatározza az Önkormányzati munka fő irányait, elveit és a programban meghatározott feladatok megvalósításával elősegítse a város és környéke fejlődését.

Zalaszentgrót városa legutóbb 2011-ben fogadta el a 2011-2014 évekre vonatkozó gazdasági programját, amelynek főbb célkitűzései az alábbiakban foglalhatók össze:

Zalaszentgrót gazdasági programja 2011-2014	
Korábban vállalt pénzügyi kötelezettségek és egyéb önkormányzati feladatok	1. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében elkezdett, Egészségügyi Központ alapellátás kivitelezésének befejezése.
	2. Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében elkezdett Szabadság tér rekonstrukciójának befejezése.
	3. Az alapfokú oktatási intézmények korszerűsítésének megvalósítása az e célra elnyert pályázati pénzből.
	4. Zalaszentgrót, Koppányi utcai útszakasz megerősítése vis maior pályázati forrásból.
	5. A fiatalság letelepedésének elősegítése érdekében fel kell gyorsítani a Május 1. u . mögötti területen lakótelkek kialakítását.
	6. A fürdő látogatottságának növelése érdekében szálláshelyek létesítése.

	7. Az iparterületen lehetőség szerint tovább kell építeni a közműveket.
<p>Közetközponti szerepkör erősítése</p>	8. A városi Önkormányzat 2007 – 2013 évekre szóló környezetvédelmi programja alapján elvégzendő feladatok
	1. A városi Önkormányzat a nyolc közszolgáltatást ellátó (oktatási, egészségügyi, szociális, közművelődési, tűzvédelmi) intézményével, azok működési feltételeinek megteremtésével és fejlesztésével biztosítani kívánja a lakosság oktatási, egészségügyi, szociális, közművelődési és tűzvédelmi szolgáltatási igényének kielégítését. Az Önkormányzat oktatási, családsegítő és gyermekjóléti alapellátási feladatainak ellátását továbbra is társulási formában kell biztosítani.
	2. Térségi feladatként szorgalmazni kell, a városon áthaladó kerékpárút megvalósítását, melynek előkészítéseként jelentkezik az érintett földterületek vétele, illetve kisajátítása.
	3. Sírhely kataszter elkészítése, sírhely parcellák összekötő utjainak megépítése.
	4. Meglévő utcák és járdaszakaszok ütemezett felújítása, új lakóterületeken járdaépítés.
	5. Turisztikai fejlődés érdekében biztosítani kell a Fürdő és Szabadidő Központ megközelíthetőségét, tömeg- és kerékpáros közlekedéssel.
	6. Kerékpárút bővítése, lehetőség szerint fürdőig történő kiépítése pályázati pénzeszköz bevonásával.
	7. A rendezési terven szereplő fürdőtől nyugatra elhelyezkedő területek üdülő épületeinek megvalósítása érdekében koordinációs szerepvállalás szükséges.
	8. Hegyi utak folyamatos rendbetétele, felújítása, vízelvezetés megoldása.
	9. Ismételten kezdeményezni kell a városi rendőrőrs kapitánysággá történő fejlesztését.

	<p>10. Járási szerepvállalás megköveteli a Zala-Kar Térségi Innovációs Társulással való szoros együttműködést, mely pályázatokon való közös fellépést és a feladatok koordinálását jelenti.</p>
	<p>11. Járási szerepvállalás a Zalai borút és egyéb civil szervezetekkel való kapcsolat erősítésével.</p>
<p>Oktatási, közművelődési feladatok</p>	<p>1. Az intézményszervezés során dönteni kell Zalaszentgrót középfokú oktatásának jövőjéről. A város teherbíró képessége szerint vállalni kell az érettségit adó intézményegység működtetését.</p>
	<p>2. Az új közoktatási valamint önkormányzati törvény ismeretében felül kell vizsgálni a város feladat ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervét. (Intézkedési terv)</p>
	<p>3. Az Intézkedési terv kidolgozásakor a nem kötelező önkormányzati feladatok között továbbra is kapjon megkülönböztetett támogatást az alapfokú művészetoktatás.</p>
	<p>4. Az Önkormányzat továbbra is figyelemmel kíséri a szociális körülményei miatt támogatásra szoruló, felsőoktatásban tanuló zalaszentgróti fiatalok helyzetét. Támogatásukra évente részt vesz a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjrendszerben.</p>
	<p>1. Az Egészségügyi Központ vezetése kísérje figyelemmel a járó beteg szakrendelések betegforgalmát, a kiadások-bevételek alakulását. Indokolt esetben az intézmény vezetése tájékoztassa a képviselő-testületet.</p>
	<p>2. Az önkormányzat kezdeményezze az összevont ügyelet vállalkozásban történő működtetését. A vállalkozásba adásnál fő szempont a betegellátás színvonalának megőrzése mellett a működtetés gazdaságossága.</p>
	<p>3. A ciklus során a szakbizottság irányítás a</p>

Egészségügyi feladatok	mellett hangsúlyt kell helyezni az egészségügyi felvilágosító munkára, a prevencióra. Ennek keretében szervezni kell a HPV elleni védőoltást amelynek fontosságát költségvetési támogatással is erősíteni kell.
	4. Egészségügyi szakemberek bevonásával, a helyi médiák lehetőségének kihasználásával folytatni kell az egészségnevelést az oktatási intézményekben és a felnőtt lakosság körében egyaránt.
	5. Az egészségmegőrzés, különös tekintettel a prevenció népszerűsítése érdekében egészségnap és ismeretterjesztő előadások szervezése, elsősorban a hátrányos helyzetű és roma lakosság bevonásával.
Sporttal összefüggő feladatok	1. Az Önkormányzat továbbra is támogatja az önálló jogi személyiségként működő valamennyi sportegyesületet és a diáksportot.
	2. Az általános iskolában a testnevelés tantervi keretei között folytatni kell a tanulók úszásoktatását.
	3. Nagyobb figyelmet kell fordítani a lakosság szabadidősportjának népszerűsítésére.

29. ábra Zalaszentgrót Gazdasági Programja 2011-14

A Gazdasági Program 2014 utáni időszakára nézve döntő jelentőségű a Területfejlesztési Operatív Program megvalósítása során megfogalmazott célkitűzések következetes képviselete. A fenti táblázatban szürkével jeleztük azokat a programpontokat, amelyek a következő tervezési időszak szempontjából is kiemelkedő jelentőséggel bírnak.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat az egyes településfejlesztési prioritásokat komplexen, a szinergiákat is figyelembe véve határozza meg a település mindenkori, hosszú távú érdekeinek figyelembevételével. A településfejlesztés irányát és főbb célkitűzéseit a fent ismertetett gazdasági programmal összhangban alakítja ki a város.

A következő tervezési időszakban a feladat a jelenlegi intézményhálózat megszilárdítása, a nyújtott szolgáltatások megfelelő színvonalának biztosítása. Az önkormányzat nyitott a települések közötti együttműködésre, különösen a gazdaságfejlesztés terén, és a szükséges mértékben biztosítja az

ehhez szükséges infrastruktúrát, illetve az önkormányzatnál rendelkezésre álló humán erőforrást. Zalaszentgrót elkötelezett a civil szerveződések támogatása kérdésében, minden rendelkezésre álló eszközeivel támogatja a város és környékének sportéletét, a rendezvényeket, valamint a térség turisztikai attrakcióihoz való intenzív csatlakozást.

Zalaszentgrót város a következő fejlesztéseket valósította meg az előző tervezési időszakban:

- 1. Az Új Széchenyi Terv Nyugat-dunántúli Regionális Operatív Program keretében támogatásra érdemesnek minősített város rehabilitációs célú (ROP) „Városközpont funkcióbővítő megújítása Zalaszentgróton” című projekt során egy városi funkciókat támogató, kettő gazdasági funkciót erősítő és egy közösségi funkciókat szolgáló beruházási jellegű tevékenység ment végbe.** Az Új Széchenyi Terv Nyugat-dunántúli Operatív Program társfinanszírozásával megvalósuló beruházás sorozat összköltsége bruttó 300.141.978,- Ft. Az intézkedéseket az Önkormányzat és konzorciumi partnere, a GRÓT-COOP Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt. összesen 91.224.986,- Ft önerő rendelkezésre bocsátása mellett 238.916.992,- Ft vissza nem térítendő támogatás igénybe vételével valósította meg. A projekt támogatás intenzitása 72,37 %-os mértékű.

Szabadság tér rekonstrukciója: A beruházás sorozat legfőbb célja a Zalaszentgrót városközpontjában található Szabadság tér és közvetlen környezetének rehabilitálása, a közterek funkciójának kiteljesedését szolgáló infrastrukturális feltételek minél teljesebb mértékű megteremtése.

„Foghíj” beépítése, új közösségi funkciók létrehozása: A Szabadság téri „foghíj” beépítésének elsődleges célja a létrejövő új épület által a városi szintű idegenforgalmi- és közösségi célú feladatellátáshoz szükséges infrastrukturális háttér megteremtése és működtetése révén egy új közösségi feladatellátáshoz kapcsolódó funkció elhelyezése, a város által ellátott közösségi-szolgáltató szerep megerősítése. A foghíj beépítése során létrejövő új épületben a közösségi funkcióhoz kapcsolódóan egy turisztikai-, kulturális információs iroda és egy rendezvénytér kapott helyet.

Piac tér rendezése: A beruházás az akcióterület gazdasági (kereskedelmi) szerepkörét meghatározó módon erősíti, megteremtve a városi piac működéséhez szükséges infrastrukturális feltételeket.

Üzletház felújítása (Grót-Coop Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt.): A beavatkozás célja a Grót-Coop Kereskedelmi és Szolgáltató Zrt. tulajdonában álló Batthyány Lajos 20. szám alatti üzletház gazdasági funkcióinak megerősítése, gazdasági célú hasznosításának intenzívebbé tétele az épület bővítése, illetve gazdaságilag hasznos alapterületének megnövelése révén.

Helyi kötődést és büszkeséget erősítő akciók szervezése: A projekt keretében megvalósuló infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódó, az érintett lakosság bevonását célzó, a helyi kötődést és büszkeséget erősítő programok szervezése, a társadalmi kohézió erősítése. A városközpont rehabilitációs beruházás sorozat részeként az infrastrukturális elemek mellett a helyi kötődést, büszkeséget és közösségfejlesztést erősítő akciók valósulnak meg (5 db rendezvény).

A beavatkozások helyi elfogadását, megfelelő végrehajtását és sikerét szolgáló tevékenységek: A tevékenység legfőbb célja a helyi lakosság és közvélemény tájékoztatása (lakossági fórumok lebonyolítása) a városközpontban végbemenő fejlesztésekről, egyúttal minél nagyobb ismertség és

elfogadottság elérése a lakosság részéről annak érdekében, hogy a fejlesztések eredményeként a lakosok minél nagyobb arányban használják a kibővült funkciókkal rendelkező belvárost.

Városmarketing akciók: A városmarketing akciók célja a helyi közvélemény tájékoztatása a városban történő fejlesztésekről, minél nagyobb ismertség és elfogadottság elérése a helyi lakosság részéről, hogy a fejlesztések eredményeként a lakosok minél nagyobb arányban használják a kibővült funkciókkal rendelkező belvárost, egyúttal az országos közvélemény, szakmai szervezetek, minisztériumok, önkormányzatok tájékoztatása a város-rehabilitációs tevékenység eredményeiről.

A fejlesztéssel érintett városközponti akcióterületen egy olyan integrált városfejlesztési cselekvési program valósult meg, amely a fizikai megújulás mellett nagy hangsúlyt fektet az érintett közösségek számára rendelkezésre álló közösségi szolgáltatások és erőforrások fejlesztésére, emellett a területen működő vállalkozások bevonására, a vonzóbb gazdasági környezet kialakítására.

2. **ÁROP-1.A.5-2013.-2013.-2013-0057 "Szervezetfejlesztés Zalaszentgrót Város Önkormányzatánál"**
3. **115 éves alapokon nyugvó XXI. századi multifunkciós közoktatási bázisintézmény kialakítása a zalaszentgróti mikrotérségben.**

A Nyugat-dunántúli Operatív Program -Kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése pályázat célja a közoktatási reformfolyamatoknak megfelelően a minőségi oktatás megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítása. A projekt Zalaszentgrót településen multifunkciós közoktatási bázisintézmény kialakítására nyert támogatást. A projekt átfogó célja, hogy a mikrotérség népességmegtartó képessége a beruházás által növekedjen, az esélyegyenlőség és a hatékony integráció biztosítása valóra váljon, továbbá az alapfokú oktatásban résztvevők kulcskompetenciái fejlődjenek, melyek a versenyképes tudás megszerzéséhez szükségesek.

A Csányi-Zrínyi Általános Iskola székhelyén és tagintézményében is az infrastrukturális felújítással, teljes körű akadálymentesítéssel, a szervezeti-működési átalakítással, eszközfejlesztéssel és energiatakarékossá tétellel modern, fenntartható oktatási környezet alakul ki, ezáltal biztosított lesz a minőségi oktatás, a hatékony integrációs és képesség-kibontakoztató tevékenységek háttere. Nagy hangsúlyt helyezünk a település közoktatási intézményének alapfokú művészetoktatási tevékenységére, a környezettudatos és az egészséges életmódra nevelési módszerek továbbfejlesztésére. Az infrastrukturális fejlesztés eredményeképp az épületek teljes körűen akadálymentesek, valamint az átalakítással korszerű zeneiskolai igényeket kielégítő épületrész épült. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását biztosító pedagógiai eszközök is beszerzésre kerülnek. A fejlesztéssel a tanulók számára egészséges, modern, méltányos nevelési-oktatási környezetet teremtünk, mely nagymértékben elősegíti a nevelés-oktatás minőségének továbbfejlesztését, a pedagógusi munka minőségének javulását. Az új iskolai környezet megkönnyíti a korszerű ismeretek átadását, segíti az egészségre nevelést, a hátrányok enyhítését. Mindezen feltételek hosszútávon pozitívan befolyásolják a zalaszentgróti mikrotérség versenyképességének javulását és az esélyegyenlőség érvényesülését is. Az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott támogatás összege 298 685 203,- Ft, a beruházás teljes elszámolható költsége 335 078 946,- Ft.

4. **Zalaszentgrót Tekenye városrészében Római Katolikus templom felújítása és Templom**

domb támfalának kivitelezése, parkolóhelyek és feljárat kialakítása

Zalaszentgrót város jellegzetessége a tagoltság, közigazgatási területéhez több kisebb, régen önálló település tartozik. A projekt az egyik városrész központjában, Tekenyén pontszerű fejlesztést valósít meg, amelynek révén Zalaszentgrót egyik alközpontja megújul, minőségi életteret, közösségi helyként is funkcionáló egységet hozva létre, hozzájárulva ezzel az itt élők életminőségének javításához.

A tekenyei 1750-ben épült műemlék jellegű templom felújításának befejezésével, a kiváló természeti adottságok (dombtetőn épült, gyönyörű kilátással) megőrzését szolgáló támfal és vízelvezetés kiépítésével, valamint a gyalogos és gépkocsi megközelíthetőség (lépcső. Parkoló) biztosításával, az egész területet egységbe foglaló térrendezéssel, parkosítással fenntartható fejlesztés valósulhat meg, az eddigi rendezetlen városi alközpont területén tiszta és rendezett közterület jön létre egyben a történelmi és kulturális örökség bemutatathatóvá válik növelve ezzel Zalaszentgrót város vonzerejét.

5. Alapszintű kistérségi járóbeteg szakellátó központ fejlesztése és korszerűsítése Zalaszentgróton

A fejlesztések eredményeként a zalaszentgróti kistérségi járóbeteg szakellátó központ 21 szakrendeléssel és heti 200 szakorvosi órával rendelkező intézménnyé vált. Az új szakmák a korábbi intézmény építészeti kibővítésével kaptak helyet (a jelenlegi 727 négyzetméteres épület 1172 négyzetméteresre bővült, és teljesen akadálymentes és hőszigetelt). Az építésen kívül korszerű orvostechnikai eszközparkot (18 gépet) és fejlett informatikai rendszert is beszerzett a szakellátó központ, amely így ajárás lakosainak komplex és magas színvonalú ellátást tud nyújtani.

1.10.3 Foglalkoztatáspolitikai

Zalaszentgrót városa és az általa fenntartott intézményekben kizárólag kötelező önkormányzati feladatok ellátására foglalkoztatnak közalkalmazottakat. A 2015-ös létszámadatokat az alábbi táblázat tartalmazza.

Zalaszentgróti Napköziotthonos Óvoda és Egységes Óvoda-Bölcsőde	Engedélyezett létszám
	2015.01.01
Óvodavezető	1
Óvodavezetőhelyettes	1
Óvónő	14
Óvoda titkár	1
Óvodai pedagógus asszisztens	2
Bölcsődei szakgondozó	1
Technikai dolgozó	8
Összesen:	28
Városi Könyvtár, Művelődési és	Engedélyezett létszám

Felnőttképzési Központ	2015.01.01
Igazgató	1
Előadó	1,5
Technikai dolgozó	2,25
Összesen:	4,75
Zalaszentgrót Város Egészségügyi Központja	Engedélyezett létszám
	2015.01.01
Igazgató főorvos heti 10 óra	
Igazgató főorvos heti 8 óra	0,2
Intézményvezető hely. heti 8 óra	0,2
Szakdolgozó	12
Védőnő	4
Összesen:	16,4
Zalaszentgróti Közös Önkormányzati Hivatal	Engedélyezett létszám
	2015.01.01
Vezető	1
Osztályvezető	4
Ügyintéző	24
Technikai dolgozó	1
Összesen:	30
Zalaszentgrót Város Önkormányzata	Engedélyezett létszám
	2015.01.01
Polgármester	1
Ügyintéző	1
Árop pályázat keretében fogl.	1
Támop pályázat keretében fogl.	3
Összesen:	6
Zalaszentgróti Gazdasági Ellátó Szervezet	Engedélyezett létszám
	2015.01.01
Intézmény vezető	1
Gazdasági vezető	1
Gazdasági dolgozó	6

Adminisztratív dolgozó	1
Egyéb közalkalmazott	1
Technikai dolgozó	15
Összesen:	25
Zalaszentgrót	Város
Önkormányzata összesen	Engedélyezett létszám
	2015.01.01
Közalk. létszám	74,15
Köztisztv. létszám	30
MT alapján fogl.	6
Összesen:	110,15

30. ábra Foglalkoztatotti létszám az önkormányzati fenntartású intézményekben

A kötelező óvodai ellátás bevezetésével egyidejűleg az önkormányzatnak folyamatosan figyelemmel kell kísérnie a létszámok alakulását, illetve mérlegelnie kell, hogy a jelenlegi foglalkoztatotti létszámmal az esetleg növekvő igényeket ki tudja-e elégíteni. Minthogy a fiatalabb korosztály helyben tartása kiemelt feladat, az óvodai és bölcsődei ellátás színvonalának fenntartása, a szükséges és indokolt bővítések az önkormányzat számára megoldandó feladatok. A TOP tervezési időszakában az önkormányzat ezen változásokkal már számolt.

A közfoglalkoztatás rendszerében Zalaszentgrót önkormányzata évek óta részt vesz, és a jövőben is részt kíván venni. A helyi munkaügyi központ által kiközvetített munkavállalókkal 2 – 10 hónapos munkaszerződések alapján elsősorban az önkormányzat kötelezettségét képező feladatokat végeztetünk a kommunális, közterület fenntartási – karbantartási, valamint szociális gazdaság kialakítás területén. A programok összhangban vannak azzal az általános céllal, hogy a hátrányos helyzetűek ne szociális segélyezések révén, hanem a társadalom számára is hasznos tevékenységgel jussanak jövedelemhez – megélhetéshez. Tekintettel azonban arra, hogy átmeneti foglalkoztatásról van szó, nem nyújt a résztvevők számára hosszú távú megélhetési forrást, jövedelmezősége éppen az átmeneti jellegre tekintettel nem motiváló. Ettől függetlenül a rászoruló körében a közfoglalkoztatás népszerű, némiképp segíti a munkanélküliek reintegrálódását, a helyi statisztikai adatokból egyértelműen kitűnik, hogy a városban nagy szükség van erre a foglalkoztatási formára.

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

A Zalaszentgrót város hosszú távú fejlesztési koncepciójának alapeleme a fiatalok helyben letelepedésének és megélhetésének elősegítése. Ennek egyik eszköze a piaci feltételeknél jóval előnyösebb lakhatás, amit a **Fecskeház Program** – a LEADER program a HACs területén a Fecskeházak kialakítása célterületen keresztül - biztosít. A 2012-ben megvalósult programban Zalaszentgrót egyik legfrekváltabb részén, egy funkció nélkül maradt épület DNY-i részében kialakításra került 1 db, közel 60 m2

alapterületű fecskelakás. A felújítás során teljes épületgépészeti és villamos felújításra került sor, a kialakításra került helyiségek (szoba, nappali-étkező, konyha, fürdő, wc és közlekedők, valamint terasz) burkolatainak cseréje, felújítása, valamint a konyha bútorainak beépítésére került sor. A program létjogosultságát mi sem bizonyítja jobban, hogy az első „fecskék” kiválasztási eljárására 6 pályázó jelentkezett, közülük került kiválasztásra az első, felsőfokú végzettségű, a városban munkahellyel rendelkező lakó.

A második fecskeházba, amely egy 69,26 m² alapterületű ingatlan, 2014. októberében választották ki a beköltöző lakót. A beköltőnek a bérleti díjmentességért cserébe vállalnia kell, hogy az ingatlan rezsiköltségén túl havi 20.000.- forintos lakás-előtakarékossági szerződést köt valamely magyarországi pénzintézettel.

Az önkormányzat az ingatlangazdálkodás körében **telekalakítást** tervez a Május 1. utcában, valamint az Aranyod – Völgy utca vége területen. Az új telkek kialakításának is központi gondolata a fiatalabb korosztály helyben tartása, az elvándorlás megelőzése.

Az **első lakáshoz jutók helyi támogatásáról** szóló 17/2014. (VI. 27.) önkormányzati rendelet alapján lakás vásárlásához, építéséhez vagy bővítéséhez igénylőként helyi támogatásban részesíthetők azok a vagyontalan házastársak, élettársak vagy gyermeküket egyedülállóként nevelő szülők, akiknél - az együtt költözőket is figyelembe véve - az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum kétszeresét. Rendkívül indokolt esetben, méltányossági alapon támogatásban részesíthetők azon legalább két gyermeket nevelő házastársak, élettársak, vagy egyedülálló szülők, akik a támogatási kérelmet alapterület-növekedést nem eredményező lakás-átalakítás érdekében nyújtották be. Ez esetben is kötelező feltétel ugyanakkor a helyiségek számának legalább eggyel történő gyarapodása, valamint a munkálatok költségeinek kimutatással való igazolása. A helyi támogatás 500.000,- Ft összegig terjedő, kamatmentesen visszatérítendő pénzeszköz formájában nyújtható.

Az **önkormányzati ingatlanok** (lakó és nem lakás céljára szolgáló ingatlanok) **bérbeadásáról** a többször módosított 1/1995 (II.10.) önkormányzati rendelet rendelkezik. A bérleti díjakat övezetenként határozza meg az önkormányzat, a legutolsó módosítás 2014. július 1. napjától hatályos.

1.10.6 Intézményfenntartás

A település kötelező és önként vállalt feladatai és a feladatot ellátó intézmények:

Koncz Dezső Többcélú Gyógypedagógiai Intézmény
Deák Ferenc Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola
Zalaszentgróti Napközi Otthonos Óvoda és Egységes Óvoda-bölcsőde
Városi Könyvtár és Művelődési-felnőttképzési Központ
Városi Önkormányzat Egészségügyi Központja

Zalaszentgróti Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ

Zalaszentgróti Gazdasági Ellátó Szervezet

köztemetők kialakítása és fenntartása

Zalaszentgrót Város közigazgatási területén működő temetők:

1. Köztemetők:
 - a) Túrjei úti köztemető (010036 hrsz., 010024/51. hrsz.);
 - b) Bocskai úti köztemető (010170 hrsz.);
 - c) Aranyodi köztemető (010253/1 hrsz.);
 - d) Csáfordi köztemető (5321 hrsz.);
 - e) Tüskeszentpéteri köztemető (010023 hrsz.);
 - f) Zalakoppányi köztemető (4741 hrsz.);
 - g) Zalaudvarnoki köztemető (40043/17 hrsz.).
2. Működő egyházi (felekezeti) temető: Városi izraelita temető (010038 hrsz.).

1.10.7 Energiagazdálkodás

Zalaszentgrót területén távhőszolgáltatás nem működik, az egyes önkormányzati intézmények energiafelhasználását a rendelkezésre álló adatok alapján az alábbi táblázat foglalja össze.

Önkormányzati fenntartású intézmények energiafogyasztása, 2007-2013 (2014: tervezett)										
Önkormányzati fenntartású intézmény neve	Nettó alapterület	Gáz		Víz		Villany		Távhő		CO2 kibocsátás
	m ²	fogy., m ³	kts, eFT	fogy., m ³	kts, eFT	fogy., kWh	kts, eFT	fogy., GJ	költsl, eFT	tonna
Polgármesteri Hivatal Zgrót, Dózsa Gy. u. 1.	732,45	101426	1539 1,39 5	148 8	136 8,96 0	2023 41	4888 ,559			
EÜ központ Dózsa Gy. u. 5-7.	1890	106816	1620 9,32 8	n.a.		2433 56	5879 ,481			
Irodaépület Csány u. 2.	769,84	128856	1955 3,89 6	976	897, 920	2041 75	4908 ,693			
Deák Ferenc T. O. K. Kossuth u. 11.	2506,18	447596	6792 2,69 3	n.a.		4207 84	1016 6,14 1			
Deák Ferenc T. O. K.	2586	261680	3970 9,94			2743 48	6628 ,248			

Ifjuság u. 2.			0						
Művelődési Központ Batthyány L. u. 9.	1717	216572	3286 4,80 1			3788 78	9151 ,776		
Ady úti Óvoda Ady u. 2-4.	511	175934	2669 7,98 4			5348 4	1292 ,173		
Batthyány úti Óvoda Batthyány u.28.	553,23	a két óvoda közös gázórán van				6205 4	1499 ,225		

31. ábra Városi fenntartású intézmények energiafelhasználása

Az energiahatékonyság növelése a közösség egyértelmű érdeke, ezért a városi rövidtávú célkitűzések között szerepel az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának javítása. Ez a törekvés összhangban van mind az Európai Unió Energia 2020 Stratégiájával, mind a kormányzati célkitűzésekkel, így a településnek mindenképpen célja, hogy a jövőben megjelenő, energiahatékonyságot érintő pályázatokon induljon, illetve a lakosságot is biztassa a hatékony energiafelhasználásra.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A közvilágításról való gondoskodás

Zalaszentgrót város saját hatáskörben gondoskodik a közvilágításról. A hatékony energia-gazdálkodás jegyében a közvilágítás energetikai felülvizsgálatát tervezi az önkormányzat.

Év	A közvilágítás éves fogyasztása (kWh)	A fényforrások száma (db)	A fényforrások beépített teljesítménye (kW)
2009	n.a	952	43,051
2010	n.a.	952	43,051
2011	182625	879	40,423
2012	183479	879	40,423
2013	185395	879	40,423
2014	189067	879	40,423

32. ábra A közvilágítás éves fogyasztása

Kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása

A kötelező kéményseprési szolgáltatás biztosítója a településen a Lángőr 94. Kft., Székhelye: Zalaegerszeg, Hock János u. 27., Cégjegyzékszám: 20-09-061525.

A **nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz** elszállítását és ártalmatlanítását az Észak-zalai Víz- és Csatornamű Zrt. (ZALAVÍZ Zrt.) végzi.

Zalaszentgrót városában jelenleg **helyiközlekedés** nem üzemel. Zalaszentgrót Forgalmi Üzem 2005-ig létezett, ezt követően beolvadt a Zalaegerszeg helyközi üzembe. Elkülönült helyi személyszállítás Zalaszentgróton nem volt, jelenleg sincs.

Hulladékgazdálkodás

A település közigazgatási területén, a kötelező települési szilárd hulladékgazdálkodási közszolgáltatás teljesítésére kizárólagosan jogosult, illetőleg kötelezett közszolgáltató a Zalaispa Hulladékgazdálkodási Társulás Társulási Megállapodásában foglaltak alapján a **ZALAISPA Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt.**

Zalaszentgrót településen **távhőszolgáltatás nem biztosított.**

Víziközmű-szolgáltatás: AQUAZALA Közszolgáltató Koncessziós Kft. Az önkormányzat gondoskodik a közúti közlekedés alapfeltételeiről, annak szabályozásáról, jelzéseinek biztosításáról.

Az önkormányzat biztosítja a csapadékvíz elvezetés alapfeltételeit, a belvíz elleni védekezést. A Startmunka mintaprogram keretében, a Városgondnokság munkaszervezésében 2012 óta számos utca és közterület csapadékvíz elvezető árka került kitisztításra.

Az önkormányzat elvégzi a közterületek gondozását, rendben tartását az előírt helyeken és módon.

A városüzemeltetési feladatok ellátása során az önkormányzat törekszik a lehetséges jobb, korszerűbb megoldások, költségtakarékos módszerek, a hatékonyabb szolgáltatási formák megvalósítására.

1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok

A zalaszentgróti járást, amely 327km² kiterjedésével a megye területének 8,6%-át teszi ki, változatos geomorfológiai, klimatológiai és biogeográfiai viszonyok jellemzik. A régió ökológiai-természeti adottságai igen kedvezőek, **környezeti állapota jó**. Ennyire **változatos, mozaikos szerkezetű élővilág**-együtttest ekkora területen másutt alig találunk. Itt még maradtak fenn természetes, természet közeli területek, „hagyományosan” művelt tájak, amelyek növényzete, állatvilága sokkal gazdagabb, mint amilyenek az ország más, „agyonhasznosított” vidékein találhatóak. A magas fokú biodiverzitás, a kedvező környezeti állapot, a természeti és társadalmi tényezők eddigi szerencsés összjátzásának köszönhető.

A biológiai sokféleséget döntően meghatározza a **földrajzi fekvés**. A térség három, markáns klimatológiai, florisztikai és faunisztikai hatás alatt áll, a délről felhúzódó balkáni, az Alpokból eredő hegyvidéki, és a Magyarországra leginkább jellemző pannon hatás ütközőpontja, átmeneti zónája.

1.12.1.1 Geológia és domborzat, talaj

A biogeográfiai hatások keveredéséből adódó kavalkádót még tovább fokozza a szeszélyesen változó domborzat, a talajtani változatosság, az egész tájszerkezet nagymérvű tagoltsága, mozaikossága, amelyek az egyes egységeken belül, a mikroklímatis tényezők által az élőhelyek sokféleségét biztosítják. Az egész térséget, a még mindig gazdagnak mondható vízrendszer és a hozzákapcsolódó vizes élőhelyek sorozata hálózta be, mely az ökológiai hálózat alapját adja.

Abban, hogy a térség természeti-környezeti állapota ennyire jó, a már részletezett természeti adottságokon túl jelentős szerepet játszottak a térség sajátos gazdasági-társadalmi folyamatai. Az a tény, hogy a környék a "végek vidéke" egyszerre előny és hátrány. Gazdaságilag elmaradott, az infrastruktúrális fejlesztésből kihagyott térség, mely kedvező hatással volt/van a biológiai sokféleségre, a természeti értékek megmaradására.

A Zalai-dombság keleti felében lévő szentgróti térség területére a legjellemzőbbek az észak-déli irányú merev futású, ún. meridionális völgyek és a közöttük hosszan elnyúló, hasonló csapású völgyközi háta. A domborzat igen erősen tagolt, a tagoltság (völgyűrség és a relief-különbség m²-ként) messze meghaladja az országos átlagot.

A terület 70%-át barna erdőtalajok borítják. E fő típus igen sokféle és változatos erdőtalaj típust foglal magába. Az erdőtalajok legjellemzőbb típusai a térségben:

- Csernozjom barna erdőtalajok
- Agyagbemosódásos barna erdőtalajok
- Ramann-féle barna erdőtalajok vagy barnaföldek

A barna erdőtalajok a legkedvezőbbek az erdőtelepítés számára. A lejtőn lévő barna erdőtalajokon kialakított szántók esetében erős az erózióveszély. Amennyiben mértéktelenül túllegeltetik, könnyen leromlanak, de a túllegeltetésnek manapság nincs reális veszélye, sőt inkább a legeltetés hiányából adódnak problémák. **A talajadottságok kiválóan megfelelnek a szőlő- és gyümölcsstermesztésnek is.** A vízfolyások mentén kisebb mértékben réti talajok, esetenként láptalajok is találhatóak. Ez utóbbi egyik változata a tőzeges láptalaj, melyet, mint lehetséges ásványvagyont lecsapolás után kibányásztak, értékesítettek.

1.12.1.2 Vízrajz

A tenyészidőszak középhőmérsékletét és évi csapadékösszegét alapul véve a terület mérsékelten hűvös, mérsékelten nedves, enyhe telű éghajlati körzethez tartozik, a Zalavári-hát kivételével. Ez utóbbi kistáj szintén mérsékelten hűvös, de a mérsékelten nedves és a mérsékelten száraz határán helyezkedik el.

Kistájanként némi eltérés tapasztalható, ez az eltérés az évi és a tenyészidőben lehulló csapadék mennyiségében, hótakaró, havas napok számában jelentkezik, s a viszonylag szintén csekély magasságkülönbség együttes hatására mégis más-más kultúrák, művelési ágak számára nyújt jobb, vagy kedvezőtlenebb feltételeket.

A térség mind felszíni, mind a felszín alatti vizekben gazdag. A térség vízjárását leginkább a tavaszi hóolvadás befolyásolja, irányítja. A nyári csapadék vízjárásra gyakorolt hatása valamivel kisebb intenzitású, kevésbé befolyásoló, ősszel vízminimum lép fel az anticiklonális időszakban.

Az egész térség vízháztartása több-kevesebb vízfelesleggel rendelkezik (20-60 mm), mivel a lehullott csapadék mennyisége meghaladja a potenciális párologás mértékét. A térség meghatározó felszíni vize a Zala, melynek legjelentősebb mellék-vizével a Gyöngyös patakkal együtt szedi össze a vízgyűjtőterületről a vizet. A térséget északnyugatról érintő Marcal (Kisvásárhely és Mihályfa határa), a Fenyősi és a Tóvári patakkal együtt a Rábába folyik. Sok a kisebb-nagyobb vízfolyás, árok, csatorna.

A felszín alatti vizek csak a szerkezeti medencékben és a széles talpú völgyekben található 2-4 m között, egyebütt ennél mélyebben. Így az Alsó- és Felső-Zalavölgyben 2-4 m között mindenhol elérhető és mennyisége is jelentős. A Zalaapáti-háton és a Zalavári-háton a magasabb dombvonulatokon nincs összefüggő talajvízszint, az alacsonyabb térszinteken 4-6 m között elérhető. A völgyekben a talajvízszint magassága megegyezik a Zala völgyében mért értékekkel. A talajvizek nátrium-magnézium-hidrokarbonátos jellegűek, szulfáttartalmuk 60-300 mg/l, amiből két dolog következik. Egyrészt a talajvizek agresszivitása még elviselhető, az építkezéseknél nem igényel különösebb alapozást, másrészt a magas szulfát- és nitrát-tartalom miatt alkalmatlan az ivóvízként való használatra.

A rétegvizek mennyisége 1-105 l/s km². Az ártézi kutak mélysége általában kevesebb 100 m-nél és a települések ivóvízellátásában játszanak fontos szerepet nagy vízhozamukkal. Hozzávetőleges becslések szerint a felszíni és a felszín alatti vízkészletek kihasználtsága a régióban 20-40 % közötti.

1.12.1.3 Klimatikus viszonyok

A Zalaszentgróti térségben a csillagászatilag befolyásolt besugárzás évi összege: 4300-4400 MJ/m². A napfénytartam: 1950-2000 óra/év között alakul, ami azonos szélességi körön levő magyar területekhez viszonyítva a legkisebb érték. Ez visszavezethető az 56-62%-os évi átlagos felhőzetre, amit az atlanti hatás erőssége okoz. Szélirányok közül az észak és dél irányú leggyakoribb, összesen kb. 30%, irányuk megtartására rásegítenek a meridionális völgyek. A szélcsendes időszakok szintén gyakoriak, mintegy 25% értékkel.

A már említett atlanti és a mediterrán hatás a csapadéokra és a hőmérsékletre is erőteljes hatást gyakorol. Az év leghidegebb hónapja a január, de nem sokkal enyhébb a február sem. Ezekben a hónapokban a levegő hőmérséklete a keleties irányokból, azaz az ázsiai kontinens felől áramló légtömegek hőmérsékletének függvénye. A januári középhőmérséklet a térségben átlagosan -1 °C és -1,7 °C között ingadozik, ami által a térség ekkor csaknem a legenyhébb tája Magyarországnak, ritkán fordul elő tartósan -3 °C alatti átlagok. Ez az Adriai-tenger irányából be-betörő légtömegek mérséklő hatása miatt érezhető.

A legmelegebb hónap a július (20 °C). A nyári melegért a keletről jövő kontinentális és a délnyugat felől jövő mediterrán légáramlatok a felelősek. Gyakori, hogy a nyugatról kelet felé vonuló óceáni eredetű ciklonok hűvös levegője beáramlik a térségbe. A nyári félév (IV-IX.) középhőmérséklete az összmagyarországi 17,8 °C-hoz képest csak 16,7 °C. A sokévi középhőmérséklet adatok azt igazolják, hogy a térség nyáron a kissé hűvös tájak közé tartozik.

Az atlanti eredetű légtömegek nagyobb hatása miatt a térség hőmérsékleti viszonyai, a hőmérséklet évi járása az öszmagyarországihoz képest kiegyenlítettebb. A legnagyobb ingadozás februárban van, 16,1 °C.

A fagyos napok számottevő előfordulása november–március időszakban várható. Leggyakoribb a fagy januárban. Ekkor 76-83%-os gyakorisággal fordul elő. A nyári napok száma 64-65 között ingadozik, ám a hőségnapok száma nem éri el a 14-et.

Az évi csapadék mennyisége nyugaton 750- 800 mm körül alakul. A legkevesebb csapadék télen, februárban hullik. A csapadékösszegek jelentős mértékű emelkedése áprilisban indul meg. A legcsapadékosabb hónap azonban általában a június és a július (75–85 mm), a Magyarország többi részén megszokottal szinkronban. Kialakul az ún. őszi másodmaximum, az ún. mediterrán ciklontevékenység hatására.

A hótakarós napok átlagos száma 45 nap. A legvastagabb takaró februárban alakul ki (8 cm), de a januári sem sokkal kisebb (6 cm), és ez országos viszonylatban kiugróan magas.

A völgyek klímája köd-hajlamos. Gyakori az átmeneti évszakokban az ún. talajmenti, a völgytalpak felszíne felett 5–10 m vastagságban kialakuló köd. Létrejöttében a helyi domborzatnak, a talajminőségnek és a csapadéknak van vezető szerepe

1.12.1.4 Élővilág

A térség flórajárásra jellemzőek a gyertyános– és kocsánytalan tölgyesek, bükkösök, cseres–tölgyesek; gyakori még a szelídgesztenye is. Általánosan előforduló fajok még a gyűrűvirágfélék, a berzedt galaj, a sávós here, a csenkeszfélék. Védett, jellemző növényei:

- zalai bükköny,
- nőszőfű fajok,
- madársisak fajok,
- erdei ciklámen,
- farkasboroszlán,
- lónyelvű csodabogyó.

Ezen erdőkhöz az észak-zalائيakhoz hasonlóan olyan száraz gyepek kapcsolódnak, amelyekben fellelhető több ritka faj is:

- magasszárúkocsord,
- hegyi gurgolya, avagy tömjénillat
- havasalji aggófű,
- sárga len,
- kosbor fajok,
- bangó fajok,
- ágas homokliliom.

A térség legfontosabb nagygombái: vargánya, csiperke, őzlábgomba, rizike (fenyőalja-gomba), galambgomba régebben jelentős szerepet tölthettek be a lakosság ételmezésében.

A völgyekben a vízparti réteket és a kaszálókat fűzbokrok és égerligetek tarkítják.

A tisztább vizű vízfolyások (például Kerka, Kerca és Zala) jellemző faja a folyami kagyló és a folyami rák.

A Zalai flóratartományhoz kötődő állatállomány nem különbözik a magyar átlagtól, jellemzően nagyvadakból áll (őz, vaddisznó) és kevés különleges állatfajnak ad otthont. Gazdasági jelentőséggel bír e vadállomány, mind a vadhús, mind a bérvadászat tekintetében. Híresek a zalai szarvastrófeák, már több világbajnoki érmet kiérdemeltek.

A patakok újra megjelenő ritkasága a réti csík. Már február végén, márciusban megjelennek a pettyes gőték és a tarajos gőték a patakok mentén a tavaszi kiöntésekben. A vizes területek kétélűekben gazdagok: kecskebéka, vöröshasú unka, zöld varangy, barna varangy, levelibéka, erdei béka. A hullóket a vízisikló, erdei sikló, fűrge gyík, fali gyík képviseli. A madarak közül fontos megemlíteni a harkályfélét, mivel a Magyarországon megtalálható fajok mind költenek itt is. A baglyok előfordulása is gyakori az erdőkben. Két igen ritka madár a holló és a lappantyú is jelen van.

Az utóbbi évtizedekben jelentősen megnövekedett a rókák és néhány menyétféle ragadozóállománya (nyest, nyuszt). Örvedetesen szaporodik a vadmacska, az aranysakál dél felőli megjelenése várható. A fokozottan védett vidra elsősorban a nászidőszaka alatt (október-április) gyakran kóborol a patakok mentén, de egész évben csak kis létszámban jellemző, megfelelő élettér és táplálékbázis híján.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Tájéörténeti vizsgálat

Zalaszentgrót helyén, amely a Zala folyón való átkelésére kiválóan alkalmas pontnak bizonyult, a keltaelőzmények után az I. század végétől, a II. század elejétől egészen az V. századig folyamatosan kimutatható a római jelenlét, lelőhelyekre a Zala folyó mindkét partján bukkantak a régészek. A zalai viszonylatban jelentős romanizáció, kő- és téglapítkezés, importkerámia, üveg, sírkő bizonyítja a korábbi feltételezést, hogy a mai Zalaszentgrót helyén állt Maestriana.

A magyarság megjelenésekor e helyen a feltételezések szerint Bulcsú vezér törzse telepedett le. A területet birtokba vevő nemzetség eleinte sátorozó, nomád életmódot folytatott, s csak a XI. század legvégén, a XII. század legelején szánta rá magát a letelepedésre. A Balatontól húzódó mocsárvilág ekkoriban valahol Zalaszentgrót alatt érhetett véget.

A település létezéséről az első írásos emlék 1247-ből való. A Pray-kódex Szent-Grót mezővárosát hazánk egyik legrégebbi településeként aposztrofálja. Várát 1299-ben már említik. A török uralom alatt - Kanizsa 1600-as eleste után - Szent-Grótot végvárrá alakították át. A szent-gróti várban ekkor 600 lovasból álló önkéntes őrség élt - saját költségén. Cserében mentes volt az országos adóktól és a püspöki dézsmáktól is. A vár környéke ekkor posványos és ingoványos volt, s ez alkalmassá tette avédelemre. A vár erősítéséről országgyűlési határozatok sora (1601, 1602, 1655, 1659, 1681)

rendelkezett. A XV. században ferences barátok telepedtek le a mezővárosban, kolostort és templomot

építettek, de a török közeledtével elhagyták kolostorukat, mely ezután építőanyagul szolgált a nagyobb építkezésekhez.

1686-ban kezdetét vette a török elleni felszabadítás, minek folytán 1690-ben Kanizsa vára is felszabadult, így a szentgróti vár veszített jelentőségéből.

A kuruc korban ismét fellángoltak a harcok a vár körül. A császári csapatok sorra lerombolták a végvárakat: 1710-ben Szentgrót is végleg áldozatul esett a Schilling tábornok vezette ostromnak. Az erődítmény a fosztogatások során végül annyira tönkrement, hogy köveit fokozatosan elbontották, melynek helyén később új kastély épült.

A XVIII. században iparosok, kézművesek települtek ide, fellendült a kereskedelem, iskolák és egyletek szerveződtek - ez volt a felvirágzás évszázada. Szent-Gróton az első népszámlálást 1776-ból jegyezték fel, ám a lakosok számát a krónikás nem említi, csupán azt, hogy ebben az időben a településen 143 ház volt. Később, az 1890-es népszámlálás 273 házról és 2.243 lakosról tesz említést. Ekkoriban még mindig ingoványosak voltak Szent-Grót útjai, amikor is Gróf Batthyány Ferenc rendezte az utcákat, hidat építtetett és kiszárította a mocsarakat.

A város vezetői arra törekedtek, hogy a helységet a vidék központjává tegyék, amit a kereskedelem fejlesztésével kívántak elérni. 1830-ban meg is kapták az engedélyt a hetivásárokra, ennek köszönhetően a forgalom egyre nőtt. 1841-től különféle egyletek alakultak (pl.: olvasóegylet), s megnyílt a Casinó is. Az Országos Védegylet Zalaszentgróti Vidéki Osztályának megalapításában dr.

Batthyány Károly mellett a Kehidán élő Deák Ferenc is segédkezett. 1844-ben épült a vámház és a nagyvendéglő. 1854-ben pedig felállították a jegyzőséget és - még ugyanebben az évben - megépítették a Zala-hidat. vidék gócpontja s egyben választási kerület székhelye is volt. Az első választott képviselője a városnak

1848-ban Deák Ferenc volt. 1887-től a település járási székhely, ahol az ipar és a kereskedelem szempontjából a környék központja volt. Az 1800-as évek végére sorra alakultak az iskolák, 1867-ben megépült a Posta, 1883-ban a Távírda, 1882-ben pedig Perényi Antal megalakította a tűzoltó egyletet.

1892-től Türrjéig, 1895-től Balatonszentgyörgyig épült vasútvonal, 1896-ban pedig telefont kapott a település. Szentgrót ekkor 24 tagú képviselő-testülettel rendelkezett, ezenkívül három orvos, egy állatorvos, egy gyógyszerész és három okleveles szülésznő dolgozott itt. Az iparosok és kereskedők száma ekkoriban közel százra tehető. Zala-Szent-Grótnak volt ezenkívül egy öt csendőrből álló csendőrőrs, takarékpénztára. A település kereskedelmi szempontból is jelentős volt: nyolc, marhafelhajtással egybekötött vására és gabonapiaca is volt.

A lakosság több felekezetre oszlott, de csak három képzett hitközséget: a római katolikus, az ágostai evangélikus és az izraelita. A hitközségeknek templomuk és iskolájuk volt.

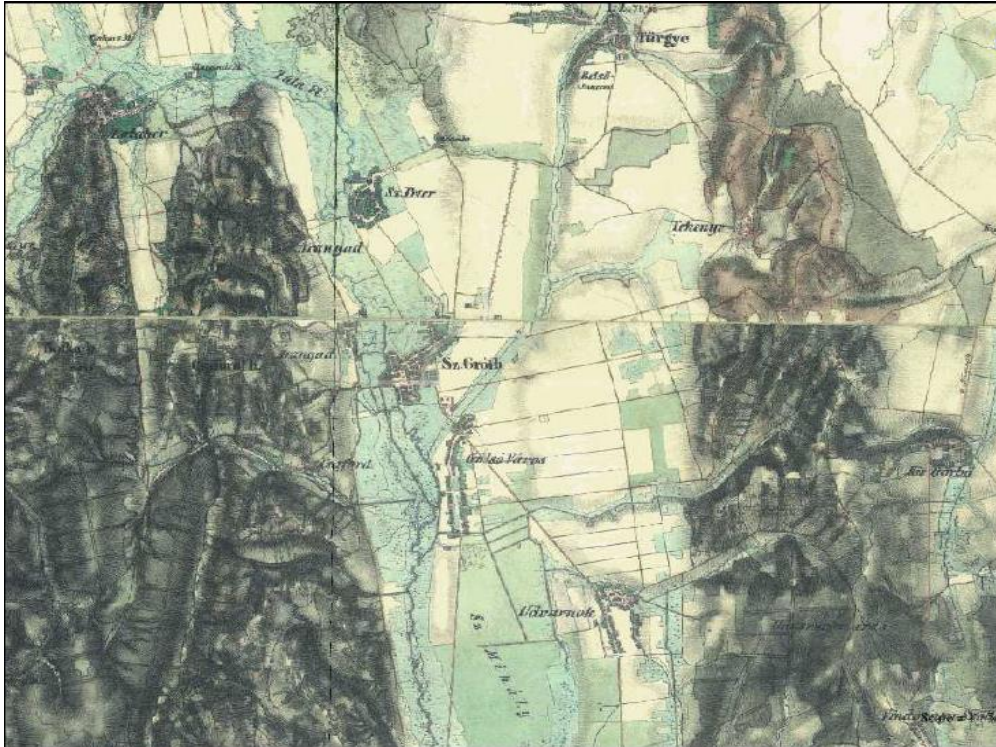
1920-ban Károlyi Imre téglagyárat létesített, ekkor épült az Egészségház is, 1922-ben pedig a községben M. kir. Állami gyümölcsipari telep kezdte meg működését. 1928-ban indult a termelés a Sajtüzem elődjénél, a Vajgyárban, s ugyanekkor áramfejlesztő telep és gőzmalom is létesült. A feljegyzések szerint 1935-ben a lakosok száma 2.458 fő volt, s a nagyközség gazdáinak jelentős része törpebirtokos. A II. világháború idején Szentgróton sok lengyel katona és polgári személy kapott menedéket. A német és a magyar csapatok súlyos utóvédharcok árán csak 1945 márciusában adták fel a községet. A világháború 262 szentgróti áldozatot követelt, s szinte az egész zsidóság odavszett.

1950-ben Kisszentgrótot a településhez csatolták, s ettől az évtől egészen 1963-ig önálló tanácsú község, járási székhely Zalaszentgrót. A háború utáni nagyarányú fejlődése során megindult aszövetkezeti mozgalom, ám a mezőgazdaság mellett a szeszipar, a borászat, a téglagyár, a textilipar, a faipar és a zöldségfeldolgozás is beindult. 1963-ban előbb Aranyod és Tüskeszentpéter, majd - miután 1978-ban megszűnt a település járási székhely volta - 1983. december 31-i hatállyal Csáford, Tekenye, Zalaudvarnok és Zalakoppány egyesül Zalaszentgróttal. Utóbbiak csatlakozása után 1984. január 1-jétől Zalaszentgrót - századikként az országban - újra megkapta a városi címet.

Az 1989-es rendszerváltást követően a korábban működő vállalatok, szövetkezetek javarészt átalakultak rt.-vé, kft.-vé. Felbomlottak a szövetkezetek, s a gazdálkodás struktúrájában beállt változásoknak köszönhetően az egyéni gazdálkodás lett a jellemző. Megszűnt a sajtgyár és a téglagyár, ugyanakkor - szezonális jelleggel - az éticsiga-feldolgozás, mint új iparág jelent meg Szentgróton, s terméke, a Szentgróti csiga felkerül a hungaricumok listájára.

Ezekben az években épül újjá - a város fejlesztési koncepciójának keretében - Szentgrót főutcája és a főtér, melynek során a Városi Művelődési Központ Batthyány utcára néző oldalát egyedi stílusú üzletsorok szépítik. Előbb a városban, később pedig a regionális beruházásnak köszönhetően a városrészekben is kiépült a szennyvízcsatorna-hálózat. Több régi épület renoválására sor került (Kiskastély, Piaccsarnok, Kossuth-tömb), s a műemlék Kőhidat is sikerült megmenteni az összeomlástól. 1997-ben döntés született egy, a város határában megépülő termálfürdő és szabadidőközpont megépítéséről, s 2001-ben, a fürdő megépítésével Zalaszentgrót is csatlakozott az idegenforgalomra épülő települések sorába. A komplexum 2003-ban egy fedett fürdővel is bővült, s az itt feltörő ásványvizet a Coca-cola révén már az egész ország ismeri. A 2010-es önkormányzati választás napján Tekenye ismét önálló községgé alakult.

Az alábbi térképszelvényen jól látszik, hogy Zalaszentgrót tájszerkezete az elmúlt 150 évben markánsan nem változott. Legszembetűnőbb, hogy mára a központi rész egykori két települése egybeolvadt. Halastavak nem voltak, illetve amennyire ez kivehető, a dombvidék erdőszűtsége is magasabb volt, bár szőlőművelés már abban az időben is folyt.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

A Zalától nyugatra a völgyben Aranyod, a domboldalra húzódva pedig Zalakoppány és Csáford településrészek találhatóak. Az észak-déli irányultságú főút mentén gyakoriak a szántók, még a hegylábba felhúzódva is, de nagy arányú az erdőszültség. Nagy területeket foglalnak erre a szőlők és gyümölcsösök. Ezek egy része kiváló állapotban van, de a zártkertek nagy hányada elhagyatott és elhanyagolt. Állattartás nem jellemző.

A Zalavölgyben fekszik Zalaszentgrót központja, valamint Tüskeszentpéter és Zalaudvarnok. Kaszálók és szántóföldek találhatóak itt legnagyobb részben, de több helyen üzemel halastó is. Ebben a sávban található a termálfürdő is, illetve Tüskeszentpéteren a Naturaqua palackozóüzeme, illetve a malom. A központi részen is találunk egy kisebb kiterjedésű ipari parkot Zalaudvarnok felé, de sokan járnak más településekre dolgozni.

A Zalavári hát egykori településrésze volt Tekenye, de 2010 óta önálló településként működik. A központtól széles szántóföldek választják el Tekenyét, de a domboldalban zártkertek vannak, néhányan szemmel láthatóan ki is költöztek oda.

Zalaszentgrót a környező tájjal összhangban éli az életét. Semmilyen területen nem találkozunk az erőforrások kizsárolásával, nem folyik olyan tevékenység, mely maradandó tájsebet okozna.

Megoldandó feladat a fürdőtől északra fekvő egykori kavicsbányák rekultivációja, illetve a helyi mezőgazdaság újbóli fellendítése a zártkertek felélesztésével.

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Vannak források Zalaszentgrót területén, de ezek hivatalosan nincsenek nyilvántartva. Láp, barlang, víznyelő, földvár nem található. Helyi védelem alatt álló területek

A Zala-rét egy jelentős részét az 5/2000(III.31.) rendelettel helyi védelem alá helyezte az önkormányzat. A védetté nyilvánítás célja a Zalaszentgróti Zala-völgyben természetközeliállapot fenntartása, a természeti értékek és a biológiai sokféleség megőrzése.

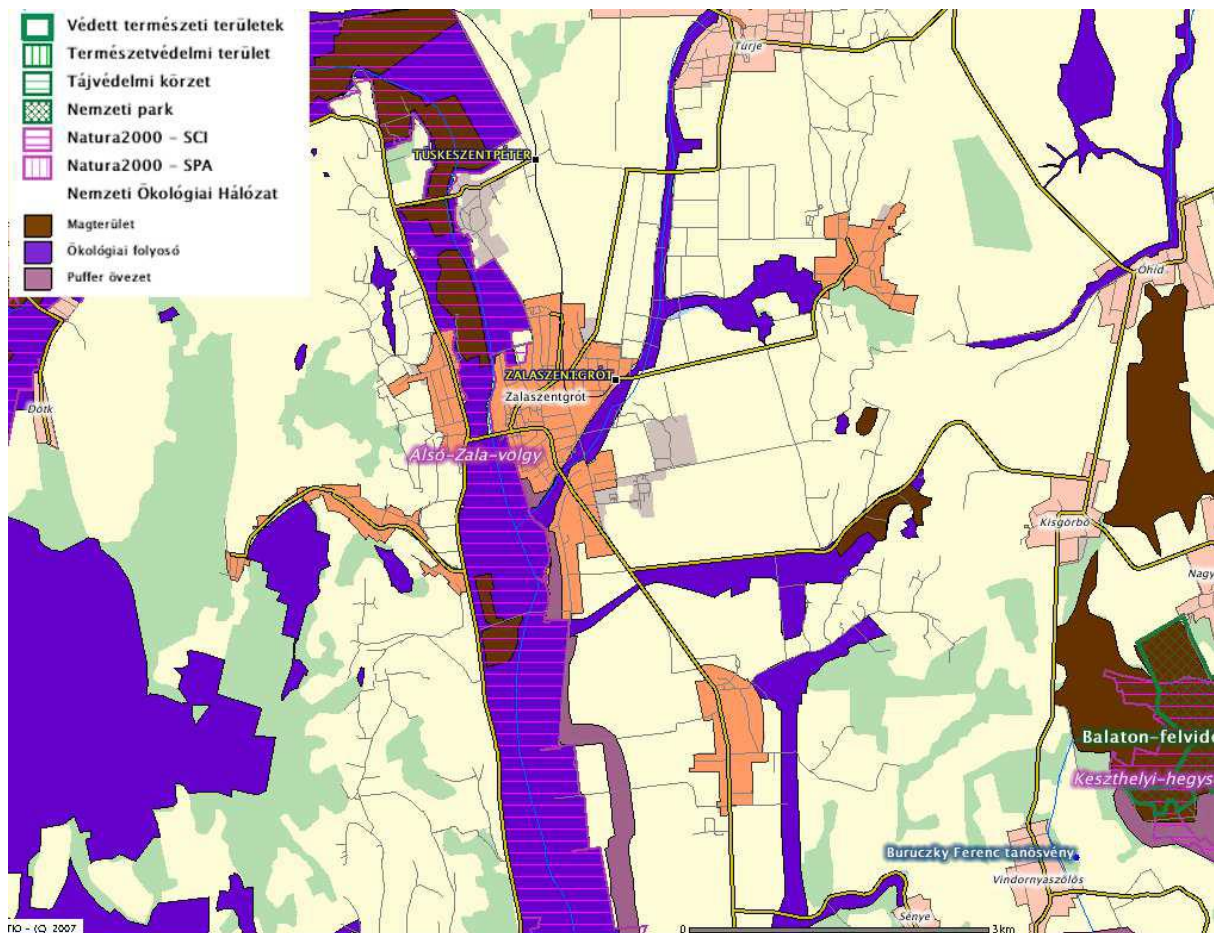
28/2007 (XII.21.) rendeletével az önkormányzat a Zalaszentgrót Kastélypark és leánykörcsinn helyi jelentőségű védett természeti terület védelmét fenntartja. A védettség indoka és célja: a területentalálható értékes növényzet megőrzése.

Értékes növényegyedek

A Túrje felé vezető út mentén idős egyedekből álló tölgyfásor húzódik, melynek védelemben helyezését érdemes lenne megfontolás tárgyává tenni.

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

A Zala, a Nádasd-patak, és a Zalaszentgróti-patak mente, valamint a Csáfordtól délre eső erdőterületek egy része az ökológiai hálózat részét képezik. A Zala réten kisebb foltok magterület besorolásúak.

34. ábra Zalaszentgrót természetvédelmi területei (Forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/>)

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A település számára a legjelentősebb konfliktust a mezőgazdasági termelés visszaszorulása, az ártékek felhagyása okozza. A háztáji gazdaságok sok család számára jelenhetnek megélhetést, ami egyben megoldást jelentene a területek spontán erdőszülésére is. Többben rájátszanak erre a természetes folyamatra, és mellékes jövedelemforrásként időnként letermelik a magától felnőtt állományt.

A fürdőtől északra fekvő felhagyott bányatavak rekultiválása és újrahasznosítása fontos lenne. Jelenleg jobb híján horgásztóként működnek, de a környezetük rendezetlen és elvadult.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Zöldfelületi rendszeren települések területén belül el tudjuk különíteni a növényzettel fedett, benőtt, betelepített területek összességét értjük. A zöldfelületeket elsődleges funkcióik szerint két nagycsoportba soroljuk.

Termesztési célú zöldfelület alatt olyan dominánsan gazdasági célú ültetvényeket értünk, melyeket mező-, kert-, vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek. Ezek a felszíneken a közvetlen vagy közvetett gazdasági hasznosítás az elsődleges. Ezek lehetnek:

- Tartós fedettséget adó fás szárú ültetvényel borított zöldfelületek: erdők, gyümölcs ültetvények, illetve szőlőterületek.
- Tartós fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek: rét, legelő, nádas.
- Időszakos fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek: szántók, és zöldségtermesztőterületek

Kondicionáló célú zöldfelületnek definíciója szerint (Jámbor 2002), „az olyan növényzettel fedett területek, ültetvények összessége, melyek az embert részint közvetlenül, részint közvetve érvényesülő közjóléti hatásokkal szolgálják”. A kondicionáló célú zöldfelületeken belül további alcsoportokat tudunk kialakítani aszerint, hogy melyik a hangsúlyos a közjóléti (ökológiai, rekreációs, esztétikai) funkcióikközül:

- A rekreációs, ökológiai és klimatikus célú kondicionáló zöldfelületek: kirándulóerdő, közpark, magánkertek
- Az esztétikai-településszerkezeti szerepkörű zöldfelületek esetében elsődlegesen a településesztétikai értékének javítása a cél: fasorok, védőerdők, védőfásítások.

A települési zöldfelületi rendszer alkotó elemei kedvező esetben hálózatot alkotnak, és nem szigetyszerűen helyezkednek el. A városi zöldfelületi hálózat célja kis léptékben megegyezik a nemzeti ökológiai hálózat rendeltetésével. A folyosók összeköttetést teremtenek a nagyobb kiterjedésű létesítmények között, így biztosított az átjárás azok között. Zalaszentgrót 8 ezres lakossága 6 településrészen oszlik el. Méreteiből fakadóan a település a természet ölelésében él, és a tömbházak aránya is elenyésző. Tüskeszentpéter, Aranyod, Csáford, Zalakoppány és Zalaudvarnok esetében nem

beszélhetünk hagyományos értelemben vett szabadidősparkról. A legnagyobb közösségi zöldfelületet a temető és a sportpálya jelenti.

A központi részben már találunk parkokat, úgy mint a Batthyány kastély ősfás kertje, a mellette húzódó Liget, illetve a Romtorony melletti zöldfelület. Az Ifjúság útja végében fekvő horgásztavakmelletti telekrészen az Önkormányzat mintakert létesítését tervezi. Ebben a hagyományos fajtáktermesztését mutatnák be, ösztönözve a lakosságot a zártkerti gazdaságok újraélesztésére. Jelentőskiterjedésűek a központi tömbházas rész zöldfelületei is. A város utcáinak fásítottsága nem magasarányú, de számos utca, köztük a település főutcája szép faállománnyal bír.

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Zalaszentgrót településszerkezete és tájhasználat az elmúlt évszázadok alatt nem változottjelentősen. Zöldfelületi rendszerét is a természetközelség határozza meg, melynek meghatározóelemei a Zala-völgy vonalas jellegű vízparti vegetációja, és a környező dombvonulatok erdei észártkerti vegetációja. A belterületi zöld döntő többségét a lakókertek adják. A központ legjelentősebbközösségi zöldfelülete a Batthyány-kastély parkja, és a mellette húzódó Liget. Emellett a településtemetői és a sportpályák a legnagyobb kiterjedésű zöldfelületek.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Zalaszentgrót városa természetközeli fekvéséből, és tájhasználatából fakadóan kellemes életteretjelent az itt élők számára. Az erdők, a rétek és a szántók döntő hányadukban rendeltetésüknekmegfelelően művelve vannak, a zártkerti gyümölcsösök azonban sokhelyütt elhanyagoltak. A városizöldterületek jól karbantartottak, de az utcák átfogó koncepció szerinti fásítása nagyban javítana atelepülésképen. A hatályos építési szabályzat is előírja az utak menti legalább egyoldalú fásítást.

A közelmúltban megvalósult és a tervbe vett zöldterületi fejlesztések, valamint a rendszeres észöldterületfenntartás biztosítja a városi zöld hosszútávú fenntartását és fejlődését. Atervezett fejlesztések során elsődleges szempontként kell figyelembe venni a természeti értékekmegőrzését. A város vonzereje a környező táj szépségében, a település emberi léptékében, ésgondozottságában rejlik. Rosszul átgondolt, az összképet hátrányosan érintő fejlesztések hatásaiösszeadódnak, és hosszú távú kárt okoznak a város egészségének.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A „3.3 eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek” fejezetben kerül bemutatásra.

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A földvédelmi törvény előírja, hogy egy település esetén a települési átlagnál jobb minőségű termőföld más célra csak kivételesen vehető igénybe. A korábbi településrendezési terv felülvizsgálata során megtörtént a kijelölt fejlesztési területeken termőföldek minőségének vizsgálata (ld. következőkben), és az új rendezési terv-e lenti elemzéssel összhangba jelöli ki a fejlesztési területeket.

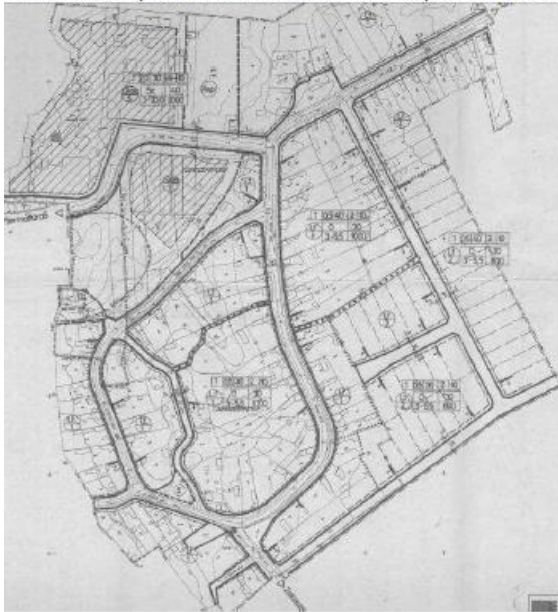
Termálfürdő fejlesztési területe

35. ábra Termőterületek minősége, és fejlesztési területek a hatályos rendezési terv alapján

A termálközpont környezetében, az országos mellékúttól Ny-ra és É-ra tervezett üdülőházas üdülőterületek átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételét célozta meg. A strand területétől É-ra tervezett zöldterület, valamint D-re tervezett parkoló és strandterület szintén átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezett.

Tüskeszentpéter belterülethez kapcsolódó lakóterületi fejlesztés

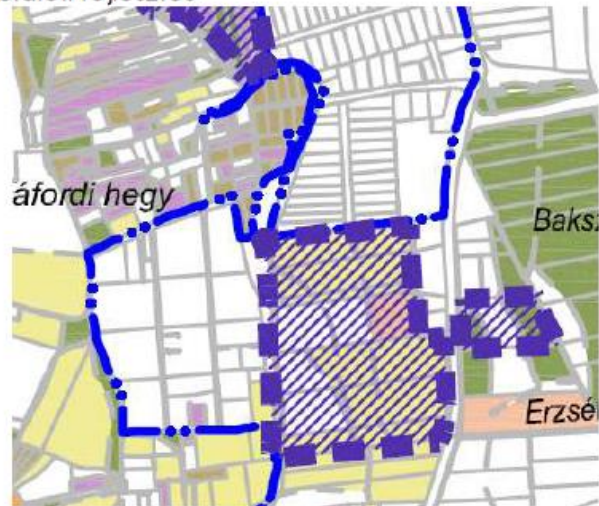
A lakóterületi fejlesztés javarészt átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezett. Mivel a terület a központi belterülethez közvetlenül kapcsolódik, a földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség indokolható.

Aranyod belterületéhez Ny-ról kapcsolódó lakóterületi fejlesztés

A lakóterületi fejlesztés javarészt átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezett. Mivel a terület a központi belterülethez közvetlenül kapcsolódik, a földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség indokolható. A fejlesztési terület ÉNY-i részét már belterületbe vonták, művelés alóli kivonása megtörtént. További fejlesztés a területen nem történt.

Aranyod belterületéhez D-ről kapcsolódó lakóterületi fejlesztés

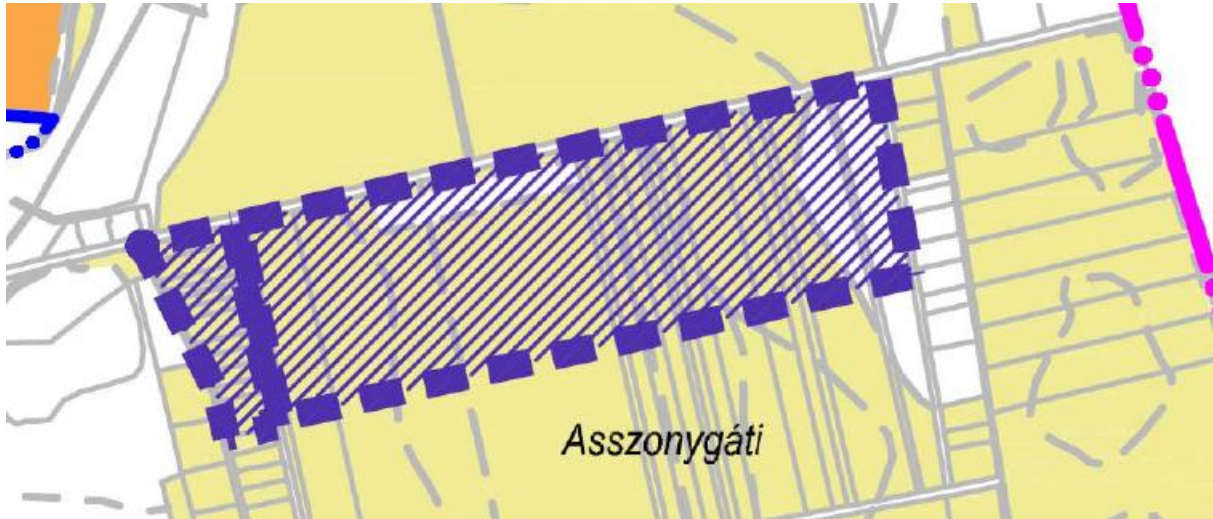

A lakóterületi, valamint gazdasági fejlesztés javarészt átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezett. Mivel a terület a központi belterülethez közvetlenül kapcsolódik, a földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség indokolható.

Központi belterülethez ÉNy-ről kapcsolódó lakóterületi fejlesztés

A lakóterületi fejlesztés Ny-i része átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezett. Mivel a terület a központi belterülethez közvetlenül kapcsolódik, a földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség indokolható. Az önkormányzat nem kívánja megtartani a terület egészét, mint fejlesztési terület, csak a már meglévő lakóterületbe ékelődő területrészt, valamint a Szentpéteri út Ny-i oldalát, hogy az utca kétoldalas legyen. Ezeknek e területeknek a nagy része átlagosnál rosszabb minőségű termőföld.

A kijelölt fejlesztési terület szinte teljes egészében átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezett, kivéve az úttal párhuzamosan lévő területrész, valamint a fejlesztési terület K-i végét. Ez a fejlesztési terület rendkívül nagy, meglévő gazdasági területekhez nem kapcsolódik, így a földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség ebben az esetben nem indokolható, a fejlesztési lehetőséget a földvédelmi törvény rendelkezése értelmében vissza kell vonni.

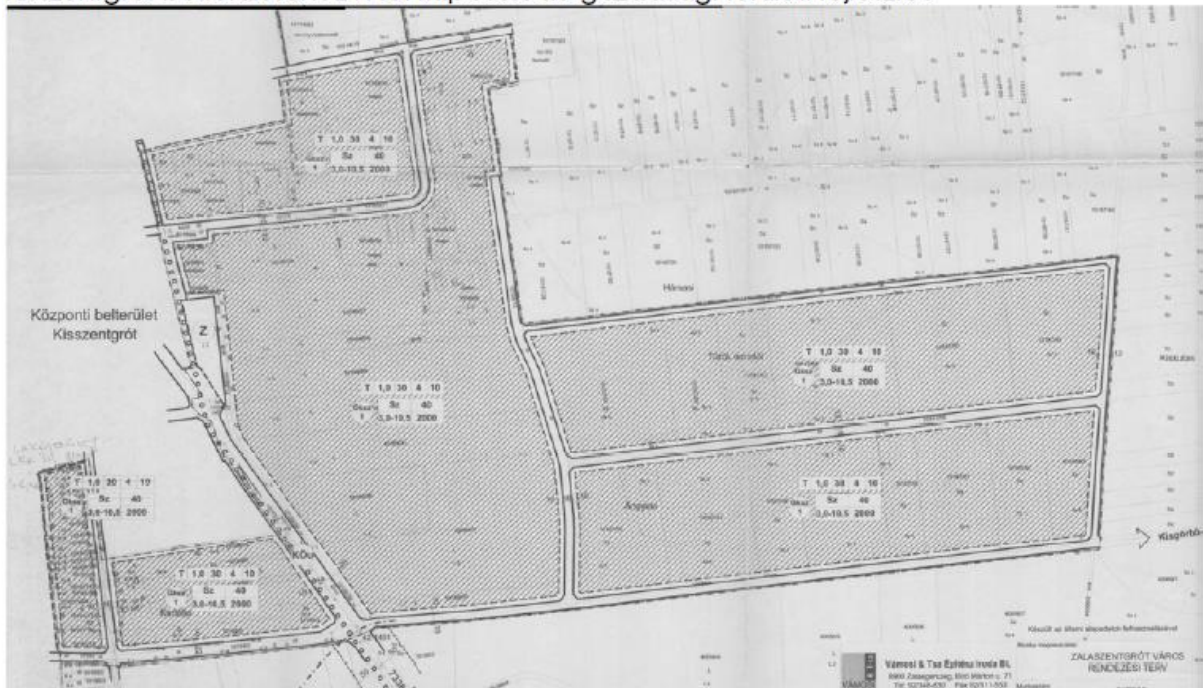
Központi belterülethez, halas tavakhoz kapcsolódó gazdasági területi fejlesztés

A hatályos szabályozási terv a halas tavaktól K-re és Ny-ra lévő területeken Kh jelű horgászati célú, különleges területet, a Bocskai úttól É-ra Vk jelű központi vegyes területeket jelöl.

A kijelölt telkek ma többségében átlagosnál jobb minőségű szántók igénybevételével tervezett. A Vk jelű központi vegyes területek Bocskai út menti területek fejlesztését az önkormányzat szükségesnek tartja, hiszen azok hasznosítására már jelentkezett lakossági igény. Mivel ez a terület a beépítésre szánt területekhez, úthoz, közművekhez közvetlenül kapcsolódik, a földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség ebben az esetben indokolható.

Kisszentgrót belterületéhez K-ről kapcsolódó gazdasági területi fejlesztés

A Kisszentgrót belterületéhez kapcsolódóan a Balatoni út mindkét oldalán, valamint a Balatoni útra csatlakozó, Kisgörbőre vezető út északi oldalán nagyméretű gazdasági területeket jelöl a hatályos szabályozási terv. Ezek a területek egy része már meglévő gazdasági területek bővítéseként jelennek meg. A Balatoni úttól NY-ra elhelyezkedő területen a fejlesztés már megkezdődött, a telkek felosztása, belterületbe vonása, utak leválasztása megtörtént. Az út túloldalán két telken szintén megindultak a fejlesztések, a területeket már beépítették.

Ezt a két beépített telket körülölelő további területek mind átlagosnál jobb minőségű termőföldek. Ezeknek a területeknek a megtartása, mint fejlesztési terület indokolt, hiszen a már meglévő gazdasági területhez kapcsolódnak, útkapcsolattal rendelkeznek. A földvédelmi törvény szerinti kivételesség, a helyhez kötöttség ebben az esetben indokolható. A Kisgörbőre vezető út É-i oldalán

tervezett további gazdasági területek mind átlagosnál jobb minőségű termőföldek igénybevételével tervezettek. Ezen területek fejlesztési lehetőségének fenntartását az önkormányzat nem tervezi.

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Az 1.6.2.1 pontban kerültek bemutatásra.

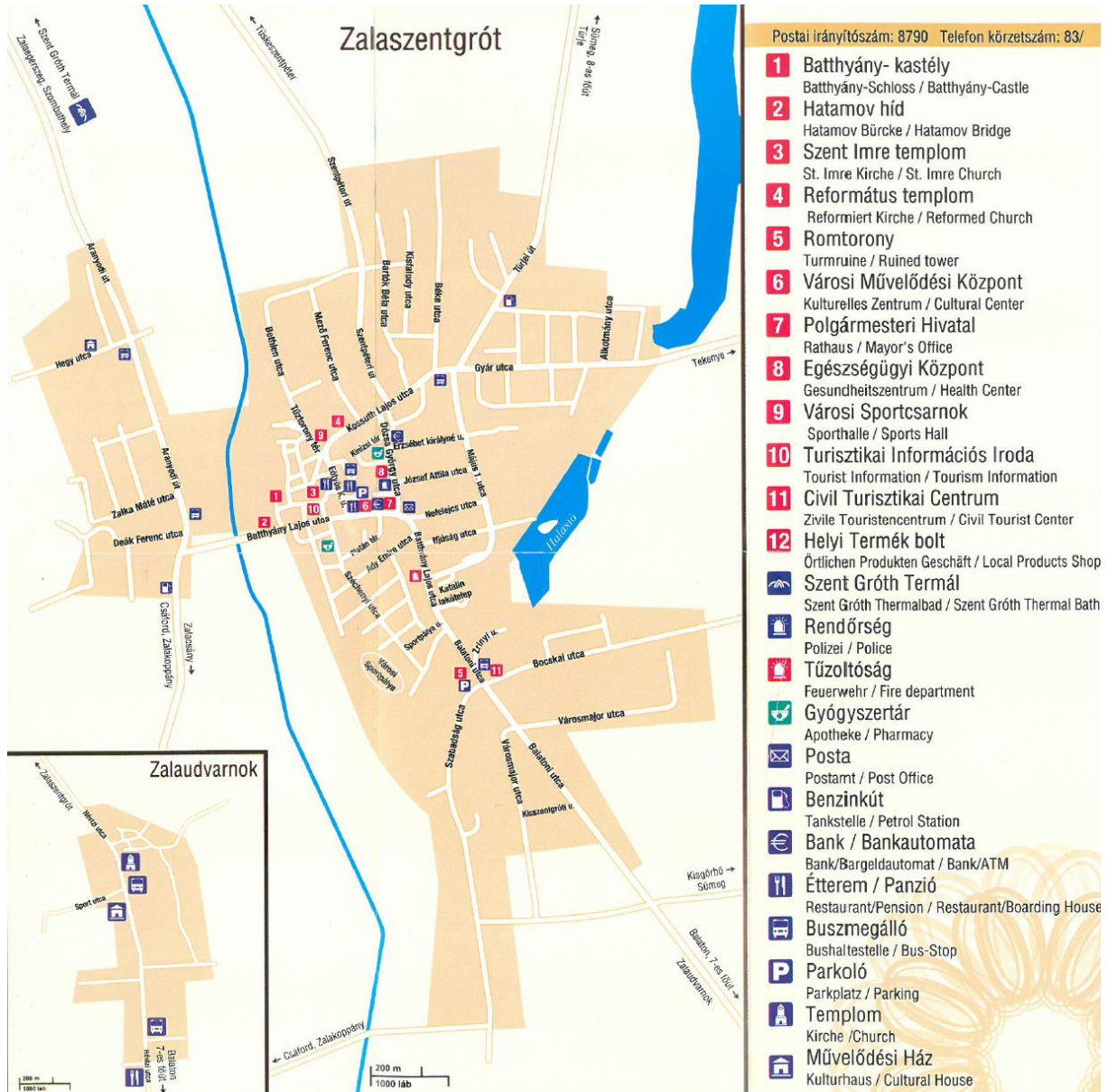
1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Zalaszentgrót, mint városaink többsége halmaztelepülés, melynek közigazgatási területéhez kapcsolták a város közvetlen környezetében lévő községeket. A városias településrész Szentgrót, melytől D-re lévő egykori külön község Kisszentgrót napjainkra egymással összeolvadtak.

A város központi részétől különálló településként helyezkednek el az egykori falvak (jelenleg mint városrészek). Északon Tüskeszentpéter, nyugaton, a Zala túlsópartján Aranyod, tőle délre Csáford és Zalakoppány, a Zala keleti oldalán Zalaudvarnok. A felsoroláshoz korábban hozzá tartozott Tekenyé, mely a közelmúltban a várostól levált.

A korábban bemutatott közigazgatási, közszolgáltatási, kereskedelmi és turisztikai funkciók Szentgróton, azon belül is a Kossuth Lajos És Batthyány utca által határolt városközpontban összpontosulnak, mint azt a lenti ábra is szemlélteti.

Az egykori falvak esetében a városközpontba tartó közösségi közlekedési elérhetőségek, illetve minden településrész esetében a művelődési ház, ami a lakófunkció mellett megjelenik. Ez alól egyedül Tüskeszentpéter jelent kivételt, mivel itt található a fürdő.

36. ábra Funkciók elhelyezkedése Zalaszentgróton

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Zalaszentgrót területén több alulhasznosított barnamezős gazdasági terület van, melyek két csoportba oszthatók. Az egyik csoportba a külterületen található egykori majorsági területek tartoznak, melyek területén a mezőgazdasági tulajdonoszerkezet, a termelési struktúra változásai miatt a rendszerváltást megelőző időszakhoz képest a termelés – állattartás és a szántóföldi műveléssel kapcsolatos majorsági tevékenységek – jelentős mértékben csökkentek. E területek hasznosíthatóságának mértéke, az ott folyó gazdálkodási tevékenységek csökkenése a területek alulhasznosíthatóságát eredményezték. Településfejlesztési szempontból ezek a területek ugyanakkor nem képeznek új hasznosítás szempontjából tartalékterületet, hiszen hosszú távon várhatóan a mezőgazdasági termelés e területeket továbbra is hasznosítani fogja. A másik csoportba tartoznak a

belterületen, vagy ahhoz kapcsolódóan a korábbi gazdaságterületek, melyek közül három nagyobb léptékű alulhasznosított barnamezős terület nevesíthető.

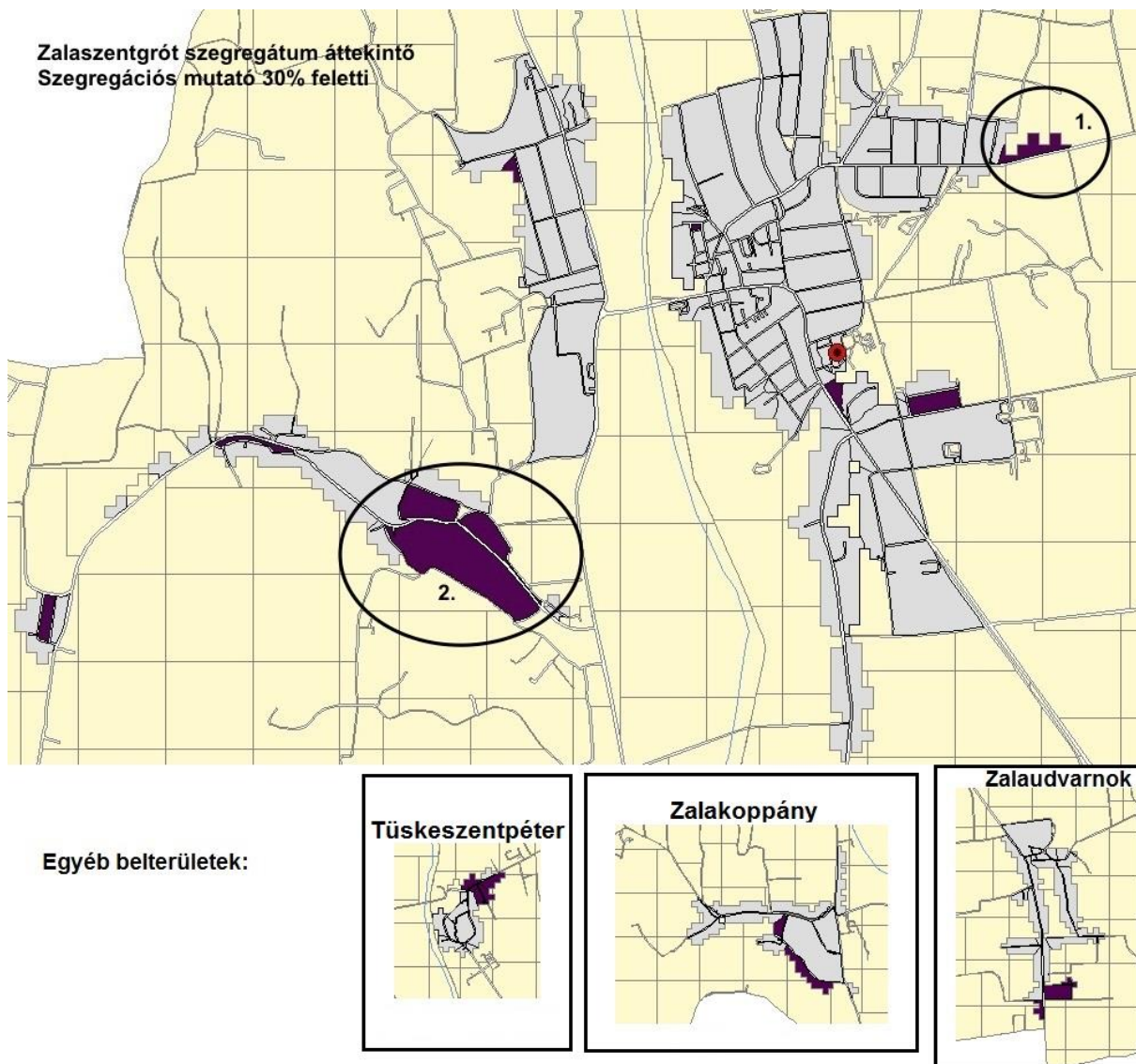
Ezek közül a legnagyobb a település K-i szélén található egykori téglagyár területe, melynek nagysága 4,76 ha. A korábban teljes területén gazdasági tevékenységet befogadó területen csak nagyságához képest kis részén folyik ipari tevékenység. A terület közlekedési és közmű ellátottsága megoldott. Területfelhasználás, szabályozás szempontjából biztosított a terület egyben és több részletben történő hasznosíthatósága. A településrendezési tervek felülvizsgálata során e területek hasznosíthatósága érdekében változtatásra, egyéb intézkedésre nincs szükség.

A másik ilyen gazdasági terület a téglagyártól K-re elhelyezkedő, a gyár területénél lényegesen kisebb, 1,04 ha nagyságú két részletből álló egykori szeszfőzde területe. Az É-i, épületeket tartalmazó területrészt gazdasági tevékenységgel hasznosított, míg a D-i beépítetlen, ingatlanyilvántartás szerint művelés alól kivett terület ma mezőgazdasági hasznosítással rendelkezik. Területfelhasználás, szabályozás szempontjából biztosított a terület egyben és több részletben történő gazdasági célú hasznosíthatósága.

A település harmadik nagyobb területű barnamezős alulhasznosított területe a vasút, illetve a vasútállomás területe, melynek nagysága 3,34 ha. E területen vasúti közlekedés nincs, a megyei területrendezési terv a Zalabér – Zalaszentgrót vasútvonal megszüntetését tartalmazza, így e terület egyéb adottságainál fogva elsősorban gazdasági célú hasznosításra alkalmas. A településrendezési tervek felülvizsgálatának célja, hogy a vasúttal kapcsolatban nyilatkoztatva az állami szereplőket döntés szülessen e terület hasznosíthatóságának módjáról, de a hasznosítás ne járjon a vasútvonal megszüntetésével!

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott)

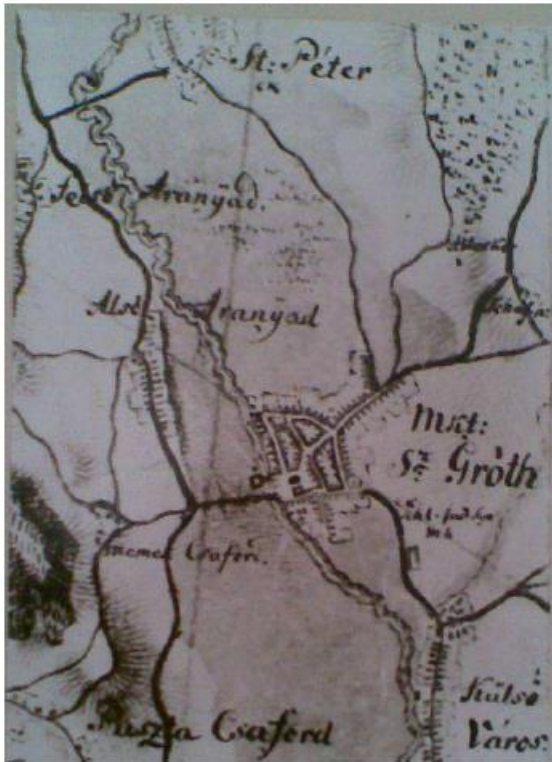

Zalaszentgróton a 2011-es népszámlálási adatok alapján 2 szegregátum került beazonosításra. A 2-es számmal jelölt Csáfordi utcai szegregátum azóta megszűnt, mivel az itt található szükséglakásokat az önkormányzat felszámolta, a korábbi lakók a város más területeire költöztek, nem tömbszerűen, így új szegregátum ezzel nem jött létre. Az 1-es számmal jelölt szegregátum jelenleg is lakott. Mindkét terület esetében fontos megemlíteni, hogy nem kiterjedt övezetekről van/volt szó, mindkét esetben a lakosság szám épp csak meghaladta a minimálisan előírt 50 főt. Zalaszentgrót nem rendelkezik hatályos anti szegregációs tervvel. Az 1-es számmal jelölt szegregátum részletes bemutatását, és a tervezett lépéseket az ITS anti szegregációs fejezetei tartalmazzák.

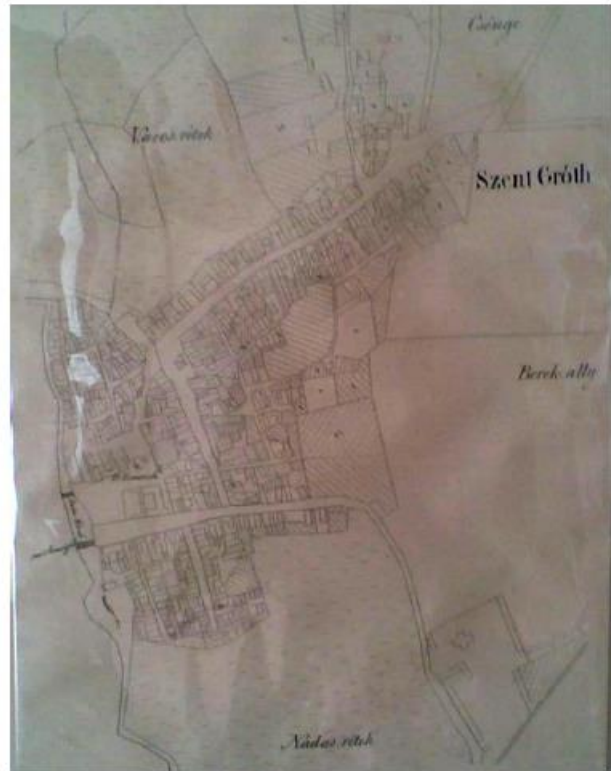
1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

II. József féle kataszteri térkép Szentgrót mező és polgárvárosát ábrázoló részlete, 1774
Forrás: Zalaszentgróti Helytörténeti Múzeum archívuma

Szentgrót mezőváros térképe, 1857
Forrás: Zalaszentgróti Helytörténeti Múzeum archívuma

Zalaszentgrót város több önálló község konglomerátumából alakult ki. A korai térképeken látható, hogy a Zala völgyétől K-re elhelyezkedő Szent Péter (mai Tüskeszentpéter), Szentgrót, Külső Város (mai Kisszentgrót), Udvarnok (mai Zalaudvarnok), valamint a Zala völgyétől Ny-ra elhelyezkedő Aranyod, Csáford és Kopány (mai Zalakoppány) különálló települések voltak.

1. katonai felmérés (18. század vége)

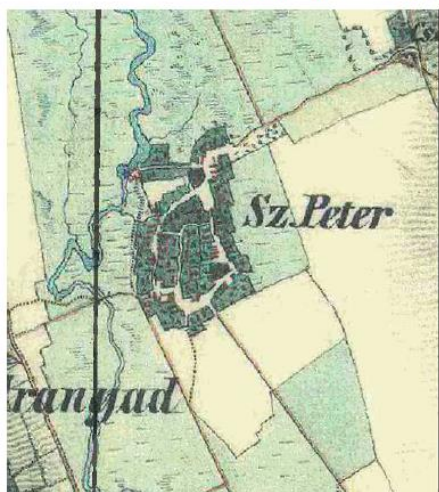

2. katonai felmérés (19. század eleje)

Szentgrót történeti települési magja két pólusból áll. A Zala folyó szigetként kialakult területen helyezkedett el az egykori vár, annak átépítésével létrejött kastély. E területtől keletre található a város, melynek központja a templom és annak környezete, a templomtól északra lévő kis utcák, a Plébánia utca, annak folytatása a Kossuth utca egészen a vasút területéig, az Eötvös utca és a Dózsa utca, valamint a Batthyány Lajos utcától délre található Széchenyi és Malom utca. Szentgrót történeti magjától délre lévő Külső Város (mai Kisszentgrót) területének történeti része a templomrom környezete és az innen induló ÉD irányú Szabadság utca. Szentgrót és Kisszentgrót közötti területen az úttól K-re már a korai térképeken is látható beépített területrész, mely korábban is majorsági terület lehetett. A központi belterület és Kisszentgrót településrészek napjainkra teljesen összeépültek, Kisszentgrót a korábbi beépített részekhez képest K-i és D-i irányban tovább épült. Aranyod településrész a az 1774-es térkép részlet szerint a Zalabérre vezető út mentén terült el, egyutcás település volt, az útra merőleges kialakítású telkekkel. A 2. katonai felmérés alapján látható, hogy később a település a fő útra merőlegesen bővült, tovább épült, valamint ebből a teresedésből további ÉD irányú utcák épültek be.

2. katonai felmérés (19. század eleje)

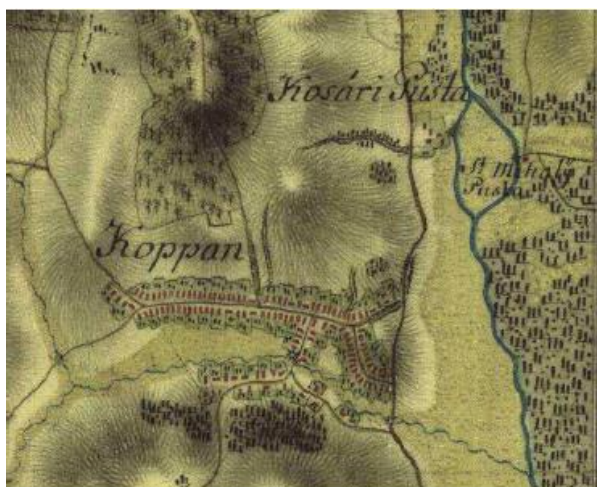

2. katonai felmérés (19. század eleje)

Csáford településrész a zártkertek között egy KNy irányú völgyben bújik meg. A 2. katonai felmérés térképe jól mutatja, hogy az akkori település alapvetően egyutcás szerkezetű volt, ez a Csáfordi utca. A település K-i részén a Csáfordi utcával párhuzamos kialakítású Lombos utca, valamint annak folytatása a Petőszegi utca korábban nem voltak beépítettek. A település Ny-i szélén a mai Csokonai és Vadász utcák szintén beépítetlen területek voltak. A település ezen része ma rendkívül szegény, rossz műszaki állapotú, régi házak a jellemzők.

Tüskeszentpéter településrész a 2. katonai felmérés térképén már ugyanezzel a településszerkezettel látható, mint ma. A 19. század elejei állapot mára csupán a gazdasági területekkel egészült ki a településmagtól északra, illetve délre, a lakóterületi rész változatlan maradt. Korábban a település feltárása Ny-i irányból egy út mentén történt, ez az út a településrész déli részén található, kiteresedett, központi részébe érkezett.

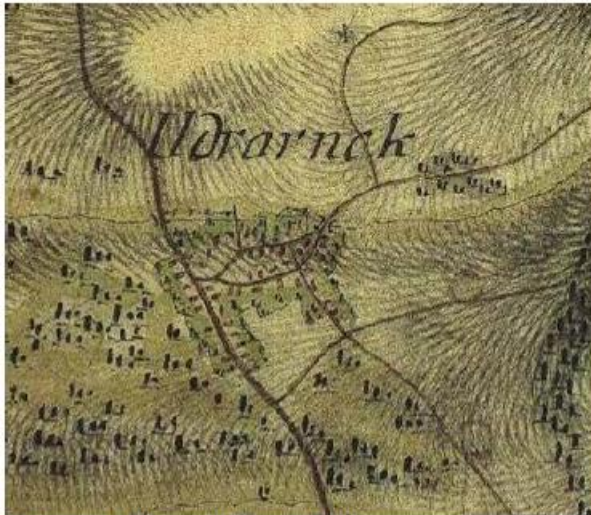

1. katonai felmérés (18. század vége)

2. katonai felmérés (19. század eleje)

Zalakoppány településrész mai településszerkezete a korai, 1. és 2. katonai felmérés térképein már jól kivehető. A falu szerkezete a rendelkezésre álló katonai térképeken szereplő szerkezettel mai s megegyezik, jelentős bővülés, változás nincs.

1. katonai felmérés (18. század vége)

2. katonai felmérés (19. század eleje)

Zalaudvarnok történeti magja a mai templom és környezetében lévő utcák, a Dobó István, a Gyöngyvirág és a Szellő utcák, valamint a Hévízi utca. A 2. katonai felmérés térképén látszik, hogy később a Hévízi és a Dobó utcák déli irányba továbbépültek. A hévízi utcára merőleges, Bem József, Barátság és Zöldmező utcák már későbbi, 20. századi kialakításúak.

1.14.3 Az épített környezet értékei

1.14.3.1 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Zalaszentgrót rendkívül gazdag régészeti lelőhelyekben, amelyet gazdag történelme is indokol. Szentgrót polgárvárosi homokbányájában végzett ásatások során felszínre került leletek - La Tene sírok, kardok, egyéb tárgyi eszközök - elemzése után a régészek arra következtettek, hogy e helyen korábban kelta település létezett. A leletek alapján az is feltételezhető, hogy a település a kelták számára csak átmeneti szálláshelyként szolgált, állandó településre utaló nyomok ugyanis nem kerültek elő. Zalaszentgrót helyén, amely a Zala folyón való átkelésére kiválóan alkalmas pontnak bizonyult, a kelta előzmények után az I. század végétől, a II. század elejétől egészen az V. századig folyamatosan kimutatható a római jelenlét, lelőhelyekre a Zala folyó mindkét partján bukkantak a régészek. A zalai viszonylatban jelentős romanizáció, kő- és téglapítkezés, importkerámia, üveg, sírkő bizonyítja a korábbi feltételezést, hogy a mai Zalaszentgrót helyén állt a Savariától 30, Mogetianától pedig 25 mérföldre lévő Maestriana.

Az egyes régészeti lelőhelyek védetté nyilvánításáról, illetve régészeti védettség megszüntetéséről szóló 22/2007 (III.28) OKM rendelet fokozottan védett régészeti lelőhellyé nyilvánította az ún. Csúszódombot, külterület 0283/2 helyrajzi szám alatt nyilvántartott gyeperdő, valamint a zártkert 3607 helyrajzi szám alatt nyilvántartott erdő és gyeperdő művelési ágú, természetben a Csúszódomb településrészen található ingatlanokat. A régészeti védelem célja az itt található bronzkori erődített település, valamint középkori templom és temető maradványainak megőrzése, a lelőhely kutathatóságának biztosítása.

A hatályos rendezési terv számba vette a régészeti lelőhelyek és a fejlesztendő területek viszonyát Lechner Lajos Tudásközponttól kapott adatok alapján.

1.14.3.2 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

18. századi műemléki épületek

Szentgróttól Ny-ra a Zala-folyó egykori szigetén helyezkedik el a 18. századi késő barokk kastély, mely uradalmi épülethez korban és rendeltetésben kapcsolódik a város területén lévő kiskastély, az egykori istálló és raktárépület és ugyancsak 18. századi a templom.

Városias építészet elhelyezkedése, jellemzői

20. század első feléről ránk maradt épületek

A 20. század 1. feléből ránk maradt városias, kétszintes épületek néhány intézmény és a Batthyány utcában néhány lakóépület. Ilyen a Kossuth utcában lévő iskola, a Dózsa utcában a Városháza és a Rendőrség épülete. A Batthyány és Eötvös utcák sarkán lévő, ma az SH Rekord ruházati cég üzemi épületének egy része, a Batthyány utca É-i oldalán a Korona utcától Ny-ra lévő két épület, melyek közül a második elvesztette eredeti építészeti megjelenését. Ezek az épületek jó minőségben a

kornak megfelelő eklektikus díszítéssel készültek. Egy kivétellel eredeti építészeti arculatuk megmaradt és a jövőben is fenntartható.

20. század 2. felének modern építésze

A 80-as évek közepéig terjedő építési kor részben többszintes, lapostetős telepszerű lakóházakat, részben pedig a város fontos új intézményeit hozta létre. A lakóépületek többségükben egyszerű, tiszta tömegű de rossz építészeti minőségben elkészült épületek, melyek felújítása jelentős minőségi váltást eredményezhet az épületek környezetében. A középületek – Járási Hivatal, Művelődési Ház, iskolák, Áruház – modern épületei a lakóépületekhez hasonlóan előregedtek, jelentős léptékű felújításra szorulnak.

20. század végének, 21. század elejének posztmodern építésze

A 80-as évek közepétől megjelenő építészeti irányok útkeresők, visszanyúlnak a század első felének hagyományaihoz és egyúttal keveredik a közvetlen megelőző építészeti irányelvekkel. E korszak ma már talán kimondható összegző jellemzője a posztmodern stílus. E kor nagyon eltérő, de a korszakot meghatározó épületei a Batthyány utca és Malom utca kereszteződésének Ny-i oldalán lévő sarokház, a Batthyány utca D-i oldalán lévő szoborszerűen elhelyezett diszkó épülete és az utca két oldalán kialakított új üzletsorok, a Művelődési Ház előtti tér D-i lezárása.

Kisvárosias építészet elhelyezkedése, jellemzői

A település jelentős hagyatékkal rendelkezik a 20. század elejének kisvárosias építészetéből. Ezek az épületek az utcával párhuzamos tagolatlan épülettömeggel, tetőzettel, nem túl magas lábazattal, helyenként az épület tömegébe épített kapubehajtóval kialakított zártosrú, vagy zártosrúsodó beépítésűek. Az épületek tiszta aránya, egyszerű tömege visszafogott vakolatdíszítéssel ma is meghatározó arculatot biztosítanak különösen a Batthyány utca D-i oldalának, Malom utcának egy szakaszán, valamint a Kossuth utcán. Ezen épülettípusok között csak néhány gazdagon díszített eklektikus lakóház található.

Az említett kisvárosias építészethez igazodóan kiváló építészeti minőségben jött létre az elmúlt években a Templom tér D-i térfalának új közösségi épülete, mely 21. századi megfogalmazásban tömegében, arányaiban, egyszerűségében követi az előzőekben leírt építészeti arculatot.

Kertvárosi beépítés

20. század 1. feléből származó villaépületek

A 20. század 1. felének, a két világháború közötti időszaknak jellemző hagyatéka a kertvárosias villaépítészet, mely korból és építési formából csak néhány gazdagabb épület maradt napjainkra. Ezeknek az épületeknek a tömegalakításai, homlokzati díszítései többnyire érintetlenül, vagy kisebb sérüléssel megmaradtak napjainkra. Ezek az épületek földszintes, szabadon álló, többnyire előkerttel elhelyezettek, tömegében és homlokzatában tagoltak és gazdagon díszítettek.

Sorházak

A település két utcájában jelent meg kis társasházak, sorházak egy-egy csoportja. A Batthyány utcai épületek a korábbiak, ahol az épületek egységessége mind az építésükkel, mind pedig a továbbélésük során megvalósult, illetve megmaradt. Ennek az építési formának minden hibáját megvalósítva jött létre a Május 1 utca K-i oldalának beépítése, ahol a sorház jellegű épületek kaotikus rendezetlenséget valósítottak meg, részben az építés során eltérő, sok esetben rosszul tervezett épületekkel és azok

utólagos átalakításaival. Ez a példa az építési forma kudarcát jelenti, mely bizonyítja, hogy az egységesség megteremtése és megtartása az eltérő tulajdonok, a rossz, vagy gyenge hatékonyságú szabályozások miatt ebben az építési formában megkívánt egységesség nem hozható létre.

20. század 2. felének családi ház típusai

A század 2. felében nagy tömegben az 1960-as évektől indul meg a családi házak építésének új korszaka. Ez a korszak a sátoztetős kockaház típust valósítja meg nagy tömegben, mely építési kor és típus a legjellemzőbb Szentgrót, Kísszentgrót, Tűskeszentpéter, Aranyod és Zalaudvarnok városrészekben. Az épülettípus magas lábazattal, általában utcafronton két szobával, a homlokzati felülete színezett kőporos vakolattal, tetőzete cserép- vagy palafedésű kontyolt szerkezettel készült. Az egyszerű, szinte egyen típusú épületek esetében sok helyen alkalmaztak a kőporos vakolati felületen különböző geometrikus díszítéseket, az ablaknyílások vakolatkerettel, vagy csempeburkolattal történő dekorálását.

Falusias beépítések

A falusias területeken a 20. század 2. felétől az előzőekben már említett kockaház típusú építkezés a jellemző. A 20. század 1. feléről, a 19. század végéről ránk maradt épületek többnyire szegényes falusias építészetet mutatnak, melynek jellemző épülete az egytraktusos hossz-, vagy hajlított ház, tornác kiegészítés nélkül, tetőzetében többnyire kontyolt végződéssel. A települések közül leghangsúlyosabban Zalaudvarnokon találkozunk a két világháború közötti időszakról különböző mintájú, előregyártott betonkerítésekkel, melyek nagy mennyiségben történő előfordulása karakteres, arculatot meghatározó elem.

1.14.3.4 Műemlék, műemlékegyüttes

A hatályos helyi építési szabályzat örökségvédelemmel foglalkozó 19.§ (7) alapján a műemléki védettségű objektumok és műemléki környezetek az alábbiak:

1. **Dr. Hamburger Jenő lakása**, Plébánia u. 1, hrsz.: 268, műemléki törzsszám: **6778**, munkásmozgalmi emlék
2. **Római Katolikus templom**, Templom tér, hrsz.: 319, műemléki törzsszám: **6537**, barokk, 1753- 58. Belsőben Kanizsai Miklós sírköve, gótikus 15. sz. Barott kápolnájában Madonna-szobor, gótikus, 1500 körül. Berendezés: fő- és mellékoltárok, szószék, rokokó, 1760 körül
3. **Ferences templomrom, 14. sz. harangtorony**, Balatoni út, hrsz.: 1018, műemléki törzsszám: **6538**. Környezete ismert régészeti lelőhely!
4. **Barokk lakóház, raktár, istálló**, Batthyány u. 1., hrsz.: 320, műemléki törzsszám: **6542**, késő barokk, 1790 körül, jelenleg piaccsarnok és üzletek vannak benne.
5. **Szenháromság-szobor**, Templom tér, hrsz.: 318, műemléki törzsszám: **6540**, barokk, 18. sz.
6. **Mittermayer-ház**, Eötvös u. 6., hrsz.:355/1, műemléki törzsszám. **9362**, barokk, 18. sz. Jelenleg Korona étterem.
7. **Gyógypedagógiai Intézet, volt Batthyány kastély**, Zala u. 1., hrsz.: 248, 0364/4, műemléki törzsszám: **6539**, középkori, majd 16-17. sz-i várkastély felhasználásával épült barokk stílusban. Parkja védett.
8. **Kiskastély**, Zala u. 3., hrsz. 251, műemléki törzsszám: **9491**, barokk, 18. sz. Múzeum és lakás.

9. **Római Katolikus harangtorony**, Csáford, Váci u. 1. előtt a Csáfordi útkereszteződésnél; hrsz.: 5276, műemléki törzsszám: **6502**. Barokk, 18. sz. második fele. Átalakítva romantikus stílusban a 19. sz. második felében.
10. **Római Katolikus templom**, Tekenye, hrsz.: 3410, műemléki törzsszám: **6518**. Barokk, 1748. Tornya 1757-ből. Bővítve a 19-20. sz. fordulóján. Berendezés: főoltár, szószék, keresztelőkút, barokk, 18. sz.
11. **Római Katolikus templom**, Tüskeszentpéter, hrsz.: 1505/1, műemléki törzsszám: **6524**. Barokk, 18. sz.
12. **Római Katolikus templom**, Zalakoppány, Kossuth u., hrsz.: 4956, műemléki törzsszám: **6536**. barokk, 1756. Tornya 1757-ből. Bővítve a 19-20. sz. fordulóján. Berendezés: főoltár, szószék, keresztelőkút, barokk, 18. sz.
13. **Hatamov-híd, gyaloghíd**, hrsz.: 0364/4, műemléki törzsszám: 6541

Műemléki Környezet.

- 1 _ 8:** Hrsz: 247 _ 327/1-7; 334/1-2 _ 348; 350-351, 355/1,7,9,13,14; 765/1-2.
- 3:** Hrsz: 1017-1019, 1112, 1201, 1207-1209, 1255/1-3, 1273, 1255/1, 1287, 1288/3-5, 1297, 1355
- 9:** Hrsz: 5258-5259, 5267, 5269, 5275-5278, 5318, 5351, 5358-5360
- 10:** Hrsz:3407-3430
- 11:** Hrsz: 1504-1505/12, 1513-1515, 1530
- 12:** Hrsz: 4739, 4915-4918, 4920-4923, 4926-4932

A helyi építési szabályzatban szereplő műemléki védettségű épületek és építmények megegyeznek a Zala Megyei Kormányhivatal Zalaegerszegi Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal által a rendezési terve felülvizsgálatához előzetes adatszolgáltatásaként megküldött műemlékek listájával. Az egyes műemlékek, illetve a műemléki környezetek részletesen bemutatásra kerülnek a rendezési terv megalapozó vizsgálatában.

1.14.3.5 Helyi védelem

Helyi védettségű épületek:¹

- Plébánia Hivatal
- Plébánia u. 10., hrsz: 348
- Templom tér 5., hrsz: 267
- Templom tér 1, hrsz: 262
- Eötvös u. 8., hrsz. 358/1
- Hotel, Eötvös u. 4., hrsz: 354
- Polgármesteri Hivatal, Dózsa György u. 1., hrsz: 353/1
- Dózsa György u. 3., hrsz: 370/1
- Batthyány u. 3., hrsz: 321/3
- Batthyány u. 3., hrsz: 321/5
- Korona u. 4., hrsz: 326
- Lakóház, Szabadság u. 96., 108.

- Általános Iskola, Kossuth u. 11.
- Templom és parókia, Kossuth u. 15.

Aranyod:

- Lakóház, Hegyi u. 2.
- Lakóház, Aranyodi u. 59.

Csáford: Lakóház, Petőszegi u. 15.

Zalakoppány:

- Lakóház, Templom u. 24.
- Kőkereszt, Koppányi u.

Tekenye: Kőkereszt, Petőfi tér

Tüskeszentpéter:

- Nepomuki Szent János szobor
- Malom

Zalaudvarnok: Templom

Az egyes helyi védelem alatt álló épületek részletesen bemutatásra kerülnek a rendezési terv megalapozó vizsgálatában.

1.14.4 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Általános konfliktusok

A gazdasági és lakóterületek közvetlen szomszédsága a lakóterületek nyugalma, élhetőségét korlátozza. Különösen a zajterheléssel, a közlekedéssel és sok esetben a gazdasági területek rendezetlenségével.

A város területén több esetben található kisméretű, keskeny lakótelkek, melyek öröklésekkel, vagy szegényebb népesség lakóterületeként alakult ki. Ezek a területek a mai életvitelnek, a kertvárosias, vagy falusias beépítésnek nem felelnek meg, ugyanakkor a telkek tulajdonviszonyai a telekredezést szinte lehetetlenné teszik.

A korábban beépült, napjainkra elöregedett és építészetében leromlott városrészek megújítása jelentős társadalmi ellenállásba ütközik, ugyanis az aktív, fiatalabb generáció e területeket nem szívesen választja életterének, e területek megújítása helyett új utcákat, új beépített területeket hoz létre.

Szentgrót városrész épített környezetének konfliktusai

A történelmi városmag eredeti beépítéssel rendelkező területei, a Templom tértől É-ra lévő terület, a Kossuth utca, a Batthyány utcától D-re a Malom utca elöregedett, leromlott városrész, melyek

megújítása várat magára, hasznosítása a történelmi városszerkezetben elfoglalt helyéhez képest alulértékelt.

A Batthyány utca északi térfalát, a Művelődési Ház és tőle K-re lévő tér, valamint a 11. számú lakóépület felszakította. A közelmúltban megépült üzletsor és térlezárás csak részben kezelte a konfliktust.

A Batthyány utca déli térfalát a Széchenyi utcától K-re elbontották és a modern városépítészetnek megfelelően a zárt térfalat megszüntetve alakították ki, megbontva ezzel a történelmi városközpont térszerkezetét.

A Batthyány utca déli térfala mögött kialakult telepszerű beépítés terület előkészítése nem volt konzekvens, a többszintes társasházak közé családházás lakótelek ékelődik. A terület további városépítészeti problémája a gépkocsik elhelyezésének kényszermegoldása, az antagonisztikus ellentmondást hordozó garázsorok elhelyezése.

A Május 1 utca K-i oldalán létrejött sorházak az épületek építészeti minősége, rendezetlensége és utóéletük kaotikussága miatt városképileg értéktelen rész jött létre.

A városrész területén a Gyár utca végén létrejött szlömösödött lakóterület szegény cigány kisebbség lakóterülete, melynek megújítására az ott élők nem képesek.

Aranyod városrész épített környezetének konfliktusai

A városrész É-i történelmi magján keresztül áthalad az országút, mely forgalom az egykor szűken épült településrag élhetőségét lerombolta. Az úthoz közel elhelyezett, régi, egykor jó minőségű épületek alulhasznosítottak, leromlottak, megújításukra az út forgalmi terhelése miatt kicsi az esély. E városrész országúttól K-re lévő területe az országút szintjéhez képest mélyen helyezkedik el és az ottani épületek az út magassága miatt súlyos környezeti terhelést kapnak.

Csáford városrész épített környezetének konfliktusai

A Vadász és Csokonai utcák kisméretű telkeken, szegényes épületekkel beépített, a területek lakossága elszegényedett. E beépített szakaszok helye, telekszerkezete és épületállománya nem alkalmas a terület megújítására, így ott további szlömösödés és hosszú távon a területek kiüresedése várható.

1.15 Közlekedés

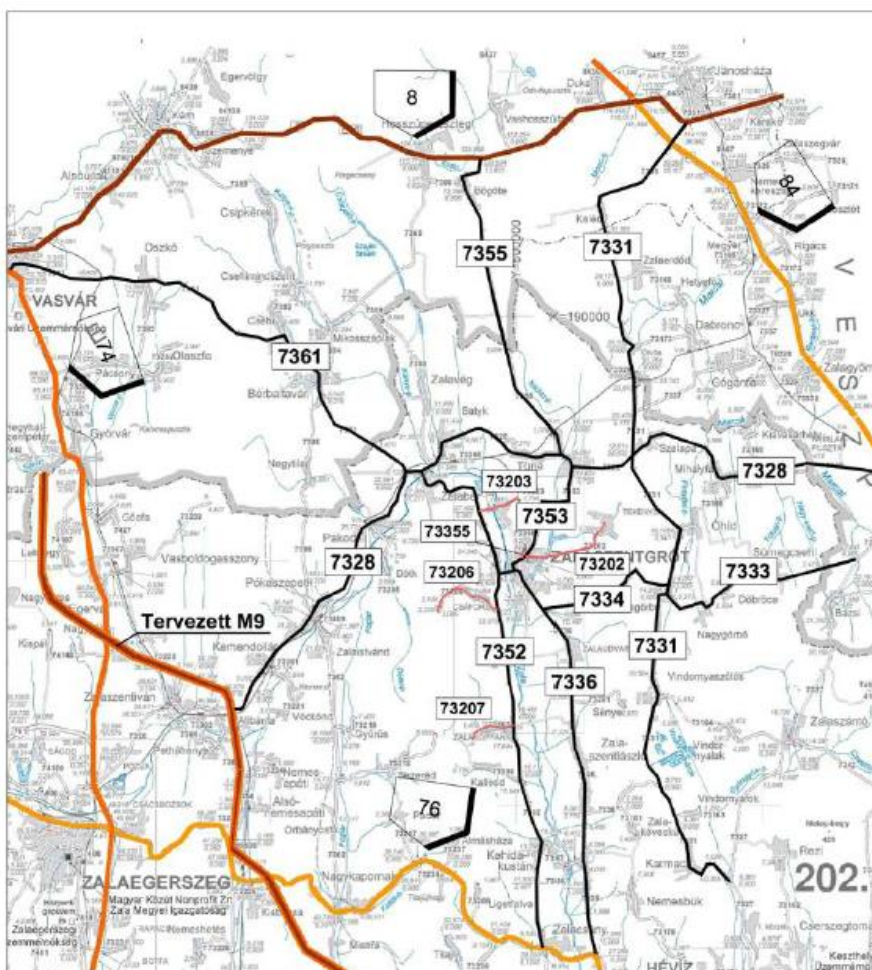
1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Az Országos és Zala Megyei Területrendezési Tervek a térségben tartalmazzák az M9 és M75 sz. gyorsforgalmi utakat és a 76 sz. másodrendű főút új nyomvonalát, melyek a város területét nem érintik.

A városnak közvetlen kapcsolata a gyorsforgalmi regionális közlekedési hálózati elemekkel nincs. A várostól:

- délre található a M7 sz. Budapestet Letenyével összekötő autópálya. Az autópálya leggyorsabban a 7352 j., valamint a 7335 és 7336 j. összekötő utakon és a 76 sz. másodrendű főúti útvonalon érhető el (45km, 43perc).

- északra található a 8 sz. Székesfehérvár – Jánosháza - Rábafüzes elsőrendű főút. Kelet-nyugat irányultsággal. A főút leggyorsabban a 7353 és 7355 j. összekötő utakon érhető el. (20km, 23perc),
- keletre található a 84 sz. Balatonederics – Sárvár - Sopron másodrendű főút, dél-észak irányultsággal. A főút leggyorsabban a 7353 és 7328 j. összekötő utakon érhető el. (20km, 22 perc),
- délre található a 76 sz. Balatonszentgyörgy- Zalaegerszeg- Körmend másodrendű főút, kelet-nyugat irányultsággal A főút elérhető a 7336 és 7335, illetve a 7352 j. összekötő utakon is. (16,5km, 17 perc),
- nyugatra található a 74 sz. Nagykanizsa- Zalaegerszeg- Vasvár másodrendű főút, dél-észak irányultsággal. A főút leggyorsabban a 7328 j. összekötő utakon érhető el. (29km, 31 perc).

38. ábra Térségi közlekedési kapcsolatok (forrás rendezési terv megalapozó vizsgálat)

A térségben található a Bajánsénye–Zalalövő-Zalaegerszeg–Boba vasútvonal, amely a transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal.

A térségben található:

- az Északnyugat-dunántúli kerékpárút hálózat Aranyod, Zalaszentgrót, Kisszentgrót és Zalaudvarnok városrészek érintésével,
- a Termál kerékpárút (Zalabér – Kám – Rum – Sárvár – Szeleste – Bük - Csepreg).

1.15.2 Közúti közlekedés

Zalaszentgrót gerincét a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót, a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér és a 7353 j. Zalaszentgrót-Türje összekötő utak és ezen utakhoz kapcsolódó bekötőutak alkotják.

- A 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő út a 75 sz. Keszthely–Bak-Rédics másodrendű főúttól indul és a 7328 j. Sümeg-Zalaegerszeg összekötő úton ér véget. Dél-észak irányultságú, hossza 31,20 km. A 16+111 km szelvénytől, az a 73208 j. Kallósd bekötő út csatlakozásától lép be Zalaszentgrót közigazgatási területébe. 12,86 km hosszan vezet a közigazgatási határon belül, kilépési szelvénye 28+972, azaz 010272 hrsz-ú közút csatlakozása. Az út érinti és kapcsolatot biztosít Zalakoppány, Csáford és Aranyod városrészek között. Kettő forgalmi sávval rendelkezik. Kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.
- 73207 j. Zalakoppány bekötő út a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő úttól indul, annak a 18+481 km szelvényétől. Kapcsolatot biztosít Zalakoppány városrészsel. Kelet-nyugat irányultságú, hossza 1,48 km. Kettő forgalmi sávval rendelkezik, kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.
- 73206 j. Csáford bekötő út a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő úttól indul, annak a 23+171 km szelvényétől. Kapcsolatot biztosít Csáford városrészsel. Kelet-nyugat irányultságú, hossza 3,34km. Kettő forgalmi sávval rendelkezik, kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.
- 73203 j. Tüskeszentpéter bekötő út a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő úttól indul, annak a 27+422 km szelvényétől. 1+704 km szelvénytől önkormányzati útként folytatódik. Kapcsolatot biztosít Tüskeszentpéter városrészsel. Nyugat-kelet irányultságú. Kettő forgalmi sávval rendelkezik, kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.
- A 7353 j. Zalaszentgrót-Türje összekötő út a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót összekötő úttól indul és a 7328 j. Sümeg-Zalaegerszeg összekötő út összekötő úton ér véget. Délkelet-északnyugat irányultságú, hossza 5,70 km. Zalaszentgrót közigazgatási területéből a 4+780 km szelvényben lép ki. Kettő forgalmi sávval rendelkezik. Kapacitása megfelelő. Vasútvonalat keresztez Zalaszentgrót belterületén a 0+878 km szelvényben.
- 73355 j. Zalaszentgrót állomáshoz vezető út a 7353 j. Zalaszentgrót-Türje összekötő út 0+798 km szelvényétől indul. Dél-észak irányultságú, hossza 0,22 km. Az út a vasútállomástól önkormányzati útként folytatódik. Kettő forgalmi sávval rendelkezik, kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.
- A 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót összekötő út a 7331 j. Karmacs-Jánosházaösszekötő út összekötő úttól indul és a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő úton ér véget. Délkelet-északnyugat irányultságú, hossza 15,20 km. A 9+350 km szelvénytől lép be Zalaszentgrót közigazgatási területébe. Az út érinti és kapcsolatot biztosít Zalaudvarnok, Kisszentgrót,

Zalaszentgrót és Aranyod városrészek között. Kettő forgalmi sávval rendelkezik. Kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.

- 7334 j. Kisgörbő-Zalaszentgrót összekötő út kapcsolatot biztosít a környező településekkel. Keletnyugat irányultságú. A 7334 j. Kisgörbő-Zalaszentgrót összekötő út a 7331 j. Karmacs-Jánosháza és a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót összekötő utak között biztosít kapcsolatot. A 7331 j. úthoz a 14+587, a 7336 j. úthoz a 12+497 km szelvényben csatlakozik. Kelet-nyugat irányultságú, hossza 5,98 km. Kettő forgalmi sávval rendelkezik. Kapacitása megfelelő, vasútvonalat nem keresztez.

Egyéb térségi közutak:

73202 j. Tekenye bekötő út

73166 j. Óhíd bekötő út,

73181 j. Zalaköveskút bekötő út,

73201 j. Sénye bekötő út,

7328 j. Sümeg-Zalaegerszeg összekötő út összekötő,

7331 j. Karmacs-Jánosházaösszekötő út összekötő,

7333 j. Kisgörbő-Bazsi összekötő út,

7335 j. Zalacsány-Zalaszentlászló összekötő út,

7355 j. Túrje-Bögöte összekötő út,

7359 j. Zalabér-Kám összekötő út,

7356 j. Kustány összekötő út.

Üzemanyag töltőállomások találhatóak Aranyod városrész Déli oldalán a 010231, valamint Zalaszentgrót Túrjei és Móricz Zs. utcák kereszteződésénél a 1389/7 hrsz.-ú területen. Zalaszentgrót rendezési tervében a Május 1 és a Mikszáth Kálmán utcák közötti területen kiszabályozott utak, a Szentpéteri utca és a 73203 j. bekötő utat összekötő út, a Szentpéteri utcától nyugatra a Bethlen Gábor és Mező Ferenc utcák folytatásban a kiszabályozott utcák nem valósultak meg.

- Zalaszentgrót egyes városrészei nem kapcsolódnak közvetlenül egymáshoz. Zalaszentgrót városközpontjához jelenleg 5 különálló és egy szomszédos városrész tartozik.
- Zalaudvarnok a városközponttól délre található a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót összekötő út mentén,
- Zalakoppány a városközponttól délre található a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő út és a 73207 - Zalakoppány bekötő út mentén,
- Tüskeszentpéter a városközponttól északra található a 73203 Tüskeszentpéter bekötő út mentén, mely megközelíthető a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér és a 7353 Zalaszentgrót-Túrje összekötő utakon,
- Kiszentgróta városközponttól délre található a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót összekötő út mentén, Csáford a városközponttól délnyugatra található a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő út és a 73206 Csáford bekötő út mentén,
- Aranyod a városközponttól nyugatra található a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér összekötő mentén.

Zalaszentgrót közúti közlekedési hálózatának gerincét a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót, a 7352 j.

Zalaapáti-Zalabér és a 7353 j. Zalaszentgrót-Türje összekötő utak és ezen utakhoz kapcsolódó bekötőutak alkotják.

A 7352 j. összekötő úthoz csatlakozik a 18+481 km szelvényben csatlakozik a 73207 j. Zalakoppányi bekötőút, a 23+171 km a szelvényben 73206 j. Csáford bekötő út és a 27+422 km szelvényben a 73203 j. Tüskeszentspéter bekötőút. A 7353 j. összekötő úthoz csatlakozik a 0+798 km szelvényben a Zalaszentgrót állomáshoz vezető út, a 0+893 km szelvényben a 73202 j. Tekenye bekötő út. A többi önkormányzati út ezekhez az utakhoz csatlakozik. Az úthálózat hierarchiája szerint gyűjtőút szerepet ezen országos közutak töltek be. A jellemző közlekedési irányok is erre az útra vezetnek. Az utak vonalvezetése kedvező. A kiépítettség megfelelő, kapacitásuk jó.

Közúti-vasúti keresztezés található Tüskeszentspéter városrész Szív utcáján (jelzőtáblával biztosított), a 7353 j. úton azaz Zalaszentgrót városrész Kossuth Lajos utcáján (teljes sorompóval biztosított), valamint ipari vágány keresztezi a 715 hrsz.-ú utat.

Az összekötő utak csomópontjai közlekedésbiztonsági szempontból nem kedvezőek. A városban található további csomópontok (útcsatlakozások) egyszerű útcsatlakozásként épültek ki.

Jelentős műtárgy a 7336 j. összekötő út és Zala folyó csatlakozásában található, kisebb hidak, műtárgyak a Csáfordi patak, Zalaszentgróti-patak, Nádas-patak, valamint a csatornák és árkok közúti kereszteződéseiben találhatóak.

A települési úthálózat jól illeszkedik a település szerkezetbe.

A településen jellemző az átmenő forgalom, melyet az összekötő utak vezetnek le. A forgalom lefolyása kedvező, fő iránya észak-déli irányultságú.

A településközi összekötő utak kiépítetlenek.

1.15.3 Közösségi közlekedés

1.15.3.1 Közúti

A közúti közösségi közlekedést a Volán társaságok autóbuszai bonyolítják. Autóbusz megállóhelyek, buszforduló vagy állomás 23db helyszínen érhető el a város közigazgatási területén. Zalaudvarnokon 2db, Zalakoppányon 5db, Tüskeszentspéteren 3db, Kísszentgróton 2db, Csáfordon 4db, Aranyodon 2db és Zalaszentgróton 5db. Helyi járatú közforgalmú közlekedés a településen nincs.

1.15.3.2 Kötőpályás

térségi vasútvonalak:

- Tapolca–Ukk vasútvonal és a
- a Zalabér-Batyk–Zalaszentgrót vasútvonal. A vonalon 2007. március óta szünetel a személyforgalom.

A szintbeni közúti-vasúti átjárók kiépítettsége kedvezőtlen. A vasútvonal vonalvezetése jó. A városban egy állomás és egy megállóhely található.

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kiépített kerékpárút található a város keleti területén, valamint a Batthyányi Lajos utca és 7336 j. összekötő út mentén. A kerékpáros forgalom jellemzően Déli irányába mutat, ezen kívül jellemző a településen belül és a zártkert irányába történő kerékpározás. A városrészek között és a városrészeken belül a kerékpárutak nincsenek kiépítve, a belső úthálózat a településen belüli kerékpározásra csakrészben megfelelő. Gyalogos forgalom fő irányai az összekötő utak mellett található. A gyalogos közlekedés létesítményei hiányosak.

1.15.5 Parkolás

A parkolás a közintézmények és szolgáltató létesítmények környékén megoldott, a parkolások a közút üzemét nem veszélyeztetik. A parkolás a városban ingyenes.

1.16 Közművesítés és elektronikus hírközlés

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A vezetékes vízellátás a Zalaszentgróton teljesen kiépült, minden lakásban elérhető a városban. A vezeték hosszát és a bekapcsolt lakások arányát illetően nem történt számottevő változás az elmúlt években, a bővülés az új lakásépítésekhez kapcsolódott. A városban a szolgáltatást az AQUAZALA KFT. biztosítja a zalaszentgróti vízbázisból.

A közüzemi ivóvízvezeték hálózat hossza a településen jelenleg 76,4 km, a hálózatba bekapcsolt lakások száma 3033 db. A település teljes ivóvízhálózata kiépült, a fejlesztési koncepciókban a vízminőség megőrzése biztosítása kerül előtérbe. A vízminőség védelme az általánosan terjedő elszennyeződés következtében egyre fontosabb feladat. A jövő feladata a vízbázisok fokozott védelmének biztosítása.

A fejlesztési területek, lakóterületek vízellátása a regionális hálózatra való csatlakozással, és a jelenlegi hálózat bővítésével biztosítható, legalább NA 100 vízvezetékekkel.

Tűzoltóvíz biztosítás:

A település belterületén meglévő tűzvízcsap hálózat biztosítja a tűzoltáshoz szükséges oltóvizet. A településen található tűzcsapok átmérője NA 100-as. A tűzcsapok egymáshoz viszonyítva maximum 200m-re vannak elhelyezve. A szükséges vízmennyiség a település vízvezetékéről biztosítható.

Hévízi vízbázis védelme:

A Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Rt. 7624/1/32/1984. témaszámon meghatározta a hévízi gyógyvíz védőövezetét, az azokon szükséges védelmi intézkedésekkel együtt. Négy védőövezeti zónát határozott meg, amelyek közül Zalaszentgrót a 2/b. védőövezeten helyezkedik el.

2/b. Védőövezet:

Törésvonalakkal lehatárolt terület, ahol a karsztos képződményeket már vastagabb fedő rétegek takarják. A fedő pliocén és pleisztocén rétegek vastagsága már meghaladja a 100 métert. A korlátozások nem vonatkoznak a pliocén és pleisztocén rétegekre.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A szennyvíz közcsatorna hálózat hossza a településen mintegy 45,2 km, amelynek teljes egésze elválasztó rendszerű, gravitációs üzemű, műszaki szükséglettől függő darabszámú szennyvíz átemelővel épült, amely fogadja a városrészekén túl Zalabér, Pakod, Batyk és Zalavég szennyvizeit is.

A hálózat üzemeltetője szintén az AQUAZALA Közszolgáltató Koncessziós Kft. A szennyvízcsatornahálózatba 2013 évi nyilvántartás alapján 2260 lakás van bekapcsolva.

A szennyvíztisztító telep kapacitása 2500 m³/d . A telep jelenlegi kihasználtsága kb. 95%-os. A tisztított szennyvíz befogadója a Zala folyó , a település az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területéhez tartozik.

A település fejlesztési tervei között szerepel Zalakoppány városrész szennyvízhálózatának kiépítése, amelyre vízjogi engedéllyel rendelkező terv készült, a megvalósítást pályázati pénzből tervezi az önkormányzat. A fejlesztés megvalósításához szükséges a szennyvíztisztító telep kapacitásának növelése.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A város csapadékvizeinek fő befogadója a Zala folyó, mely a Magyar Állam tulajdonában, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében áll. További közcélú befogadónak a Zalaszentgróti patak, a Zalaudvarnoki patak, a Csáfordi patak, az Aranyodi patak, a Tekenyei patak (Kis-Balatoni és Zalamenti Víztársulat kezelésében), a Kanizsa patak és a Nádas patak (FVM Zala megyei Földművelésügyi hivatal kezelésében) továbbá a kapcsolódó vízlevezető árkok tekinthetők.

A településfejlesztés során egyik fontos feladat a csapadék elvezető árokrendszer teljes kiépítése, illetve a meglévő árkoknak a karbantartását is meg kell oldani. Zalaszentgrót topográfiai adottságát tekintve viszonylag sík terepen fekszik, területét csak kisebb dombocskák szabdalják. Így a lefolyó felszíni vizek kevés hordalékot szállítanak.

A beépített területekről a csapadékvíz el kell vezetni. Zalaszentgrót településmagjában az árkok és a zárt csapadékvíz csatornák viszonylag rendezettek, de részben eltömődtek, folyamatos tisztításuk, karbantartásuk, a magas útpadka eltávolítása szükséges.

A kisebb vízfolyások és a nyílt árkok kezelése a Zalaszentgróti Polgármesteri Hivatal feladatkörébe tartozik.

Fontos a nyílt árokrendszer teljes körű kiépítése, majd folyamatos karbantartása. Az utcák nyomvonalát követve kell az árokrendszert kialakítani. A rétegvonalakkal párhuzamosan haladó utcáknál, mint övárkokat kell kialakítani az árkokat.

Új út csak csapadékvíz elvezető csatornával épülhet, továbbá a belterületen a nyílt árokhalozatot folyamatosan csapadékvíz elvezető csatornahálózattal kell kiváltani.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

A villamos főelosztó hálózati szerepet a térségben 22 kV-os szabadvezetési hálózat látja el, melyet üzemszerűen a kb. 17,0 km-re lévő Sümeg 132/22 kV-os állomásból táplálnak.

További lehetséges táppontok, melyekből a táplálás ideiglenesen, korlátozott teljesítménnyel biztosítható, a Zalaegerszeg és Keszthely 120/22 kV-os állomások.

A település villamosenergia-ellátását az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. szolgáltatja. A város villamosenergia-ellátása a 22 kV-os légvezetékes hálózaton, és az arra csatlakoztatott 39 db 22/0,4 kV-os oszlop transzformátor állomásokról történik.

A város jelenlegi villamos energia igénye kb. 6,0 MW

A város legnagyobb ipari fogyasztója a COCA-COLA Üzem, mely a fenti teljesítményből 4,0 MW-ot igényel.

Zalaszentgrót város villamosenergia-ellátása jelenleg sem üzembiztonság, sem fogyasztói igény kielégítése szempontjából nem megfelelő.

A szükséges villamos teljesítményt a jelenlegi 22kV-os hálózat nem tudja az elvárt műszaki paraméterek mellett biztosítani.

Új 132/22 kV-os táppont kiépítése szükséges, melynek területe a jelenlegi KÖF kapcsolóállomás mellett biztosított, a távvezeték kivitelezése megkezdődött. Az állomás elkészülte és üzembe helyezése 2020. évben várható.

A településen a 0,4 kV-os kisméretű, és a 22 kV-os közepesméretű hálózatának 90% szabadvezetékes formában üzemel szükséges lenne földkábelrel kiváltani ezeket.

A zártkerti és külterületi szőlő „hegyeken” az elmúlt évek során megnőtt villamos energiafogyasztás miatt a meglévő, kis kapacitású 0,4kV-os szabadvezetékes hálózatok túlterhelődtek. Számos helyen a szabványban előírt feszültség nem biztosítható. A felmerült problémák csak táppontok, új transzformátor állomások beszerzésével oldhatók meg.

A vezeték gázszolgáltatás 1984 óta elérhető a városban, s ezt követően folyamatosan nő az ellátott lakások, ingatlanok száma. A városban a gázszolgáltatást az E.ON Közép-Dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. Zalakoppány városrész Zalaszentgrót és térsége rendszeréhez tartozik, melynek szolgáltatója a Magyar Gázszolgáltató Kft. 2013-ben a település ellátását 65,5 km hálózat szolgálta, melyre 2631 háztartási fogyasztó csatlakozott, s szinte mindegyikük a gázt lakásának fűtésére is használta. A gáz árának, a lakások korszerűsítésének és az időjárási körülmények hatására a lakossági felhasználás az

elmúlt években elsősorban a rákötések számának növekedése révén emelkedett, az évtized végen pedig ennek ellenére is mérséklődött.

Zalaszentgrót közigazgatási területén húzódik végig az országos gerinchálózatra csatlakozó nagyközépnomású gázvezeték. A nagy-középnomású vezeték szállítja a földgázt a település határában telepített gázfogadó-nyomásszabályzó állomásig. A település Zalaszentgróton és Tüskeszentpéteren található gázátadó állomásról, nyomáscsökkentőkön keresztül kapja a földgázt középnomású hálózaton.

Zalaszentgróton a vezetékes földgázellátás, a belterületen 100%-osan kiépült. Fejlesztésekre, gerincvezeték kiépítésre a külterületi lakott épületek földgázellátásának biztosításánál szükséges.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei, önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az 1.10.7 Energiagazdálkodás pontban bemutatásra kerültek az egyes intézmények energetikai jellemzői. Megújuló energia alkalmazására nem került sor a közelmúlt fejlesztései során, azonban az önkormányzat törekszik a következő időszak fejlesztési forrásai terhére ezek megvalósítására, illetve a meglévő épületállomány további energetikai racionalizálására, hogy a fenntartási költségei csökkenjenek, és ezzel pályázati önerőként felhasználható forrásokhoz jusson.

1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Elektronikus hírközlési tevékenységet az alábbi szolgáltatók végzik a városban:

Helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás:

- Magyar Telekom Nyrt.,
- GTS Hungary Távközlési Kft.
- Novotron Informatikai Zrt.
- Invitel Távközlési Zrt.
- UPC Magyarország Kft.

Mobil rádiótelefon szolgáltatás

- Magyar Telekom Nyrt. T-Mobile
- Telenor Magyarország Zrt.
- Vodafone Magyarország Zrt.

Műsorszórás

- Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt.

Magyar Telekom rézvezetékes, beszéd-célú hálózata teljes mértékben lefedi a településeket, kapacitása elegendő. Problémát jelent az egyes városrészek nagy távolságból adódó Internet sávzélességének szűkössége, melyen kihelyezett VDSL (nagy sávzélességű digitális előfizetői vonal) eszközök telepítésével, vagy FTTx (optikai hálózat az otthonokig) hálózat kiépítésével lehetne segíteni.

Az Invitel kábel TV hálózata Zalaszentgrót, Kisszentgrót és Aranyod városrészeket lefedi, azonban a többi városrész ellátatlan. A településen jelentős számú parabolaantenna található.

1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1 Talaj

Mivel változatos dombvidéki a vizsgált terület, ezért a vizsgált térségre jellemzőek a 12-17% feletti lejtőkategóriájú területek, melyek elsősorban zártkerti területek, illetve erdővel, valamint szőlő és gyümölcsültetvényekkel borítottak. Erózió-, és defláció veszélye inkább a szántóként művelt 12-17% feletti lejtőkategóriájú területeken állhat fenn.

A mezőgazdasági területeket a nagyüzemi termelők mellett a kis területekkel rendelkező földtulajdonosok művelik, ezért fokozott figyelmet igényel az egyes termelők műtrágya, vegyszer, és növényvédőszer használata, azok megfelelő minőségű és mennyiségű, környezetkímélő alkalmazása, valamint egyre inkább előtérbe kerül a földhasználók képzése és továbbképzése is.

A talajra, ezzel együtt a felszíni és felszín alatti vizek minőségére a mezőgazdasági (állattartás, intenzív növénytermesztés) tevékenységeken felül jelentősebb hatással bíró tevékenységekkel, nevezetesen mezőgazdasági területen történő kommunális szennyvíziszap elhelyezéssel Zalaszentgrót

Város Önkormányzata (részben Túrje területére) és az Aquazala Kft. rendelkezik Zalaszentgróton, hígtrágya termőföldön történő elhelyezésre feljogosító engedéllyel pedig egy gazdálkodó rendelkezik Tekenyén

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek

A terület felszíni vízfolyásokban és állóvízben rendkívül gazdag, melynek következtében sokszínű növény- és állatvilág alakult ki. A város legjelentősebb vízfolyása a Balatont tápláló és a megyének is nevet adó Zala folyó (kiszívfolyás). Mivel sok lebegtetett hordalékot sodor magával, esőzések gyorsan megárad, de hamar le is apad. A város közigazgatási területén a Zala jellemzőbb mellékvei a Nádaspatak, Tekenyei-patak, Aranyodi-patak, Csáfordi-patak, Zalaszentgróti-patak, illetve a Zalaudvarnoki patak.

A felszíni vizek védelme szempontjából a város közigazgatási területe érzékeny területnek minősül mind a Települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet (érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területe), mind pedig a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet szerint (nitrát-érzékeny terület).

A kiszívfolyások vízminőségi állapota nagyon heterogén, a helyi körülményektől függően tiszták, vagy szennyezettek. Zalaszentgrót legjelentősebb állóvize a Nádas- és Tekenyei-patakok vizére támaszkodó halastavak, melyeknek együttes vízfelszíne mintegy 6,5ha nagyságú. A tó vízminőségét

elsősorban a vízgyűjtőterületen folyó intenzív mezőgazdasági művelés, másodsorban pedig a horgász tevékenység befolyásolja kedvezőtlenül.

A felszíni vizekre jelentősebb hatást gyakorolhatnak a mezőgazdasági tevékenységen (mind a növénytermesztést, mind az állattartást beleértve) felül: az üzemelő halastórendszer, a közlekedési létesítmények csapadékvizei, valamint a termálfürdő használtvizei és a szennyvíztisztító kibocsátása.

Felszín alatti vizek

A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken 1960-1990. között nagy mennyiségű műtrágyát, valamint gyom és rovarirtó szert használtak. Ezek a műtrágyák és permetszerek nagyon jól oldódnak a vízben, így a csapadék beszivárgásával könnyen eljutnak a talajvízbe. A lebomlásuk viszont oxigén szegény környezetben nagyon lassú. 1990 után gazdasági okokból a kemikáliák felhasználása nagy mértékben csökkent, azonban 2000 után ismét emelkedő tendenciát mutat. A művelt területek alatt sok helyen a nitrát és peszticid szennyezés határérték feletti, vagy a határérték közelében van.

Valamivel kedvezőbb helyzetben vannak a kiemelt dombos területek, ahol a mélyebben elhelyezkedő talajvíz feletti vastagabb fedőréteg a szennyezés egy részét visszatartja. A mezőgazdaság talajvíz szennyező hatása azonban itt is egyértelműen kimutatható. Ritka kivételektől eltekintve a mezőgazdaságilag művelt területek alatti talajvíz gyakorlatilag ivásra nem alkalmas. Az ivóvízkivételre használt mélyebben található rétegvizek azonban utánpótlásukat a felszín felől a szennyezett talajvízből kapják.

A felszín alatti vizek csak a szerkezeti medencékben és a széles talpú völgyekben található 2-4 m között, egyebütt ennél mélyebben. Így az Alsó- és Felső-Zalavölgyben 2-4 m között mindenhol elérhető és mennyisége is jelentős. A Zalaapáti-háton és a Zalavári-háton a magasabb dombvonulatokon nincs összefüggő talajvízszint, az alacsonyabb térszinteken 4-6 m között elérhető. A völgyekben a talajvízszint magassága megegyezik a Zala völgyében mért értékekkel. A talajvizek nátrium-magnézium-hidrokarbonátos jellegűek, szulfáttartalmuk 60-300 mg/l, amiből két dolog következik. Egyrészt a talajvizek agresszivitása még elviselhető, az építkezéseknél nem igényel különösebb alapozást, másrészt a magas szulfát- és nitrát-tartalom miatt alkalmatlan az ivóvízként való használatra.

A rétegvizek mennyisége 1-105 l/s km². Az ártézi kutak mélysége általában kevesebb 100 m-nél és a települések ivóvízellátásában játszanak fontos szerepet nagy vízhozamukkal. Hozzávetőleges becslések szerint a felszíni és a felszín alatti vízkészletek kihasználtsága a régióban 30-40 % közötti.

A város szennyeződés-érzékenységi szempontból érzékeny területnek számít.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségének egyik meghatározó tényezője a települési légszennyezési kibocsátás. A kisebb városokhoz hasonlóan a légszennyezőanyag kibocsátások elsősorban a lakossági és közületi tüzelőanyag (jellemzően gáz, és fa) felhasználáshoz, a közlekedésből adódó levegőszennyezéshez, valamint kisebb mértékben az ipari létesítményekhez és szolgáltatói tevékenységekhez kötődnek, melynek hatásait tompíthatja, illetve ronthatja a város környezeti adottsága.

Zalaszentgróton, és térségében légszennyezőanyag kibocsátás szempontjából a közúti közlekedés a meghatározó, a vasúti légszennyezés jelenleg nem releváns, mivel a Zalabér-Batyk–Zalaszentgrót vasútvonalon vasúti közlekedés szünetel.

A közúti közlekedésből adódó légszennyezést jellemzően az összekötő úthálózatból adódó közlekedés jelenti, pl. Karmacs, Zalaapáti, Zalabér, illetve Túrje irányába. Zalaszentgrót közlekedésből adódó

légszennyezettsége – közlekedési szempontból sajátos perifériális elhelyezkedéséből adódóan – a hasonló nagyságú városokhoz képest kedvezőbb.

A város közigazgatási területén gazdasági, illetve ipari tevékenység nem működik olyan mértékben, hogy az jelentősen befolyásolná annak levegőminőségét. A levegőterhelés mértéke nem jelentős, hiszen Zalaszentgrót jellemzően nem ipari jellegű kisváros (különösen a téglagyár, sajtgyár és az építőipari szövetkezet megszűnését követően).

A városban levegőterhelést jelentenek még a lakossági fűtés során jelentkező kibocsátások, hiszen a vezetékes gázellátás fokozatosan egyre népszerűbbé vált. Ennek ellenére a gázzal ellátott lakások esetében is egyre jelentősebb számú a vegyes tüzelés használata – mivel a lakosság a korábbi tüzelő berendezéseit is használja az energiaárak fokozatos emelkedése miatt –, melynek várható következménye a légszennyezés időszakos emelkedése.

A lakossági fűtésből származó légszennyező-anyagok mennyisége nem számottevő, az egyéb tüzelési módokból származóan lokális levegő-szennyezettségi problémák kialakulhatnak. A városban ülepedő por csak hosszantartó, száraz időben érzékelhető.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

Zalaszentgrót zajhelyzetének vizsgálata során – mint minden település vizsgálata során – három fő területre kell kitérni, melyek a közlekedés, az ipari/gazdasági tevékenységek, valamint a kulturális- és szórakoztatóipar.

Ezek közül a települések környezeti zajhelyzetét döntő módon – nagy általánosságban – a közlekedés határozza meg. A város földrajzi elhelyezkedéséből adódóan – zajterhelés szempontjából jelentős hatással bíró – átmenő forgalom nem számottevő. Elsősorban a térségi közlekedési kapcsolatok dominálnak, mind személyforgalom, mind pedig teherforgalom (mezőgazdaság, ipar, kereskedelem) tekintetében.

Ugyan a Zalabér-Batyk–Zalaszentgrót vasútvonalon vasúti közlekedés szünetel. Azonban a közúti közlekedés zajhatása mellett számolni kell a vasútállomáson és a településen átmenő vasúti közlekedés hatásával is, annak ellenére, hogy a vasúti közlekedés jelenleg szünetel. A közlekedés Európai Unió szintű tervezett átstrukturálódásával nagyobb hangsúlyt kaphat a vasút (pl. a térségben húzódó Órihodos – Bajánsenye - Boba viszonylat) melynek esetleges hatásai nem hagyhatók figyelmen kívül.

Az üzemi vagy szolgáltató jellegű létesítmények zaja csupán lokálisan hat, így a lakosságnak csupán kisebb részét érinti. A településen jelentős zajvédelmi problémát, határértéket meghaladó zajkibocsátást információink alapján üzemi létesítmény nem okoz. A Felügyelőség tájékoztatása alapján a zajkibocsátási határérték határozattal 12 telephely rendelkezik Zalaszentgrót területén.

A település nagyobb részét is érintő zajvédelmi problémát okozó rendezvények, események ritkán kerülnek megrendezésre Zalaszentgróton.

1.17.5 Sugárzás védelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h). A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra. Ez a szint a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévő emberek veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére.

A sugárzásterhelés Zalaszentgrót esetében reális veszélyforrást nem jelent jelenlegi ismeretink szerint.

1.17.6 Hulladékkezelés

A város területén keletkező nem veszélyes hulladékok begyűjtését, szállítását, a ZALAI SPA Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Zrt. mint közszolgáltató végzi. A városban hulladéklerakó nem működik. A szelektív hulladékgyűjtés elősegítése érdekében a településen egy helyszínen működik hulladékudvar.

Az illegális hulladéklerakás, hulladékelhagyás, illetve az okozott problémák megszüntetése, a felszámolás az ország többi településéhez hasonlóan változó intenzitással okoz kisebb-nagyobb feladatot a város és vonzáskörzete számára.

A Felügyelőség tájékoztatása alapján azok a telephelyeken, amelyek hulladékgazdálkodásra vonatkozóan éves adatszolgáltatásra kötelezettek, évente mintegy 25-40 tonna veszélyes-, és 0-830-510 tonna nem veszélyes hulladék keletkezik, a 2009-2012. évek közötti időszak adatai alapján csökkenő tendenciát mutatva.

A keletkező, kezelendő hulladékok között – a települési hulladékon felül – a fahulladékok, a csomagolási hulladékok, az emésztőgödörből és a szennyvíztisztításból származó iszap, valamint a használt gumiabroncsok találhatók.

Zalaszentgrót város közigazgatási területén a közszolgáltatón felül a Zalai Huke Hulladékkezelési Kft rendelkezik veszélyes és nem veszélyes hulladék begyűjtésre vonatkozó engedéllyel.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

A város a magyarországi kisvárosokéhoz hasonló környezeti állapottal rendelkezik. Abban, hogy a térség természeti-környezeti állapota jónak mondható, a természeti adottságokon túl jelentős szerepet játszottak a térség sajátos gazdasági-társadalmi folyamatai. Az a tény, hogy a környék a "végek vidéke" egyszerre előny és hátrány. Gazdaságilag elmaradott, az infrastruktúráis fejlesztésből

kihagyott térség, mely kedvező hatású a biológiai sokféleségre, a környezeti, természeti értékek megmaradására.

1.17.8 Árvízvédelem

A település területén árvízzel veszélyeztetett terület határolható le a Zala folyó völgyében, amely területet a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján az 1987-es árvíz kiöntési vonala határoz meg. az új rendezési terv a veszélyeztetett területen belül nem jelöl ki fejlesztési területet, azonban a korábbi fejlesztési terület esetében árvízvédelmi védőművek megépítését irányozza elő.

Belvízvédelmi szempontból kedvező adottságokkal rendelkezik a település, mindez a hidrogeológiai, domborzati viszonyoknak, a település talajtani adottságainak, illetve a talajvíz mélyebb elhelyezkedésének köszönhető, lakóövezeti belvízzel elöntött területek nem fordulnak elő a településen.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Általánosan elmondható, hogy környezeti konfliktusforrás jellemzően a lakóövezetek ipari–gazdasági–mezőgazdasági övezetekkel határos területein, illetve az elhagyott illegális hulladékok következtében jelentkezik.

A térség, így Zalaszentgrót sajátos földrajzi helyzetéből, adottságaiból adódóan környezetvédelmi konfliktusok szempontjából az egyik legfontosabb tényezőnek számító jelentős ipari területekkel nem rendelkezik. Különösen igaz ez a korábban működő – pl: téglagyártás, sajtgyártás – üzemek megszűnését követően, jelentősen csökkentve ezzel a konfliktusforrások lehetőségét.

A meglévő, működő telephelyekkel kapcsolatosan – önkormányzati és felügyelőségi tájékoztatás alapján – az általánosan időnként előforduló egy-két szembenálló fél esteit leszámítva, kirívó konfliktushelyzet nem tapasztalható. Ugyanez elmondható a mezőgazdasági tevékenységre vonatkozóan is. Az előforduló környezeti konfliktusok nem mindig, sőt, általában nem jelentik a környezet károsítását is, hanem elsősorban az ellenérdekű felek (pl. lakó-gazdálkodó) érdekeinek ütközéseit jelentik.

A környezetvédelmi hatósági egyeztetések alapján az elmúlt években a jelentősebb bírságtételek természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási és vízszennyezési bírságokból tevődtek össze.

1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

A településtől északra hirtelen kanyarulattal délre tartó Zala-folyó völgye árulkodóan utal arra, hogy a morfológiai viszonyok fiatal szerkezeti mozgások utáni intenzív eróziós folyamatokkal alakultak ki. A város valójában olyan aszimmetrikus völgyben található, amely a tágabb környezetet alkotó Zalaidombvidéket is megosztja. Magyarország kistáj katasztere ennek megfelelően – Zalaszentgrót igazgatási területére is kiterjedve – önálló egységnek tekinti a folyó közvetlen környezetét (mint Alsó-Zala-völgy), míg annak keleti oldalára a Zalavári-hátat, továbbá a nyugati oldalára a Zalaapáti-hátat helyezi.

A jelzett kistáj érintkezési sávjának megfelelően a település igazgatási területén jelentős az egyes területrészek közötti szintkülönbség is, hiszen a Zala környéki mélyvonalhoz (+116-120 m Bf.) viszonyítva a nyugati külterületen + 275 m Bf. magasságú tetőszint is található, továbbá a jelzett minimum és maximum értékek közötti távolság kb. 1,5 km. Ezzel ellentétesen a város keleti részletében jóval alacsonyabb és kiegyenlítettebbnek mutatkozik a felszín, tehát így a település történelmi városrészének kialakulása a folyóvizek hordalékaival is feltöltött területrész igénybevételével történt.

Az Országos Felszínmozgásos Kataszterben Zalaszentgrót területére vonatkozóan 2 db mozgásos helyszín rögzítésére került sor, amelyek Aranyod városrész közelében magasodó Juc-domb területén, pontosabban keleti oldalán mutatkoztak. A felszínmozgásos területeken kúszás és omlás alakult ki korábban. Ezek oka a felszíni és felszínhez közeli kőzettér átázása.

1.18.2 Vízirajzi veszélyeztetettség

A7 1.17.8 pontban került bemutatásra.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

A Bányakapitányság adatszolgáltatásában két agyagbánya területét és két CH kút elhelyezkedését küldte meg a területek koordinátaival, ezek a rendezési tervben jelölésre kerültek, jelent stratégiában foglalt elképzeléseket nem érintik.

1.20 Városi klíma

A térség klimatikus viszonyai az 1.12.1.3 pontban kerültek bemutatásra. A város vonatkozásában nem tapasztalható olyan hatás, ami miatt a város klíma az ott leírtaktól eltérne

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1 Településhálózat

A város Zala megye északi részén (Nyugat-Balaton régió), Keszthelytől és a megyeszékhelytől, Zalaegerszegtől mintegy 30 km-re található.

Zalaszentgrót a nyugat és közép-Dunántúl határán, a Balaton északnyugati csücskének közelében, a Zalai dombtság területén fekszik. A település a Zala folyó mellett elterülő változatos domborzati viszonyokkal rendelkező térségben található, Sümeg és Zalacsány felől egyaránt jól megközelíthető.

A Zalaszentgróti járás mind Vas, mind Veszprém megyével határos, országhatárral nem érintkezik, településszáma 20.

Az OFTK alapján Zalaszentgrót egy belső periférikus térség, amelyet délről a Balatoni agglomeráció, nyugatról Zalaegerszeg agglomerációja, míg északról és keletről városhiányos térség zár körbe.

Zalaszentgrót térsége jellegzetesen aprófalvas térség, melyben **egyetlen város** található, **Zalaszentgrót, amely** a járás központja. Zalaszentgrót vonzáskörzete a járás településeire (Batyk, Döbröce, Dötk, Kallósd, Kehidakustány, Kisgörbő, Kisvásárhely, Mihályfa, Nagyörbő, Óhíd, Pakod, Sénye, Sümegcsehi, Szalapa, Tekenye, Türje, Zalabér, Zalaszentgrót, Zalaszentlászló, Zalavég) terjed ki azzal, hogy a térség déli területei Keszthelyhez és Hévízhez, nyugati területei Zalaegerszeghez kapcsolódik, ami kiterjed mind a hivatali ügyek intézésére, mind a foglalkoztatási szerepkörre.

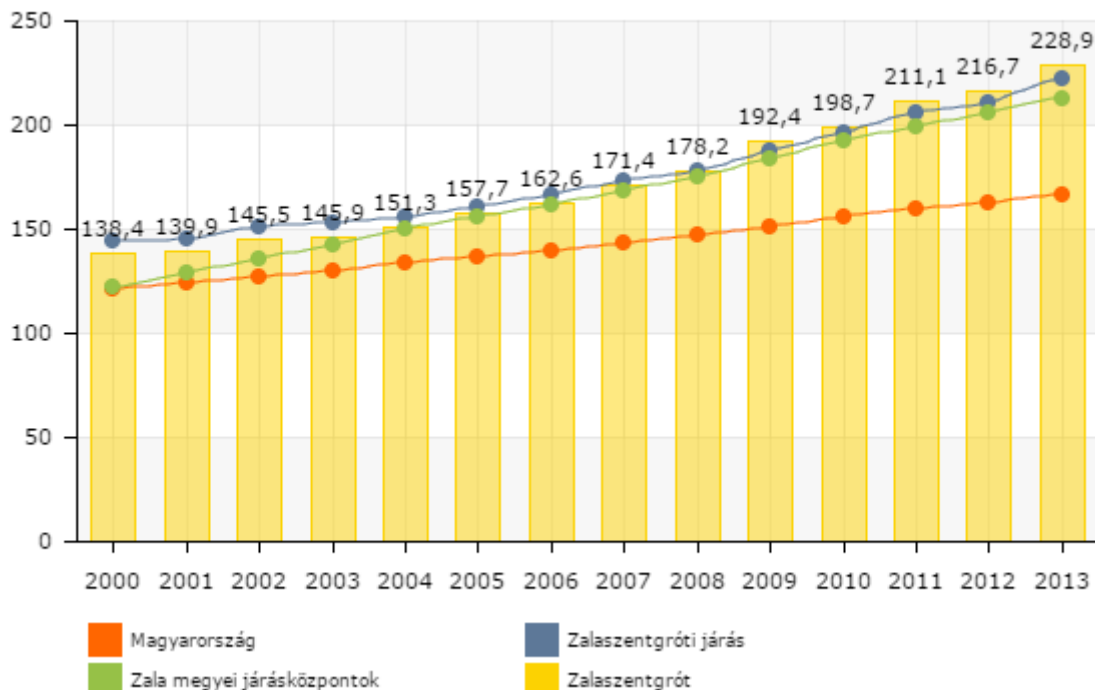
A városban működik a Kormányhivatal és a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Zalaszentgróti Tankerülete. Zalaszentgrót saját erőből vállalta a szakellátás biztosító, és térségi feladatokat is ellátó Egészségügyi Központ-, a Deák Ferenc Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola keretében pedig az oktatás működtetését. Ezeknek a feladatoknak a megfelelő színvonalon való ellátása egyre nagyobb terhet ró a városra. A város térsége szempontjából kereskedelmi, szolgáltató, és foglalkoztatási központ is, azonban vonzáskörzete nem terjed túl a járáson.

2.1.2 Társadalom

Zalaszentgrót településen a 2011. évi adatok alapján az állandó népesség száma 6816 fő volt. Zalaszentgrót városában a lakossági adatok körében a változások a 90-es évek negatív irányúak, amelyek szoros összefüggést mutatnak a foglalkoztatottsági és oktatási adatok szintén negatív alakulásával. 2011-től ugyanakkor a lakosságszám-mutatók állandósuló tendenciát mutatnak, a népességszám csökkenése megállt.

A demográfiai adatok körében a leginkább aggodalomra okot adó adat az ún. öregségi mutató, amelynek alakulását a következő ábra illusztrálja.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

39. ábra Öregségi mutató, Zalaszentgrót (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

Az adatok alapján egyértelműen kimutatható az – az egyébként országos – trend, hogy egy kiskorú lakosra egyre nagyobb arányban jut eltartásra szoruló időskorú. Az általános lakosságszámcsökkenéssel egyidejűleg ez Zalaszentgróton az elvándorló fiatalokkal párosul, így az öregségi mutatószám folyamatos emelkedést mutat. Fentiek miatt a városfejlesztési elképzelések között kiemelt szerepet kell fordítani a fiatalok lakosság megtartását célzó programokra.

Zalaszentgróton az élve születések száma 2008. évtől vizsgálva folyamatos csökkenést mutat. Az élve születések számának nagy jelentősége van a népesség utánpótlása szempontjából. A lakónépesség csökkenésében kiemelt szerepe van a halálozások számának alakulásának, mely jellemzően évről-évre növekvő tendenciát mutat. Megtorpanást a 2011-es év jelentett, hiszen a korábbi évhez képest a halálozások száma csökkent, amit az ugyanezen évben mért élve születések szám sem tudott pozitívan befolyásolni. A népességszámot korrigálják a kisszámú, de mégis mérhető külföldi, elsősorban német nemzetiségű betelepülők.

Zalaszentgrót Város és térsége lakosságára vonatkozóan az alacsony szintű foglalkoztatottság, illetve a magas munkanélküliségi ráta, továbbá az inaktív népesség magas aránya a jellemző. A munkavállalási korú népesség munkaerőpiacról történő távolmaradásának csak kisebbik része tekinthető a társadalom szempontjából kívánatosnak (gyermekgondozás, továbbtanulás). A településünkön továbbra is jelentős a tartósan munkanélküliek aránya, a munkakeresés átlagos időtartama is rövidül, de még mindig meghaladja a 180 napot. Az alacsony foglalkoztatási és munkanélküliségi rátában a munkaképes korú lakosoknak a fekete/szürke gazdaságban tevékenykedő, nem regisztrált munkavállalása is szerepet játszhatnak.

2.1.3 Gazdaság

A térségre **hagyományosan jellemző a mezőgazdasági termelés**. Az adottságok nem jók, a földek AK értéke 13-21-ig terjed, de átlagosan 16 AK. Mégis jellemző a szántóföldi növénytermesztés, a gabonafélék a takarmánynövények és a gyümölcsfélék - elsősorban alma - termesztése. A talajadottságok (kötött agyagos) miatt a gyökérnövények termesztése csak kiskertekben az önellátást szolgálva jellemző. A térségben minden településhez tartozik zártkert, szőlőhegyek és gyümölcsösök, aminek köszönhetően több évszázados szőlőtermesztési és borkultúrával rendelkezik a terület.

Az ipari termelés a térség egyik településére sem volt jellemző. A tsz-ek ipari melléküzemágai a tsz-ekkel együtt teljesen megszűntek.

A város legjelentősebb foglalkoztatója az Imofi Kkt., amely zalaszentgróti üzemében mintegy 300 dolgozója segítségével több mint 700 tonna, elsősorban a térségben összegyűjtött csigát dolgoz fel francia recept szerint. A város másik jelentős vállalkozása a Coca-Cola HBC Magyarország Kft., amely itt nyeri és palackozza a Naturaqua ásványvizet. A rendszerváltás előtt létrejött fémipari vállalatok többsége megszűnt, mára már csak a zalaszentgróti Uniferró Kft. üzemel. Szintén befejezte működését a Zalaszentgróti téglagyár. A faipari ágazat- azon belül is a bútorgyártás- azonban folyamatosan fejlődik. (Bíbor Fa Bt)

A ruhaipar jelentősége is számottevő volt, napjainkra azonban csupán két varroda működik Zalaszentgróton. (SH Rekord EFFEBI Kft.) Kft., Az élelmiszeripar mindig fejlett volt a térségben. A térség gazdasági fejlődéséhez szükség lenne iőarterületek kialakítására, vagy a mostani barnemzős területek rehabilitációjára.

Zalaszentgrót önállóan nem rendelkezik jelentős turisztikai potenciállal, bár a településen jelentős épített értékek találhatóak, és a város fürdővel is rendelkezik, ez azonban csak időszakosan tart nyitva, a térségi vetélytársak mellett (Hévíz, Zalakaros, Zalaegerszeg, Kehidakustány) nem sikerült olyan vendéggkört kialakítani, amely a rentábilis működtetést biztosítaná. A szelíd és gasztroturizmus, amelyben valós kitörési lehetőség van, pedig csak térségi szinten értelmezhető. E felismerésből jöttek létre a térségi turisztikai fejlesztéseket átfogó ernyőszervezetek, a Zalai Borút Egyesülte, és a Zala Termálvölgye Egyesület, melyek a természeti értékekre és helyi termékekre alapozva kínálnak komplex turisztikai csomagokat.

2.1.4 Táj- és természeti adottságok, Zöldfelületek, Épített környezet

A zalaszentgróti járást, amely 327 km² kiterjedésével a megye területének 8,6%-át teszi ki, változatos geomorfológiai, klimatológiai és biogeográfiai viszonyok jellemzik. A régió ökológiai-tervezési adottságai igen kedvezőek, **környezeti állapota jó**. Ennyire **változatos, mozaikos szerkezetű élővilág**-együtttest ekkora területen másutt alig találunk. Itt még maradtak fenn természetes, természet közeli területek, „hagyományosan” művelt tájak, amelyek növényzete, állatvilága sokkal gazdagabb, mint amilyenek az ország más, „agyonhasznosított” vidékein találhatóak. A magas fokú biodiverzitás, a kedvező környezeti állapot, a természeti és társadalmi tényezők eddigi szerencsés összjátzásának köszönhető. Abban, hogy a térség természeti-környezeti állapota

ennyire jó, a természeti adottságokon túl jelentős szerepet játszottak a térség sajátos gazdasági-társadalmi folyamatai. Az a tény, hogy a környék a "végek vidéke" egyszerre előny és hátrány. Gazdaságilag elmaradott, az infrastruktúrális fejlesztésből kihagyott térség, mely kedvező hatással volt/van a biológiai sokféleségre, a természeti értékek megmaradására.

Zalaszentgrót városa természetközeli fekvéséből, és tájhasználatából fakadóan kellemes életteret jelent az itt élők számára. Az erdők, a rétek és a szántók döntő hányadukban rendeltetésüknek megfelelően művelve vannak, a zártkerti gyümölcsösök azonban sokhelyütt elhanyagoltak. A városi zöldterületek jól karbantartottak, de az utcák átfogó koncepció szerinti fásítása nagyban javítana a településképen. A hatályos építési szabályzat is előírja az utak menti legalább egyoldalú fásítást.

A közelmúltban megvalósult és a tervbe vett zöldterületi fejlesztések, valamint a rendszeres és zöldterületfenntartás biztosítja a városi zöld hosszútávú fenntartását és fejlődését. A tervezett fejlesztések során elsődleges szempontként kell figyelembe venni a természeti értékek megőrzését. A város vonzereje a környező táj szépségében, a település emberi léptékében, és gondozottságában rejlik.

Zalaszentgrót, mint városaink többsége halmaztelepülés, melynek közigazgatási területéhez kapcsolják a város közvetlen környezetében lévő községeket. A városias településrész Szentgrót, melytől D-re lévő egykori külön község Kisszentgrót napjainkra egymással összeolvadtak.

A város központi részétől különálló településként helyezkednek el az egykori falvak (jelenleg mint városrészek). Északon Tüskeszentpéter, nyugaton, a Zala túlsópartján Aranyod, tőle délre Csáford és Zalakoppány, a Zala keleti oldalán Zalaudvarnok. A felsoroláshoz korábban hozzá tartozott Tekenyé, mely a közelmúltban a várostól levált. A város jelentős múltja és történelme okán jelentős számú építészeti értékkel rendelkezik, melyek döntően jól hasznosítottak.

A korábban beépült, napjainkra előregedett és építészetében leromlott városrészek megújítása jelentős társadalmi ellenállásba ütközik, ugyanis az aktív, fiatalabb generáció e területeket nem szívesen választja életterének, e területek megújítása helyett új utcákat, új beépített területeket hoz létre.

2.1.5 Közlekedés, Közművek, Környezetvédelem

Az Országos és Zala Megyei Területrendezési Tervek a térségben tartalmazzák az M9 és M75 sz. gyorsforgalmi utakat és a 76 sz. másodrendű főút új nyomvonalát, melyek a város területét nem érintik.

A városnak közvetlen kapcsolata a gyorsforgalmi regionális közlekedési hálózati elemekkel nincs, ezek távolsága a várostól 20-35 perc között alakul.

Zalaszentgrót közúti közlekedési hálózatának gerincét a 7336 j. Karmacs-Zalaszentgrót, a 7352 j. Zalaapáti-Zalabér és a 7353 j. Zalaszentgrót-Türje összekötő utak és ezen utakhoz kapcsolódó bekötőutak alkotják. Az úthálózat hierarchiája szerint gyűjtőút szerepet ezen országos közutak töltenek be. A jellemző közlekedési irányok is erre az útra vezetnek. Az utak vonalvezetése kedvező. A kiépítettség megfelelő, kapacitásuk jó.

A térségben található a Bajánsenye–Zalalövő–Zalaegerszeg–Boba vasútvonal, amely a transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal.

A térségben tervezett az Északnyugat-dunántúli és a Termál kerékpárút, melyek kiépítése jó hatással lenne térség idegenforgalmára. Szintén hiányzó közeledési kapcsolat a városközpont és a fürdő közti kerékpárút.

A város ivóvízhálózata megfelelő, a település fejlesztési tervei között szerepel Zalakoppány városrész szennyvízhálózatának kiépítése, amelyre vízjogi engedéllyel rendelkező terv készült. A fejlesztés megvalósításához szükséges a szennyvíztisztító telep kapacitásának növelése. A csapadékvíz elvezető rendszer egyes elemei rekonstrukcióra szorulnak.

Zalaszentgrót város villamosenergia-ellátása jelenleg sem üzembiztonság, sem fogyasztói igény kielégítése szempontjából nem megfelelő.

A szükséges villamos teljesítményt a jelenlegi 22kV-os hálózat nem tudja az elvárt műszaki paraméterek mellett biztosítani, az új ellátórendszer kiépítés megkezdődött.

A megújuló energiák alkalmazása, és az épületállomány energetikai racionalizálása a közeljövő feladata.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1 A folyamatok értékelése

Zalaszentgrót településfejlesztési lehetőségeit alapvetően korlátozza a településen ésvonzáskörzetében a népesség alacsony száma, annak gyors fogyása, a népesség előregedése és a képzett munkaerő hiánya. A település munkaerő és népességmegtartó erejét korlátozza a munkalehetőségek és különösen a képzett munkaerőt megtartó munkahelyek hiánya. Ördögi kör, melyből meg kell találni a kiutat. A szakképzett fiatalok elhagyják a várost, mert nincs a képzettségüknek megfelelő munkahely, számukra a nagyobb városok, Keszthely és Zalaegerszeg több lehetőséggel bír. Tanulmányaik után ott vállalnak munkát és ezt követően ott telepednek le. Országos tendencia, hogy a lakosság a munkalehetőséget és a továbbtanulást kínáló regionális központokba igyekszik, s ott vagy a belvárost vagy - a szuburbanizáció hatására – a külső, kertvárosias részeket keresi. Egy Zalaegerszeg, vagy Keszthely-Hévíz nagyságú város körül 5, maximum 10 kilométer sugarú az a kör, amelyen belül elhelyezkedő települések népességszámuk növekedésére számíthatnak.

Ezektől mért 20-25 kilométeres távolság viszont olyan nagy, hogy Zalaszentgrót további, kismértékű, ám folyamatos népességvesztése prognosztizálható. (Csak egy Budapest-nagyságú főváros az, amelynél ez a vonzáskör 20-40 kilométerre tágul.) A bejárás, ingázás idő- és költségigényes, melyet egyre kevésbé tud vállalni mind a munkaadó, mind a munkavállaló. A településen maradók elsősorban az inaktívak (óvodás és általános iskolás gyermekek, nyugdíjasok, illetve a munkanélküliek).

Amennyire gond a munkavállalás tekintetében a Zalaegerszeghez, Keszthelyhez és Hévízhez képesti relatív távolság, annyira gond ennek „relatív közelsége” is. Az érem másik oldala, hogy a szakképzett munkaerőt igénylő munkahelyek nem tudnak Zalaszentgrótra költözni, mert a városban és környékén nincs elegendő megfelelően iskolázott munkaerő.

A település jelentős része, Tüskeszentpéter, Aranyod, Csáford, Zalakoppány, Udvarnok és Kisszentgrót elkülönülő településrész, egykori falu. A településrészek fizikai elkülönüléséből és az egykori falvak történelméből következően a Szentgróton kívüli városrészekre jellemző a kettős identitás, a városhoz és az adott településrészhez fűződő kettős kötődés. A szolgáltatások, a kereskedelem elsősorban a városközpont területén helyezkedik el, ugyanakkor nem szabad, hogy a külső városrészek, az egykori falvak kiüresedjenek. Élhetőségüket a közösségi és bizonyos kereskedelmi és szolgáltató funkciók megtartása biztosíthatja. Fontos fenntartani és tovább fejleszteni e településrészekben az elmúlt időszak során létrehozott közösségi intézményeket, épületeket és a helyi identitást meghatározó közösségi kultúrát.

A városrészek mennyiségi fejlődésének, új utcák kialakulásának velejáró következménye, hogy ott azonos egzisztenciájú és korú társadalmi réteg szegregációja jön létre. Az idő múlásával az itt letelepült lakosság előregedése az egyes területek leromlásával jár. Az új generációk új területeken keresnek életteret, a korábban kialakult városrészek leromlanak, fejlődésük folytonossága elmarad. Zalaszentgrót is ezen egyenetlenségekkel küszködik nagyon régóta, melynek következtében a történelmi központ jelentősen leromlott.

A település számára a legjelentősebb konfliktust a mezőgazdasági termelés visszaszorulása, különösen a zártkertek felhagyása okozza, melynek eredménye az egykor művelt domboldalak beerdősülése. A gazdaság fejlesztése számára megfelelő nagyságú és helyzetű területet kell biztosítani, akár a meglévő barnaterületek rehabilitációjával akár zöldmezős beruházásokkal. A város számos alulhasznosított egykori majorsági területtel rendelkezik, melyeknél a gazdasági funkció újraélesztésével a mezőgazdaság fejlesztési igényei biztosíthatók, a jelenlegi tájhasználat mellett. A város és természeti értékeinek megvédése kiemelt feladat, amely hosszú távú versenyelőnyt a városnak, akár a szelíd turizmuson, akár a magas hozzáadott értékű helyi termékek piacán. A térség foglalkoztatási tendenciáin elsősorban a nagy élőkommunka igényű mezőgazdasági tevékenységekkel lehet segíteni, valamint a turisztikai szolgáltatások hálózatba szervezésének folytatásával. A fürdő újra pozicionálása szükséges, lehetőségeknek megfelelően az egész térség turisztikai stratégiájába illeszkedően (alkonyatipar, nyári táborok szervezése, mint potenciális központi téma, ami köré programcsomagokat lehet szervezni)

A megújuló energiák alkalmazása, és az épületállomány energetikai racionalizálása terén jelentős lemaradásban van a település, ezek fejlesztésével a működési költségek csökkenésével az amúgy forráshiányos önkormányzat lehetőségeihez jutna.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.2.1 A településhálózat SWOT-analízise

Erősségek	Gyengességek
-----------	--------------

<p>Járási szerepkör, térségi szervezőerő</p> <p>Foglalkoztatási központ</p> <p>aktív civil szféra</p> <p>Innovatív kezdeményezések (fecskéház, termékfejlesztések)</p>	<p>Gyorsforgalmi úthálózati kapcsolatok hiánya</p> <p>Vasúti kapcsolat gyengesége</p> <p>Aprófalvas környezet</p> <p>Szűk vonzáskörzet</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>A térségi elérhetőség fejlesztése javíthatja a tőkevonzó képességet</p> <p>Közszolgáltatások megosztása a környező településekkel</p> <p>Járási együttműködések</p>	<p>Külső infrastrukturális fejlesztések elmaradása, elhúzódása</p> <p>Világ, vagy országos politikai, gazdasági helyzetben kedvezőtlen fordulat</p> <p>Térségi fejlesztési források tekintetében Zalaszentgrót nem tudja érvényesíteni akaratát</p> <p>A dinamikusabb külső térségek szívó hatása (nem csak országon belül)</p>

3.1.2.2 A társadalom SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<p>Tervszerű városfejlesztés</p> <p>Identitástudat</p> <p>Minőségi közszolgáltatások</p> <p>aktív civil szféra</p> <p>Innovatív kezdeményezések (fecskéház, termékfejlesztések)</p>	<p>A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya magasabb az országos átlagnál</p> <p>A roma lakosság alacsony foglalkoztatási szintje</p> <p>Részfoglalkoztatás hiánya - női munkanélküliség</p> <p>Alacsony vállalkozói készség, kevés vállalkozó</p> <p>Képzett munkaerő hiánya, magasabban</p>

	<p>képzettek nem jönnek vissza a térségbe</p> <p>Elhanyagolt településkép a járás településein</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Munkahelyek teremtése</p> <p>Az új típusú szövetkezők támogatása, szociális gazdaság fejlesztése</p> <p>Komplex egészség-megőrzési és fejlesztési programok</p>	<p>Nagyon rossz korstruktúra, fiatalok számának gyors csökkenése</p> <p>Valós hatással bíró, jó ártékú fejlesztési lehetőségek beszűkülése</p> <p>Kiépült közszolgáltatási kapacitások kihasználtsága romlik</p> <p>A dinamikusabb külső térségek szívó hatása</p>

3.1.2.3 A gazdaság SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<p>Termál-és gyógyvizek: geotermikus energia, gyógyturizmus</p> <p>Balaton közelsége</p> <p>Borvidék</p> <p>Hálózatba szerveződés megindult</p> <p>Ipari hagyományok</p> <p>Feldolgozóipari tapasztalatok, termelési hagyományok (élelmiszer és fa)</p> <p>Jelentős kereskedelmi kapacitások</p> <p>Ipari tevékenységre alkalmas barnamezős területek állnak rendelkezésre</p>	<p>Térségi elérhetőség</p> <p>Alacsony feldolgozottságú mezőgazdasági termékek</p> <p>Korszerűtlen mezőgazdaság, szervezőerő hiánya</p> <p>Alulhasznosított, rosszul pozicionált fürdő</p> <p>A komplex turisztikai csomagok még nem kerültek kialakításra</p> <p>Alacsony vállalkozói készség, kevés vállalkozó</p> <p>Képzett munkaerő hiánya, magasabban képzettek nem jönnek vissza a térségbe</p> <p>Tőkeszegény vállalkozások</p> <p>iparterületek hiánya</p> <p>Fürdők esetében jelentős térségi konkurencia</p> <p>kerékpárutak hiánya</p>

Lehetőségek	Veszélyek
<p>Munkahelyek teremtése, szociális gazdaság helyi alapanyagok becsatornázása a közétkeztetésbe</p> <p>kerékpáros turizmus fejlesztése</p> <p>Fürdő- és szálláshelyfejlesztés, alkonyatipar</p> <p>Szelídturizmus</p> <p>Az alternatív energia fejlesztések támogatása</p> <p>A nemzetközi kapcsolatok fejlesztése</p>	<p>Külső infrastrukturális fejlesztések elhúzódnása, elmaradása</p> <p>Kiszámíthatatlan politikai, gazdasági helyzet</p> <p>A dinamikusabb külső térségek szívó hatása</p> <p>Az EU mezőgazdasági támogatási rendszer kedvezőtlen hatásai</p> <p>Foglalkoztatottak nélküli háztartások növekvő arány</p>

3.1.2.4 A táji- és természeti adottságok, zöldfelületek, épített környezet SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<p>Rendezett városkép</p> <p>Változatos természeti, környezeti adottságok</p> <p>Zöldterületek magas aránya</p> <p>Jelentős, jó minőségű vízkészlet</p> <p>Turisztikai vonzerő</p> <p>Épített környezet értékei azonosításra kerültek</p> <p>Város közművesítése nagyrészt megoldott</p>	<p>Közüntézmények energetikai állapota részben korszerűsítésre szorul</p> <p>Lakásállomány energetikai jellemzői megújuló energiák hasznosításának alacsony szintje</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Fűtési rendszerek korszerűsítése</p> <p>Zöldterületek bővítése, korszerűsítése</p> <p>Zöldsávok, fasorok kialakítása</p> <p>Védett természeti értékek megőrzése</p>	<p>Lakossági energetikai fejlesztések elmaradása</p>

3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

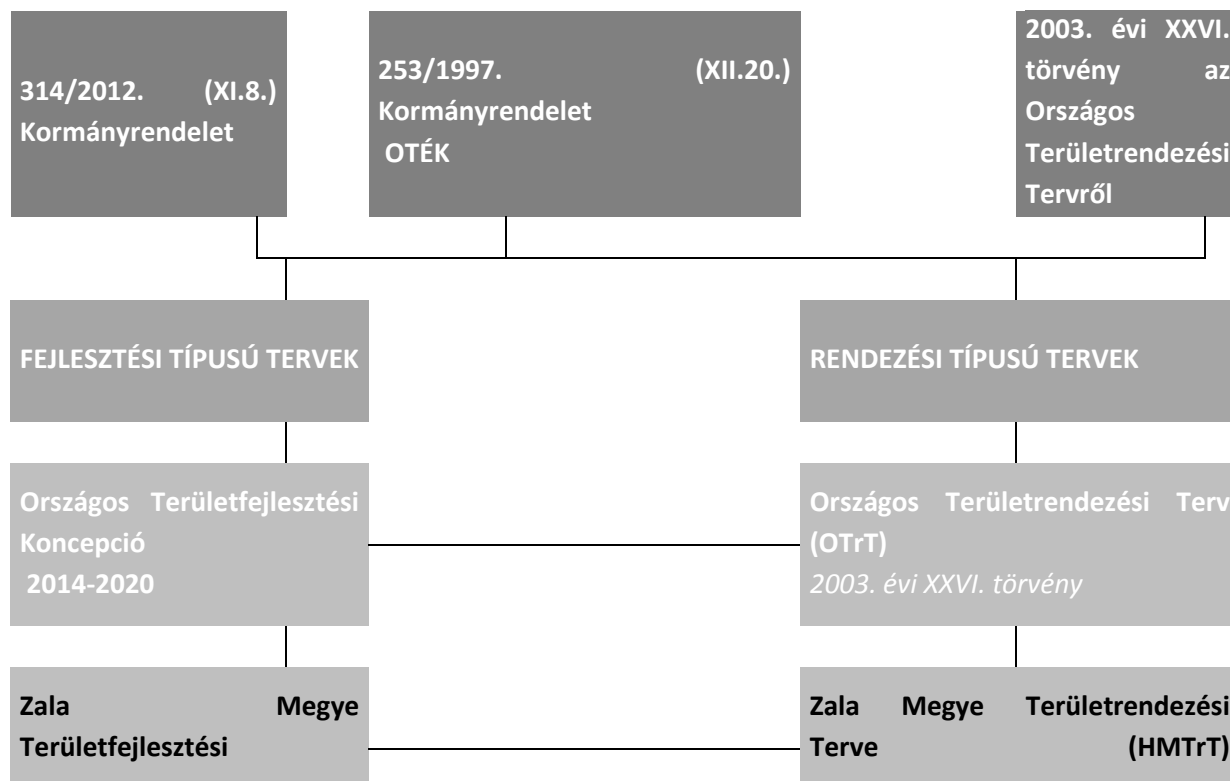
A kialakítandó településfejlesztési stratégiát nemcsak az Európai Unióhoz kapcsolható Új Széchenyi Terv és Kormányzat Konvergencia Programja befolyásolja, hanem az Országgyűlési határozatok formájában napvilágot látott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, az Országos Területrendezési Terv, valamint a fejlesztések tervezéséhez keretet ad a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről.

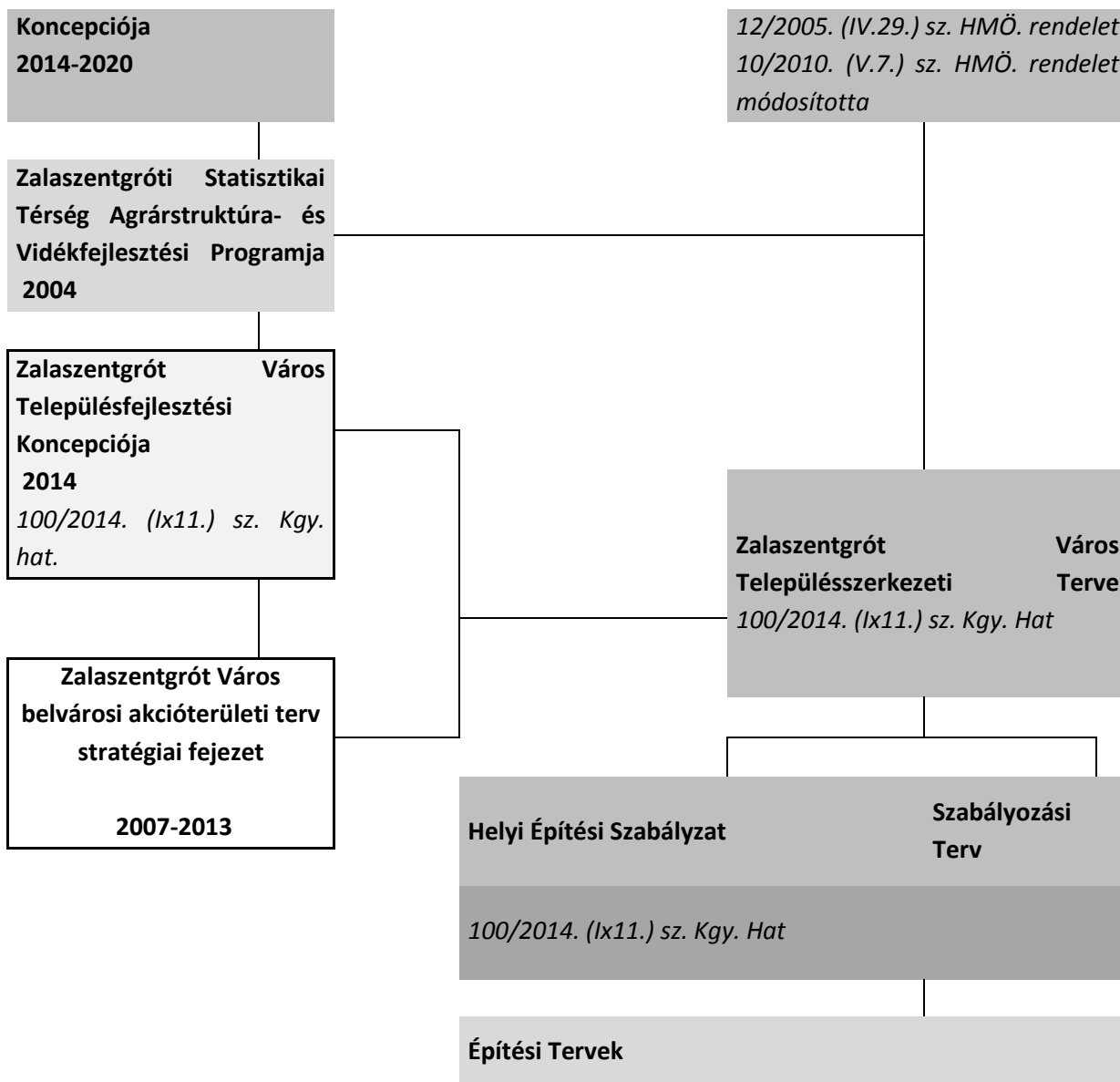
Ezekben a jogforrásokban az önkormányzati szerepvállalások hangsúlyozása mellett az új igazgatási formák a megyék, illetőleg a járások keretében történő fejlesztések és feladatellátások jelennek meg azzal az igénnyel, hogy a központi források döntően az Európai Uniók eszközök kiegészítéseként jelennek meg és ezen túl csak az önkormányzati kötelező feladatok finanszírozása történik meg.

Míg az ERFA 2007 és 2013 közötti időszakra vonatkozó szabályozásának 8. cikke lehetővé tette a városfejlesztés integrált megközelítéssel történő megvalósítását, a 2014 és 2020 közötti időszakban a településfejlesztést integrált lépéseket meghatározó stratégiák segítségével kell végrehajtani.

Összességében az önkormányzat Integrált Településfejlesztési Stratégiája annak a tervezési folyamatnak a része, amely megvalósítás-orientált szemléletével lehetővé és hatékonyra teszi a közösségi források igénybevételét.

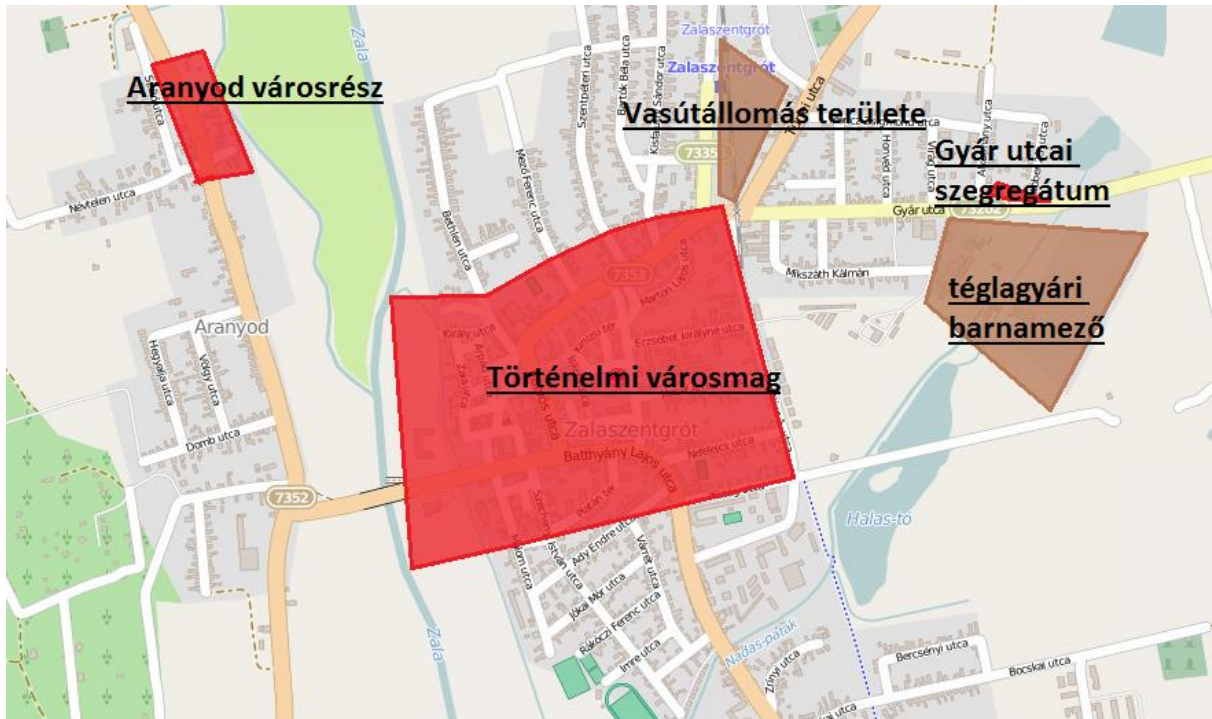
A tervezési folyamat azonban nem zárt, mivel valamennyi tervezési szint kapcsolódik a különböző közigazgatási szinteken kialakított elképzelésekhez, ezzel garantálva a fejlesztési tervek egymásra épülését.

Jelen stratégia a már elfogadott fejlesztési dokumentumokhoz igazodik (országos és megyei stratégiák), és térben is integrált szemléletben készült, mivel nem csak a városra, hanem annak vonzáskörzetére is figyelemmel van, és alapjául szolgálhat a későbbiekben elkészítendő járási fejlesztési koncepciónak is.

3.2 Problématérkép/értéktérkép

1 Történelmi városmag

A történelmi városmag eredeti beépítéssel rendelkező területei, a Templom tértől É-ra lévő terület, a Kossuth utca, a Batthyány utcától D-re a Malom utca előregedett, leromlott városrész, melyek megújítása várat magára, hasznosítása a történelmi városszerkezetben elfoglalt helyéhez képest alulértékelt. A Batthyány utca déli térfala mögött kialakult telepszerű beépítés terület előkészítése nem volt konzekvens, a többszintes társasházak közé családiházak lakótelek ékelődik. A terület további városépítészeti problémája a gépkocsik elhelyezésének kényszermegoldása, az antagonisztikus ellentmondást hordozó garázssorok elhelyezése. A Május 1 utca K-i oldalán létrejött sorházak az épületek építészeti minősége, rendezetlensége és utóéletük kaotikussága miatt városképileg értéktelen rész jött létre.

2 Gyár utcai szegregátum

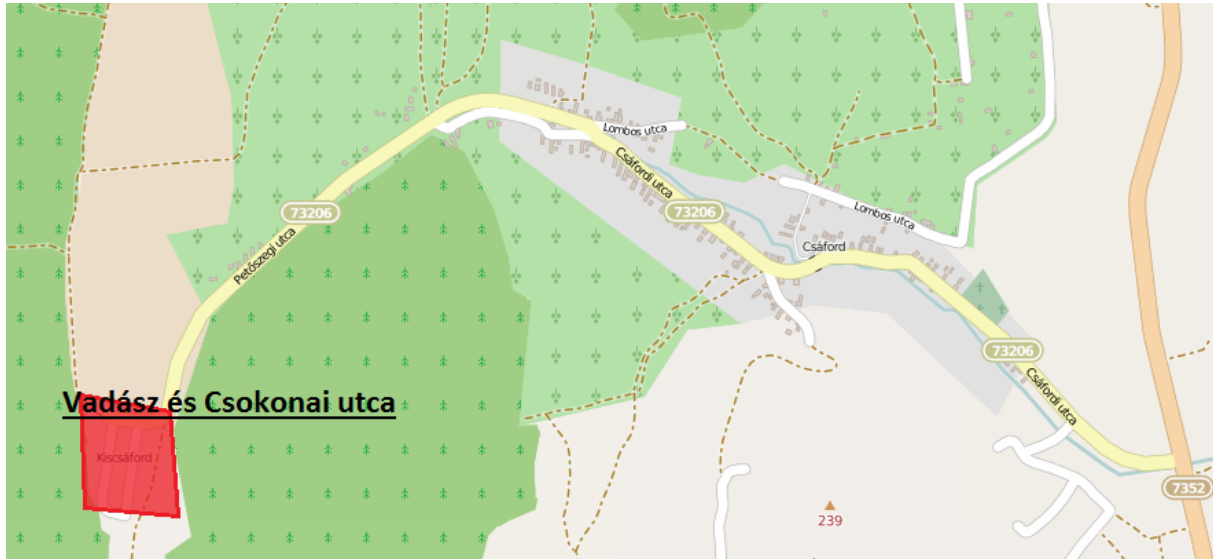
A Gyár utca végén létrejött szlömösödött lakóterület szegény cigány kisebbség lakóterülete, melynek megújítására az ott élők nem képesek.

3 Aranyod városrész

A városrész É-i történelmi magján keresztül áthalad az országút, mely forgalom az egykor szűken épült településrész élhetőségét lerombolta. Az úthoz közel elhelyezett, régi, egykor jó minőségű épületek alulhasznosítottak, leromlottak, megújításukra az út forgalmi terhelése miatt kicsi az esély. E városrész országúttól K-re lévő területe az országút szintjéhez képest mélyen helyezkedik el és az ottani épületek az út magassága miatt súlyos környezeti terhelést kapnak.

4 Barnamezős területek

A felhagyott ipari területek közül a volt téglagyár és szeszfőzde területe szorul beavatkozásra, ahol megszűnt a termelés, valamint a vasútállomás területe, mivel területen vasúti közlekedés nincs, a megyei területrendezési terv a Zalabér – Zalaszentgrót vasútvonal megszüntetését tartalmazza. Helyi szinten azonban az a döntés született, hogy a vasúti elérhetőség lehetőségét fenn kell tartani, de ezzel párhuzamosan a terület rehabilitálása, hasznosítása szükséges.

5 Csáford városrész

A Vadász és Csokonai utcák kisméretű telkeken, szegényes épületekkel beépített, a területek lakossága elszegényedett. E beépített szakaszok helye, telekszerkezete és épületállománya nem alkalmas a terület megújítására, így ott további szlömösödés és hosszú távon a területek kiüresedése várható.

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

Zalaszentgrót nem rendelkezik elfogadott antiszegregációs tervvel, viszont esélyegyenlőségi programmal igen.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Belügyminisztériummal megkötött adatszolgáltatásra vonatkozó szerződés alapján Zalaszentgrót esetében is lehatárolta a szegregátumokat, illetve a szegregációval veszélyeztetett területeket.

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval

veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Járasszékhely és 2000 főnél népesebb település esetén a szegregált terület esetén a szegregációs mutató nagyobb egyenlő, mint 35%, a veszélyeztetett terület esetén nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%. A KSH elvégezte a település szegregáció-szűrését, ennek keretében a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását, összesített adataik adatvédelmi ellenőrzését, s átadta a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek jellemzésére szolgáló 2011. népszámlálási adatokat, kartogramokat.

Zalaszentgróton a szegregációs mutató 30%-os és 35%-os határértéke mellett egy szegregátum található. Ennek részletes bemutatása, és az antiszegregációs program a stratégiai fejezetben található.

